

Nunanut Allanut tunngasutigut naalakkersuinikkut ingerlatsineq pillugu nassuiaat | 2022

Saqqani asseq: National Aeronautics and Space Administration (NASA)

Imarisaa

Aaqqissuunnera	10
Aallaqqaasiut	11
Immikkoortoq I: Naalackersuisut nunanut allanut, sillimaniarnermut illersornissamullu naalackersuinikkut ataatsimoortumik ingerlatsinerat	15
1 Nunanut Allanut Naalackersuisoqarfiup suliassaqarfii	16
1.1 Nunanut Allanut Naalackersuisoqarfiup siunnersuisartutut inissisimanera.....	16
1.2 Nuummi Nunanut Allanut Naalackersuisoqarfik	16
1.3 Kalaallit Nunaata Sinniisoqarfii.....	17
1.4 Nunatta Bruxellesimi Sinniisoqarfia	17
1.5 Nunatta Washington D.C.-imi Sinniisoqarfia.....	18
1.6 Nunatta Reykjavikimi Sinniisoqarfia.....	19
1.7 Nunatta Beijingimi Sinniisoqarfia.....	20
1.8 Public Diplomacy	22
2 Naalagaaffeqatigiit nunanut allanut, illersornissamut aamma sillimaniarnermut ataatsimoorussamik politikkiat	24
2.1 Naalagaaffeqatigiit ataatsimiittarneri	24
2.2 Danskit Nunanut allanut ministeriaqarfiannik suleqateqarneq	24
2.3 Allaffissornikkut Oqalliffik.....	24
2.4 Nunanut allanut ministeriaqarfiup Innuttaasunik Kiffartuussivianik aamma Internationale Operationsstabimik suleqateqarneq	25
2.5 Illersornissakkut isumaqatigiissutissamut tullermut piareersaanermut ilaasumik misissueqqissaarsimaneq	26
2.6 Danskit Illersornissamut ministereqarfiannik suleqateqarneq	26
2.7 Ruslandip Ukrainimut saassussinera	28
3 Issittumi suleqatigiinneq	29
3.1 Issittumi Siunnersuisoqatigiit	29
3.2 Naalackersuisup Kunngaqarfiup Danmarkip aallartitaannut peqataanera	29
3.3Arctic Circle	29

3.4	Kunngearfiup nunaviup toqqavia pillugu suliniutaa	30
4	Europamiut suleqatigiinnerat – EU.....	31
4.1	Aalisarnikkut peqatigiinnissamik isumaqatigiissut	33
4.2	Ataatsimoorluni nalunaarut	33
4.3	OLT/nunarput pillugu siunnersuisoqatigiit aalajangiinerannik / DOAG	33
4.4	Ilinniartitaanermut tunngassuteqartuni naalakkersuinikkut oqaloqatigiinniarluni ataatsimiittarnerit	34
4.5	NNIA nunarput pillugu aalajangiinerup iluani NNIA	35
4.6	Nunanit nunasiaataasimasullu OCTA-mi suleqatigiinnerat	36
4.7	Brexit	36
4.8	Pilersaarutit EU-mut suleqatigiissutigineqarneri.....	37
4.9	EU’p Issittumut politikkaa	37
4.10	Kimberley Processens Certificerings Ordning (KPCS)	38
4.11	Arctic Futures Symposium.....	38
4.12	Tikeraarnerit ataatsimiinnerillu allat.....	39
5	USA-mik aamma Canadamik suleqateqarneq	39
5.1	USA-mik suleqateqarneq	40
5.1.1	Joint Committee.....	41
5.1.2	Permanent Committee	42
5.1.3	Pituffik pillugu isumaqatigiissut, 28. oktober 2020.....	42
5.1.4	Aningaasat ataatsimoorussat	43
5.1.5	USA-p sinniisoqarfia ammarneqarpoq.....	44
5.1.6	USA-mi taamani Nunanut Allanut ministeri Mike Pompeop ataatsimeeqatiginera	44
5.1.7	Peqatigisat naleqquttut erseqqissuuneri/inerisaaffigineri	45
5.1.8	USA-mi nunanut allanut ministerip Anthony Blinkenip tikeraarnera	45
5.1.9	Nunarput nunap assingani Amerikap illoqarfiisa pingaarnersaanni	46
5.1.10	Harvard Kennedy Center’s Arctic Initiative	46
5.1.11	Tunisassianut iluanaarutigisassanut	46
5.2	Alaskamik suleqateqarneq	46
5.3	Canadamik suleqateqarneq	47
5.3.1	Nunat immikkoortui namminersortitat	47

5.3.2. PDAC 2022.....	47
5.3.3. Aningaasarsiornikkut suleqatigiinnerit	47
5.3.4. Aalisarneq pillugu suleqatigiinneq	47
5.3.5. Canadamiut sanaartornermik suliallit nunatsinniinnerat	47
5.3.6. Timmisartoqarnikkut suleqatigiinneq	48
6 Islandimik suleqateqarneq.....	48
6.1 Joint Declaration	49
6.2 Covid-19 aamma Island.....	49
6.3 Aaqqissuussinerni attuumassuteqartuni takussaaneq peqataanerlu	49
6.4 Nalunaarusiaq"Greenland and Iceland in the New Arctic"	50
7 Asiami nunanik suleqateqarneq.....	50
7.1 Japanimik suleqateqarneq.....	51
7.2 Kinamik suleqateqarneq	51
8 Nunarsuarmioqatigiit suleqatigiinnerat – NP.....	52
8.1 Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Naalagaaffiit Peqatigiit Siunnersuisoqatigiivi	52
8.2 NP isumaqatigiissutaannik eqqortitsinermut tunngasunik nalunaaruteqartarnerit....	53
8.3 Nunap Inoqqaavisa Pisinnaatitaaffiitut ilisimasalinnik peqarnissaq	53
8.4 Nunat Inoqqaavi pillugit Naalagaaffiit Peqatigiit nunarsuarmioqatigiinnik 2014-imi ataatsimeersuartitsinerata malitseqartinneqarnera.....	53
8.5 Nunat Inoqqaavisa Oqaasissaqarfiitut NP-ip Permanent Forumia	54
8.6 Nunat Inoqqaavisa Suliassaqarfiitut NP-ip Immikkut nalunaaruteqartartuat	54
9 Nunanik allanik niueqateqarnermi politiki	55
9.1 Nunat arlallit akornanni isumaqatigiissutit – World Trade Organisation (WTO)	55
9.2 Tuluit Nunaannik akitsuusersugaangitsunik niueqateqarnissamut isumaqatigiissut	56
10 Nunat Avannarlerni suleqatigiinneq.....	56
11 Nunat Avannarliit Killiit suleqatigiinnerat.....	58
Immikkoortoq II: Naalackersuisut nunani tamalaani akisussaaffeqarfimmini sulinerat.....	61
12 Naalackersuisut Siulittaasuata Naalackersuisoqarfia	62
12.1 Københavnnimi Kalaallit Nunaata Sinniisoqarfiani ukiortaami ilassinneq taamaatinneqartoq.....	62
12.2 Ministeriunerup Mette Frederiksenip ataatsimeeqatigineqarnera, maj 2021	62

12.3 Danmarkimi naalagaaffimmi ataatsimiinneq, juni 2021	62
12.4 Nunanut Allanut, Sillimaniarnermut Illersornissamullu politikikkut Attaveqaatitut ataatsimiititaliami inissitsiterluni ataatsimiinneq, oktober 2021	62
12.5 Kalaallit Nunaata Københavnimi Sinniisoqarfia	63
13 Peqqissutsimut Naalakkersuisoqarfik.....	65
13.1 Islandimi aamma Kalaallit Nunaanni peqqinnissaqarfiit akornanni suleqatigiinneq.	65
13.2 Arjeplog pillugu isumaqatigiissut	66
13.3 Nunani Avannarlerni nakorsaatinik nalunaaqutsersuisarneq.....	66
14 Ineqarnermut Attaveqaasersuutinullu Naalakkersuisoqarfik.....	66
14.1 Mittarfiit nutaat	66
14.3 Arctic Circle Assembly-mut peqataaneq.....	67
15 Aningaasaqarnermut Naligiissitaanermullu Naalakkersuisoqarfik	68
15.1 Nunani tamalaani naliliinerit nutarterneqarneri NATNIPN ukioq kingulleq eqqaaneqartut	68
15.2 Sullississutit digitaliusut il.il. akileraaruserneqarnerat.....	68
15.3 CRS & FATCA paasissutissanik paarlaasseqatigiinneq	69
15.4 Brexit – Avammut tunisineri sunniutaasinnaasoq – Aalisarneq pillugu isumaqatigiissut pillugu UK-mik isumaqateqarnermik nalunaarut	70
15.5 CEDAW-mut nalunaarusiaq	71
15.6 Naligiissitaanermut tunngatillugu Nunat Avannarliit suleqatigiinnerat.....	71
16 Aatsitassanut Inatsisillu Atuutsitsineqarnerannut Naalakkersuisoqarfik.....	72
16.1 Aatsitassanut suliaasaqarfimmi ineriartorneq	72
16.2 Kalaallit Nunaanni aatsitassanut periusissiaq.....	74
16.3 Nittarsaassineq aamma paasissutissat nalunaarsukkat	74
16.4 Nunani tamalaani oqalliffinni peqataaneq	75
16.5 US State Departmentimik suleqateqarneq	75
16.6 Europami Aatsitassat pillugit peqatigiinneq	76
17 Aalisarnermut Piniarnermullu Naalakkersuisoqarfik	76
17.1 NAFO	76
17.2 NEAFC.....	77
17.3 NASCO.....	78

17.4 EU-Kalaallit Nunaata Aalisarnej pillugu peqatigiinnissamut isumaqatigiissutaat tassungalu atasut tapiliussat.....	79
17.5 Islandip Kalaallit Nunaatalu ataatsimoorlutik Aalisarnej pillugu ataatsimiititaliaat.	79
17.6 Kalaallit Nunaata Savalimmiullu akornanni aalisarnej pillugu Isumaqatigiissut aamma 2022 pillugu isumaqatigiissummut tapiliussap naammassineqarnera	80
17.7 Kalaallit Nunaata Ruslandillu akornanni aalisarnej pillugu isumaqatigiissut aamma 2022 pillugu isumaqatigiissummut tapiliussap naammassineqarnera	80
17.8 Kalaallit Nunaata Norgellu akornanni aalisarnej pillugu Isumaqatigiissut aamma 2022 pillugu isumaqatigiissummut tapiliussap naammassineqarnera	81
17.9 Kunngearfinnik peqatigiinnik aamma Irlandip Avannaanik isumaqatigiissummut nassuiaat.....	81
17.10 Atlantikup Avannaani Aalisarnermut Ministerit Ataatsimeersuarnerat	82
17.11 Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisooqatigiivi	82
17.12 NA-FIG	83
17.13 Issittup avannaarsuata imartaani nunat tamalaat aalisarnej pillugu isumaqatigiissutaat	83
17.14 Atlantikup Avannaani Miluumasut Imarmiut pillugit Suleqatigiiffik (NAMMCO)	84
17.15 Nunat tamalaat Arfanniarnej pillugu Ataatsimiititaliarsuat (IWC)	85
17.16 Convention on International Trade in Endangered Species (CITES).....	85
17.17 Pinngortitap Allannngutsaaliornera pillugu Nunat Tamalaat Kattuffiat (IUCN)	86
17.18 Qilalukkat Qaqortat Qernertallu pillugit Ataatsimoorussamik Kommissiomi JCNB .	86
17.19 Oslo-mi nannut pillugit nunat tamalaat isumaqatigiissutaat	87
17.20 Nannut pillugit Joint Commissioni (JCPB)	89
17.21 IUCN Polar Bear Specialist Group (PBSG).....	89
17.22 Nunani Avannarlerni Nerisat Nutaat (NNM)	89
17.23 CBird.....	90
17.24 Nordic Chief Veterinary Officerit ataatsimiinerat.....	90
18 Inuussutissarsiornermut Niuernermullu Naalackersuisoqarfik	90
18.1 Sinaakkutitut piumasaqaatit pitsanngorsakkat	91
18.2 Aningaasalersuisinnaaneq	91

18.3 Covid-19-imut atatillugu Ikiorsiissutit	91
18.4 Takornarialerineq.....	92
18.5 Sermeq imerlu	92
18.6 Urani	93
18.7 Northern Periphery and Arctic Programme	94
18.8 Niuerneq pillugu nittarsaassineq.....	94
18.9 Avammut niuernermit Kalaallit Nunaanni siunnersuisoqatigiit	95
19 Isumaginninnermut Sulisoqarnermullu Naalakkersuisoqarfik	95
19.1 Sulisoqarnermut Naalakkersuisoqarfik.....	95
19.2 Suliffeqarnermut suliassaqarfimmi ineriartortitsineq.....	95
19.3 Fast-track-imi aqqissuussineq nutaaq.....	96
19.4 ILO-mut ataatsimiititaliaq	96
19.5 Sulisuunermut Ministerit siunnersuisoqatigiivi, MR-A	96
20 Meeqqanut, Inuusuttunut Ilaqtariinnullu Naalakkersuisoqarfik	96
20.1 Inuit innarluutillit pillugit Nalagaaffiit Peqatigiit ataatsimiititaliaat	96
21 Nunalerinnermut, Imminut Pilersornermut, Nukissiuutinut Avatangiisinullu Naalakkersuisoqarfik	96
21.1 Nunat tamalaat akornnanni isumaqatigiissutit akuersissutigineqarneri	97
21.2 Issittumi Siunnersuisoqatigiit.....	97
21.3 Issittumi Naasut Uumasullu Piujuuaannartinnerat (CAFF) - Uumassusillit assigiinngisitaarneri pillugit suleqatigiissitaq	97
21.4 Arctic Monitoring and Assessment Programme (AMAP) – Mingutsitserujussuarnerit nakkutigineqarnissaat pillugit pilersaarut.....	98
21.5 Protection of the Arctic Marine Environment (PAME) – Issittup imaata avatangiisiinik eqqissisimatitsineq	99
21.6 Nunani tamalaani uumassusillit assigiinngisitaarnerat.....	99
21.7 Uumassusillit Assigiinngisitaartuunerat pillugu Isumaqatigiissut/Convention of Biological Diversity (CBD).....	100
21.8 Nunat inatsisitigut oqartussaaffiisa avataanni uumassusillit assigiinngisitaartut eqqissisimatinneqarnissaannut piujuartitsinermillu tunngaveqartumik atorneqarnissaannut tunngatillugu FN-imi isumaqatiginninniarneq	101
21.9 Ramsar-isumaqatigiissut (masarsoqarfinnik eqqissisimatitsineq).....	103

21.10 Oslo-Parisimi isumaqatigiissut (OSPAR)	103
21.11 Nunat tamalaat akornanni uumasut nujuartat aamma nunami naasut nungutitaanissamut aarlerinartorsiortut niuerutigineqartarneri pillugit isumaqatigiissut	103
21.12 Pikialasorsuaq pillugu Canadamik suleqateqarneq	104
21.13 Kalaallit inuusuttaasa nunarsuaq tamakkerlugu uumassusillit assigiinngisitaarnerannut anguniakkanut nutaanut ilanngussaata.....	104
21.14 Pinngortitamik aqutsineq pillugu USA-mik suleqateqarneq.....	105
21.15 Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisooqatigiivi	106
21.16 IMO	106
21.17 Nukissiorneq	107
21.18 Nukissiorfiit.....	107
22 Ilinniartitaanermut, Kultureqarnermut, Timersornermut Ilageeqarnermullu Naalackersuisoqarfik ..	107
22.1 Europamiut naalagaaffiisa Suleqatigiiffiata - EU-ip – aamma Kalaallit Nunaata suleqatigiinnermut isumaqatigiissutaat.....	107
22.2 GUX.....	108
22.3 Ilisimatusarnermut atatillugu periusissiaq.....	109
22.4 Arctic Hub.....	109
22.5 Ilisimatusarfik aamma qaffasinnerusunik ilinniartitaanerit	110
22.6 Kulturi aamma ilagiit	111

Aaqqissuunera

Naalackersuisut Nunanut Allanut tunngasutigut naalackersuinikkut ingerlatsineq pillugu nassuiaat ukiumoortumik saqqummersittarpaat. Nalunaarusiap Naalackersuinikkut immikkoortorta qarfinni ataatsimut suliniuteqarneq takutittarpaa aammalu siunissamut qaninnerusumut naatsorsuutigineqartut naatsorsuutigineqarlutik.

Nalunaarusiaq marlunnut avinneqarpoq: Immikkoortoq siullermi suliat nunanut allanut tunngassutillit eqqartorneqarput. Immikkoortup aappaani immikkoortorta qarfinni nunanut allanut tunngassutillit suliat nassuiaatigineqarlutik, suliniutigisat nunarsuarmioqataajartuinnarnitsinnik annertusiartuinnartumik sunnerneqariartorput.

Aaqqissuunera naammassivoq maaji 2022.

Aallaqqaasiut

Ukiuni kingullerni politikikkut tunngavioq nunatsinnut atuunneruleralluttuinnartoq tassaavoq "uagutsinnut tunngasut peqataatinnata ingerlanneqassanngillat" – tamanna pingaartumik atuuppoq nunarput Issittorlu pillugit nunarsuarmioqatigiinni suliaqartoqartillugu, ataatsimiittoqartillugu aalajangiisoqartillugulu.

Tunngavioq taanna namminersornermut aaqqissuussaannermit aallaaveqarpoq. Tamanna ima isumaqarpoq; kunngeqarfimmi nunat assigiinngitsut akornanniluunniit Nunarput pineqartillugu, sammisaniluunniit nunatsinnut attuumassutilinni – aamma nunarput suli pineqartumut oqartussaannikkaluartoq kalaallit innuttaasut tusarniarneqartassapput, sapinngisamillu annertunerpaamik aalajangiisoqassatillugu tusarniarneqartassapput.

Eqqarsartaaseq taanna namminersornermut aaqqissuussineq sioqqutingaatsiarluguli atorneqalerpoq. Tamanna kingumut nunatsinni nunamut namminermut inuiaqatigiinnullu akuutinneqarnerunissamut kissaateqarnermit aallaaveqarpoq.

Tamat oqartussaaqataanerannut periusiuvoq pitsaasoq, kalaallit politikikkut akisussaasuusut, nunanut allanut tunngasunik sulinermi, Kunngeqarfimmi nunarsuarmioqatigiinnilu oqaliffinni peqataanerni peqataatsillunilu akuutitsisinissaq tunngaviusarpoq.

Nunanut allanut- sillimaniarnermut- illersornissamullu politikimi periusissiaq

Ineriartornerup soorunami ilagaa avataanit soqutiginninnerup suliniarnerullu anneruleralluttuinnarnera, uagut nunatsinnit eqqumaffiginerusariaqagarput. Illuatungaani aalajangertariaqarpugut nunarsuarmioqatigiinni suleqataanitsinni suut suleqataaffigerusunnerlugit. Aammattaaq pingaaruteqarluinnarpoq nunatsinnut

tunngatillugu nunanut allanut- sillimaniarnikkullu politikimi pisunut, aammalu naalagaaffimmi illersornissamut politikimut isummernissaq pisariaqarpoq. "Uagutsinnut tunngasut peqataatinnata ingerlanneqassanngillat" pillugu iliuseqaannarnissaq kalaallit nunanut allanut- sillimaniarnermullu politikkiannik inissiiniarnermi kisiat sakkugissallugu naammagunnaarpoq.

Aammattaaq apeqqutit akisinnaasariaqakkavut makkuupput: Suna inissisimaffigaarput? Kikkut iligaavut? Sorusuppugut? Taamaaliornitsinni suna siunertaraarput?

Kunngeqarfiup ilaaniittutut ukiorpassuarni nunarput iligiinni kitaaneersunut ilaavoq.

Tamanna nunatta tungaanit oqaaseqarfigineqarpallaarneq ajorpoq, naalagaaffiulli nunanut allanut- sillimaniarnikkut illersornissakkullu politikimi suleqatigiinnerannut ilaaginnarluni. Tassunga aamma ilannguttariaqarsorinarpoq kalaallit inuiaat Inuit sorsunnermik ingerlatsinermik, sakkutooqarfeqarnermik assigisaannillu ileqqoqanngitsuunerput. Minnerunngitsumillu tamanna nunatta tungaanit ukiut ingerlanerini iligiinnut killernut tunngaviusumik ilisimatitsissutigineqartarpoq. Tamanna aamma pisarpoq naak nunatta sorlernik ileqarnissamut toqqaanissamik peqataarusunngikkaluarpalluunniit.

Ukrainemi sorsunneq

Ulloq februarip 24-anni 2022 Ruslandip Ukraine tunngavissaqarani inuiaallu pisinnaatitaaffiiniq unioqutitsilluni saassuppa. Sakkutooqarnermi atortussiat kisiisa Russinit eqqorniarniqanngillat, aammali nuna tamat oqartussaanerannit ingerlanneqartoq Ukrainip innuttai inuillu ataatsimoorfii Vladimir Putinip aqutsineranit eqqorniarneqarput.

Ruslandip unioqutitsilluni eqqunngitsumillu tunngaveqarluni Ukrainemut sorsulerneranut inuiaqatigiit akerliunerannut nunarput

peqataavoq. Oqaasiinnartigulli pinnata Naalakkersuisunit nunarsuarmioqatigiit Ruslandimut killilersuinerannut ilannguppugut, upperalugu Ruslandip aningaasaqarneranut annertuumik ataavartumillu akornusiisinnaagutta sorsunnerup unitsinnissaanut ikiuussinnaalluta. Ilisimariikkassitut Ruslandip Ukrainemut saassussera Ukrainep namminersortuuneranik innarliisoq pissutigalugu Kunngeqarfiup Danmarkip nunarput peqatigalugu, Canada, Finland, Island, Norge, Sverige aamma USA martsip pingajuanni ilisimatitsissutigaat Issittumi Siunnersuisooqatigiinni peqataanertik unitsikkallarniarlugu. Martsip pingajuanniilli nunat taakku malittarisassanik misissuipput Issittumi Siunnersuisooqatigiit sulinerata ingerlateqqinnissaa siunertarlugu. Nunat issittut suleqatigiinneranni Issittumi Siunnersuisooqatigiit suleqqinnissaata pingaaruteqarlunnarnera Naalakkersuisunit isumaqarfigaarput, Issittumilu Siunnersuisooqatigiit taassumalu sulinerata pingaaruteqarnera pillugu illersuinnarnissaa Naalakkersuisunit pingaartillunnarparput. Issittumi sakkulersorluni aaqqiagiinngittoqassanngilaq. Issittoq eqqissisimaffiussaaq, sakkulersorlunilu aaqqiagiinngiffiunngisaannarnissaa, tamatumalu nunarsuarmioqatigiinnut eqqaasitsissutiguarternissaata ingerlatiinnarnissaa pingaarutilerujussuuvoq. Aatsaallu taama pingaaruteqartigilerpoq Ilulissani isumaqatigiissut issittumi nunanit 2008-mi atsiorneqartoq 2018-milu uppernarsaqqinneqartoq sulii atuuttuusoq nunarsuarmioqatigiinnut eqqaasitsissutiguarternissaa. Issittumi inuuvugut aamma kinguaagut tamaani inuussapput – Issittoq tassaa juuannassaaq qulequttanik isumaqatigiinngiffiusuni eqqissisimasumik aaqqiissutissanik nassaarniarfiussaaq.

Killeqarfik pillugu Canadamik isumaqatigiissuteqarneq

Ataatsimut isigalugu nunarsuarmioqatigiinni suleqateqarnissaaq aalajangiisuullunnarpoq. Suleqatigiinnerit inuiaqatigiit inatsisit ataanni aaqqissugaasut aallaavigalugit ingerlasut. Suleqatigiinnerit eqqissinissamut isumannaatsuunissamut, inuit pisinnaatitaaffiinnut aammalu inuiaqatigiit siuariartornissaanut ineriartornissaanullu pigitinneqartoq. Suleqatigiinneq inuit ataasiakkaat kisiisa pinnagit nunalli tamarmik, angissuseq apeqqutaatinnagu assigiimmik pisinnaatitaaffeqarnermut ataqqinnittut. Nunat killeqarfiinnut isumaqatigiinngissutigineqartut aaqqiivigerusullugit nunarput, Danmark Canadalu 2018-mi suleqatigiissussanik ataatsimoorlutik pilersitsipput. Suleqatigiissut uanga - Naalakkersuisut sinnerlugit Danmark Canadalu peqatigalugit pilersissimasavut suliasartik naammassisimagaat takusinnaallugu nuannaarutigaa. Nunatta Canadallu akornanni imaatigut killeqarfiit takinerpaartaanik Danmark Canadalu peqatigalugit isumaqatigiissuteqarnerput atsiqatigiissutigaarput. Taamatuttaaq nuannaarpunga tulluusimaarlungalugu Canada Danmarkilu peqatigalugit Tartupaluk pillugu pitsaasumik aaqqiissuteqaratta, taamatullu nunatsinni nunami siullerpamik killeqarfiliigatta. Tassuuna nunarsuarmioqatigiinnut takutipparput aporaaffiusut eqqissisimasumik naammassineqarsinnaasut. Tamanna politikikkut naalagaaffiillu nunanut allanut attaveqarneranut angusaavoq annertoorujussuaq, tamannalu pillugu tulluusimaartariaqarpugut. Ilutigaluguttaaq Naalakkersuisut immikkut nuannaarutigaaq Canadamik suleqateqarnerup uummarissaqqinneqarnera, tassuunakkut ilaatigut Inuit nuttarsinnaanerannut sulii nangeqqinneqarnissaanut ataatsimut suleqatigiinnissap aallartissinnaalerneru.

anguneqarmat.

Arctic Circle Greeland Forum

Issittumi suleqatigiinneq Naalakkersuisunut pingaaruteqarluinnarpoq. Tassungalu atatillugu oqaloqatigiinnissamut periarfissat tapersorsornissaat pingaaruteqarpoq. Naalakkersuisut nunanut allanut tunngassutilinni namminersuutugalugu oqariartuuteqarnissaannut Arctic Circle pitsaasumik periarfissiiuaannarpoq. Nunatta periarfissaasa nittarsaannissaannut Arctic Circle Forum aamma tunngavissiivoq. Tassunga tunngatillugu Naalakkersuisut Arctic Circle Forumimut Nuummi augustip naalernerani pisussamut aaqqissuusseqataanissaminut qilanaarput.

Niueqatigiinnissamut isumaqatigiissutit

Illugiilluni niueqatigiinnissamut isumaqatigiissutit Naalakkersuisunut nutaajupput annertuumik suliassartallit. Suliassaq taanna pisariaqalerpoq Tuluit Nunaannik Brexitip kingorna niuernikkut isumaqatigiissusiornissamik pisariaqartitsisoqalerpat, tamannalu 2022-mi annertusarneqarpoq, Tuluit Nunaannik killilersuutaanngitsumik niueqateqarsinnaanermik isumaqatigiinniarneq aallartinneqarmat. Taamatuttaaq Naalakkersuisut Islandillu naalakkersuisui killilersuutaanngitsumik niueqatigiissinnaanermut isumaqatigiinniarnarit suliarineqarnissaat politikikkut isumaqatigiissutigineqarpoq, tamannalu islandimiut naalakkersuisuisa ukiaq manna oqaloqatigiissutigalugu aallartereerusuppaat. Taakku saniatigut nunanik allanik isumaqatigiissusiorsinnaanermut periarfissat aallartisarneqarput. Taamatut suliaqarnissaq pisariaqarpoq nunatta avammut niuernerata annertussusaata piginnarnissaa, unammilleqatigiinnermillu inissisimaffiup piginnarnissaa nukittorsarnissaaluunnit piginnarumallugit, taamaalilluta nunanut allanut

niuerutitta assinginik niuertunut unammillersinnaanerunissaq, niuerfinnillu nutaanik niuerfiit amerlanerusut periarfissaqarfiginissaannut sulinerup ingerlatiinnarnissaa qulakkearniarneqassalluni, taamaalilluni nunatta niuernikkut sunnertiasuunerata annikillisarneqarnissaa nunallu isertitaasa annertusarnissaa suliassutigineqassammat.

Danmarkimi Illersornissamut

ministeriaqarfimmik suleqateqarneq

Inuusuttatta ilinnialernissamut periarfissaat amerlanerunissaat qulakkearniarlugit junimi Naalakkersuisut Illersornissamut Ministeriaqarfimmut ilisimatitsissutigaaat sakkutuujususaatitaanermut misilitsinnissat nunatsinni aallarteqqinneqalissasut. Maajip 10-ni Illersornissamut ministeri Morten Bødskov atsioqatigaara Issittumi piginnaasanut annertusaanissat pillugit isumaqatigiissuteqarluta. Isumaqatigiissummi Issittumi Piginnaasassat nunatsinni pilersinneqartussanut isumaqatigiissut aallarnisaataavoq. Isumaqatigiissutip siunertaraa kalaallit inuiaat annertunerpaamik Issittumi Piginnaasassat sinaakkutaata iluanni iluaqutigisinnaassagaat. Isumaqatigiissummut atatillugu isumaqatigiittoqarpoq illersornissamut isumaqatigiissusiornissamut piareersaasiornermi Naalakkersuisut akuutinneqassasut.

NATO

Isumannaallisaanermi politikki 2022-mi annertuumik allannguuteqarpoq, Ruslandip Ukraine saassummagu. Tassuuna ersarissisinnearpoq nunatta NATO-mi peqataanissaata pingaaruteqassusaa. Peqataanermi naatsorsuutigineqarpoq nunatsinnut illersornissakkut, sillimaniarnermullu politikikkut paasisutissanik ataavartunik pissarsisinnaanissaq aammalu kalaallit NATO-mut

oqariartuutaasa paasineqarnerunissaat.

”Uagutsinnut tunngasut peqataatinnata ingerlanneqassanngillat”

” Uagutsinnut tunngasut peqataatinnata ingerlanneqassanngillat” nunanut allanut sillimaniarnermullu politikkimik suliaqarnermi akisussaasut annertusiartuinnartumik ilungersuanerulersippai, tassani nunarsuarmioqataajartuinnarneq qangali aallartereeremat aammalu nunatsinnut Issittumullu soqutiginninneq suli annertusiartuinnarmat. Uanilu nalunaarusiami takuneqarsinnaavoq suliaqarneq annertusisimasoq.

”Uagutsinnut tunngasut peqataatinnata ingerlanneqassanngillat” isumaqarpoq ataatsimiinnerni takkulluta peqataasassasugut, pingaartumik ataatsimiinnerni pingaarutilinni nunatsinnullu pingaarutilinni – ataatsimiinnissalluunniit nunatsinnit ungasissorsuartut inissisimagaluarpata. Tamanna soorunami aningaasartuutitigut inuttaqarniarnikkullu nunatta nunanut allanut tunngasunik sulialinnit, tamatumani nunani allani sinniisoqarfivut tassunga naammassiniaaqataanissamut ilungersorput.

Neriutigaaralu nunanut allanut, sillimaniarnermut illersornissamullu politikkimi pisariaqartitat annertusiartuinnartut eqqumaffigineqarumaartut. Taamatut oqaaseqarlunga Naalackersuisut Inatsisartullu ataatsimoorluta qanoq ”uagutsinnut tunngasut peqataatinnata ingerlanneqassanngillat” kissaateqarnermi pitsanerpaamik angusaqarfiunissaanut oqallinnissamut pissarsiaqarfiulluartussamut qilanaarpunga.

Nunanut Allanut, Inuussutissarsiornermut Niuernernullu Naalackersuisoq
Vivian Motzfeldt
Nuuk, augusti 2022

Immikkoortoq I:

**Naalackersuisut nunanut allanut, sillimaniarnermut illersornissamullu
naalackersuinikkut ataatsimoortumik ingerlatsinerat**

1 Nunanut Allanut Naalakkersuisoqarfiiup suliassaqarfii

Nunanut Allanut Naalakkersuisoqarfik, tassunga ilanngullugit Bruxellesimi, Washington DC-mi aamma Reykjavikimi sinniisoqarfiit, suleqatigisatsinnut nunarsuarmioqatitsinnullu tunngatillugu Kalaallit Nunaata soqutigisaanik siuarsaaniarluni suliaraqpoq. Nunanut Allanut Naalakkersuisoqarfiiup nunarsuarmioqatitsinnik suleqateqarnermini patajaanneq, sulianik tunngaveqarneq sullarissuunissarlu qulakkiissallugit anguniagarai.

Nunanut Allanut Naalakkersuisoqarfiiup Naalakkersuisunut nunanut allanut tunngasutigut ingerlatsinermini pingaarnerusutigut ataqatigiissaarineq, attaveqarneq aamma siunnersuineq isumagisarai. Nunanut Allanut Naalakkersuisoqarfiiup suliassaqarfii pingaarnereit qulequttani tullinnguuttuni katersorneqarsinnaapput:

- Issittumi suleqatigiinneq
- EU
- FN
- Nunat avannarliit suleqatigiinnerat
- Nunat inoqqaavi
- Naalagaaffiit marluk akornanni suleqatigiinneq
- Nunanut allanut sillimaniarnikkullu politikki
- Nunanik allanik niueqateqarnermi politikki
- Nunamut imaanullu oqartussaassuseqarneq

1.1 Nunanut Allanut Naalakkersuisoqarfiiup siunnersuisartutut inissisimanera

Nunanut Allanut Naalakkersuisoqarfik naalakkersuisoqarfinniit pineqartuniit piunnaaffiqeqaraangami naalakkersuisoqarfiiit assigiinngitsut oqartussaaffiini assigiinngitsuni nunanut tamalaanut pissutsit pillugit siunnersuillunilu ikiuuttarpoq. Siunnersuineq

tassaasinnaavoq nunat tamalaat akornanni oqallittarfinni qanoq suleriaaseqartoqarneris, nunat tamalaat akornanni inatsisit imaluunniit suliame aalajangersimasumi suliamut tunngasumik siunnersuineq.

1.2 Nuummi Nunanut Allanut Naalakkersuisoqarfik

Nunanut Allanut Naalakkersuisoqarfiiup sulineranut ilaapput nunanut allanut tunngasut, tassunga ilanngullugit nunani avannarlerni aamma nunat avannarliit killerni suleqatigiinneq, nunani tamalaani kattuffiit, suliniaqatigiiffiit ingerlatallu allat Kalaallit Nunaannut sunniuteqartut. Nunanut Allanut Naalakkersuisoqarfik suliani Kalaallit Nunaata soqutigisaqarfiini Danmarkimi nunanut allanut ministeriaqarfimmik suleqateqarpoq. Suleqatigiinnerup nunarsuarmi susassareqatigiikkiartorfiusumi Kalaallit Nunaata annerpaamik peqataanera, iliuuseqarnera sunniuteqarneralu qulakkiissavaa.

Naalakkersuisut nunanut allanut tunngasunik naalakkersuinikkut ingerlatsinermi soqutigisaat Nunanut Allanut Naalakkersuisoqarfiiup inerisassallugit, ataqatigiissassallugit illersussallugillu akisussaaffigai. Naalakkersuisoqarfik aamma Naalakkersuisut nunanut allanut attuumassuteqarfiini ataqatigiissaarinermik atassuteqarnermillu isumagisaqarpoq aamma sillimaniarnermi illersornissakkullu politikkit pillugit suliani Naalakkersuisunut siunnersuisuulluni.

Aammattaaq Københavnimi naalagaaffiiup allanut attaveqarnerani suleqatigiit sullinneqarnerat pillugu Nunanut Allanut Naalakkersuisoqarfiiup Kalaallit Nunaata Københavnimi Sinniisoqarfia suleqatigaa.

Nunanut Allanut Naalakkersuisoqarfik Nuummi 12-inik, Bruxellesimi 4-nik, Washington D.C.-mi 3-

nik, Reykjavíkimi 2-nik Beijingimilu marlunnik sulisoqarpoq. Tamatuma saniatigut Reykjavíkimi, Bruxellesimi, Washington DC-mi aamma Nuummi suliffimmik misiliisunik sulisoqarluni.

1.3 Kalaallit Nunaata Sinniisoqarfii

Danmarkip nunanut allanut atassuteqarnikkut sinniisoqarfiini Kalaallit Nunaata sinniisoqarfii namminersorneq pillugu inatsimmi paragraf 15-imi malittarisassaqaartinneqarput. Periutsitigut Kalaallit Nunaata sinniisui Nunanut allanut ministeriaqarfimmit nunani pineqartuni aallartitaapput, kisianni paragraf 15 malillugu Kalaallit Nunaata sinniisoqarfii Kalaallit Nunaannit tamakkiisumik tiguneqarsimasuni suliassaqaarfinni namminersorlutik suliaqartuullutik.

Suliassaqaarfinni sammisanilu, Danmarkimi naalagaaffimmit piginnaatitaaffigineqartuni, assersuutigalugu illersornissamut sillimaniarnissamilu politikkit eqqarsaatigalugit tunngaviatigut Kalaallit Nunaat ilanngutitinneqartartussaavoq, misilittakkalli naapertorlugit ajoraluartumik tamanna tamatigut pineq ajorluni.

Sinniisoqarfik Nuummi Nunanut Allanut immikkoortortami ilitsersuutit aallaavigalugit suliani aalajangersimasuni sulivoq. Ulluinnarni sinniisoqarfik nunanut allanut periusissami aamma sinniisoqarfik pillugu aningaasaqarnermut inatsisip oqaasertaani allanneqarsimasut anguniakkat kissaatillu tunngavigalugit sulisarpoq. Sinniisoqarfiup Kalaallit Nunaata soqutigisai, taamaammallu naalackersuisoqarfiup soqutigisai tamakkerlugit isumagisarai, akisussaaffiillu pineqartut malillugit paasissutissat, tapersersuisarnerit ilitsersuisarnerillu naalackersuisoqarfinniit assigiinngitsuneersut aammalu Nunanut Allanut Naalackersuisoqarfimmeersut pineqartut pissarsiffigiartartussaallugit.

1.4 Nunatta Bruxellesimi Sinniisoqarfia

Nunatta Bruxellesimi Sinniisoqarfiata taaguutini pisortatigoortumik Grønlands Missionimut allanngortissimavaa. (Danskisut taaguut allanngoraluartoq kalaallisut taaguutaa allanngortinnagu atuinneqarpoq: Sinniisoqarfik) Sinniisoqarfik Europæiske Unionimi Danmarkip Aalajangersimasumik Sinniisoqarfiata, Danmarkip Belgiami Aallartitaqarfiata kiisalu Savalimmiut EU-mut Sinniisoqarfiata illutaani allaffeqarpoq. Nunatta Bruxellesimi Sinniisoqarfia nunatta soqutigisaanik aamma EU-p suliffeqarfiini ilaannikkooriarlunilu Europami pisuni naleqquttuni takussaatisinissamik suliaqarpoq. Suliassani pingaarnersaq tassaavoq nunatta isumaqatigiissutitigut EU-mut attuumassutaanut tunngatillugu Naalackersuisut siunnersornissaat.

Aamma sinniisoqarfiup suliaasa annerit ilagaat nunatta EU-mi nunat ilaasortat nunasiaatigisimasat suliniaqatigiiffianni, OCTA (Overseas Countries and Territories Association to the EU) ilaasortaananut soqutigisaanillu isumaginninneq.

Nunatta Sinniisoqarfiani sulisut tassaapput sinniisoqarfimmi pisortaq aamma fuldmægtigi/immikkut siunnersorti aallartitaqarfimmi allatsitut taaguuteqartoq. Sinniisoqarfimmi aallartitat marluullutik naalackersuinikkut sulialittut inissisimapput. Taamatuttaaq najukkamit marlunnik atorfeqartitsisoqarpoq, allatsi EU-milu pilersaarutini nutaani ataqatigiissaarisoq. Tamatuma saniatigut 2002-mili aamma aalajangersimasumik suliffimmik misiliisumik sulisoqartarluni. Suliffimmik misiliisoqartitsineq imatut aaqqissuunneqarsimavoq ukiup affakkaartumik nutaamik atorfinitsitsisoqartarluni. Piumasaqaatigineqarpoq suliffimmik misiliisut

tamarmik universitetimi bacheloritut angusisimassasut aamma kandidatitut ilinniarnermi suliffimmik misiliinertik atorsinnaassallugu.

Bruxellesimi nunatta Sinniisoqarfia Facebookimi atorluakkaminik qupperneqarpoq "Bruxellesimi nunatta Sinniisoqarfia". Nittartagaq sinniisoqarfiup sulinera pillugu nutaarsiassanik naatsunik imaqarpoq, soorlu tikeraartarnerit, Bruxellesimi takussaunerunissaq aammalu EU-mi/Bruxellesimi pisunut nutaarsiassat, amerlanertigut nunatta EU-mik isumaqatigiissutaanut attuumassutilit. Aammattaaq ilaannikkut allaaserisat itinerusumik sammisaqartut nutaarsiassat, "BXLimit" nassiunneqartarput. Kiisalu sinniisoqarfik Twitterimiippoq, @Greenland in EU-mik taaguuteqarluni, tassani sinniisoqarfik tuluttut paasissutissiisarnermik ingerlataqarluni.

Aalajangiisartunut isumaqatigiinniarnerrillu naammassineqarnissaanut sunniuteqarnermut naleqqiullugu sinniisoqarfik pingaaruteqarluinnartuuvoq, tassunga ilanngullugu Kalaallit Nunaannut piffissap qiteqqunnerani nalilersuineq, taamaalilluni nunatta EU-mik isumaqatigiissutaasa nutarterneqarneri Kalaallit Nunaannut sapinngisamik annertunerpaamik pissarsiffiunissaat qulakkearniarneqarluni. Sinniisoqarfiup pingaarnertut isumaqatigiissutigisimasai tassaapput OLT pillugu aalajangiineq aamma aalisarneq pillugu suleqatigiinnissamat isumaqatigiissut.

Taamatutaaq Tuluit Nunaannik niueqatigiinnissamik isumaqatigiissutissap isumaqatiginninniutiginerata inissinnissaanut sulinerit sinniisoqarfik Nunanut Allanut Naalackersuisoqarfimmut ikiuuttarpoq.

Ruslandip Ukrainellu sorsunnerisa

kingunerisaanittaaq sinniisoqarfik Ruslandimut Hvideruslandimullu EU-p pineqaatissiissutaannik akuerineqartunik Nunanut Allanut Naalackersuisoqarfimmut ingerlaavartumik paasissutissiisarnissaanik sulisinneqarpoq. Sinniisoqarfiup Namminersorlutik Oqartussat EU-p Ruslandimut pineqaatissiissutaanut attuumassutilinnut nunatta ilanngussinnaaneranut suliniutinik ikiortarpai.

Issittoq EU-mi Bruxellesimilu aamma oqaluuserineqaaq. EU-p Issittoq pillugu politikia 2016-imeersoq 2021-mi nutarterneqarpoq. Issittumut tunngatillugu periarfissat unammilligassallu nutaat pinngorsimammata aammalu EU 2016-imiilli silap pissusaa pillugu politikissaminik nutamik saqqummiisimanagerata kingunerisaanik nutarterinissaq pisariaqalersimavoq: Mingutsitsinnginnerusumik ingerlatsinissaq pillugu Isumaqatigiissut (The Green Deal). Issittup eqqissisimasuunissaa aammalu saqitsaassutit oqaloqatigiittarnikkut aaqqiiffineqartarnissaat EU-p soqutigisaasa suleqataaffigerusutaasalu annertunersaraat. Sinniisoqarfiup sulinerani EU-mut Issittumullu suliasaqarfik ilaavoq.

1.5 Nunatta Washington D.C.-imi Sinniisoqarfia

Nunatta Washington DC-mi Sinniisoqarfia pisortatigoortumik september 2014-imi ammarneqarpoq. Taamatut Washington DC-mi Sinniisoqarfik Bruxellesimisulli Danmarkip ambassadeqarfianut atasunik nammineq ineqartinneqarpoq.

2016-ip naanissaata tungaanut Sinniisoqarfik ataasiinnarmik aallartitamik sulisoqarsimavoq, Sinniisoqarfiup pisortaa. Sulianik suliaqartartussamik januar 2017-imi atorfinitsinikkut sinniisoqarfik Bruxellesimi Sinniisoqarfittut angitigilerpoq sinniisoqarfimmi

pisortaqlarluni kiisalu ambassadimi allattoqlarluni. Aallartitat marluullutik nunanut allanut attaveqartitsisutut inissisimapput. Ukiaq 2017-imiit siumullu sammisumik Washington DC-mi aamma aalajangersimasumik suliffimmi misiliisumik ilinniartoqartarnek atulersinneqarpoq, soorlu Bruxellesimi taamaattoq, soorluttaarlu 2019-mi amerikarmiumik allatsimik atorfinitsitsisoqartoq. USA-mi issittoq pillugu eqqartuineq annertusiartuinnartumik soqutigineqalerlunilu pingaaruteqaleraluttuinnarpoq, aamma nunatta isumai soqutigisaalu siaruartinnissaasa isumaginissaasalu qulakkeernissaat siuerneraralugu Amerikap Avannarliup nunataani sinniisoqarnissaq nunatt soqutigisaraa. Tamakku politikimuinnaq tunnganngillat, aammali niuernerumut, aningaasaqarnerumut, kulturimut ilisimatusarnermullu suliassaqaqarfinnut tunngallutik. Matumani nunatta aamma nunatsinni periarfissat, tamakkulu Amerikami aalajangiisartunut Amerikamilu niuerfinnut takussaanerulersinnissaat, erseqqissaatigissallugu pingaaruteqarpoq.

Naalackersuisoqarfimmi pisortaasimasoq, Kenneth Høegh Washington D.C-mi ullormi 1. august 2021 Sinniisoqarfimmi pisortatut atorfeqalerpoq kingornalu Canadamut piginnaatitaaffilerneqarluni. Taamaalilluni sinniisoqarfiup Amerika Avannarleq tamaat sammisarilerpaa. Washington DC-mi Sinniisoqarfik USA-mut aamma Canadamut annertunerusumik pissutsinik pilersitsinissamut peqataavoq taamaalillunilu politikikkut, niuernikkut, ilinniartitaanikkut illugiimmik iluaqutinut attaveqaatinik aalajangersimasunik pilersitsisoqarluni. Nunatta USA-llu akornanni niuernerumut aningaasaliisarnermullu suliassaqaqarfiit akornanni ataqatigiinnerit pisortatigoortumik aqqissuunneqarnissaat siunissami qaninnerpaami sinniisoqarfimmit qitiutinneqassapput.

Sinniisoqarfik pingaartumik Danmarkip aamma Kalaallit Nunata akornanni suliassaqaqarfinnut ataatsimoorussanut, tassunga ilanngullugit sillimaniarnermut illersornissamullu Kunngeqarfiup USA-llu akornanni politikikkut suleqatigiinnermut tunngasut, ikiuuttarpoq. Taamaalilluni kalaallit sinniisoqarfiat Namminersorneq pillugu inatsimmi naligiimmik ataqqeqatigiinnissamut tatigeqatigiinnissamullu aalajangersakkat malillugit danskit nunanut allanut illersornissamullu ministeriisa aallartitaasa sammisani Issittumut Kalaallilu Nunaannut tunngasuni Washington DC-mi ingerlaavartumik attaveqartarnerini eqeersimaartumik naligiissumillu peqataasassaaq. Tamanna amerikamiut nunanut allanut ministereqarfianut aamma Pentagonimut/illersornissamut ministeriaqarfimmut tunngatillugu aamma atuutissaaq.

1.6 Nunatta Reykjavikimi Sinniisoqarfia

Nunatta Reykjavikimi Sinniisoqarfia pisortatigoortumik ulloq 20. oktober 2018-imi ammarneqarpoq. Reykjavikimi sinniisoqarfik sinniisoqarfinnut allanut sanilliullugu namminerisamik ineqarpoq, danskit aallartitaqarfianut atassuteqanngitsumik. Tamanna malunnartumik nammineernerusumillu politikikkut ilisarnaateqartitsivoq.

Sinniisoqarfik Nuummi Nunanut Allanut Naalackersuisoqarfimmiit ilitsersuutit aallaavigalugit sulianik aalajangersimasunik suliqaqarpoq. Ulluinnarni sinniisoqarfik kalaallit-islandimiullu ataatsimut nalunaarutaanni Joint Declaration-imi 2013-imeersumi allassimasut anguniakkat kissaatillu, Joint Declaration nutarterneqarsimasoq 2021-meersoq kiisalu nunanut allanut periusissami aamma sinniisoqarfik pillugu aningaasanut inatsimmi oqaasertaliussat tunngavigalugit sulivoq. Sinniisoqarfiup nunatta soqutigisaanik

taamaattumillu naalackersuisoqarfiit tamarmik soqutigisaannik isumaginnippoq aamma taakku akisussaaffii apeqqutaatillugit naalackersuisoqarfinnit assigiinngitsuniit paasissutissanik noqqaasinnaalluni, ikioqqusinnaalluni ilitersuutinillu pissarsiniarsinnaalluni. Tamatuma saniatigut Sinniisoqarfik kalaallit innuttaasuinik suliffeqarfinnillu suliassani konsulatimut tunngasuni ikiuuttarpoq.

2018-imi oktobarimi Sinniisoqarfik pilersinneqarneraniilli aallartitamik ataatsimik, sinniisoqarfimmi pisortamik nunap sinniisuattut inissisimasumik sulisoqarsimavoq. 2019-imi februaarimi allatsi najugaqavissoq atorfinitsinneqarluni sinniisoqarfiillu allat assigalugit suliffimmik misiliisarnermut aaqqissuussaq atuutilerluni.

Reykjavikimi Sinniisoqarfik nunatsinnut siunissamut ungasinnerusumut ineriartortitsinissamik Naalackersuisut pingaarnersuinerinik piviusunngortitsinissamut, tassunga ilanngullugu Islandimik maannakkut suleqateqarnerit attannissaannut aamma politikikkut niuernikkullu attaveqaatinik ineriartortitseqqinnermut pitsanngorsaanerullu aamma Kalaallit Nunaanni periarfissanik piusunik Islandimi oqartussanut aamma islandimi ataatsimut isigalugu niuerfinnut saqquminerutitsinissamut iluaqutaassaaq.

Nunatta Reykjavikimi sinniisoqarfia, Savalimmiut sinniisoqarfia assigalugu, danmarkip aallartitaqarfiata ataani inissisimavoq aamma islandimi nunanut allanut atassuteqarnermi ileqqulersuutini nalunaarsuiffimmi namminersortutut inissisimalluni, tamannalu aamma isumaqarluni pisortatigoortumik sinniisoqarnikkullu politikikkut arlalissuarnik suliassaartoq.

Sinniisoqarfik aamma Reykjavikimiinnissatsinnut iluaqutaasinnaasuni suliani naalackersuisoqarfinnut ingerlaavartumik ikiuuttarpoq, tassunga ilaallutik aalisarnej, uumasunut nakorsaqrarnej, assartuineq, avatangiisit, ilinniartitaaneq, ilisimatusarnej, nukissiornej, peqqissuseq, kulturi takornariaqarnerlu pillugit suleqatigiinnerit. Tassani sinniisoqarfik Islandimi nunanut allanut ministeriaqarfimmik nunallu allat ambassadeqarfiisa aaqqissuussinerinik il.il. ataatsimiinnerni arlalinni peqataasarpoq.

Sinniisoqarfiup nunatsinni Islandimilu inuussutissarsiortunut niuernikkut avammullu niuernermut tunngasunik apeqqutini ikiuuttarnissani naatsorsuutigaa. Issittumi Siunnersuisoqatigiit, Nordisk Ministerrådi aamma Nunat Avannarliit Killiit Siunnersuisoqatigiivi aamma Islandimi oqallisigineqartuni qaffasissumiipput, sinniisoqarfillu Naalackersuisut peqatigalugit ataatsimiinnerit taakku ingerlaavartumik salliutittarlugit piffissamilu aggersumi taamaattuassalluni.

1.7 Nunatta Beijingimi Sinniisoqarfia

Naalackersuisunit siunnersuut tunuliaqutaralugu nunatta Beijingimi Sinniisoqarfia Inatsisartuni UKA2020/2021-mi akerliliffigineqarani akuerineqarpoq, 2021-milu novembarimi Beijingimi Sinniisoqarfik ammarneqarpoq. Kinami Covid-19-imut tunngatillugu killilersuinerit pissutigalugit pisortatigoortumik malunnartinneqarnissaa 2023-muugallartoq kinguartinneqarpoq.

Sinniisoqarfimmi pisortaq Jacob Isbosethsen aamma allatsi Jiaxin Zhouip Erfalatorput Beijingimi 18. November 2021-mi napparpaat. Taamaallilluni nunap sinniisoqalernera piviusunngorpoq.

Sinniisoqarfik nunatta Asiap kangiamiunik suleqateqarnerata siuarsarneranik nittarsaanneranillu ulluinnarni suliaqartassaaq tamatumalu saniatigut inuussutissarsiutit eqqarsaatigalugit niuernikkut aporfijunnartut aqqinniartarnissaannik suliaqartassalluni. Taamaallilluni Beijingimi Sinniisoqarfik Asiamut, pingaartumik Kinamut, Japanimut aamma Koreap Kujataanut Naalakkersuisut sinniisoqartitsinerannut pingaaruteqarluinnartumik inissisimassaaq. Asiami, pingaartumik Kinami, aammali Japanimi Koreamilu kujallermi aningaasaqarnikkut, niuernikkut kulturikkullu attaveqaatit siuarsarniarlugit Sinniisoqarfik sulissaaq. Tamatuma saniatigut Sinniisoqarfik ulluinnarni Kalaallit Nunaannik, Kinami kalaallit tunisassiaannik siursaaqataassaaq nittarsaasseqataallunilu kiisalu Kalaallit Nunaanni asiamiunit aningaasaliiffigineqarsinnaasunik siursaaassaaq inuussutissarsiutigalugulu niuernermi aporfiusinnaasunik aqqiiniartassalluni.

Covid-19-imik nunarsuaq tamakkerlugu tuniluuttoqareernerata kingorna aningaasaqarnerup ataatsimut isigalugu iluarsineqaaqqinnissaa eqqarsaatigalugu

Naalakkersuisut Asiap kangiani niuerfinni pingaartumillu kineserit niuerfiini annertuumik nittarsaassineq ingerlatiinnarneqassasoq naatsorsuutigaat. Takornariaqarnermut suliaqarfik politikikkut pingaarnerutillugu qitiutinneqartoq suliaqarfii ilaatigut Visit Greenland aamma nunatsinniillu takornarialerisut qitiusut allanit suleqatigalugit nittarsaateqqinneqartussat ilagissagaat naatsorsuutigineqarpoq.

Politikkimut tunngasut pingaaruteqarput taakkumi aqqutigalugit nunatsinni inuussutissarsiuteqartunut matunik ammaassisoqarsinnaammat. Nunatta Asiap Kangiani sinniisoqarfeqalerpat Asiap Kangiani inuussutissarsiortut maanna naapeqatigiinnerannut naapeqatigiinnissaannullu ataatsimut isigalugit nukittorsaassaaq taamaammallu taamatut suliaqarnermut siunissami pingaaruteqalertussaassalluni.

Allaffik danskit Beijingimi aallartitaqarfiani inissisimavoq sinniisoqarfiullu Savalimmiormiut, 2019-imiilli Beijingimi sinniisoqarfeqalersimasut allaffeqatigai. Nunatta Sinniisoqarfiani sulisut tassaapput sinniisoqarfimmi pisortaq nunanut allanut attaveqartartuutitaasoq allatsilu najugaqavissoq atorfinitsitaq. Kingusinnerusukkut sinniisoqarfiit allat assigalugit suliffimmik pilersitsisoqassaaq.

Allaffik sananeqaleruttorpoq, aamma aallaqqaataaniit nunanut allanut attaveqartartuutitaqarnissaaq piffissartornarpoq. Ilaatigut inissanut, teknikkimut sillimaniarnermullu tunngasut pilersinneqassapput ikkussuunneqarlutillu. Ilaatigut najuunneq erseqqissarneqassaaq aamma oqartussanut atassuteqaatinik suleqateqarnernillu inerisaasoqassaaq, taamaaliornissarli annertuumik

unammilligassartaqarpoq, corona pissutigalugu matooraasoqarmat aammalu naapinnissamut pinaveersaartitsisunik kiisalu nunamut nunamiillu angalanissamut periarfissanik killilersuisunik sakkortuumik killilersuisoqarmat. Taamaattumik sivisusinnaavoq.

Piffissalli sivikitsup ingerlanerani 2021-mi novemberimiit ullumikkumut, sinniisoqarfik najukkami aaqqissuussani minnerusuni kalaallit aalisakkanik tunisassiaannik pilerisaareqataasinnaasimavoq, mittarfissanik sanaartornissat alliliinissallu nittarsaanneqarsimapput Sinniisoqarfille pingaartumik niuernermit suliasaqaqarfimmi Kinami oqartussanik niuernernullu ministereqarfimmik nittartagaq aqutugalugu ataatsimeeqateqarnissanik arlalinnik pilersitsisinnaasimavoq.

Sinniisoqarfik ullormi 14. december 2021 danskit aallartitaqarfiat suleqatigalugu onlinekkut aaqqissuussaq kalaallit aalisariutileqatigiiffii suliffeqarfiillu allat Kinamut inuussutissanik annissuinermit soqutigisaqartut peqatigalugit ingerlappaat. Matumani Kinap eqqussuinermit nutaanik malittarisassiai sammineqarsimapput, taakku suliffeqarfiit Inuussutissatigut isumannaallisaanermut, nakkutilliinermit assartuinernullu tunngatillugu piumasaqaatinik nutaanik arlalinnik malittarisaaqalissallutik. Inuussutissat isumannaatsuunissaat, nakkutiginninneq assartuinerlu.

Taamatuttaaq ullormi 2. februar 2022 sinniisoqarfiup Kinap niuernermit ministereqarfianit, MOFCOM-imit sinniisut oqarasuaatikkut ataatsimeeqatigai, matumani killilersugaanngitsumik niueqatigiinnissamut isumaqatigiissutaasinnaasoq oqallisigineqarpoq niuernerlu pillugu sammisat allat attuumassutillit eqqartorneqarlutik. Taakku 2022-p ingerlanerani malitseqartinneqassapput.

Taamaattumik nunatta aalisakkanik avammut nioqquteqarneranut takornariaqarnikkullu periarfissat isiginiarneqaannarnissaannut tunngatillugu niuernikkut piumasaqaatit qanimut misissornissaannut nukissat annertuut atorneqarsimapput. Taakku 2022-p ingerlanerani annertuumik isiginiarneqarnerisa ingerlaannarnissaa naatsorsuutigineqarpoq.

Kinamut angalanermut malittarisassat sakkortuut Kinamut tikinnermi aneqqusaajunnaarallarnermik kinguneqartartut pissutigalugit Korea Kujallermut Japanimullu orniguttoqarsinnaasimanngilaq, taamaattorli Kinami nunarsuaq tamakkerlugu tuniluuttoqarnerata kingunerisaanik Covid-19-ip iliuuseqarfigineratigut killilersuinerit allanngortinnissaat naalackersuinikkut aalajangerneqarpata siunissami tamatuma allanngornissaa ilimantarluinnarpoq.

Taamaalluni Sinniisoqarfik Naalackersuisunut ilaasortat peqatigalugit Tokyomi Arctic Circle Forumimi peqataasussaasimagaluarpoq, aaqqissuussinerli taanna piffissaligaanngitsumik kinguartinneqarsimavoq.

Sinniisoqarfik taamaattumik paasisimasallit nunat tamalaat onlinekkut Hokkai-Gakuen University Hakkaidomeersut peqatigalugit isumasioqatigiinneranni "*The past and present of Greenland (Inuit society)*"-mi qulequtalimmi sammisami "Hybridity" oqallinnermi peqataavoq, tassani nunatta oqaluttuarisaanermi ullumikkullu nunani tamalaani nunanullu allanut aallartitaqarnikkut suleqatigiinnermit peqataasarsimaneri oqallisigineqarput.

1.8 Public Diplomacy

Public Diplomacy, aamma "soft power"-imik taaneqartartoq, pisariaqaleraluttuinnarsimavoq tusagassiutini assigiinngitsuni paasisutissat ingerlateqqinneqartartut tunngavigalugit

kikkulluunniit pingaartumik paasiniaasalermeta isummersortalerlutillu. Public Diplomacy tunngavigalugu Nunanut Allanut Naalackersuisoqarfimmit atorneqartarpoq nunatta nunani allani suliarisai sulianilu pingaartumik nunanut tamalaanut tunngasunik kalaallit isumaat pillugit ilisimatitsissuteqartarnermut. Nunanut Allanut Naalackersuisoqarfiup Naalagaaffiup allanut attaveqarnera atorlugu sulinera aallaaviatigut pingaarnertut marlunnik siunertaqarpoq. Siullertut susassaqtartunut sunniinikkut nunatta sunniisinaaneranik annertusaaneq. Aappaatut nunatta nunani tamalaani tusaamaneqarnerata annertusarnissaa Naalagaaffiup allanut attaveqarneranik sulinerup siunertaraa. Nunatta avammut pitsaasumik kiinnertarnera ilaatigut nunatta nunani tamalaanut isigineqarneranut sunniuteqarsinnaaneranullu, nunanut allanut tuniniaaneranut, takornariaqarnermut aamma aningaasaliisussarsiornermullu pingaaruteqarsinnaavoq.

Nunanut Allanut Naalackersuisoqarfik twitterprofileqarpoq [@GreenlandMFA](#), tassani Public Diplomacymik suliaqarneq annertunerpaamik suliarineqartarluni. Tassani oqariartuutit assilissallu sammisaqartitsinerit pisut Nunanut Allanut Naalackersuisutut akisussaasup aammalu Nunanut Allanut Naalackersuisoqarfimmi sulisunut ilaatigullu Namminersorlutik Oqartussani sulisunut akisussaasup peqataaffigisarpai. Taamatut Naalackersuisoqarfik Facebookimi profileqarpoq [@Nunanut Allanut Naalackersuisoqarfik](#), assingusumik siunertalik, taannalu [@GreenlandMFA](#)-mi aamma takuneqarsinnaavoq.

Taakku saniatigut ilisimatitsinerit allat soqtiginaatillit allanit saqqummiunneqartarput. Washington D.C.-mi sinniisoqarfiup

immikkuullarissumik Twitter-kontoqarput [@Greenland in USA&CDA](#) USA-mi Canadamilu nunatta Naalagaaffiup allanut attaveqarnermik sulineranut atorneqartussaq pilersinnikuuaa, kiisalu Facebookimi kontoqarluni [@Washington D.C.-imi Kalaallit Nunaata Sinniisoqarfia](#) atilimmik. Bruxellesimi Sinniisoqarfiup aamma pilersippaa Twitter-konto [@GreenlandEU](#) aamma Facebookimi konto [@Bruxellesimi Kalaallit Nunaata Sinniisoqarfia](#) atorlugu. Taamatutaaq nunatta Reykjavikimi Sinniisoqarfiata Twitter-konto [@GreenlandRepRVK](#) aamma Facebook-konto [@Reykjavikimi Kalaallit Nunaata Sinniisoqarfia](#) pilersissimavai.

Twitterip saniatigut Nunanut Allanut Naalackersuisoqarfik Naalackersuisut nittartagaanni [www.naalackersuisut.gl](#) immikkut nittartagaqarpoq nutaarsiassiisarfialu tamakkununga tunngasuni nutaarsiassanut pingaarutilinnut atorneqartarluni. Nunanut Allanut Naalackersuisoqarfiup ilaatigut nittartakkakkut Nunanut allanut tunngasutigut naalackersuinikkut ingerlatsineq pillugu nassuiaat aamma Nunat Avannarliit pillugit Nassuiaat ukiut tamaasa qallunaatut kalaallisullu aamma nunatta nunani tamalaani isumaqatigiissutaat assigisaallu nunanit tamalaanit nittartagaq aamma ilanngullugu saqqummersittarpai.

Kiisalu nunatta Bruxellesimi, Washington DC-mi aamma Reykjavikimi sinniisoqarfii taamatullu Nunanut Allanut Naalackersuisoqarfiup Nuummi allaffeqarfia sulinermik misiliisartoqarnermik pilersitsipput, tassani ilinniagaqartut Naalackersuisut nunanut allanut tunngatillugu naalackersuinikkut ingerlatsinera ilinniartarlugu. Suliffimmik misiliisarnermut aqqqissuussinermik pilersitsisoqarnissaa Sinniisoqarfimmi Beijingimi aamma sulissutigineqarpoq.

2 Naalagaaffeqatigiit nunanut allanut, illersornissamut aamma sillimaniarnermut ataatsimoorussamik politikkiat

2.1 Naalagaaffeqatigiit ataatsimiittarneri

Statsministerip, Lagmandip aamma Naalackersuisut Siulittaasuata akornanni naalagaaffeqatigiinni ataatsimiittarnerat tullerriaarluni naalagaaffeqatigiit immikkoortuini ukiumoortumik ingerlanneqartarpoq. Naalagaaffeqatigiit kingullermik ataatsimiinnerat juunimi 2021-mi pisimavoq. Peqatigisaanik Statsministeriap naalackersuisoqarfiani pisortap, Naalackersuisut Siulittaasuata Naalackersuisoqarfiani pisortap aamma Lagmandip allaffiani naalackersuisoqarfimmi pisortap akornanni atorfilittatigut ataatsimiittoqartarpoq.

2.2 Danskit Nunanut allanut ministeriaqarfiannik suleqateqarneq

Danskit nunanut allanut ministeriaqarfiata aamma Nunanut Allanut Naalackersuisoqarfiup akornanni Kalaallit Nunaannut attuumassuteqartuni suliaasaqarfiit arlallit iluanni qanimut suleqatigiittoqarpoq. Nunanut allanut ministeriaqarfik aamma Nunanut Allanut Naalackersuisoqarfik tamatuma saniatigut Kalaallit Nunaannut aamma Issittumut attuumassuteqartuni nunani tamalaani aaqqissuussinerni peqatigiillutik akuttunngitsumik peqataasarput. Allaqatigiinneq pingaartumik nunanut allanut ministeriaqarfiup Issittumut aamma Amerikap avannarliup immikkoortortaanut (ANA) pisarpoq, taanna Kalaallit Nunaannut attuumassuteqartunik nunanut allanut tunngasunik sulianik nunanut allanut ministeriaqarfimmi ataqatigiissaarisuulluni.

Nunanut Allanut Naalackersuisoqarfimmi aqutsisoqatigiit aamma nunanut allanut ministeriaqarfimmi aqutsisoqatigiit Kalaallit Nunaannut attuumassuteqartunik sillimaniarnermi nunanullu allanut tunngasunik politikikkut suliat pillugit ingerlaavartumik oqaloqatigiittarput. Tamanna pingaarnerusutigut pisarpoq atorfilittat ingerlaavartumik oqaloqatigiittarnerinut kiisalu danskit aamma kalaallit tungaanniit naalackersuisut akisussaasut akornanni ataatsimiinnissat piareersarnerinut, malitseqartittarnerilu tapiliunneqarlutik.

2.3 Allaffissornikkut Oqalliffik

Nunani allani Kalaallit Nunaata Sinniisoqarfiini aallartitat Namminersorlutik Oqartussat aamma danskit nunanut allanut ministeriaqarfiata akornanni isumaqatigiissutaasoq naapertorlugu sulisitaasarput. Suliartortitaanermi aningaasartuutit Nunanut allanut ministeriaqarfiup immikkut aallartitatut aaqqissuussinermi tunngaviit naapertorlugit Namminersorlutik Oqartussanit akilerneqartarput.

Allaffissornikkut Oqalliffimmi aalajangersimasumik ukiumoortumik ataatsimiittoqartarpoq allaffissornikkut apeqqutit, tassunga ilanngullugu sinniisoqarfinni suleqatigiinneq, kiisalu allaffissornikkut suleqatigiinnermi isumaqatigiissutip nassuiarnissaa pillugu apeqqutit eqqartorneqartarlutik. Allaffissornikkut oqalliffimmi ilaasortat tassaapput Nunanut Allanut Naalackersuisoqarfimmi pisortaq aamma Nunanut allanut ministeriaqarfimmi Suliffeqarfimmut Innuttaasunullu Kiffartuussivimmi (COO) pisortaq. Ataatsimiinnerit aalajangersimasumik nikittaanneqartumik Danmarkimi aamma Kalaallit Nunaanni ingerlanneqartarput. Allaffissornikkut suleqatigiinnissamut

isumaqatigiissut illuatungeriinni
kukkunersiorneqarpoq.

2.4 Nunanut allanut ministeriaqarfiup Innuttaasunik Kiffartuussivianik aamma Internationale Operationsstabimik suleqateqarneq

Danskit nunanut allanut ministeriaqarfiata
Innuttaasunut Kiffartuussivia tassaavoq nunani
allani angalanerit nalaanni danskit
naalagaaffianni innuttaasut tamaasa inuttut
ajornartorsiulernerini ikiorsiivik, assersuutigalugu
napparsimaneq, toqusoqarnera,
paarnaarussaaneq, pas-ip annaanera il.il.
Tamanna nalinginnaasumik Kunngaqarfiup
Danmarkip Aallartitaqarfii aqutugalugit, taanna
ilaquttanut, napparsimmavimmut,
eqqartuussissuserisumut il.il. atassuteqartarluni.
Danskit nunanut allanut ministeriaqarfia
anigaasaqarnikkut ikiuussinnaanngilaq, aamma
"aallartitaqarfiup akiligaanik angerlamut
angalasoqarsinnaanngilaq" ilaquttaniit
imaluunniit anigaaserivimmiit
akiliisoqarnissaanik
qularnaveeqqusiisoqarsimanngippat.

Konsulikkut ikiuinnermut danskini oqartussat
tamakkiisumik akisussaapput, aamma kalaallit
innuttaasut angalaneranni.
Ukiuni kingullerni Nunanut allanut
ministeriaqarfiup Innuttaasunik Kiffartuussivianik,
ullumikkut 30-t missaannik sulisoqartumi
ingerlaavartumik oqaloqatiginnittoqartarpoq.
Ajunaarnersuaqartillugu Københavnimi
Internationale Operationsstabi (IOS) Nunanut
allanut ministeriaqarfiup Innuttaasunut
Kiffartuussivianit aggersarneqartarpoq,
oqartussanit assigiinngitsunit, angalatitsivinnit
aamma sillimmasiisarfinniit sinniisut tassaniipput,
sukkasuumik assigiiaartumillu paasissutissanik
attuumassuteqartunik ingerlatitseqqinnissaq
qulakkeerniarlugu. Ajunaarnersuaqarfiusumi

ilaqutaqaraanni ilaquttat sianerfigisinnaasaannik
pilersitsisoqarsimavoq.

Den Internationale Operationsstab tassaavoq
pisortani oqartussat, tassa Nunanut allanut
ministeriaqarfik, Statsministeriaqarfik,
Illersornissamut ministeriaqarfik,
Upalungaarsimanermut Aqutsisoqarfik, Politiit
kiisalu ingerlataqartut namminersortut tassunga
ilanngullugit angallassisartunut
sillimmasiisarfinnullu sinniisut.

Bruxellesimi 22. marts 2016-imi pisuni
peqqarniisaarniartut saassussinerisa
malitsivigisaanik Namminersorlutik Oqartussat
aamma Nunanut allanut ministeriaqarfiup
ajornartoornermi upalungaarsimaneq pillugu
suleqatigiinneq aqqqissuuteqqinniarlugu
toqqarsimavaat. Københavnimi Kalaallit Nunaata
Sinniisoqarfia ullumikkut Internationale Operative
Stabimi aalajangersimasumik ilaasortaavoq,
nunani allani ajornartorsiulernernut tunngasut
paasissutissat tamarmik Københavnimi
Sinniisoqarfimmit Nalaakkersuisut Siulittaasuata
Naalakkersuisoqarfianut aamma Nuummi
Nunanut allanut naalakkersuisoqarfimmut
ingerlateqqittarlugit.

Malitseqartitsinermut, politikikkut
ilisimatitsinermut kiisalu kalaallit nunaanni
innuttaasunut ilisimatitsinermut Nunanut allanut
Naalakkersuisoqarfik Naalakkersuisut
Siulittaasuata Naalakkersuisoqarfiani
Tusagassiivik suleqatigalugu akisussaasuvoq.
Ajornartorsiulernerni pisariaqartillugu ulloq
unnuarlu paasissutissanik
ingerlatitseqqiisoqartarpoq.

Nunarsuaq tamakkerlugu COVID 19-imik
nappaalanersuaqarneranut atatillugu IOS-imi
sulineq pillugu Naalakkersuisut ataavartumik
ilisimatinneqartarput.

2.5 Illersornissakkut isumaqatigiissutissamut tullermut piareersaernermit ilaasumik misissueqqissaarsimaneq

Illersornissakkut isumaqatigiissutissap tulliuuttup piareersarneranut ilaasumik misissueqqissaartussat, taakku Nunanut Allanut ministeriaqarfimmi Protokolchefimit aqunneqartut, taakkununggalu ilaapput Nunanut Allanut ministeriaqarfimmi, Illersornissamut ministeriaqarfimmi, Aningaasaqarnermut ministeriaqarfimmi, Inatsisunik Atuutitsinermit ministeriaqarfimmi allaffimmi pisortat, sinniisut Savalimmiuneersut Nunatsinneersullu, soorlu Nunanut Allanut Naalackersuisoqarfik, nunanut allanut sillimaniarnikkullu politikikkut inissisimanermit suliatigut misissueqqissaarnermik suliaqassapput aammalu unammilligassat sunniutaasussallu Kunngaqarfimmut Illersornissaqarfimmullu kinguneqartitsisinnaasut paasiniaaffigissallugit. nunarput Savalimmiullu Atlantikup avannaa issittorlu pillugit sammisat assigalugit peqataasarput, kisiannili sinneruttuni alaatsinaattutut inissisimasarlutik. Nunatsinniit Nunanut Allanut Naalackersuisoqarfik peqataavoq.

Misissueqqissaartussat Nasiffik - Ilisimatusarfimmi nunanut allanut sillimaniarnermullu Sullissivik - peqatigalugu Ilisimatusarfimmi Issittumi Sillimaniarneq pillugu ulloqartitsineq pillugu ataatsimiissimapput. Tamanna nangillugu misissueqqissaartussat Katuami innuttaasunik ataatsimiititsipput.

Malugeqquneqarpoq tullissaanik illersornissaq pillugu isumaqatigiissutissami, takuuk danskit sillimaniarnikkut politikiat pillugu nunat tamalaat isumaqatigiissutaat, 2033 naatinnagu danskit BNP-ata 2%-iannut Illersornissaqarfiup missingersuutai qaffaaffigineqartussaammata. Misissueqqissaartussat sapinngisartik malillugu misissueqqissaarnerit nalunaarusiallu

inerisaaffigeqqissavaat, soorluttaarlu massakkut nunani allani misissueqqissaarnerit ilanngunneqarsinnaassasut.

Misissueqqissaartussat tamatuma saniatigut nunanut allanut sillimaniarnermilu politikki pillugu tamanut ammasumik paasissutissiinermit tapersiissapput.

Tullermik illersornissaq pillugu isumaqatigiissutissap piareersarnerani peqataanissaq siunertaralugu misissueqqissaarneq 2022-p ingerlanerani naammassineqartussaassaaq. Nalunaarusiornermit atatillugu misissueqqissaarneq tamanit pissarsiarineqarsinnaassaaq.

Nunanut Allanut Naalackersuisoqarfimmi pisortaq Ilisimatusarfimmi ullormut sammisassaqartitsiffiusumut tikilluaqqusilluni oqalugiartunut ilaavoq.

2.6 Danskit Illersornissamut ministereqarfiannik suleqateqarneq

Kalaallit Nunaannut attuumassuteqartunik sillimaniarnermit illersornissamullu politikikkut suliaannut tunngasunik Naalackersuisunut siunnersuinissamut Nunanut Allanut Naalackersuisoqarfik pingaarnertigut akisussaavoq. Taamatuttaaq Nunanut Allanut Naalackersuisoqarfik danskit sakkutuuisa nalinginnaasumik Kalaallit Nunaanni suliaqarnerannut tunngatillugu akisussaasutut oqartussaavoq. Taakku saniatigut Kalaallit Nunaanni oqartussat aamma Illersornissamut ministereqarfiup akornanni toqqaannartumik

suleqatigiiffippassuaqarpoq, pingaartumik upalungaarsimanermut, Ujaasinnermut Annaassiniarnermullu, aalisarnermik nakkutilliinnermut il.il. Namminersorlutik Oqartussani naalackersuisoqarfinit ataasiakkaanit isumagineqartunut tunngasut.

Issittumi Sakkutuut

Nunanut allanut naalackersuisoqarfiup aamma Nuummi Issittumi Sakkutooqarfiup akornanni suleqatigiilluartoqarpoq. Issittumi Sakkutooqarfik tassaavoq Danmarkimi Sakkutuut pisortaata ataani ataatsimut sakkutuunik aqutsisoqarfik. Issittumi Sakkutooqarfik nunatsinni aamma Savalimmiuni sakkutuunut tamanut kiisalu Danmarkimi ikiorsiisartumut annikinnerusumut aqutsisuvoq. Illersornissamut ministereqarfik aamma Pituffimmi atassuteqarnermut ataatsimik officereqarpoq. Nunatta sineriaani sumiiffinni pingaaruteqartuni Issittumi Sakkutooqarfik sakkutuunut sakkutuut timmisartuinut mittarfeqarlunilu sakkutooqarfeqarpoq kiisalu qimussimik alapernaarsuisut Sirius. Issittumi Sakkutooqarfiup suliassaa pingaarneq tassaavoq Kalaallit Nunaata aamma Savalimmiut illersorneqarnissaat sorsuffiunnginnerullu nalaani alapernaarsuineq aamma nammineq nunagisamut oqartussaanermik illersuineq. Suliassanik taakkuninnga naammassinninneq Naalagaaffeqatigiit nunataanni piumasaqaatinut tunngaviuvoq; imaatigut kiisalu silaannakkut nunamilu. Sakkutuut pingaarnertut suliassanut tunngavissat iluanni Issittumi Sakkutooqarfiup aamma sakkutuujunngitsunut sammisumik suliassanut arlalinnut akisussaaffeqarpoq. Assersuutigalugu Kalaallit Nunaata eqqaani imaani Joint Maritime Rescue Coordination Centre-tut (JMRCC) ujaasinernut atatillugu suliniutinik Issittumi Sakkutooqarfik ataqatigiissaarisuvoq. Suliassat allat, Issittumi Sakkutooqarfimmit ataqatigiissarneqartut tassaapput Kalaallit Nunaanni imaatigut aalisarnermik alapernaarsuineq, imaani

avatangiisinik nakkutilliineq kiisalu Kalaallit Nunaanni immap assinganik uuttuinnermik suliagarneq. Kalaallit Nunaanni Politimesteri sinnerlugu Avannaarsuani aamma Tunup avannaani nunami allanngutsaaliukkami Sakkutuut qimussertartut Sirius politiitut oqartussaapput, soorlu aamma sineriammi nunaqqatigiinnut ikiuuttarlutik.

Sakkutuunngorniarnissamut misiliineq

2018-imi Kalaallit Nunaanni inuusuttut sakkutuujusussaanermut Danmarkimut aallanngikkaluarlutik siullermeertumik misilitsissinnaalerput. Tunngaviusumik ilinniarneq immi Danmarkimi suli ingerlanneqartarpoq. Misilitsinnissamut periarfissaq 2019-imi annertusineqarpoq, illoqarfinni ilinniarnertuunngorniarnissamut tamani, tassa Nuummi, Sisimiuni, Aasianni Qaqortumilu. Angutit arnallu inuusuttut tamarmik 18-ileereersimasut misilitsinnissamut periarfissaqarsimapput. Misilitsinneq nalunaaquttap ataatsip affaatalu missaanik siviussuseqartarpoq silassorissutsikkut misilitsinnermik, nakorsamit misissornerqarnermik ilitsersuunneqarnermillu imaqarluni. Illersornissakkut isumaqatigiissut nutaaq malitsigalugu misilitsinnerit ingerlanneqarput, taakkulu januar 2018-imi aallartinneqarput. 2020-mi misilitsittoqaqqinnissaa pilersaarutaagaluartoq nunarsuaq tamakkerlugu COVID 19-mik nappaalanersuaqarnera pissutigalugu taamaatinneqarpoq. Sulili Kalaallit Nunaanni sakkutuunngorniarnissamut misiliinissaq pillugu apeqqutit naalackersuinikkut qulajaaffiginissaat utaqqineqarmata sakkutuunngorniarnissamut misiliinissaq 2021-mi 2022-miluunniit ingerlanneqaqqissimangilaq.

Issittumi Piginnaasat Ataatsimoortut

Illersornissaqarfimmi piginnaasanut nutaanut 1,5 mia. kr.-t Folketingip immikkoortippai. Tamatumani saniatigut ingerlatsinnermut

anigaasartuuteqassaaq. 2019-imi januaarimiit illersornissakkut isumaqatigiissummut ilassutitut isumaqatigiissut, 2023-imi sakkutuunut saniatigut 1,5 mia. kr.-nik pissarsiaqaataasoq aallaavigalugu piginnaasanut nutaanut anigaasalersuisoqarpoq. Venstreninngaanniit, Dansk Folkepartininngaanniit, Radikale Venstreninngaanniit, Det Konservative Folkepartininngaanniit aamma Liberal Allianceninngaanniit naalakkersuisunik Illersornissamut isumaqatigiissuteqaqataapput taakku issittumi Atlantikullu avannaani Illersornissaqarfiup piginnaasaasa nukittorsarnissaa pillugu tunngaviusumik isumaqatigiissusiorput 2019-imi ilassutitut isumaqatigiissummit 1,5 mia. kr.-inik atuutilersinneqartut. Issittumi Atlantikullu avannaani immikkut iliuuseqartoqarnera sakkutooqarnikkut inuinnarnilu iluaqutaanissaa partiinit kissaatigineqarpoq. Illersornissaqarfiup innuttaasut annaassiniarnikkut, upalungaarsimanikkut, avatangiisinik nakkutilliinikkut, aalisarnermik nakkutilliinikkut, silap pissusaanut nakkutilliinikkut ilisimatusarnikkullu il.il. tapersornissaat tunngaviusumik isumaqatigiissutikkut aamma nukittorsarneqassapput. Kalaallit Nunaannut tunngatillugu isumaqatigiissutip atortussanngortinnissaa Naalakkersuisut Illersornissamut ministeriarfiullu akornanni isumaqatiginninniutigineqarsimavoq. 2022-mi aasaq naallertinnagu isumaqatigiissummik atsiortoqarnissaa naatsorsuutaavoq. Nalunaarusiamut aqqissuineq naammassimmat isumaqatigiissut suli atsiorneqarnikuunngilaq.

Kangerlussuarmi Mittarfimmud tunngatillugu tunngaviusumik isumaqatigiissut

Ineqarnermut Attaveqaqatigiinnermullu Naalakkersuisuusimasoq, Nunanut Allanut Naalakkersuisuusimasoq aamma Illersornissamut ministeriusimasoq Nuummi Ilulissanilu

timmisartoqarfiit nutaat naammassippata Kangerlussuarmi Mittarfiup Sakkutuunit atorneqarnissaa pillugu ullormi 18. september 2019 tunngaviusumik isumaqatigiissuteqarput. Sakkutuut issittumi suliassanik suliqaarsinnaanissaat siunertaralugu Sakkutuut timmisartuata Kangerlussuup mittarfianik atuiinnarsinnaanissaa pisariaqarpoq. Naalakkersuisut danskillu naalakkersuisui tamanna tunngavigalugu Sakkutuut Kangerlussuarmiiginnarsinnaanerat mittarfimmillu atuiinnarsinnaanerat, mittarfillu inunnik angallassinermut atugassarititat nalinginnaasut malillugit atorneqaannarsinnaanera pillugit isumaqatigiissimapput. Taakkua saniatigut mittarfimmud kalaallit piginnittuunerannik allannguisoqassanngitsaq isumaqatigiissutigineqarpoq mittarfillu sakkutuunit qanoq atugassanngortinneqarnissaa pillugu ilusilersuisoqarnissaa siunertaralugu suliaq ataatsimoorusaaq aallartinneqarsimalluni. 2019-ip kingornali misissueqqissaarnerit isumaqatigiinniarnerrillu ingerlanneqarsimapput, tamakkulu Covid-19-imik nappaalanersuaqarnera kiisalu inatsisartunut qinersisoqarnera pissutaallutik kinguartoorfiusimapput. Taamaakkaluartoq 2022-p ingerlanerani Sakkutuut Kangerlussuarmi timmisartoqarfik atuunnarnissaanut pillugu modelimik isumaqatigiissuteqartoqarnissaa naatsorsuutaavoq.

2.7 Ruslandip Ukrainimut saassussinera

Rusland Ukrainimut saassussilluni ullormi 24. februar 2022 aallartippoq. Inuit pisinnaatitaaffiinut, tamat oqartussaaqataanerisigut tunngavioorpiartunut aammalu qangaanerusoq kamassarinermut Ruslandip unioqqutitsineranut Naalakkersuisut nunanut peqatigiinnut illersuiniarlutik toqqarsimavaat. EU-p Ruslandimut

killilersuinerannik malinnittoqarumaartoq
naalakkersuinikkut oqariartuutigineqarpoq.
Killilersuinerit pillugit inatsimmik piiartumik
suliaqartoqarnissaa sulissutigineqarluni,
tamannalu aqqutigalugu killilersuinerit
atulernissaannut tunngavissamik
tunniussisoqassaaq. Taamaammat Ruslandip
tiguaanera Kalaallit Nunaannut Ruslandimillu
suleqateqarnermut arlalinnik
sunniuteqarumaarpoq.

3 Issittumi suleqatigiinneq

3.1 Issittumi Siunnersuisoqatigiit

Ministerit Reykjavíkimi ullormi 20. maj 2021
ataatsimiinneranni siulittaasoqarfik Ruslandimit
tiguneqarpoq. Ukiorku 2021 tassaavoq Issittumi
Siunnersuisoqatigiit pilersinneranniit ukiunik 25-
inngortorsiorfiusoq.
Ruslandip Ukrainemik tiguaanerata
kingunerisaanik Issittumi Siunnersuisoqatigiinni
suleqatigiinneq ullormi 3. marts 2022
unitsikkallarnerqarpoq, tamannalu pivoq Rusland
minillugu ilaasortat sinneruttut arfineq-marluusut
siunnersuisoqatigiit sulinerannut peqataanertik
unitsikkallarniarlugu ataatsimut tamanut
nalunaaruteqarnerisa kingorna. Senior Arctic
Officials, Siunnersuisoqatigiinni sulinermik
ataqatigiissaarisuusoq, siunnersuisoqatigiit
unitsikkallarnissaat sioqqullugu russit
siulittaasuuneranni ataatsimiinneq ataasiinnaq
2021-mi ingerlassinnaasimavaa. Allaaserineqartut
naaneranni suleqatigiinneq suli uninngagallarpoq.

Siunnersuisoqatigiit siunnersuisoqatigiinnilu
sulineq siunissami qularnaarneqassasut
Naalakkersuisut pingaartitaraat.

3.2 Naalakkersuisup Kunngaqarfiup Danmarkip aallartitaannut peqataanera

Naalakkersuisut oqaaseqarfissami siullermi

Kunngaqarfik sinnerlugu oqaaseqartassasut,
Issittumilu Siunnersuisoqatigiinni ministerit
ataatsimiinneranni Kunngaqarfik sinnerlugu
atsiortassasut ullormi 10. juni 2021
isumaqatigiissutigineqarpoq.
SAO-mut tunngatillugu, taanna ministerit
ataatsimiinneranniit piginnaatitsissuteqarluni
Issittumi Siunnersuisoqatigiinni sulinermik
ataqatigiissaarisuusoq, danskit issuttumi
ambassadøriat Kunngaqarfik sinnerlugu SAO-mi
aallartitatut atuuttartussaavoq.

3.3 Arctic Circle

Arctic Circle Assembly (ACA) tassaavoq Islandip
suliniutaa siusinnerusukku Islandip
præsidentianit Ólafur Ragnar Grímssonimit
aallartinneqarsimasooq, taannaavorlu Issittup
siunissaa pillugu nunat tamalaat oqallittarfiat
suleqatigiiffiallu annerpaat ilaat. Taanna
ammasuuvoq nalaakkersuisunit, kattuffinnit,
suliffeqarfinnit, universitetiniit, nutaaliorfinnit,
avatangiisinut suliniaqatigiiffinnit, nunat
inoqqaavinit allanillu soqutiginnittunit Issittup
ineriartornissaa pillugu peqataaffigineqartoq.
ACA-p iluaqutissartaa ilaatigut tassaavoq
politikkikkut tunngavinnik periutsinillu
pituttorsimanngimmat, kisianni nunat
namminersortuunngitsut, nunap immikkoortui
sinniisoqarfiillu tamarmik nunarsuup sinneranit
ministeriunerit allallu sinniisoqarfiit
naleqatigalugit ataatsimiittarfissuarni
oqallittarfinniluunniit oqalliseqatigisinnaavaat.

ACA siullerpaamik 2013-imi ingerlanneqarmalli
Naalakkersuisut kalaallillu soqutigisallit
amerlasuut ACA-ni tamani peqataasarsimapput.
Naalakkersuisut saniatigut kalaallit peqataatitaat
suliassaqarfinniit ilisimatusarnertut,
ilinniarnertut, assartuinerit, suliffissuaqarnertut,
aningaasaateqarfittut il.il. ittuneersunit
aallartitaapput.

ACA 2020 oktobarimi ingerlanneqartussasut

pilersaarutaasimagaluarpoq, Islandimili Covid-19-imik pisoq pissutaalluni taamaatinneqarsimavoq, paarlattuanillu ulluni 14-17. oktober 2021 ingerlanneqarsimalluni. Naalakkersuisut sinnerlugit Naaja Nathanielsen taamanikkut Aningaasaqarnermut, Aatsitassanut, Attaveqaatinut, Inatsisinut Naligiissitaanermullu Naalakkersuisutut peqataavoq. Naaja pingaarnertut qaaqqusisuuvoq, qulequtarlu "Kalaallit Nunaat attaveqaatinut aningaasaliivoq nunarsuarmullu ammarluni" atorlugu ataatsimiinnermi oqalugiartuni.

Tamatuma saniatigut ammaanersiornermi pingaarnertut oqalugiartunut ilaavoq. Kalaallit Nunaata "niuernissamut ammasuunera, Kalaallillu Nunaat isumalluutinik nutaaliordfigineqarsinnaasunik atuisarnermut ilisimaneqalernissaa" pillugit Naajap oqalugiaatai oqariartuutaalu peqataasunit 2000-t sinneqartuniit nunanit 60-nit amerlanerusuneersunit immikkut tigulluarneqarput. Naalakkersuisut tungaanniit, Tunngaviusumik inatsisitaarnissamik Isumalioqatigiissitamiit kiisalu Inatsisartuni Folketingimilu ilaasortaniit, Kommuneqarfik Sermersuumiit, Pinngortitaleriffimmiit, suliffeqarfinniit assigiinngitsuniit RAL-itut, Sikukitut, Kalaallit Airports-itut il.il. ittuniit immikkut iluatsilluartumik peqataatitaqarnikkut Kalaallit Nunaat Issittoq pillugu nunat tamalaat oqallinneranni malunnartumik maluginiarneqarnerulerpoq.

Kalaallit oqalugiaataat ataatsimiinnerilu attuumassuteqarsinnaasut tamarmik qarasaasiakkut www.arcticcircle.org -mi nassaarineqarsinnaapput.

Arctic Circle Assembly-p saniatigut Arctic Circle Forums-imik taaneqartartut aamma aaqqissuunneqartarput, tamakkulu amerlanertigut nunani Islandip avataaniittuni, sammisassallu assigiinngitsut atorlugit,

ingerlanneqartarput. Arctic Circle Greenland Forum Naalakkersuisut qaaqqusisoralugit 2016-imi ingerlanneqarsimavoq. Covid-imik nappaalanersuaqarnera pissutaalluni Greenland Forum 2020-mi 2021-milu taamaatinneqarsimavoq, massakkulli 2022-mi aggustimi pisussatut pilersaarutaalersimalluni.

Arctic Circles-imi siulittaasup Olafur Grimssonip Kalaallit Nunaata Arctic Circle Fora-ni peqataasarnissaanik pingaartitsisorujussuuvoq, taamaammallu Arctic Circle Fora-ni allani kalaallit naalakkersuisuinik, allatullu atorfilittanik qaffasissunik peqataasoqartarnissaa pillugu qaaqqusissutinik saqqummiisimalluni. Taamaammallu 2022-mi januaarimi Abu Dhabimi Arctic Circle Forum-imi peqataanissaq pilersaarutaasimavoq. Soorluttaarlu Naalakkersuisup Naaja Nathanielsenip Japan Forum 2022-mi peqataanissaat pilersaarutaasimasooq, taakku marluullutik Covid pissutaalluni 2023-mut kinguartinneqarsimapput. 2023-mi Berlinimi Forum-imik ingerlatsisoqarnissaa aamma naatsorsuutaavoq.

3.4 Kunneqarfiup nunaviup toqqavia pillugu suliniutaa

Nunaviup toqqavia pillugu suliniut nunatta sineriaaniit 200 sømililit avataanni immap naqqanut piunasaqaateqarnissamut periarfissiivoq, immap naqqata nunap sananeqaataatigut 200 sømilip avataani immap naqqanut ataqatigiinneri uppersararneqarsinnaappat. Kunneqarfiup Savalimmiut avannaani kujataanilu imartanut (piunasaqaatit marluk) kiisalu nunatta avannaani, avannamut kangiani aamma kujataani (piunasaqaatit pingasut) pillugit saqqummiussinerit ilai tallimat tunniussimavai. Saqqummiussineq tassaavoq ilisimatuussutsikkut paasissutissatigut atortunik tunniussineq, immap naqqani nunap sananeqaataatigut paasissutissat

katersorneqartut tunngavigalugit, nunaviup toqqavia 200 sømilit sinnerlugit avammut nunap sananeqaataatigut isorartuneranik uppersaasussa.

Saqqummiussineq tassaavoq ilisimatuussutsikkut nalunaarsukkatigut atortut, Nunap toqqavia pillugu ataatsimiititaliat taaneqartumut tunniunneqartut (the Commission on the Limits of the Continental Shelf, "CLCS") NP Imaani pisinnaatitaaffiit pillugit isumaqatigiisummi aalajangersarneqartut suleriaatsit naapertorlugit. Nunap toqqavia pillugu ataatsimiititaliami immikkut ilisimasallit, NP-ni nunanit ilaasortanit arlalinneersut, ilisimatuussutsikkut paasissutissatigut atortunik attaviitsutut nalilersuisussaapput, uppersaasaneerlu tunngavigalugu nunap toqqavia avammut killinga qanoq titarneqarnissaanut innersuussuteqassallutik.

Nunanut allanut naalackersuisoqarfiup Inuussutissarsiornermut Nukissiornermullu Naalackersuisoqarfik peqatigalugu sulinermit tassani nunatta peqataanera isumagaa. Taamaattumik 2016-imi aggustip qiteqqunnerani New Yorkimi Naalagaaffiit Peqatigiit New Yorkimi qullersaqarfianni nunarput sinnerlugu saqqummiussat pingasut saqqummiunneqarnerini Nunanut allanut naalackersuisoqarfimmiit aamma Inuussutissarsiornermut, Suliffeqarnermut, Niuernermit Nukissiornermullu Naalackersuisoqarfimmiit peqataasoqarpoq. Tassani Kalaallit Nunaanniit aamma Danmarkimiit atorfilittatut aallartit Nunap toqqavianut ataatsimiititaliamut saqqummiussat ilaat saqqummiuppaat, taassuma nunap toqqavia allineqarnissaanut Kunneqarfiup Danmarkip piimasaqaatai suliarissammagit. Ullumikkut nunatta nunaviup toqqavia pillugu suliniummot peqataanera Nunanut Allanut Naalackersuisoqarfiup ingerlataraa.

Naalagaaffippassuarnit paasissutissat annertooujussuit Nunap toqqavia pillugu ataatsimiititaliami suliarineqarnissaminut utaqqissunneqareerput, taamaattumillu ajornakusoorpoq siulittuutigissallugu qaqugu Kunneqarfiup immikkoortunut piimasaqaatit tunniussimasai suliarineqalissanersut. Suliarinninertaa ukiunik arlalinnik sivilissuseqarsinnaavoq.

Nunap toqqavia pillugu ataatsimiititaliaq piimasaqaatinut qaleriittunut isummissanngilaq, taamaattumik Nunap toqqavia pillugu ataatsimiititaliami suliarinninnerup kingorna naalagaaffiit sineriiallit ataasiakkaat qaleriittumik piimasaqaateqartut killeqarfiliineq pillugu isumaqatigiissutissanik nammineq isumaqatigiinniartussallutik. Ukiut tamaasa Arctic Ocean Workshopeqartoqartarpoq taamatullu issittumi naalagaaffiit sineriiallit tallimat (A5) atorfilittatigootumik ataatsimeeqatigiittarlutik. Tamakkunani nunat oqariartuutaasa qanoq issusii assigiinngitsut oqariartuutigineqartunullu piimasaqaatit inatsisitaasa nunamilu sumiiffinnut tunngasortaasa qanoq paasineqarnissaat saqqummiunneqartarput.

Arctic Ocean Workshop kingulleq aqqanilissaanillu ingerlanneqartoq ulluni 3. - 5. december 2019 Colorado Springsimi ingerlanneqarpoq, tassanilu Nunanut Allanut Naalackersuisoq peqataavoq, tullissaanillu workshopertitsinissaq Ukrainimi sorsuttoqarnera pissutaalluni piffissaligaanngitsumik kinguartinneqarsimavoq.

4 Europamiut suleqatigiinnerat – EU

Nunarput Europamiut kattunneranniit 1985-imi aninerminiilli isumaqatigiissutitigut EU-mut attuumassuteqartunik arlalinnik isumaqatigiissuteqarsimavoq. Tamatuma saniatigut EU-mik suleqateqarneq aammalu

sulisut piginnaasaannik ineriartortitsineq malunnartumik ineriartortitsiffiusimapput, Nunarput Bruxellesimi Sinniisoqarfianut aamma Namminersorlutik Oqartussat qitiusumik allattoqarfianut tunngatillugu. Suleqatigiinneq ukiut ingerlaneranni aalisarnerup tungaatigut suleqatigiinnermiit, nunanut allanut ingerlatsinikkut suliniutigullu iluaqutaasunik EU-mut kattunnernut, ilinniartitaanermut tunngasuni missingersuutitigut tapiissuteqarnermut minnerunngitsumillu EU-mik suleqateqarnerup ineriartorluarsimanerusup malitsigisaanik isumaqatigiissuteqarnermut ineriartorsimavoq.

Nunatta isumaqatigiissutitigut EU-mut attuumassutigisai tassaapput:

- Nunatta EU-mit aninera pillugu EU-mi isumaqatigiissummut tapiliusaaq
- Aalisarnikkut suleqatigiinneq pillugu isumaqatigiissut tassungalu atasooq aalisarnerup pillugu tapiliusaaq
- Politikikkut peqatigiilluni nalunaarut
- EU-mi Northern Periphery and Arctic Programmimi peqataaneq
- Diamantinik suliarineqanngitsunik avammut niuerneq pillugu EU-mi Kimberleyimi suliami peqataanissaaq pillugu siunnersuisoqatigiinni aalajangiineq
- Uumasut nakorsaqraneq pillugu siunnersuisoqatigiinni aalajangiineq
- Aatsitassanut tunngatillugu Letter of Intent – siunniussaqraneq nalaarut

- Ilinniartitaanerup tungaatigut pingortitamillu innarliinani inerisaanissamut tunngatillugu nunat allat nunallu nunasiaataasimasut EU-mik Kalaallillu Nunaata EU-mik suleqateqarneranut OLT aqqutigalugu nunarput pillugu aalajangiineq. Siunnersuisoqatigiinni aalajangiinikkut nunat OLT-miittut EU-mi programminut isersinnaanerat kiisalu aalisakkanik tunisassianut immikkuullarissunut tunngatillugu akitsuutitaqanngitsumik killeqanngitsumik niuersinnaanermut isersinnaanerat suli piumasarineqalerpoq.

EU-mi suliffeqarfinniit Nunatta Karsianut 379 mio. kr.-nit missaannik ukiumoortumik tapiisarnikkut EU Nunatta Karsianut avataaniit tapiissuteqarnerpaasarpoq. Aningaasat EU-meersut ilarpasui nunatta imartaanni aalisarsinnaanermut pisinnaatitaaffinnut akiliutigineqartarmata aningaasat danskit naalagaaffianniit ataatsimoortumik tapiissutigineqartartuniit assingullaanngillat. Suleqatigiinnermi pineqartut tamakku saniatigut EU Kalaallit Nunaannut pingaaruteqarluni suleqatigiiffiuvoq.

Tamanna aamma EU-mi suliniutinut nunatsinnit peqataaffigineqarsinnaasut iluaqutiginerinut aamma suliassaqrannut attuumassuteqartunut allanut tunngatillugu, toqqaannanngitsumik missingersuutitigut tapiissutinik toqqaannartumik pissarsiffiineq ajortunut tunngavoq. OLT-mi suliassaqranniit pillugit EU-mi isumaqatigiissummi Kapitali 4-mi nunatta ilanngunneqarnera suleqatigiiffiusinnaasunik arlalinnik ammaassivoq, soorlu ilanngaaserneqanngitsumik niuersinnaaneq, EU-millu suleqateqarnermi isumaqatigiissutitsinnut inatsisitigullu tunngavissanut tunngatillugu Europæiske Investeringsbankimiit (EIB) taarsigassarsinissamut periarfissat allallu EU-mi ukiunut 7-nut missingersuutinik malinnittoqartussaalluni,

tassani missingersuutit piffissami 2021-miit 2027-mut atuuttussaallutik.

4.1 Aalisarnikkut peqatigiinnissamik isumaqatigiissut

Nunatta aamma EU-p akornanni aalisarneq pillugu isumaqatigiissummut atatillugu Bruxellesimi nunatta Sinniisoqarfia Aalisarnermut, Piniarnermullu Naalakkersuisoqarfimmut (APN) ikiuuttarpoq. Nunarput EU-llu akornanni Piujuartitsisumik Aalisarneq pillugu isumaqatigiissummik nutaamik isumaqatigiissusiornikuupput, tassungalu atatillugu tapiliussat april 2021-mi atuutilerlutik.

Aalisarneq pillugu isumaqatigiissut pillugu paasissutissat annertunerusut immikkoortoq 17.4-imiittut innersuussutigineqarput.

4.2 Ataatsimoorluni nalunaarut

Nunatta Danmarkillu Europa-Kommissionimik suleqateqarnissaannut ataatsimoorluni nalunaarut Naalakkersuisut Siulittaasorisimasaat, Kim Kielsenip, Europa-Kommissionimi siulittaasup, Jean-Claude Junckerip taamanikkullu ministeriunerusup Helle Thorning-Schmidt ulloq 19. marts 2015-imi atsiortaat. Nalunaarummi siunertaavoq isumaqatigiissutinut tunngatillugu pisussaaffiit tamarmik peqataasunit pisussaaffigineqartut pingaarnerusutigut naalakkersuinikkut takuneqarsinnaalernissaat aamma suleqatigiinnerup ineriartortinnissaanut siunertarinqartut allattorneqarnissaat. Kalaallit Nunaata Bruxellesimi Sinniisoqarfia kalaallit tungaaniit EU-p, nunatta Danmarkillu akornanni ataatsimoorussamik nalunaarutip nutarterneqartup ilusilersornissaanut ataqatigiissaarisuuvoq. Taamaattoq suliaq unitsikkallarneqarpoq EU-mi aalajangeeriaatsit pisariunerit nutaat pissutaallutik. Europa-

Kommissioni malillugu ataatsimut nalunaarut atuutilersinneqarsinnaanngilaq nunarput peqatigalugu, taamaattoqassappammi nunat NNIA-it tamakkerlugit ataatsimut nalunaaruteqartoqartariaqassammat, tamannalu nukissaqarfigineqanngilaq. Nalunaarut atuuttoq taamaattoq qaangiuffissalernerneqarsimannngilaq, taamaammat suli atuulluni.

4.3 OLT/nunarput pillugu siunnersuisoqatigiit aalajangiinerannik / DOAG

Nunat EU-mi ilaasortat nunasiaatigisimasaasa kattuffiat pillugu Siunnersuisoqatigiit aalajangiinerat, tassunga ilanngullugu EU-p aamma nunatta Kunngeqarfiullu Danmarkip akornanni attaveqatigiinneq pillugu aalajangiineq" ("suleqatigiinnissamik aalajangiineq").

Siusinnerusukkut nunatsinnut isumaqatigiissutip/ Suleqatigiinnissamut isumaqatigiissutip/ nunatsinnut aningaasalersuisarnermi atortup nunatta ukiuni arfineq-marlunni EU-miit aningaasanik isertitaqarnissaa qularnaarpaa, aningaasat taakku 1,6 mia. DKK tikillugit annertussuseqarput nunatsinni ilinniartitaanermut politikkip naammassineqarnissaanut atorneqassapput. Suleqatigiinnerup ingerlanerani aningaasat nunatta ukiumut tigusartagai 200-230 mio. kr.-nit akornaniikkajuttarput. Ilinniartitaaneq EU-p nunattalu akornanni suleqatigiinnerup ataani suliassaqarfiugalarpoq.

Piffissamut 2021-2027-mut OLT-it pillugit nunarput pillugu Aalajangiinerami ataatsimoorummi takkuttussami EU-p nunattalu akornanni nunat marluk suleqatigiinneranni ilinniartitaaneq suli ukkatarineqassaaq kiisalu "Avatangiisinik innarliinani inerisaaneq" nutaamik suleqatigiiffissatut ilaatinneqarpoq

tassanilu uumassusillit assigiinngilluinnarnerat, ilisimatusarnek, silap pissusaa, hydrogen aamma nukissiutit ataavartut nutaatut suleqatigiiffissatut ilanngunneqarsimapput. NNIA-it pillugit nunarput pillugu Aalajangiineq nunatta piffissamut 2021-2027-mut 3,72 mia. kr.-inik ataatsimut aningaasartaqartoq (500 mio. Euro) nunatsinnut 1,6 mia. kr.-nit (225 mio. Euro) tunniunneqarlutik. Nunatta EU-llu akornanni suleqatigiinnermi ilinniartitaaneq pingaartinneqarpoq, tassa nunatsinnut tunniunneqartartut 90 %-ii ilinniartitaanermut tunniunneqartarput sinneruttullu 10 %-it mingutsitsinngitsumik ineriartortitsinermut tunngasunik suleqatigiinnermut atorineqartarlutik.

Suliassaqarfik nutaaq aallaaviatigut suleqatigiinnermik annikinnerusumik suliassaqarfiunissaq aningaasat ilinniartitaaneq pillugu suleqatigiinnerminngaanneertussaananeramik tunuliaquteqarpoq, taamaalilluni aningaasaliinernit nutaaningaanneertussaananani.

NNIA-it pillugit nunarput pillugu Aalajangernermi ataatsimoortumi aamma nunarsuup immikkoortuisa iluanni aningaasalersuinerne 15 mio. EUR-t OLT-nut atugassanngortinneqarsimapput, matumani nunarput ilaalluni. Aamma 22 mio. EUR-inik aningaasanik aalajangiinnermut nutaamut atatillugu teknikkikkut ikiorneqarnissamut naapertuuttumut kiisalu 13 mio. EUR-inik agguarneqanngitsunik ajornartorsiortoqartillugu ajunaarnersuaqartillugu atorineqarsinnaasunik immikkoortitsisoqarpoq.

OLT-Kalaallit Nunaannik aalajangiinnerup ataani EU-mik pilersitsineq taamaasillunilu suleqateqarneq ilinniartitaanerup suliassaqarfianingaanissaq ilinniartitaanermut, Kultureqarnermut, Timersornermut Ilageeqarnermullu Naalackersuisoqarfimmit isumagineqartoq.

Imikkoortuni akisussaasuusuni suliassaqarfiunnaasuni allani - Aningaasaqarnermut Akileraartarnermullu Naalackersuisoqarfiup, Inuussutissarsiornermut, Niuernerumut, Nunanut Allanut Naalackersuisoqarfiup, matumani Kalaallit Nunaata sinnisoqarfiup, kiisalu Danmarkip EU-mi aalajangersimasumik sinnisoqarfiup suleqatigiinneranik ingerlanneqassaaq.

4.4 Ilinniartitaanermut tunngassuteqartuni naalackersuinikkut oqaloqatigiinniarluni ataatsimiittarnerit

Atorfilittatigut suleqatigiit akornanni ataatsimiinnerit ukiut marlukkaartarput, tassa naalackersuinikkut oqaloqatigiinnerit - Bruxellesimi nunatsinnilu nikittaallutik.

Ilaatigut marts 2021-mi Naalackersuinikkut oqaloqatigiilluni ataatsimiinnerit ukioq affakkaartoq nunarsuaq tamakkerlugu COVID-19-imik tunillaassuuttoqarnera pissutigalugu nittartakkakkut ingerlavoq. Ilinniartitaanermut innerit, pingaarnerusutigut aningaasarsiornerup ineriartornera assigisaalu attuumassuteqartut kingulliit eqqartorneqarput, kiisalu suliniutinik aalajangersaanerit oqaasertalersorneqartussat pillugit suliat oqallisigineqarlutik.

Ilinniartitaanermut, Kultureqarnermut, Timersornermut, Ilageeqarnermullu Naalackersuisoqarfik ilinniartitaaneq pillugu suleqatigiinnerup pilersinneqarnissaanut naalackersuinikkut oqaloqatigiinnermi ataatsimiinnermi susassaqarfimmi naalackersuisoqarfittut akisussaasooqataasutut peqataavoq, Aningaasaqarnermut Naalackersuisoqarfik (nunatsinni ineriartorneq aningaasaqarnikkut misissorneqarnerani suleqatigiinnerullu aningaasaqarneranut taperseeqataalluni), Inuussutissarsiornermut Naalackersuisoqarfik (Neqeroortitsisarnek pisiortornerlu pillugit politikki - nunap

pingajuinut tapersiissutinik EU nuussigaangat attuumassuteqartarpoq), kiisalu Bruxellesimi Kalaallit Nunaata sinniisoqarfia Nunanut Allanut, Inuussutissarsionermut, Niuernermut Naalakkersuisoqarfik sinnerlugu EU-p nunattalu akornanni suleqatigiinnerup ataatsimut isiginnilernissamut ataqatigiinneranullu tapersiisarpoq. Tamatuma saniatigut Danmark peqataasarpoq, amerlanertigut Nunanut Allanut Ministeriaqarfimmit ataatsimik sinniisoqarluni imaluunniit EU-mi Danmarkimit aalajangersimasumit sinniisoqarfimmeersumik.

Kommunit naalakkersuinikkut oqaloqatigiilluni ataatsimiinnerni peqataanerat ukiut kingulliit iseriartuaarsimavoq immikkoortutullu pitsaasutut isigineqarluni aamma nunattalu akornanni ilinniartitaaneq pillugu suliniutit pillugit paasissutissanik erseqqissunik tunniussinermik tapersiilluni. Taamaalilluni Europa-Kommissioni pingaartumik meeqqat atuariannut tunngatillugu nunatsinni kommunini pissutsinik assigiinngiiaarnerusunik, piviusunik tigussaanagerusunillu ajornartorsiutinik paasisaqarpoq.

4.5 NNIA nunarput pillugu aalajangiinerup iluani NNIA

NNIA/Kalaallit Nunaat pillugu aalajangiinissap iluani NNIA EU-p aamma nunat nunasiaasimasut 13-t akornanni kattunneq aalajangersarneqarluni, tassunga ilanngullugu Kalaallit Nunaat. Kattunnermi NNIA-mi ilaasortat aningaasarsiornikkut inuuniarnikkullu ineriartornerat siuarsarniarneqarpoq aamma NNIA-p EU-llu akornanni aningaasarsiornikkut qanimut attuumassutit allanngutsaaliorneqarlutik. NNIA-imi ilaasortat inatsisitigut tunngaviusutigut EU-mi nunanut ilaasortanut sisamanut atassuteqarput: Holland, Frankrig aamma Danmark. Tuluit Nunaat EU-mit ilaasortaajunnaanginnerani Siunnersuisoqatigiinni aalajangernermi tuluit

nunaanni NNIA piffissami 2021-2027 ilaatinneqarput. NNIA-imi ilaasortat annertuutigut namminersortuupput aamma EU-mi akitsuuserinermut nunalluunniit iluani niuernermi ilaanatik nalinginnaasumillu EU-mi inatsisit avataaniillutik.

Taamaakkaluartoq NNIA-mi ilaasut tunisassiaat EU-p iluanut niuerutaasinnaapput. OLT-mut ilaasortat nunat siuarsagaangillat, kisianni annikitsumik aningaasaqarfiunermikkut, inukitsuunermikkut annikitsumillu allaffissornikkut aqutsiveqarnermikkut immikkut unamminartoqarlutik aamma EU-mut naleqqiullugit avinngarusimasuullutik. NNIA-ni innuttaasut nunani EU-mut ilaasortaasuni naalagaaffimmi innuttaasutut naatsorsuussaapput taamaasillunilu EU-mi innuttaasuullutik, kisianni nunaatai nunasiaataalu EU-p nunataaningillat, sumiiffinni taakkunani EU-p inatsisai atuuttariaqangillat OLT-it tamanna nammineerlutik aalajangersimangippassuk.

Kattunneq pillugu isumaqatigiissummi immikkoortut ataatsimut soqutigisaqarfiusut isiginiarneqarput, ilaatigut silap pissusaata allanngornera, piujuartitsineq siunertaralugu siuariartorneq, uumasut assigiinngisitaartuuneri, ilisimatusarneq nutaaliornerlu. Niuernermut tunngasuni NNIA-miut EU-p iluani niueqatigiinnermut isersinnaaneranni akitsuusersorneqannginnissaat pisassiiffigineqannginnissaallu pillugu isumaqatigiissut aalajangersarneqarpoq.

Nunatta NNIA-unera aamma EU-p nunaata iluani NNIA-imi innuttaasut killilersorneqarnatik angalasinnaapput soorlu EU-mi innuttaasut.

Brexit kingunerisaanik tuluit nunasiaatai NNIA-iunertik annaavaat. Tuluit NNIA-kkuisa EU-llu NNIA-vi akornanni siunissami suleqatigiinneq OCTA-t Tuluilu NNIA-asa kattuffiat UKOTA

akornanni Paaseqatigiinnermik Isumaqatigiisummi (MoU) nanginneqaqqissinnaanissaaq. Illuatungeriit Paaseqatigiinnermik Isumaqatigiissusiorput (MoU) juni 2021-mi immikkut ittumik NNIA-mi ministerit qarasaasiakkut isumasioqatigiinnerisa kingorna akuerineqarluni atsiorneqarpoq, tassani tuluit nunaatai pisortatigoortumik OCTA torersumik naleqquttumillu qimappaat.

4.6 Nunanit nunasiaataasimasullu OCTA-mi suleqatigiinnerat

OCTA nunanit nunasiaataasimasuniillu kattuffittut aningaasarsiornissamik siunertaqanngitsutut Belgiami 2002-mi pilersinneqarpoq. OCTA ilaatigut ilaasortaasa isiginnittariaasaat ataqatigiissartarpaat aamma Ataatsimiitsitaliap nunallu ilaasortat pillugit atassuteqarneq ataatsimut isummersortarlugit. Ilaasortat EU-mi nunanut ilaasortanut Frankrig, Holland aamma Danmark (Tuluit nunaat siusinnerusukkat aamma) OLT-it attuumassuteqartuupput.

OCTA-mi pingaarnertut aalajangiisoqartarpoq ministerit ataatsimiinneranni, OCTA ilaasortaani sinniisut ataatsimiinnermut peqataasarput. Ministerit ataatsimiittarneri ukimut ataasiakkaartarput, Political Declaration aamma Administrative Resolutions ukiumut pisartoq aqutqigalugu kattuffiup politikikkut salliutassai aalajangerneqartarlutik. Ministerit ataatsimiinneranni siulittaasussat OCTA-mi aalajangiisartunut tulliusussat qinerneqartarput. Maanna Ny Kaledonien siulittaasoqarfiuvoq, nunarpullu siulittaasoqarfiup tulliulluni. Siulittaasup Political Declaration aamma Administrative Resolutions nutaat suliarineri aquttarpai, kattuffiullu politikkeqarneranut sinniisuullutik.

Siulittaasuunermi OCTA-llu ulluinnarni aqunnerani ulluinnarni aqutsisoqarput, Executive Committee, ExCo qulingiluanik

ilaasortaqarluni, matumani Aruba (Siulittaasoq), Wallis and Fortuna (siulittaasup tullia), Fransk Polynesien, Cayman Islands, Curaçao, Ny Kaledonien, Sint Maarten aamma nunarput.

Ulluinnarni aqutsisut ukiumut 10-12-eriarlutik pingaartumik Bruxelles-imi ataatsimiittarput. Aqutsisut suliassaraat naalakkersuinikkut pingaarnersiukkat ministerit ataatsimiinneranni aalajangersarneqartut suliarineqarnissaat. Nunarput OCTA-mi siulittaasup tulleraa aningaaserisuullunilu, Bruxellesimi sinniisoqarfimmit isumagineqartarput. OCTA-mi sulineq sinniisoqarfiup ataatsimut suliaanut isumalerujussuupput. Aamma OCTA-p ataani suleqatigiissitaqarpoq assigiinngitsunik, taakkulu piffissami kingullermi uninngasimapput allat salliutinneqarnerat pissutaallutik.

OLT-mut ilaasortanut tamanut attuumassuteqartut ataatsimiinnerit, isumasioqatigiinnerit workshoppit aamma nalunaarusiornerit OCTA-p suliarisarpai. Kalaallit Nunaata Sinniisoqarfiata OCTA suleqatigalugu december 2019-imi assersuutigalugu OLT-it EU-p suliniutaanut isersinnaanerit pillugit workshop-ertoqarmat akisussaasuullutik. Workshop-imi kalaallit tallimat peqataapput.

Nunatta OCTA-mut ilaasortaannerminut ukiumut EUR 9.000-67.000 DKK missaannik ataatsimut akiliisarpoq tuluit NNIA-visa OCTA-mit aninerisa kingorna akiliut qaffanneqarmat, kiisalu maannamut aningaasalersueriaaseq attanniarlugu taamaaliortoqarluni. Akiliut 100 %-imik qaffinneqarsimavoq – aallartitat kontoannit pingaarnermi akilerneqarpoq.

4.7 Brexit

Tuluit Kunngaqarfiat aamma Irlandip Avannarlia (UK) ulloq 23. juni 2016 Europæiske Union qimanniarlugu qinersippat. 2021-mi UK-p EU-miit anineratigut UK-p aamma nunatta akornanni nunat marluk niueqatigiinnermut

isumaqatigiissusiornissaat
pisariaqartinneqalerpoq.

Nunatta avammut nioqqutaasa 10 aamma 15%-
iisa akornanniittut Tuluit Nunaannut pisarput,
pingaartumillu raajat ooriikkat saarulliillu
niuerutigineqarput. Nunatsinnit
anguniarneqarpoq illuatungeriit nunat marluk
akornanni niuernikkut
isumaqatigiissuteqarfissaani tullermi
qulakkeerneqassasoq kalaallit aalisakkanik
nioqqutissiaat UK-mut niuffaffinnut
akitsuuteqanngitsumik
niueruteqarsinnaassasoq.

Nunatta UK-p niuernikkut
isumaqatigiissuteqarfiggisallugit salliutitaanut
ilaanngimmat illuatungeriit
isumaqatiginninniutigisariaqarpaat UK-p suna
akerlianik pissarsiarisinaaneraa.

Niuerneq pillugu UK-p Nunattalu akornanni
isumaqatiginninniarnert aallarereerput.
Isumaqatiginninniarnert tulliit Nuummi
upernaami ingerlanneqarnissaat
naatsorsuutigineqarpoq.

4.8 Pilersaarutit EU-mut suleqatigiissutigineqarneri

Nunatta EU-mi aningaasaleeriaatsit arlalissuit
aqqutigalugit suliniutinut aningaasaliissutissanik
qinnuteqarsinnaavoq. Tamakkununga ilaapput:

- Northern Periphery and Arctic Programme (NPA)
- Den Europæiske Investeringsbank (EIB)
- Anguniagalimmik aningaasaliisarnert pillugu Europamiut aningaasaateqarfiat (EFSI)
- COSME
- Horizon Europe
- BEST 2.0+
- Erasmus+
- Erasmus+ Sport
- European Solidarity Corps
- Creative Europe

Programmit arlallit EU-p ukiunut arfineq-
marlunnut (2021–2027) missingersuutaat
malittaraat. Kalaallit Nunaata EU-mi Bruxelles-mi
aallartitai sulisussamik atorfeqarput taassumalu
nunatta programminut atorluanaanissamik
qulakkeerinninnissamik siunertaqarpoq. Tamanna
anguneqassaaq kalaallit sullissisut amerlanerit
EU-mut programmimut ilanngutsinnerisigut.
2021-mi sivikitsumik atorfinitsitsisoqarpoq
atorfillu 2022-mi ukiap ingerlanerani
inuttaleqqinnissaa naatsorsuutaalluni.

4.9 EU’p Issittumut politikkia

Den Europæiske Unionenip (EU) Nunanut Allanut
Sillimaniarnermullu politikkimut tunngatillugu
Aallartitaata qaffasissumik inissisimasup Issittoq
pillugu EU-p politikkiata ilanngunneqarnissaa
pillugu ataatsimoorluni nalunaarut 2016-imi
saqqummiuppa. Politikkimi tassani
aalajangersarneqarpoq Issittumut tunngatillugu
EU-p pingaaruteqartumik inissisimanissani
soqutigisarigaa aammalu issittumi
isumannaatsumik, patajaatsumik,
attanneqarsinnaasumik
pigissaarnerulernissamullu ingerlatsinissamut
peqataarusuttoq.

13. oktober 2021-mi tamanut sivirusumik
tusarniaaereersoqartorlu illuatungeriit EU-p
Issittumut politikkissartik nutaaq
saqqummiuppaat.

Nalunaarummi allaqqavoq Europa-Kommissioni
Nuummi EU-mut tunngasunik allaffittaarniarpoq.
Taamaaliortoqarniarpoq EU-p Issittumiinna
peqataaneralu patajaallisarniarlugit, tamanna EU-
mut siunissami inissisimanissamut
pingaaruteqarmat.

Piffissami matumani allaffiup qanoq inissinnissaa
ammarfissaalu pillugit Europa-Kommissionimit
nalunaarutigineqarnissaa utaqqimaarneqarpoq.
Allaffiup 2022-p ingerlanerani ammarnissaa

naatsorsuutaavoq piareersarluni suliassartai inissinneqarsimaleripata.

4.10 Kimberley Processens Certificerings Ordning (KPCS)

Kimberley mi suliaq tassaavoq naalagaaffiit, diamantilerisut kiisalu NGO-t 34-t akornanni nunani tamalaani suleqatigiiffik, aamma diamantinik akerleriissutaasunik niuernerup unitsinneqarnissaanik siuvertaartoq. Kimberley mi suleqatigiinneq Inuussutissarsiornermut, Nukissiuuteqarnermut, Ilisimatusarnermut Suliffeqarnermullu Naalackersuisoqarfimmit isumagineqarpoq, tassani sinniisoqarfik ilaannikkooriarluni EU-mi ataatsimiinnernut naalackersuisoqarfik sinnerlugu peqataasarluni. Nunatta 2008-mili EU-p peqataaneratigut Kimberley mi suliamut aamma Kimberley mi suliami Uppernarsaanikkut aqqissuussiner mi peqataalernissamat periarfissat misissorsimavai. Siunnersuisoqatigiit 20. februar 2014 aalajangiinermik akuersipput EU-mik suleqateqarnikkut diamantit silisaanngitsut pillugit Kimberley-mi suliner mi akuersissuteqartarnermik aqqissuussiner mi nunarput peqataasinnaalerluni. Aqqissuussiner mi tunngavigneqarpoq diamantinik silineqanngitsunik eqqussuiner it avammullu niuernerit tamarmik nakkutigineqalernerat aamma avammut niuerner mut tunngatillugu diamantinik silineqanngitsunik nunat tamalaat niuernerat pillugu EU-mi peqqussummi aalajangersakkat malillugit EU-mi oqartussanit allagartalerneqartassallutik. Siunnersuisoqatigiit peqqussummik 2368/2002-mik, allannguinerat EU-mit malinneqarpoq, tassani aalajangersarneqarluni nunatta Kimberley pillugu suliamik ingerlatsiner mi uppernarsaanermik aqqissuussineq EU aqutugalugu ingerlanneqassasoq.

Aatsitassanut immikkoortortap nunatsinni malittarisassat atuutsissavai, ilaatigut nalunaarusiornikkut.

4.11 Arctic Futures Symposium

Bruxelles-mi ukiumut Issittoq pillugu isumasioqatigiinneq, Arctic Futures Symposium, 2021 qarasaasiakkut 6.–7. december 2021-mi killilimmik takkulluni peqataaffigineqarsinnaasoq ingerlanneqarpoq. Ukiumi isumasioqatigiinner mi qulequtarinneqarpoq Meeting our Challenges.

Nunatsinnit taakku pingasut ingerlanneqarnerani peqataasoqarpoq. Siullesq tassaavoq Governance in the Arctic (Part 2) Nunanut Allanut Naalackersuisoqarfik Kalaallit Nunaannut Issittumi Siunnersuisoqatigiinni Senior Arctic Official (SAO) peqataalluni. Kalaallit tungaannit Issittumi ukiut 25-it kingulliit ingerlaneranni allannguutit pillugit isummat saqqummiunneqarput. Issittumi Siunnersuisoqatigiinni sulineq asseqanngitsuusoq pingaarutilik erseqqissarneqarpoq kiisalu Issittumi unammilligassat suliariniarlugit peqataatsineq inuillu pingaaruteqartut. Tamakku saniatigut Kalaallit Nunaat Issittoq pillugu oqallinnerni nammineq isummanik saqqummiisassasoq ersarissarneqarpoq.

Arctic Youth, Demographics, and Capacity-Building pillugu oqallinnerni: A view to the Future, Kalaallit Nunaannik saqqummiisuuvoq Qivioq Løvstrøm, Studieadjunkt, Kultureqarnermut Inuiaqatigiillu Oqaluttuarisaanerannut Immikkoortortaarfik, Ilisimatusarfik kiisalu Kalaallit Nunaanni Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit siunnersuisoqatigiinni siulittaasoq.

Isumasioqatigiinner mi: The Arctic as a more Sustainable Place to do Business pillugu

nunarput saqqummiunneqarpoq
Aningaasaqarnermut, Aatsitassanut,
Inatsiseqarnermut Naligiissitaanermullu
Naalakkersuisumit saqqummiunneqarluni.

Isummersoqatigiinnermut atatillugu Arctic
Futures Symposium 2018-imili
ingerlanneqartarnerani issittoq pillugu
filmeeqqanik takutitsisoqartarpoq. Tassani
nunat avannarliit issittumilu nunat pillugit filmit
naatsut Bruxellesimi takutinneqartarput. Arctic
Short Film Evening kingulleq januar 2022-mi
pivoq nunarpullu uannga saqqummiunneqarpoq
isiginnaagassiamik naatsumik: "In the Shadow
of the Tugtupite" Inuk Jørgensenimit.

Arctic Futures Symposium aamma Arctic Short
Film 2022-mut tullermut ukioru
pilersaarutigineqartut sinniisoqarfik
isumasioqataallunilu piareersaaqataassaaq.
Sinniisoqarfiup qulakkeerniarpaq kalaallit
aallartitat isumasioqatigiinnermi
saqqummiisassasut kalaallillu filmiliortartut
filmiliaminnik Arctic Shortsini saqqummiisassasut.
Tamanna kalaallit takunnittariaasaat
isiginnettariaasaallu tusaaneqarniassammata
qulakkeerniarneqarpoq taavalu nunarput
ersinniassammat.

4.12 Tikeraarnerit ataatsimiinnerillu allat

Nunatta Bruxellesimi Sinniisoqarfiata ilaatigut
suliassarai Naalakkersuisut, Inatsisartut allallu
immikkoortut susassaqtut Bruxellesimut
tikeraarneranni ikiussallugit. Aamma EU
immikkoortuinit inuttaanniit nunarput
pulaartoqaraangat sinniisoqarfik
ilaatinneqartarpoq. Ataatsimiinnermi
tikeraartoqarnernilu siunertaavoq kalaallit
Europamiullu soqutigisaqatigiit suliassaqarfinnik
suleqatigiiffiusinnaasunik piusunik nutaanillu
suliassaqarfinnillu pingaarutilinnik
paasissutisseeqatigiittarnissaq. Kalaallit Nunaata
Sinniisoqarfia kingullermik pisortatigoortumik
februar 2020-imi tiguaa isumagalugulu,

tamanna Inatsisartut Aningaasaqarnermut
Akileraartarnermullu Ataatsimiititaliaa covid-19
Belgiamut siaruaatingikkallarmat Bruxellesimut
tikeraarmat pivoq.

Aasami 2021-mi sinniisoqarfik aamma Europa-
Parlamentip Nunanut Allanut
Silliminianiarnikkullu politikikkut
Ataatsimiititaliaa (AFET) Nuummumut
pisortatigoortumik angalanerannut ikiuupput.

Covidip tuniluunnersuani tikeraartoqarpiangilaq.
Ajornartorsiorneq qaangiutinngujoormat
piffissami aggersumi EU-imik, NGO nunattalu
akornanni politikikkut tikeraarnissaq
qulakkeerneqartariaqaralarpoq - kiisalu
atorfilittatigut kalaallit NGO-anit, academia-nit
aamma namminersorlutik ingerlataqartunit.
Kalaallit Nunaata Sinniisoqarfia taakkunannga
tikeraartoqarnissaa pingaarutilerujussuuvoq
tassami tikeraartoqarneq nunatta
atassuteqarnissamut
isumaqatiginninniarnermullu iluaqutigisarmagu.

5 USA-mik aamma Canadamik suleqateqarneq

Amerikap nunavittaata ilaattut nunatta, Canadap
USA-llu akornanni attaveqarneq
pissusissamisoorpoq. Tassunga ilanngutissaaq
nunatta USA-llu pingaarutilinnik
sammisarpassuarnik ingerlataqarlutik soorlu:
nunavissuaq ataaseq, Alaskami aamma
nunatsinni inuit ilisarnaataat assigiit, politikikkut
oqartussaaqataaneq pillugu nunat killermiut
pingaartitaa ilaalu ilanngullugit.

Washington DC-mi Kalaallit Nunaata
Sinniisoqarfia USA-mut aamma Canadamut
politikikkut niuernikkullu atassutinik
pingaarutilinnik ineriartortitsinermi
pilersitsinermilu ikiuutissaaq.

5.1 USA-mik suleqateqarneq

Igalikumi isumaqatigiissutip 2004-mi isumaqatigiissutigineqarmalli arlalippassuit pisimapput. Nunatta silarsuarmioqatigullu allanngornernik ineriartornernillu malunnartunik takusaqarsimapput, naggataatigut nunatta USA-mut atassuteqarneranut annertuumik sunniuteqarsimasut. Namminersorneq 2009-imi eqqunneqarpoq, kingornalu aatsitassanut tunngasutigut akisussaaffik tiguneqarsimalluni. Tassunga ilanngullugu ukiuni kingullerni qulini silap pissusaata allanngorneranut tunngasunik ilisimasalik annertooujussuarnik suliaqartoqarsimavoq, Issittoq pillugu taamaalillunilu aamma nunarput nunarsuarmit arajutsinaveersaarneqalersimalluni. Sikup aakkiartorneratigut umiarsuit angallannerinut, takornariaqarnermut minnerunngitsumillu aatsitassalik ujaasinermit soqutigisaqarnermut naleqqiullugu ingerlatat annertusisimapput, soorlu aamma aalisarneq, Search and Rescue aamma uuliamik ujaasineq pillugu Issittumi naalagaaffiit akornanni pingaaruteqartunik ingerlaavartumik isumaqatigiissusiortoqartartoq. Taamaattumik ukiut ikittuinnaat ingerlanerini kalaallit Islandimiullu soqutigisaqarfigisaatigut qaleriaartumik ingerlatsineq malunnaatilimmik qaffariarsimavoq.

Siunissaq ungasinnerusoq eqqarsaatigalugu, ullumikkutuut EU-p nunatsinnut aningaasaqarnikkut annertuumik sunniuteqarneratuulli siunissami USA-mik suleqatiginninneq pilersinneqarsinnaasoq neriuutigineqarpoq.

Nunatta nunarsuarmit inissisimaneq, nunattalu Amerikami avannarlermi nunavissuarmut illersornissakkut ikiunnera, aamma Amerikarmiut silaannakkut sakkutooqarfiata Pituffimmi inissisimaneq pissutigalugit aningaasaqarnermut pissutsit pitsaanerusumik

ineriartorsimanninneri eqqumiitsutut isigineqarsinnaavoq. Attaveqaatitigut, niueqatigiinnerunikkut kiisalu aamma upalungaarsimaneq pillugu suleqatigiinneq annertunerusoq pillugit Amerikarmiut aningaasaliineri immikkoortut tassaapput qilanaarineqarsinnaasut.

Ulloq 16. september 2018-imi Amerikami illersornissamut ministeriaqarfiup siunniussaqaqarnermik nalunaarut tamanut saqqummiuppaa nunatta mittarfitsigut pilersaarutaani issittumi Amerikarmiut sakkutuuninut iliuuseqarnerannut tapersersuisuni aningaasaliinissamut periarfissanik misissuerusulluni, taamaattumillu sakkutuujunngitsunut siunertanut iluaqutaanerata saniatigut nunatta illersorneqarneranut iluaqutaasussaalluni. Naalakkersuisut taamaalillutik 2018-imi anguniakkatut nalunaarut taanna suliniutitut pitsaasutut tapersersorpaat naak taassuma aallanngortinnginnerani tamanut iluaqutaanissaa qulakkeerniarlugu illuatungeriit sukumiisumik oqaloqatigeqqaarsimasuugunik pitsaanerusimassagaluartoq.

Ukiut kingulliit ingerlaneranni nunatsinnut soqutiginninneq USA-mi malunnartumik qaffassimavoq, pingaartumik Præsidenti Donald J. Trumpi august 2019-imi nunatsinnut annertuumik soqutiginninneranik takutitsinerata kingorna. Tamanna aamma annertuumik ussasaarinermik pilersitsivoq aamma USA-mi kisimi pinnani nunarsuaq tamakkerlugu aviisitigut qulequtarpassuarnik.

State Department aalajangerpoq nunatsinnut aningaasaliiniarluni 2020-mi 12,1 mio. USD (82 mio. DKK) illikartillugit kiisalu 2021-mi 10,4 mio. USD (65,2 mio. DKK) tassunga siunertamut illikartillugit, tassa ilaatigut takornariaqarnermik, aatsitassarsiornermik, ilinniartitaanermik

tuluttullu ilinniartitaanermik inerisaanermut ator neqartussanik. Atulersitsilluni ingerlaqqinneq nunatsinni suleqatigisat assigiingitsut suleqatigeqqissaarlugit ingerlassaaq.

Tamatuma saniatigut Nuummi konsulateqarfik USA-p pisortatigoortumik 10. juli 2020-mi ammaqjissavaa, taanna 1953-imi matuneqarmalli atorunnaarsimavoq. Tamanna aamma nunat marluk akornanni pissutsit annertusiartornerinut sulilu ineriartornerinut aalajangersimasumik malunnaataavoq.

Isumannaallisaanermi politikki assiliaq Amerikarmiut isiginninneranniit takuneqarsinnaavoq Kina aamma Rusland USA'p inissisimaneranut annertunerpaatut unammillertaallutillu ernumanartuusut. Nunatsinnik soqutiginninneq taamaattumik taamatut isiginninnermiit aamma nalilerneqassaaq.

Nunanut Allanut Naalackersuisoqarfiup ukiuni aggersuni Washington DC-imi Kalaallit Nunaata Sinniisoqarfia peqatigalugu immikkoortut uku ineriartorneri immikkut isiginiassavai:

- USA-p nunattalu akornanni niuernikkut aningaasaliinikkullu pisortatigoortumik isumaqatigiissusiornerit,
- Canadamik annerusumik niueqateqalerneq
- Nunatta ilisimaneqarnera aamma naalackersuinerneq suliallit, suliffeqarfiit taamatullu inuit nalinginnaasut pingaartumik takornariaqarnermut tunngatillugu suleqatigiissinnaanerit siammarterlugu.
- Kalaallit suliffeqarfiinut pisortat namminersortullu pigisaannut suliniutinut, isumassarsianut niuernermilu USA-mukarusuttunut kiffartuussinermi qitiusoqarfik.
- Ilinniarfissatut inissat pillugit isumaqatigiissutinik aamma

ilisimatusarnikkut isumaqatigiissutit amerlanerusut pilersinneqarneri

- Nunatsinni USA-milu ilinniarfeqarfiit akornanni paarlaateqatigiinnissamut isumaqatigiissutit pillugit isumaqatigiinniarnert
- Ilinniartitaanermut pilersaarutini immikkut isumaqatigiissutinik pilersitsineq, assersuutigalugu "Washington Semester Program"
- USA-mi suliffeqarfinnik aalajangersimasunik naleqquttunillu suliffimmik sungiusarfitsigut aaqjissuussinernik pilersitsineq
- National Science Foundationimik suleqatigiinnissamut isumaqatigiissutip pilerseqqinneqarnissaa.

5.1.1 Joint Committee

Joint Committeeep Igalikumi isumaqatigiissummi 2004-imi isumaqatigiissutigineqartup suliassaraa Nunatta USA-llu akornanni suleqatigiinneq nukittorsassallugu, taamaalilluni Amerikarmiut nunami najuunnerannit nunarput naleqarnerulernermik angusaqarluni. Nunatta USA-llu imminnut attuumassuteqarnerat sakkutuut nunatsinniisinnegarnerannik taamaallaat tunngaveqartinneqassanngitsoq tamatumami qulakkeerneqassaaq.

Pituffimmi kiffartuussinissamut siornatigut eqqartuussivitsigut suliat isumaqatiginninniarnertillu pissutigalugit Joint Committeeemi suleqatigiinneq 2014-imi uningasimapput.

Isumaqatiginninniarnert 2020-mi pisortatigut naammassineqarput, taassumalu kingorna Joint Committeeemi ataatsimiinerit 15. september 2021-mi Nuummi aallarteqqinneqarlutik, kiisalu USA-mi 2022-p ukiaani ataatsimeeqqittoqarnissaa naatsorsuutigineqarluni.

5.1.2 Permanent Committee

2017-imi politikikkut kissaatigineqarpoq Permanent Committeemi ataatsimiittarnerit aallarteqqinnissaat, taamanilu 2014-imi ataatsimiittoqarsimanani, Pituffik pillugu kiffartuussinissamik isumaqatigiissutip isumaqatigiinningsutaanera pillugu. 2017-ip ukiaani aalajangiunneqarpoq Permanent Committeemi ataatsimiittarnerit aallarteqqinneqassasut, Pituffik pillugu kiffartuussinissamik isumaqatigiissummik isumaqatiginninniarnert aallartinneranni.

Nunatta, Danmarkip USA-llu taamaaliortoqarnissaanik aalajangernerisa kingorna, Permanent Committeemi oktober 2014-imiilli siullermeerluni ulloq 29. januar 2018-imi Washington, D.C.-mi ataatsimiittoqarpoq. Kingorna Permanent Committeemi Nuummi 28. august 2018-imi immikkut ittumik ataatsimiittoqarpoq kiisalu Washington D.C.-mi 25. marts 2019-imi nalinginnaasumik ataatsimiittoqarluni. COVID-19 pissutaalluni Permanent Committeemi ataatsimiinnerup tullia aatsaat april 2021-mi pivoq. 5. April 2022-mi Permanent Committeemi takkulluni Washington D.C.-mi ataatsimiittoqarpoq, ilaatigut Pituffimmi Amerikarmiut inissisimanerat pillugu maanna suliat eqqartorneqarlutik, matumanilu kiffartuussinissamat isumaqatigiissut maanna suliariumannittussarsiuunneqartoq pillugu.

5.1.3 Pituffik pillugu isumaqatigiissut, 28. oktober 2020

Kingumut isigigaanni USA-mut atassuteqarneq annerusumik tassaasimavoq Amerikarmiut sakkutooqarnikkut nunatsinni najuunnerat. Danmarkip USA-llu isumaqatigiissutaat 9. april 1941-meersoq illersornissamat isumaqatigiissutip 1951-imeersup taarserpaa. Illersornissamat isumaqatigiissut 1951-imeersoq lgalikumi isumaqatigiissuteqarnikkut 2004-imi kingullermik nutarterneqarpoq aamma

nutarterinerimi USA-p aamma Naalagaaffeqatigiit akornanni pissutsinut nunarput ilanngunneqarluni, ullumikkut suleqatigiinneq danskit-kalaallit-amerikamillu Joint Committee aqqutigalugu piviusunngortinneqartarluni. lgalikumi isumaqatigiissut isumaqatigiissutinik pingasunik immikkoortortaarpoq:

1. Illersornissamat isumaqatigiissutip 1951-imeersup nutarterneqarnera pillugu isumaqatigiissut
2. Pituffimmi avatangiisinut pissutsinut tunngatillugu suleqatigiinnissaq pillugu ataatsimoorluni nalunaarut
3. Teknikkikkut-aningaasarsiornikkullu suleqatigiinneq pillugu isumaqatigiissut (Joint Committee-mi suleqatigiinneq)

Pituffik/Thule Air Base pillugu kiffartuussinissamik isumaqatigiissut suliaq ingerlasimavoq isumaqatigiissut atorunnaarmalli tassa qallunaat/kalaallit suliffeqarfiutaasa Greenland Contractors 2014-imi suliaq tigummagu, aamma isumaqatigiissut Amerikamiut suliffeqarfiutaanut Exelis Services maanna Vectrus Services atilimmut tunniunneqarpoq.

Amerikarmiut najuunnerisa nunatsinnut inuiaqatigiinnullu sapinngisamik iluaqutaanissaa qularnaarniarlugu illersornissamat isumaqatigiissut 1951-imeersoq tassungalu ilassutitut isumaqatigiissutit naapertorlugit 2014-imi USA-mik isumaqatiginninniarnert ingerlanneqarsimapput.

Kiffartuussinissamik isumaqatigiissut atulersitsinissaanut piumasaqaatit pillugit isumaqatigiissut nutaaq oktober 2020-mi USA-mit, nunatsinnit Danmarkimiillu atsiorneqarpoq. Isumaqatigiissut sisamanik uppersaatitaqarpoq, USA, Danmark aamma nunatta akornanni ukiorpassuarni isumaqatiginninniutit inerneranik imaqartoq.

Uppernarsaat ataaseq tassaavoq nunatta aamma USA-p akornanni naalagaaffiit marluk akornanni suleqatigiinnissamut pilersaarut pillugu isumaqatigiissut atsiorneqarsimasoq.

Naalakkersuisut siulittaasorisimasaat Kim Kielsen aamma Amerikarmiut ambassadøriat Carla Sands præsidenti qullersaralugu siunissami nunarput USA-llu akornanni suleqatigiinnissamut ulloq 28. oktober 2020 atsiorput. Isumaqatigiissutip kalaallit annertunerusumik peqataanerulersissavai iluaqutissaqalersillugillu.

Isumaqatigiissummi uppersarsaatit sisamat ukuninnga imaqarput: 1) suliariumannittussarsiornermi piumasaqaatit pillugit aallartitaqarnikkut allakkiaq, 2) Pituffimmi suleqatigiinnissamut suliniutit pillugit isumaqatigiissut, aamma 3) suleqatigiinneq piareersarimasoq pillugu nalunaarut, kiisalu 4) Nunatta USA-llu akornanni suleqatigiissutit atuutereersut annertusineri pillugit nalunaarut, taannalu ukuninnga imaqarpoq:

- Niuerneq, aningaasaliissutit aamma aningaasaqarnikkut attaviit
- Nukissiorneq aatsitassarsiornerullu iluani suleqatigiinneq
- Ilinniartitaanerup iluani suleqatigiinneq
- Takornariaqarnerup iluani suleqatigiinneq
- Pinngortitamik ingerlatsineq pillugu suleqatigiinneq

Suliariumannittussarsiornermi piumasaqaatit nutaat eqqarsaatigalugit suliniuteqartoqarpoq, Pituffimmut isumaqatigiissutinut nalunaarutinullu atuutereersunut attuumassuteqartut pisussaaffigineqartumut naapertuunnissaat qulakkeeqqissaaniarlugit, Amerikarmiut najuunnerat kalaallit inuiaqatigiivinut sapinngisamik iluaqutaanissaanut qulakkeerinnittussa. Piumasaqaatit nutaat ilaatigut neqerooruteqarnermi aamma isumaqatigiissut atuukkunnaalernerani

neqerooruteqartut uppersarsaasinnaaneranut ima erseqqissaassutaapput:

- Suliffeqarfik qallunaat imaluunniit kalaallit pigisaattut nalunaarsoqqaannassasoq qallunaat qitiusumik suliffeqarfinnik nalunaarsuiffianiittussat,
- Neqerooruteqartup nammineerluni aningaasaatai 50 %-ii sinnerlugit pigineqassapput aamma qallunaanit aamma/imaluunniit kalaallinit ataasiakkaanit imaluunniit inatsisitigut pisussaaffilinnit pigineqassapput,
- Qallunaajunngitsoq imaluunniit kalaaliunngitsoq imaluunniit inatsisitigut pisussaaffeqanngitsoq "aalajangiisumik" neqerooruteqartumut sunniuteqarsinnaanngilaq.
- Aamma suliffeqarfik pisortaalu pineqartoq nunatsinni najugaqartutut nalunaarsorsimassaaq, taamaalilluni ingerlatseqatigiiffimmit tamakkiisumik akileraartussaataaneq kiisalu ingerlatseqatigiiffimmit akileraarutit qulakkeerneqassapput suliffeqarfimmit pisortanit isertitanik akileraarutitigut nunatsinnut tutsinneqassallutik.

Kiffartuussinissamut isumaqatigiissut ukiuni tulliuttuni nutarterneqassaaq, suliariumannittussarsiornermi piumasaqaatit nutaat atuutilissallutik. Taamaasilluni isumaqatigiissut nutaaq nunatta USA-llu suleqatigiinnerannut alloriarneruvoq pitsaasoq, nutaamik angusaqarluarfiulluartussamilu suleqatigiilernissamut naatsorsuuteqarfiusoq. Tamatuma saniatigut Pituffik atornera pillugu pitsaanerusumik suleqatigiinnissamut suliniuteqarnissaq pillugu isumaqatigiissutinik ilassuteqartoqarpoq.

5.1.4. Aningaasat ataatsimoorussat

Februar 2020-mi ilisimatitsissutigineqarpoq nunatta USA-llu suliniutinut tapiissutissat Amerikarmiut kongres-ianit akuarineqarsimasut. Suliniut 12,1 mio.\$ / 82 mio.kr.-inik aningaasartaqarpoq suliniutinut minnernut arlaqartunut agguataarneqarluni, tapiissutillu taakku kingorna 2021-mi 10,4 mio.USD (65,2 mio.DKK)-inik ilaneqaqqillutik.

Aningaasaliissutit nunatsinni inuinaat suliniutaannut atugassaapput, pingaartumillu nunatsinni aningaasaqarnikkut ineriartortitsinissamut, matumani takornariaqarneq, ilinniarititaaneq, aatsitassarsiorneq, nukissiuuteqarneq aamma inuussutissarsiornermut suleqatigiinnermut atugassaallutik.

Aningaasat atugassanngortinneqarnissai pillugit nunarput USA-lu suleqatigiinniarput. Maannakkut aningaasaliissutit ilai qaammatinut 24-inut suliniutaasussanut imikkoortinneqareerput, USA-mi ilinniarfiit nunatsinnilu ilinniarfiit aamma Sisimiuni aatsitassarsiornermut ilinniarfik akornanni ilinniarititaanikkut suleqatigiinnermik pilersitsisoqassaaq. Suliniummi siunertarineqarpoq USA-p suliamut tunngasutigut immikkut ilisimasaqarnera atorluarnissaa, nunatsinni ilisimatusarfiup inuussutissarsiuteqartullu allat aaqqissuussat iluani piginnaasat ineriartortinnissai, ilaatigut takornariaqarnikkut piujuartitsinissaaq, aatsitassarsiutitigut, pinngortitamik aqutsinermi aamma aalisarnikkut.

5.1.5. USA-p sinniisoqarfia ammarneqarpoq 10. Juni 2020-mi USA Nuummi sinniisuutitaqarfiat ammaqqinneqassaaq ukiut 70-it missaat sinniisuutitaqarfisik 1953-imi matoqqaarmassuk siullermik. Nunanut Allanut Nukissiuuteqarnermullu Naalakkersuisuusimasooq Steen Lynges kiisalu covid-19 pissutaalluni Danskit Kunngaqarfianit Amerikarmiut ambassadøriat Carla Sands nittartakkakkut peqataatillugu ullut

taakku malunnartinneqarput. Konsul Sung Choi malunnartitsinermi qaaqquisuuvoq, tamannalu Issittumi Sakkutooqarfimmi konsulit allaffigigallagaanni tamanna pivoq.

Nunatta USA-llu akornanni qanimut suleqatigiinnerannut konsuli pingaaruteqartuuvoq, taamani Naalakkersuisuusimasooq Steen Lynges malunnartitsinermi oqalugiarnermi taamak oqarpoq kiisalu USA-mi Nunanut Allanut ministeri Mike Pompeo nutaarsiasanun nalunaaruteqarnermini aamma taamak oqariartuuteqarluni.

Nunat imminnut Sinniisoqarfiit sinniisoqarneri nunatta USA-llu akornanni suleqatigiinnerulernissamut konsuli nutaaq tapersiinissaa taamaalilluni naatsorsuutaalerpoq.

5.1.6. USA-mi taamani Nunanut Allanut ministeri Mike Pompeop ataatsimeeqatiginera Juli 2020-mi Nunanut Allanut Nukissiuuteqarnermullu Naalakkersuisuusimasooq Steen Lynges USA-mi Nunanut Allanut ministeria Mike Pompeo Danmarkip Nunanut Allanut Ministeria Jeppe Kofoed kiisalu Savalimmiuni Nunanut Allanut Kultureqarnermullu ministeri Jenis av Rana ataatsimeeqatigai.

Ataatsimiinneq Københavnimi pivoq, tamannalu nunatta USA-llu suleqatigiinneranni pitsaasut pingaarutillillu ersersinnissaanut periarfissaasimavoq kiisalu ataatsimut aaqqiiffigisassat sumiissusersinissaanut pisariaqartit ersersinneqarlutik. Ataatsimiinnermi Naalakkersuisuusimasooq Lynges Amerikarmiut Nuummi konsulatiat tikilluaquai aamma nunatsinnut COVID-19-imut misissuissutinik piniarneranut atatillugu USA ikiuunneranut qujalluni.

Naalakkersuisuusimasooq Lynges taassuma saniatigut suliniutinut tapiissutissat pillugit

suleqatigiinneq nutaaq erseqqissaassutigaa
suleqatigiinnertulli ingerlaannartussatut
nassuiaatigalugu, tamaanna aningaasaqarnikkut
ilinniartitaanikkullu nunatta ineriartorneranut
tapersiissutaasinnaavoq.

Ataatsimiinnermi aamma Issittormiunut
atatillugu patajaatsuuneq eqqaaneqarpoq,
tassani Issittup
pissanganartorsiorfiunngiinnarnissaanut
pingaaruteqarnera Naalakkersuisuusimasoq
Lyngep naqissuserpaa. Nunanut Allanut ministeri
Pompeo tamanna uteqqippaa nunattalu
suleqatiginera qanoq isumaqartiginera, ingammik
USA-p isumannaatsuunissaanut atatillugu
nunarput qanoq pingaaruteqartiginera
erseqqissarlugu.

Naalakkersuisuusimasumit Lyngimit aamma
suliaq Pituffik pillugu kiffartuussinissamik
isumaqatigiissummut tunngasoq
erseqqissaavigineqarpoq, aamma
isumaqatigiisutip
suliariumannittussarsiuunneqarneranut
piumasaqaatissat pillugit
isumaqatigiittoqarnissaanik pisariaqartitsineq
eqqaavaa, taanna nunatsinnut aamma kalaallinut
inuiannut pitsaasumik attaveqarnissamut
ammaassisuusinnaammat. Kiffartuussinissamut
isumaqatigiissummut piumasaqaatit
isumaqatigiinninniarnikkut inissinneqarnikuupput.

5.1.7. Peqatigisat naleqquttut
erseqqissuuneri/inerisaaffigineri
Sinniisoqarfiup suliassaata ilagai nunatta
takusaa nerulernissaanik sulineq aamma
Amerikami aalajangiisartunut, Amerikami
niuerfiusunut amerikamiunullu nunarput pillugu
ilisimasat annertusinissaat, tassunga ilanngullugit
amerikami aqutsisunut, isummersuisunut kiisalu
nunat allat ambassadeqarfiinut
sinniisoqarfiinullu, pingaartumik nunanit
issittuneersunit attaveqaatit attuumassutillu
inerisarnissaat.

5.1.8. USA-mi nunanut allanut ministerip
Anthony Blinkenip tikeraarnera
Ullormi 20 maj 2021-mi USA-p Nunanut allanut
ministeria Anthony Blinken aamma
Naalakkersuisut siulittaasuut Múte B. Egede
kiisalu taamani Nunanut Allanut,
Inuussutissarsiornermut, Niuernermit Silallu
Pissusianut Naalakkersuisuusimasoq Pele Broberg
Kangerlussuarmi ataatsimiipput Danmarkip
nunanut allanut ministeria Jeppe Kofod
peqatigalugu.

Nunanut allanut ministerip Blinkenip nunanut
allanut ministerinngortinneqarnerata kingorna
pisortatigut aappasaanik tikeraarnera,
tamannalu taamaammat USA-p nunattalu
qanimut pingaarutilimmillu suleqatigiinnerat
takutinneqarluni.

Ataatsimiinnerni USA-p nunattalu akornanni
niuilernissap pisariaqassusaa
oqaluuserineqarpoq, kiisalu Issittup
sakkulersuuffiunnginnissaata attatiinnarnissaata
pingaarutaa.

Aamma Nuummi Amerikarmiut sinniisoqarfiata
ammaqqinneqarnera nunanut allanut ministerit
Biden malillugu USA-p nunatsinnut
suleqateqarnera qujanarfigalugu
takutinniarneqarpoq, suleqatigiinneq taanna
patajaallisarusuppaat.

Naalakkersuisut siulittaasuata erseqqissarpaa
Issittoq pineqartillugu nunarput
avaqqunneqarsinnaanngitsoq taamaammallu
aalajangiinernut Issittumut nunarput
peqataatinneqartuaannassasoq: *"Nothing about
us in the Arctic, without us"*

Suliassaqarfiit soorlu niuerneq, ilinniartitaaneq,
ilisimatusarneq avatangiisillu
suleqatigiinnerulerfiusinnaasutut
erseqqissarneqarput.

5.1.9. Nunarput nunap assingani Amerikap illoqarfiisa pingaarnersaanni

Greenland Dialogues tassaavoq isummersuisut The Woodrow Wilson Centers Polarinitiativip aamma Sinniisoqarfiup akornanni Washington, D.C.-mi aqqissuussinerit arlallit pillugit suleqatigiinnerannut qulequtaq, Namminersorlutik Oqartussat pisinnaatitaaffiinik, namminersulernissamut ingerlanermut aamma nunatta suleqatigisaanut - aningaasaliiffiusunullu - periarfissanik annertunerusumik isiginnilernissaq paasisaqarnissarlu siunertaralugit nunatta kissaatai malillugit nassuiarneqartunik imaqartoq. Ukiaq 2018-imi Washington D.C.-mi Polarinitiativimi pisortamik, Mike Sfraga-mik ataatsimeeqateqarnermi suleqatigiinnermi Naalakkersuisut tapersersuinerat pisortatigoortumik taamanikkut Namminersulivinnissamut, Nunanullu Allanut Nunalerinermullu Naalakkersuisuusimasumit Suka K. Frederiksenimit tunniunneqarpoq. Ataatsimiinnissaq "Greenland Dialogue" tullegg 2022-p ingerlanerani pissasoq naatsorsuutigineqarpoq.

5.1.10. Harvard Kennedy Center's Arctic Initiative

Harvard Kennedy School, Boston Massachusettsimiittoq suliniummik Arctic Initiativimik inerisaasimavoq. Suliniutip siunertaraa isumaginninnikkut, aningaasaqarnikkut avatangiisitigullu nunarsuup immikkoortuani issittumi ilungersunartunut saaffiginnittut ilisimatusarnerit, atortorissaarutit politikikkullu periusissianik ataatsimuulersitsisunik nutaanik paasisaqarnissaq suleqatigiilernissarlu.

Sinniisoqarfik 2017-imili suliniutip inerisarnera pillugu suleqatiginnissimavoq. Arctic Initiative Ilisimatusarfimmik aamma Nunanut Allanut Naalakkersuisoqarfimmik suleqatiginnilersimavoq, tassani Harvardimiit

ilinniagaqartut maj 2020-mi

Nuummiittussaagaluarlutik, Greenland Policy Challengemi peqataaniarlutik, nunatsinni politikkeqarfiusut arlallit iluanni suliniutissatut siunnersuusiornissaq siunertaalluni, tassunga ilanngullugit niuerneq, avatangiisit, silap pissusaa aamma nunanut allanut politikki. COVID-19 pissutigalugu angalanissaq taamaatinneqarpoq, kisianni Greenland Policy Challengertaa nittartakkakkut suli ingerlanneqarluni, aamma Harvardimiit Ilisimatusarfimmiillu peqataaffigineqarluni.

5.1.11. Tunisassianut iluanaarutigisassanut Sinniisoqarfiup suliaasa ilaat aamma tassaavoq nunanik allanik niueqateqarnerup ilaatigut annertusinissaa aamma niuernikkut aningaasartuutigut appartinnissaat siunertaralugu niuernerup iluani attaveqaatit suleqatigiiffiillu nukittorsarnissaat. Sinniisoqarfiup ilaatigut Royal Greenlandip Bostonimi allaffia qanimut suleqatigisarsimavaa kalaallit aalisakkanik tunisassiaat USA-mi niuerutaanerulernissaat siunertaralugu.

5.2 Alaskamik suleqateqarneq

Nunatta Alaskallu issittumi sammisanut atatillugu soqutigisaat assigiittupilussuusarput. Nunarput Alaskalu nunaapput aalisarnermik ingerlataqartut pingaarutillit, tamarmik pinngortitamit pissaqarluartuupput, kulturikkut ileqqutoqqanillu assigiiffippassuaqarput taamaattumillu pissusissaminiilluni Issittumi pissutsit Amerikami politikerinit sammineqarnerulernissaat suleqatigiissutiginnissaa. Sinniisoqarfiup taamaammat Alaskami suleqatissanik ingerlaavartumik annertusaaniarluni misissuisarpoq suleqatigiissutigineqarsinnaasut suliassaqarfiillu pillugit ingerlaavartumik oqaloqatigiissutiginerisigut.

5.3 Canadamik suleqateqarneq

5.3.1. Nunat immikkoortui namminersortitat

Naalakkersuisut Canadami Inunnut sinniisut ingerlaavartumik attavigisarpaat, Naalakkersuisunut ilaasortat tikeraartarnerisigut kiisalu Washington DC-mi sinniisoqarfik aqputigalugit. Nunavut nunap immikkoortora namminersortoq siullermik North West Territories-imit peerneqarluni, Nunavik (Quebec), Nunatsiavut (Newfoundland-Labrador) aamma Inuvialuit (Northwest Territories) namminersortitaapput nunap immikkoortuisa iluanniittut.

Sinniisoqarfik april 2022-imi Anchorage Arctic Encountersimi isumasioqatigiinnermi Nunavumit aamma North West Territoriesimit naalakkersuisut siulittaasuinik ataatsimeeqateqarpoq, tassani Issittumi Canadap nunasinnillu annerusumik suleqatigiinnerunissaat arlalinnit kissaatigineqartoq malunnarpoq, matumanilu politikikkut suleqatigiinnerunissaq kissaatigineqarluni.

5.3.2. PDAC 2022

Ukiut tamaasa Torontomi nunat tamalaat aatsitassat pillugit annertuumik saqqimmiisarput, naatsumik taaneqartoq PDAC (Prospectors and Developers Association of Canada), kalaallit tungaanniit ukiuni arlalinni peqataaffigineqartartoq. Saqqummersitsinersuaq marts 2022-mit juni 2022-mut covid pissutaalluni kinguartinneqarpoq.

Naalakkersuisut inuussutissarsiortullu tungaanniit aallartitat arlalissuit peqataasarpununatsinni aatsitassarsiortermut periarfissat soqutigilersinniarlugit aamma aatsitassarsiortuni ingerlataqartunik attaveqaatinik atassutinillu pilersitsiniarluni. Ukiut kingullit nunarput annertuumik soqutigineqarpoq aamma ukiut siuliini nunatta soqutigineqarneranik

peqquteqartoq.

5.3.3. Aningaasarsiornikkut suleqatigiinnerit Nunatta Canadallu akornanni

aningaasarsiorsinnaanerup patajaallisarnissaa sinniisoqarfiup sulissutigaa, matumanilu Torontomi qallunaat sinniisuutitaqarfiat suleqatigalugu. Canada ukiuni aggersuni Amerikap avannaani ulluinnarni nioqqutissanit eqqusuivittut kajuminnarsissagunarput Canadamiut dollariata nalinga pissutaalluni. Canadamiut ulluinnarni nioqqutissaataannik nunatsinnut eqqusuineq pingaarnertut Canadap kujataatungaaneersuussagunarput, Newfoundlandimit, Ontariomit Nova Scotiamiillu.

5.3.4. Aalisarneq pillugu suleqatigiinneq

Nunarput Canadalu aalisarnikkut suleqatigiipput, Canadamiut kilisaataataat nunatsinni Sisimiuni Nuummilu talittarfiit avammut tunisassaminnut aqputigalugit atortarmatigit. Pissutaasoq tassaavoq Canadap itisoormiunik aalisakkanik avammut tuniniaavittut talittarfiat tassaamat St John's Newfoundlandimiittoq, taamaallunilu kalaallit avammut tuniniaavittut talittarfii aalisarfinnut qaninnerullutik. Iqalunni Nunavummiittumi maanna itisoormiuni tunisassianut avammut tunioraavissaq sanaartorneqaleruttorpoq, ukiorli kaajallallugu taanna atorsinnaassanngilaq sikusarnera pissutigalugu, taamaamat naatsorsuutigineqassaaq nunatta kitaani avammut tunisassiorfittut talittarfiit Canadap avannaata kangianit aalisartunut suli pingaaruteqassasoq.

5.3.5. Canadamiut sanaartornermik suliallit nunatsinniinnerat

Nunatsinni sanaartornermut neqeroortitsinermi qallunaat sanaartornermik suliffeqarfiutaat nalinginnaasumik ajugaatinneqartarput. Canadamiut sanaartornermik ingerlatseqatigiiffiat

taamaattoq februar 2022-mi Qaqortumi mittarfiliassamut annerusumik sanaartornissamut neqeroortitsinermi ajungaavoq. Suliffeqarfik tassaavoq Pennecon St John'simeersoq Newfoundlandimi Qaqortumi 2022-p upernaani sanaartornermik aallartitsisoq.

5.3.6. Timmisartoqarnikkut suleqatigiinneq Air Greenland aamma Canadamiut Inuillu timmisartuutileqatigiiffiat Canadian North nunatta Canadallu akornanni timmisartukkut imminullu napatissinnaasumik takornariaqarnermik ineriartortitsinissami suleqatigiinniartulik periarfissanik misissuiniarlutik december 2020-mi atsiogatigiippat. Taamaalilluni Nuuk/Ilulissat aamma Toronto/Quebec akornanni siunissami timmisartumik attaveqalernissaa eqqarsaatigineqarpoq.

6 Islandimik suleqateqarneq

Nunatta aamma Islandip akornanni pissutsit oqaluttuarisaanermi qangaaniillu aallaaveqarput. Qanga Erik Aappalaartup aamma Leif Iluanaarajuup Kujataani ingerlaqqillutillu Amerikami Avannarlermi angalasarneri pillugit oqaluttuatoqqaniit aallaaveqartumik ataatsimut oqaluttuarisaanermik peqarpugut. Taakku saniatigut Islandermiut savaateqarnermut inuussutissarsiummik inerisaanermi ilisimasaat atorluarlugit suleqatiginerilu pingaaruteqarsimapput.

Kalaallit Islandermiullu nunaminni najugaqarlutillu sulippat, nunat marluk politikikkut aaqqiisarnitsinnut inuiaqatigiillu aaqqissugaanerinut annertuumik soqutiginneqatigiippugut. Ilinniarfeqarfitsinni ilisimatusarfinnilu ilinniarsinnaavugut aamma kulturikkut inuuneq killeqarfigut akimorlugit ingerlallutigu.

2018-ip naalerneranili nunarput Reykjavikimi sinniisoqarfeqarpoq. Tamatuma saniatigut nunatta aamma Islandip akornanni suliassaqarfippassuarni ukiorpassuarni arlalitsigut suleqatigiissimavugut. Pingaartumik Nunat avannarliit killiit susassaqarfiisa iluanni nunatta, Islandip aamma Savalimmiut akornanni nunat pingasut suleqatigiinnissamut arlalinnik isumaqatigiissuteqarpugut.

Nunatta ineriartortinnissaanut Naalakkersuisut pingaarnersiunerinik piviusunngortitsinermut Sinniisoqarfik siunissami ungasinnerusumi iluaqutaassaaq, tassunga ilanngullugit Islandimik maannakkut suleqatigiinnerit aserfallatsaaliorderi aamma politikikkut niuernikkullu atassutit ineriartorteqqinneri nukittorsarnerilu aamma nunatsinni periarfissaareersut Islandimi oqartussanut aamma Islandimi niuerfintut nalinginnaasunut erseqqissuulerneru.

Islandi aamma 2013-mili Nuummi nunat akornanni konsuleqarfeqarsimavoq. Nunatta Islandillu akornanni pissutsit taamaattumik politikikkut pingaartinneqarsimapput illugiittumillu annertuumik soqutiginnittoqarlunilu ataatsimoorfeqarluni, suleqatigeeriaatsini tamani tamanna ersersinneqarluni, ilaatigullu sinniisoqarfiup sulineratigut tamatuma ingerlalluarnissaanut nukittorsarnissaanullu iluaqutaassalluni.

Islandimi sinniisoqarfik ukiumoortumik Arctic Circle Assemblymi suliaqartaqaaq – 2020-mi Covid pissutaalluni unitsiinnarneqareersimalluni 2021-mi aallarteqqinneqartoq. Tassunga atatillugu uunga innersuussisoqarpoq www.arcticcircle.org kiisalu Arctic Circle pillugu immikkoortumut uani nassuiaammut tunngasumut.

6.1 Joint Declaration

Ullormi 23. september 2021-mi taamani Nunanut Allanut, Inussutissarsiuutitut Niuernermullu Naalakkersuisuusimasup Pele Brobergip aamma taamani Islandimi nunanut allanut naalakkersuisuusup Guðlaugur Þór Þórðarsonip Joint Declaration Islandip nunattalu suleqatigiinnerisa patajaallisarnissaanut tunngasooq atsiortaat.

Ministerit imminnut pisussaatiptut Joint Declarationip atuutsilernissaanut ministerit atorfilittallu ataatsimiittarnerisigut. 2022-ip upernaap ingerlanerani persuarsiuungitsumik aqqissuussaanagerusumillu attaviit ataatsimiinnerillu aallartinneqarput Joint Declarationip atuutsilernissaa siunertaralugu. Tassunga atatillugu qaffasissumik atorfillit Islandip nunanut allanut ministereqarfianit aamma Nunanut allanut tunngasunut Naalakkersuisoqarfimmiit 2022-mi aasaqqaarnerani ataatsimiittoqassaaq.

6.2 Covid-19 aamma Island

Sinniisoqarfik allat assigalugit 2020-mi 2021-milu ataatsimiinnerit, aqqissuussinerit tikeraarnerillu pilersaarutaasimasut taamaatinneqaannartarneri imaluunniit kingusinnerusumut ukiup tullianulluunniit nuutsinneqaannartatut. Ukiut marlungajaat ingerlaneranni Islandimi pisortani oqartussat, suliffeqarfiit aamma inuussutissarsiuuteqartunullu tunngasut killilersuutit februar 2022-ip tungaanut atuussimasut pissutigalugit ataatsimeeqatigineqarsinnaasimangillat, tamanna COVID-19-imut suliniuteqarnerannik killilersuisoqarneranillu pissuteqarpoq tamannalu sinniisoqarfiup suliarisartagaanut sunniuteqarujussuarsimapput.

6.3 Aqqissuussinerni attuumassuteqartuni takussaaneq peqataanerlu

EU tamaat aamma EØS 2020-mi martsimi siullermik matunikuupput, Islandimi aamma naapeqatigiinnerit unillutik.

Sinniisoqarfik Vestnordisk Dag-p nalliussinerani Reykjavikkimi Nordens Husimi 23. september 2021-mi peqataavoq. Nunatta Savalimmiullu Sinniisoqarfiisa pisortaat Nunat Avannarliit Killiit Allattaanerit peqatigalugu oqalugiarnissamat qaaqusaasimapput.

Sinniisoqarfiup Nunanut Allanut, Inuussutissarsiornermut Niuernermullu Naalakkersuisuusimasooq Pele Broberg "Vestnorden"-imi – nunat avannarliit takornariaqarnermik sullissisuisa nittarsaassinerannut atatillugu sullippaa, taannalu 5.-7. oktober 2021-mi ingerlanneqarpoq. Sinniisoqarfik aamma umiatsialiorfimmu Rafnarboats-imut Islandimi immakkut annaassiniartartuutit pulaarmat aamma peqataavoq.

Naalakkersuisuusimasup Kiistat Fenckerip Islandimut 14-16. marts 2022-mi tikeraarnerani Sinniisoqarfik Naalakkersuisup, Nakorsaanerup atorfilittallu Landspítalimut, Islandimi nakorsaanerimut Vinbudin-imullu (aalakoornartortalinnik pisiniarfimmu) kiisalu Islandimi peqqissutsimut ministerip Willum Þór Þórsson pulaarnerannut atatillugu kiisalu pilersaarummik attavinnillu suliaqarpoq, Islandimi kalaallit peqqinnissaqarfiani siunnersorti Gerth Larsen peqatigalugu. Nunatta Islandillu (aamma Nunat Avannarliit Killiit) peqqinnissaqarfikkut suleqatigiinnissamat isumaqatigiissutit aallaavigalugit tikeraarnermi qitiutinneqarpoq nunanit allaneersunik peqqinnissaqarfimmi sulisussarsiorarneq kiisalu nakorsaasersuinerni katsorsaaneruilu suleqatigiinnissaanerit tunngasut.

6.4 Nalunaarusiaq "Greenland and Iceland in the New Arctic"

9. april 2019-imi Islandip nunanut allanut tunngasutigut naalakkersuisuat Gudlaugur T. Tórdarson Islandimi suleqatigiissitamik imaluunniit 'Kalaallit Nunaat pillugu komité'-mik pilersitsinikuuvoq, suleqatigiissitalu taassuma Islandip nunattalu akornanni suleqatigiinnerup annertusarnissaanut inassuteqaatit suliarinikuuai. Suleqatigiissitap aamma maanna illugiilluni suleqatigiinneq misissugassarinikuuaa. Nunanut allanut ministeriusimasoq Össur Skarphedinsson siulittaasutut toqqarneqarpoq, Unnur Brá Konrádsdóttir aamma Óttarr Gudlaugsson ilaasortatut toqqarneqarlutik.

Suleqatigiissitaq Islandimi nunatsinnilu soqutigisaqartunik 2019-ip aamma 2020-p ingerlanerani arlaqasunik ataatsimeeqateqartarnikuuvoq. Nalunaarusiaq 20. januar 2021-mi tamanut saqqummiunneqarpoq.

Pingaarnertut immikkoortut soorlu ataatsimut isigalugu niuerneramik, peqqissutsimik, aalisarnermik, attaveqaqatigiinnermik, aatsitassalerinermik, nukissiornermik, silaannarmik, takornariaqarnermik Issittumillu attuumassuteqartut saniatigut nunatta kangia immikkut isiginiarneqarpoq, tassami nuna tamanna Islandip sanilerimmagu qaninnerpaaq, ukiunilu amerlaqisuni nuna tamanna Islandimiunit immikkut attaveqarfigineqartarsimammat.

Nalunaarusiaq 99-inik tigussaasunik inassuteqaatitaqarpoq, inassutillu qulit pingaarnertutinneqarput, taakkumi pisortatigoortumik naalakkersuinikkut isumaqatigiissutinik suliatigullu inassuteqaatinik aamma tunngaveqarput.

Nalunaarusiami inernerit ilagaat "good will"-imik taaneqartartumit suleqatigiinneq

pinngoraluartoq ingerlagaluartorlu nunatta Islandillu sulinerat aaqqissuunneqannginnera misissueqqissaartumillu ingerlanneqarnani. Tamatuma saniatigut suleqatigiinneq inuttut ataqatigiinnernik suliniuteqarnernillu tunngaveqarmat, tamannalu suliassaqarfanni assigiinngitsuni nunatta Islandillu akornanni ineriartortitsinissamut ingerlatsisusooq.

Islandimi inatsisartut Althingi maj 2021-mi akuersissuteqarpoq nunatsinnik suleqatigiinnerup patajaallisarnissaanut tunngasumik, tassanilu nalunaarusiaq suleqatigiinnissamut periarfissanik ujarlerfissatut aallaavittut innersuunneqarluni. Aammattaaq Nunatta Islandillu akornanni Joint Declaration 23. september 2021-meersoq innersuunneqarpoq. Joint Declarationip september 2021-meersup atuutsilernissaanut atatillugu nalunaarummit inassutigineqartut Naalakkersuisut suliareqqinniartaat.

7 Asiami nunanik suleqateqarneq

Asia tassaavooq nunarsuup immikkoortuani aningaasarsiornikkut sukkanerpaamik alliarortoq, nunarsuarmilu inuit 60 %-ii tassaniillutik. Nunatta soqutigisaanik pingaartumik Kinami, Japanimi aamma Korea Kujallermi siuarsarnissaannut periarfissat arlalissuupput, tassunga ilanngullugit niuernikkut isumaqatigiissutit assigiinngitsut isumaqatigiissutigineqarneri, kalaallit tunisassiaannik avammut niuernerup qaffannerinut iluaqutaasinnaasut. Aammattaaq nunatsinnik ukiuni kingullerni issittumi ilisimatusarnikkut suleqatigiinnissamut asiamiit soqutiginninnerup annertusinernik aamma Asiamiit, pingaartumik Kinamiit takornarissat amerlillutik.

Asiap kangianiittut nunat angisuut pingasut Kina, Japan aamma Korea Kujalleq tamarmik 2013-imi Issittumi Siunnersuisoqatigiinni

aalajangersimasumik alaatsinaattutut peqataalerput nunallu taakku pingasut ukiuni kingullerni Issittumi periusissiatik saqqummersissimallugit. Nunat pingasut tamarmik ukiuni kingullerni Issittumi periusissianik saqqummiussisimapput.

Naalackersuisut 2011-imi Kinamut politikikkikut qaffasissumik inissisimasunik tikeraarneqartalerput inuussutissarsiutinillu nittarsaassialerlutik, ukiullu ilaanni aamma Japanimut Koreallu kujataanut tikeraartoqartarluni. Aatsitassanut tunngasut siornatigut sammineqarsimapput. Tassani ilaatigut Tianjinimi aatsitassanut ukiumoortumik nittarsaassineq pingaarnerit ilagisimavaat tassanilu kalaallit aatsitassanik tunngasunik suliaqartut suliffeqarfiit peqataallutik. Taakku sanatigut Naalackersuisut Kinamilu ministerit aqutsisullu akornanni politikikkikut arlaleriartumik ataatsimiittoqartarsimavoq. Nunarput Kinami oqartussanit ukiut qulit matuma siornali pisortatigoortumik ilisimaneqarlualeersimasutut oqaatigineqarsinnaavoq.

Takornariaqarnek aamma Kinamut inuussutissarsiutinik ingerlatallit ukiut ingerlaneranni tikeraartarnerisigut nittarsaassinernilu saqqumilaarnikuupput. Kalaallit takornarialerinemik suliallit aaqqissuussinernut ikorfartuilluarsimaqaat ingerlatseqatigiiffippassuillu Kinamut tikeraarnermit tigussaasunik isumaqatigiittoqarlunilu isumaqatigiissusiortoqarput Visit Greenlandip Kina Asialu siuariartorfissatut isigai taamaammallu taakku ukiuni aggersuni aallunneqartariaqarlutik, pingaartumik Covid-19-ip nunarsuarmi tuniluutereernerata kingorna.

7.1 Japanimik suleqateqarnek

Japan innuttaasunilu 126 millioniusut imaaneersunik pitsaasunik tunisassianik piumasaqartorujussuunerat ukiorpaalunni nunatsinnut tunisartakkatigut kaaviiartitsineranut pingaaruteqarsimavoq. Raajat nunatsinneersut Japanimi immap nillersup raajaanik tunisat tamarmiusut sisamararterutigaat taamaalillunilu Japanimi nioqqutissanik nukittuujulluni. Royal Greenlandi ukiuni 30-imi Tokyomi tuniniaaviumik allaffeqarsimavoq. Kalaallit suliffeqarfiisa aalisakkanik kiisalu aalisakkanit nioqqutissianik Japanimi niuffaffinnut 2020-mi nioqqutaat 30 mio. DKK missaanniissimapput.

COVID-19-imik nunarsuarmi tuniluuttoqarnera killilersuinerillu pissutaallutik nunatsinnit Japanimillu sinniisuutit imminnut tikillutik suleqatigiissimangillat.

Taamaattoq Naalackersuisunut ilaasortat Japanip Københavnimi sinniisuat ataatsimeeqatigisarsimavaat, soorlutaaq sinniisoqarfimmit aallartit nunatsinnut 2021-mi 2022-milu tikeraarsimasut suliaasaqarfiit arlallit sammiartorlugit. Japanimiut aallartitaat aamma Katuami 26. marts 2022-mi Japanimiuneersunit filmfestivaleqartitsisimavoq.

7.2 Kinamik suleqateqarnek

Naalackersuisut naliliipput nunarput aalisarnermik inuussutissarsiummut, takornariaqarnermut ilisimatusarnermullu siunissami ineriartornissamut Kina nunatut pingaaruteqalissasoq. Tassani isiginiarneqassaaq Kinami niuffaffissuit nunatsinni suliffeqarfiit aalisakkanik nunanut allanut tunisaqarsinnaanerannut, soorlu niueqat kingullertut aamma ilaatigut Japanimut

tuniniaaqinnissamut tunisassiortarneq sunniuteqarneruleriartorneri.

Kina nunarsuarmi aalisakkanit tunisassianut tuniniaaviit annersaraat kalaallillu kinamiut tuniniaaviinut avammut niuerutaat pingaaruteqaleriartuinnarlutik. Naatsorsueqqissaartarfik malillugu kalaallit aalisakkanik tunisassiortui Kinami niuffaffinnut ukiumut 1,5 mia. DKK missaat tunisarpaat, naak Covid-19 killilersuinerillu pissutigalugit appariarlutillu unamminartoqartaraluartoq, taamaattoq ukiuni aggersuni piومانeroqqilernissaat naatsorsuutigineqarpoq. 1.4 milliardinik inoqarluni aningaasaleerusussuseqarlunilu ineriartornissamut periarfissatigit Kina suleqatigisassatut pingaaruteqartuuvoq. Naalakkersuisut taamaallitutik 2011-imi Kinami ukiumoortumik niuernikkut pilerisaarisarsimapput, kingullermik november 2018-imi.

Nunarput maanna Beijingimi sinniisoqarpoq Asiap Kangiani inuussutissarsiortut maanna naapeqatigiinnerannut naapeqatigiinnissaannullu ataatsimut isigalugit nukittorsaassaaq taamaammallu taamatut suliaqarnermut siunissami pingaaruteqalertussaassalluni.

8 Nunarsuarmioqatigiit suleqatigiinnerat – NP

8.1 Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Naalagaaffiit Peqatigiit Siunnersuisoqatigiivi

Naalagaaffiit Peqatigiit Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Siunnersuisoqatigiivi 15. marts 2006-imi pilerinneqarput inuillu tamarmik pisinnaatitaaffii kiffaanggissusiilu illersorneqarnissaat sulissutigissallugit pisinnaatitaaffinnillu unioqqutitsinernik paasiniaasassallutik misissuisassallutillu. Siunnersuisoqatigiit inuit

pinnaatitaaffii pillugit ilinniakkanik ilisimasanillu ersersaanissaq, siunnersuinissaq, teknikkikkut ikuunnissaq aamma Naalagaaffiit Peqatigiit ilaasortaat inuit pisinnaatitaaffiit tunngasutigut piginnaasaannik qaffasaanissaq akisussaaffigaat. Inatsisit inuiannut tamanut tunngasut ineriartortinnissaat kiisalu Inuit pisinnaatitaaffii eqqarsaatigalugit naalagaaffiit pisussaaffiisa tamakkiisumik naammassineqarsinnaanissaat siuarsarniarlugit Siunnersuisoqatigiit NP-ivisa ataatsimeersuarneranut inassuteqartarput. Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Siunnersuisoqatigiitaaq nunarsuaq tamakkerlugu inuit pisinnaatitaaffiit nakkutilliillutik suliaqarlutillu tassalu NP-iinni nalunaaruteqartartut, suleqatigiissitat immikkullu ilisimasallit pillugit piginnaatitsissummik tunniussisartuupputaaq.

Kiisalu Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Siunnersuisoqatigiit taakkuullutik NP-ni nunat ilaasortat tamarmik, tassunga ilanngullugu Kunngearfiup Danmarkip ilaatut nunarput, ukiut sisamakkaarlugit-tallimakkaarlugit Universal Periodic Review-mik taaneqartumi (UPR) inuit pisinnaatitaaffiit nammineq malinninnermut tunngasumik nunanit ilaasortaasunit allaniit innersuussutinik tigusaqartarpoq. Kunngearfimmit naliliineq kingulleq maj 2021-mi pivoq. Naliliineq nittartakkakkut ingerlanneqarpoq taannalu 2020-mi pisussaagalarpoq. Nunarput naliliinermit peqataavoq aamma nunarput pillugu nalunaarussiaq ilaani suliarinerani peqataalluni taannalu naliliinermit tunngavilersuisuuvoq. Nalunaarussiaq suliarineqarnerani Naalakkersuisut kalaallit innuttaasui, meeqqanut, utoqqarnut innarluutilinnullu illersuisut ilaatinnessai pingaartissimavai kiisalu Inuit Pisinnaatitaaffiit nunatta Siunnersuisoqatigiivisa Danmarkimi Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Institut peqatigalugu. Nunatsinnut UPR 2021-mut inassutit arnanut persuttaanermut, meeqqat kinguaassiutitigit

kannguttaatsuliorfigitissimasunut aamma meeqqat piitsut akiornissaat qitiutitsipput. Taassuma saniatigut nalinginnaasumik assigiinngisitsinissaq nalinginnaasumik inerteqqutaalernissaanut inatsimmik pilersitsisoqarnissaa inassutaavoq.

8.2 NP isumaqatigiissutaannik eqqortitsinermit tunngasunik nalunaaruteqartarnerit

Kunngeqarfiup Danmarkip NP isumaqatigiissutaannik arlalinnik eqquutsitsineranik ingerlaavartumik nalunaarusiortoqarlunilu misissuisoqarpoq. Nalunaaruteqarnerit nalilersuinerillu kingullit 2020-mi 2021-milu pisuni sammineqarput arnanik qanorluunniit immikkoortitsinermit akiuiniarneq (Arnat pillugit isumaqatigiissut) aamma Ammip qalipaataa aallaavigalugu immikkoortitsinnginnissamik isumaqatigiissut. Kunngeqarfik Danmarki aamma naalliutsitsinermit isumaqatigiissummi (CAT) NP Naalliutsitsinermit ataatsimiititaliaanut piffissat arfineq-pingajussaanik nalunaarusiamik 2019-imi tunniussisimavoq, tassani nunarput aamma sulinermit peqataasimalluni. Naalliutsitsinermit akiuinissamut isumaqatigiissut (CAT) ataani misissueqqissaarinerit ukiaq 2022 ingerlanissaa naatsorsuutaavoq.

8.3 Nunap Inoqqaavisa Pisinnaatitaaffiitut ilisimasalinnik peqarnissaq

Immikkut ilisimasalittut suleqatigiissitatigut (EMRIP) aallaavissamik pilersitsinissaq siunertaavoq, tassani nunarsuarmi nunat naalakkersuisui aamma nunap inoqqaavisa sinniisui nunarsuarmi nunap inoqqaavisa inuttut pisinnaatitaaffiisa isumannaarniarnerannut suliasanik ineriartortitsissammata piviusunngortitsiortorlutillu. Immikkut ilisimasalittut suleqatigiissitat Genevemi Inuit

Pisinnaatitaaffii Pillugit Siunnersuisoqatigiit ataanni toqqaannartumik inissisimapput taamaalillutillu Nunap Inoqqaavisa Pisinnaatitaaffiitut Ataavartumik Suleqatigiiffimmisut (UNPFII) Naalagaaffiit Peqatigiit aaqqissuusaaaneranni qaffasissuseqarlutik.

Nunat Inoqqaavisa Pisinnaatitaaffii pillugit Immikkut ilisimasalittut suleqatigiissitami 13-issaanik nittartakkatigut katersuupput november-december 2020-mi, tassani nunat inoqqaavisa pisinnaatitaaffii COVID-19-imik sunnerneqarneri pillugit nunarsuup immikkoortuinit sisamanit oqallisigineqarpoq. Ataatsimiinnerit 14-issaat Genèvemi, Schweizimiittumi 12.-16. juli 2021-mi pivoq, attaveqaatitigut ingerlanneqarluni. Ataatsimiinnermut atatillugu EMRIP Inuit pisinnaatitaaffii pillugit siunnersuisoqatigiinnut arlalinnik inassuteqaateqarpoq, ilaatigut nunap inoqqaavisa Covid-imik akiuiniarnermit aaqqissuusinermit peqataanerat, Nunap inoqqaavisa oqaasii pillugit nalliuttorsiornermit ukiut qulinngornerat kiisalu piffissakkuutaartumik nunarsuaq tamakkerlugu nalilersuisarnermit atatillugu nunap inoqqaavisa pisinnaatitaaffiisa eqqumaffigineqarnerulernerat.

8.4 Nunat Inoqqaavi pillugit Naalagaaffiit Peqatigiit nunarsuarmioqatigiinnik 2014-imi ataatsimeersuartitsinerata malitseqartinneqarnera

22.-23. september 2014 Naalakkersuisut siulittaasorissimasaat nunanut allanut ministeriusimasorlu Martin Lidegaard peqatigalugu New Yorkimi nunap inoqqaavisa pisinnaatitaaffii pillugit Nunarsuarmioqatigiit ataatsimeersuarnerannut peqataavoq. Ataatsimeersuarnerup inerneraa iliuuseqarnissamik siunertaqarluni uppersaatissanik inernilisoqarnerata akuersissutigineqarnera Naalagaaffiit Peqatigiit Nunat Inoqqaavisa Pisinnaatitaaffii pillugu

Nalunaarutaannik aallaaveqarluni nunap inoqqaavisa pisinnaatitaaffiisa piviusunngortinneqarnissaat nukittorsarniarlugu sulinerup ingerlaqqinnissaanut tunngavigineqartussamik. Nunarput Danmark peqatigalugu malitseqartitsiniarluni sulinermut ingerlaavartumik ikiuppoq pingaartumik EMRIP-mut piginnaatitsissutip allanngortinneqarnissaa taamatullu malittarisassat nutaat ineriartortinneqarnissaat sammisaralugit, tassuuna nunat inoqqaavisa naalackersuisui sinniisuutitaallu Naalagaaffinni Peqatigiinni naleqqunnerusumik inissineqassammata aamma Naalagaaffiit Peqatigiit ingerlariaasianni sulineranilu tamakkiisumik ataavartumillu peqataasalissammata. Ingerlatassat taaneqartut COVID-19 pissutaalluni maannakkuugallartoq kinguartinneqarput NP 76-issaanik ileqqusumik ataatsimeersuarnissaanut, taannalu september 2021-mit september 2022-p tungaanut ingerlassaaq.

8.5 Nunat Inoqqaavisa Oqaasissaqarfiinut NP-ip Permanent Forumia

Nunat Inoqqaavisa Oqaasissaqarfiinut NP-iivisa Permanent Forum-ia (UNPFII) tassaavoq NP nunat inoqqaavisa pisinnaatitaaffiiniq suliaqarnermut pingaarnertut oqalliffiit ilaat, taassumalu piginnaatitaaneranut ilaapput nunat inoqqaavisa aningaasaqarnerat, inuiaqatigiittut ineriartornerat, kulturiat, avatangiisii, peqqinnerat, ilinniartitaanerat inuttullu pisinnaatitaaffii. Naalackersuisut pimoorussumik Oqalliffimmi suliaqarput, nunatta - Danmark peqatigalugu - 2000-imi pilersinneranut peqataaffigisimassaa. Oqalliffimmi ukiumut ataasiarluni naapeqatigiittoqartarpoq. COVID-19 pissutigalugu Permanent Forum 19-nissaanik ingerlanneqarnera Forummip ilaasortaanut taamaallaat nittartakkatigut ataatsimiinnermik

taarserneqarpoq. 20-saanik ataatsimiinneq ulloq 19. – 30. april 2021-mi ingerlanneqarpoq, taannalu naatsunik arlalinnik nittartakkanik ataatsimiinnernik ingerlasumi pivoq, pingaarnertut sammisat ukuutillugit, Nunat inoqqaavi, eqqissineq pillugu nunarsuarmi anguniakkat 16-it, naapertuuttumik ingerlatsineq aamma suliffeqarfiit nukittuut. Nunarput qallunaat aallartitaannut ilaalluni peqataavoq saqqummiussaqaarlunilu. 21-ssaannik ataatsimiinneq 25. april-6. maj 2022-mi pivoq hybridformatit taaneqartumi.

Taakku saniatigut Nunat tamalaat akornanni Nunap inoqqaavisa oqaasii pillugit ukiunik qulinngortorsiornermi oqaloqatigiittoqarpoq, tassani Ilinniartitaanerumut, Kultureqarnermut, Timersornermut Ilageeqarnermullu Naalackersuisumit, Peter Olsen naatsumik saqqummiilluni. Nunanut allanut, Inuussutissarsiutinut Niuernerullu Naalackersuisoq nunat avannarliit sinnerlugit saqqummiivoq Nunat Inoqqaavi pillugit Immikkut Nalunaaruteqartartua, Akuutissat toqunartutallit inuillu pisinnaatitaaffii pillugit immikkut nalunaaruteqartartua EMRIP-illu siulittaasua peqatigalugit. Ukioq manna ataatsimiinnermi Forummimi kalaallit/qallunaat ilaasortaat Tove Søvndahl Gant nalunaartartut toqqagaaqqippoq Forummip FN-imut Aningaasaqarnermut Isumaginninnermullu Siunnersuisooqatigiinnut (ECOSOC) nalunaarusiortarneranut akisussaalerluni.

13. April 2022-mi Tove Søvndahl Gant ECOSOC-mit Permanent Forumimut ukiunut pingasukkaartunut ilaasortatut toqqaqinneqarpoq. (2023-2025).

8.6 Nunat Inoqqaavisa Suliassaqarfiinut NP-ip Immikkut nalunaaruteqartuat

Inuit pisinnaatitaaffii pillugit siunnersuisooqatigiinnit piginnaatitsissut

naapertorlugu immikkut nalunaaruteqartartoq nunat inoqqaavisa pisinnaatitaaffiik kinguneqarluartumik illersuvoq, Nunat Inoqqaavisa Pisinnaatitaaffii pillugit NP nalunaarutaata (UNDRIP) atulersinnissaa eqqarsaatigalugu pitsaasunik suleriaaseqarneq ilungersunartullu pillugit paasissutissanik katersisarpoq, kingornalu suliassa qarfinni sumi pitsanngorsaanssamut inissaqarneranut kinguneqarluartunik aalajangersimasunillu innersuussuteqartarluni. Pilersaarutaasimavoq nunat inoqqaavisa suliassa qarfi pillugit NP immikkut nalunaaruteqartartuata, Victoria Tauli-Corpuzip nunatsinnut ulluni 12.-17. marts 2020-mi kiisalu Danmarkimut ulluni 10.-12. aamma 17.-19. martsimi tikeraassasoq. Nunarsuaq tamakkerlugu COVID-19-imik nappaalanersuaqarnera pissutigalugu immikkut nalunaaruteqartartup nunatsinnut tikeraarnissaa piffissamut aalajangigaanngitsumut kinguartinneqarpoq. Immikkut nalunaaruteqartartup nalunaarusiani siulleq Københavnimi naamassivaa. Immikkut nalunaarusiortartoq nutaaq, Victoria Tauli-Corpuz taarsiisoq, ulloq 1. maj 2020 immikkut nalunaarusiortunngorpoq. Immikkut nalunaaruteqartartoq Francisco Cali Tzay COVID-19-ip periarfississappagu nunatsinnut Danmarkimullu tikeraarnissaq tigusuppaa tikeraarnissamullu pilersaarutit nangillugit.

9 Nunanik allanik niueqateqarnermi politiki

Naalakkersuisut nunanut allanut tunngasunut ingerlatsineranni suliassat pingaarnersaat qulakkiissallugu nunarsuarmioqatitta nunatsinnut Issittumullu soqutiginninnerat nunatsinnut aningaasaqarnermut tunngasutigut periarfissanut aalajangersimasunut atugassanngortissallugu. Niueqatigiinnermi politikkikut toqqammavusut Naalakkersuisunit aalajangersarneqartarput.

Sinaakkusiussat taakku iluini Nunanut Allanut Naalakkersuisoqarfik nunap allamik aamma allanik niuernikkut politikkimi soqutigisaanik, niuernikkut isumaqatigiissutinik piareersaanermut isumaqatigiinniarnermullu kiisalu nunatta WTO-mi soqutigisaanik isumaginninnissamut akisussaavoq.

Tassani atuaruk Nunanut allanut Naalakkersuisoqarfiup EU-mi pingaarnertut avammut niuerfiusunut nunatta niuernikkut soqutigisaanik isumaginninnera pillugu immikkut immikkoortoq atuaruk (immikkoortoq 5), Tuluit Nunaata Brexitip kingorna (immikkoortoq 5.7), Kina (immikkoortoq 8.3), Japan (immikkoortoq 8.2) aamma Amerika Avannarleq (immikkoortoq 6).

9.1 Nunat arlallit akornanni isumaqatigiissutit – World Trade Organisation (WTO)

WTO-mik isumaqatigiissummik december 1994-mi Danmarkip atortussanngortitsineranut atatillugu Savalimmiut aamma nunatta Danmarkimi oqartussanut nalunaarput Danmarkip atortussanngortitsineranut ilaanissartik kissaatigalugu. Danmarkip WTO-mik akuersinerani taamaattumik Savalimmiut aamma Kalaallit Nunaat pillugit nangaasoqanngilaq.

Tamanna WTO-mik pilersitsineq pillugu isumaqatigiissummut 15. april 1994-meersumut Danmarkip atortussanngortitsinera pillugu nalunaarut nr. 71, 8. juni 1995-imeersumit takuneqarsinnaavoq Danmarkip atortussanngortitsinera aamma Savalimmiunut nunatsinnullu atuuttoq. Taamanikkut Naalakkersuisuusunit tamanna pillugu 1995-imi aalajangiineq malillugu, 2005-imi uppernarsarneqartumi, Nunanut Allanut Naalakkersuisoqarfik pisussaavoq ilaatigut nunatsinni inatsisit WTO-mi maleruagassanut

naapertuutissasut, ilaatigullu nunatsinni niuernikkut oqartussat WTO-mut pisortatigoortumik nalunaaruteqassasut (tassani maleruagassat malillugit). Niuernikkut ingerlatsinini ingerlaavartumik pisortatigoortumik nalunaarutiginissaannut pisinnaatitaaffiup pigiinnarnissaanut GATT 1994-imi art XXVIII, 5-imi WTO-p malittarisassaanik malinninneq naapertorlugu nunami nangaassut nunamit pisortatigoortumik nalunaarutigineqassaaq. Allatut oqaatigalugu tassani pineqarpoq 'schedules'-ip allanngortinnissaanut pisinnaatitaaffik (WTO-mi ilaasortaanerup malitsigisaanik akitsuutigut allatigullu pisussaaffiit). Kingullermik 2021-mi nalunaarutigininnermik suliaqartoqarpoq.

9.2 Tuluut Nunaannik akitsuusersugaanngitsunik niueqateqarnissamut isumaqatigiissut

Innuttaasunik taasititserenikkut Tuluut Nunaat ullormi 23. juni 2016-imi EU-miit anivoq. Tamatuma kingorna Tuluut Nunaanni naalakkersuisut EU pillugu isumaqatigiissummi immikkoortoq 50 29. marts 2017-imi atuutsilerpaat, taamaalilluni EU-p UK-llu akornanni avissaarniarnermut isumaqatigininniarneq ukiuni marlunni ingerlasussaq aallartilluni. Kinguaattoornerit isumaqatigiinniarnerillu arlallit kingorna Tuluut Nunaat ulloq 31. januar 2020-imi EU-mit anivoq, tamatumalu kingorna piffissaq atulersitsiffiusussaq 1. januar 2021-p tungaanut ingerlasussaq aallartilluni. Nunatta Brexitimut naleqqiullugu soqutigisaa tassaavoq Tuluut Nunaat annerusumik raajanut nunatsinneersut, aammali saarullinnut avammut niuernermut pingaartuuvoq. Tunisassiani taakkunani pingaarnerit tassaasimapput raajat qalipaajakkat uutat kiisalu saarullit, qalerallit raajallu qalipallit. Tassani pingaartumik pineqarput raajat mikisut, niuerfinni allani tuniuminaatsut.

Taamaattoq Royal Greenland aamma Polar Seafood ilungersorlutik sivisuumik suliniuteqareerlutik taakkunannga UK-mi niuffaffissaminnik nassaarput. Nunatta soqutigisaraa akitsuusersugaanngitsunik niuernermi isumaqatigiissut Brexit-eqanngikkallarmalli isumaqatigiissummi tunngaviit atuuttut qulakkeerneqassasut. Isumaqatigininniarneq siulleq Londonimi marts 2022-mi pivoq. Ataatsimiittarnissat sapaatit akunneri arfinilikkaarlugit arfineq-pingasukkaarlugillu pisassasut naatsorsuutigineqarput ornigulluni ataatsimiigiartarnikkut, nunatsinni UK-milu paarlakaallugit, Island aamma toqqarneqarsinnaasassalluni.

10 Nunat Avannarlerni suleqatigiinneq

Nunat Avannarliit Ministeriisa Siunnersuisoqatigiiffiat Nunani Avannarlerni, nunatsinni, Savalimmiuni, Ålandimi, Danmarkimi, Norgemi, Islandimi, Sverigemi aamma Finlandimi naalakkersuisut suleqatigiiffigaat.

Naalakkersuisut nunani avannarlerni suleqatigiinnermi nunatta nipaata nukittunerunissaa piffissami sivisuumi pingaartissimavaat.

Nunani avannarlerniuni najuunnissaq pingaaruteqarpoq, pingaartumik nunatsinnut attuumassuteqartut suliaassarfiit pingaarutillit tiguneqarsimasut oqallisigineqartussaattillugit aalajangiiffisussaaffigitillugillu, tassunga ilanngullugit issittumi nunanilu avannarlerni ajornartorsiutit. Taamaattumik naligiittut pingaaruteqarneq sulissutigissavarput, aamma nunani avannarlerni suleqatigiinnermi peqataanerput pineqartillugu.

Issittumi suleqatigiittoqarnissaanut suliniutit kikkunnilluunniit qinnuteqarfigineqarsinnaasaannut aqutsineq

nunatta tiguva.

Nunat Avannarliit Siunnersuisoqatigiivisa K benhavnimi ataatsimiinneranni Issittumi suleqatigiittoqarnissaanut pilersaarummi nutaami takorluukkaat pillugit Nunat Avannarliit Suleqatigiinnerannut pillugu aamma nunatsinnut Issittumi suleqatigiinnermi qinnuteqarfigineqarsinnaasoq (ammasumik pulje) akisussaaffik tigonera Naalakkersuisoq Folketingimi oqalugiarpoq. Ukiumi qaangiuttumi suleqatigiinnermi ministerit ataatsimiinnerinut atatillugu isumaqatigiissutigineqarsimavoq nunat avannarliit Issittumi suliniutaani tamanut qinnuteqartitsinissamut aqutsisutut nunatsinni suliffeqarfiup isumaginnittuusinnaaneranut periarfissanik misissuisoqassasoq. Suleqatigiinnissamut ministerit aalajangerput aqutsineq Sverigemi Nordregiomit 2022-mi nunatsinnut nuuneqassasoq. NAPA, nunatsinni Nunat Avannarliit Illuutaat aammalu Ilisimatusarfik aqutsisuussapput Issittumilu Suleqateqatigiinnermi suliniutini aningaasanik immikkoortitanit tamanit qinnutigineqarsinnaasunit pilersaarutinut suliniutissanullu tunngatillugu qinnuteqartitsinermik ingerlatsissallutik. Issittumi suliniutinut attuumassuteqartunut suliniutinut aningaasat immikkoortitat marluupput:

- Issittumi suliniutit pillugit ukiukkaartumik **tamanut ammasumik qinnuteqartitsisarneq** 10 mio. kr.-inik ukiumut missingersuutilik. Universitetit, ilisimatuut, suliffeqarfiit suliniaqatigiiffiillu suliniutinut ataatsimeersuartitsinernullu aningaasanik qinnuteqarsinnaapput.
- Politikikkut pingaarnersiukkanut siunertaqartoq **immikkoortitat matoqqasut**, nunani politikikkut

kissaatigineqartunut pilersaarutinut suliniutinullu tapiissuteqarnissamut siunnersuutinik nunat sinniisui siunnersuuteqartarlutik. Politikikkut pingaarnersiukkanut aningaasanut matoqqasunut 2 mio. kr.-it ukiumut missingersuutaassapput.

Nunatsinni isumaqarpugut issittumi suleqatigiittoqarnissaanut programi Nunat Avannarlarmiut Issittumi suliniutigiinnissaannut immikkut qitiutitsiffiusoq ajunngitsuusoq. Pingaartumik Nunat Avannarlarmiut Issittumi suliniuteqarnerannut immikkut qitiutitsiffiummat.

Nunani Avannarlerni issittoq pillugu suleqatigiittoqarnerani kalaallit nukittunerusumik inissisimanissaa nunatta pitsaasumik isigigaluaraa akerlianik programip pingaaruteqassusaanik pitsanngorsaasoqarnissaa kissaatigineqarpoq.

Nunat Avannarliit Siunnersuisoqatigiivisa 2021-mi naapinnerannut atatillugu Nuna Avannarlerni Ministerit Siunnersuisoqatigiivini ataatsimiinnerit

Nunat Avannarliit Siunnersuisoqatigiivisa 2021-mi ataatsimiinnerannut atatillugu Nuna Avannarlerni Ministerit Siunnersuisoqatigiivini ataatsimiinnerit Nunat Avannarliit Siunnersuisoqatigiiffiat K benhavnimi ulluni 1-4. november 2021-mi 73-issaannik ataatsimeeqaatigiipput, tassarilu qinikkat nunani avannerlerneersut Nunat Avannarliit Siunnersuisoqatigiiffiata ataatsimiinnerani peqataallutik. Ataatsimiinneq tassaavoq Nunani Avannarlerni qullersat ataatsimiinnerat aamma ukiumi nunani avannarlerni politikikkut pisuni pingaarnersaasoq. Peqataasut akornanniipput Nunat Avannarliit Siunnersuisoqatigiivini ilaasortat nalaakkersuisullu siulittaasui. Ukioq manna statsministerit ataatsimiinneranni aamma Nunat namminersortitat naalakkersuisuisa siuttuisa ataatsimiinneranni

Naalakkersuisut Siulittaasuat, Múte B. Egede peqataavoq. Nunat Avannarliit Suleqatigiinnerannut Naalakkersuisoq, aamma ministerit suleqatigiit ataatsimiinneranni, Nunat Avannarliit Siunnersuisoqatigiivini siulittaasoqarfimmi, nunat avannarliit killiit ataatsimiinneranni peqataavoq. Ukioq manna nunarput nunani avannarlerni nunanut allanut tunngasutigut ministerit ataatsimiinneranni atorfilittatigoorlugu peqataasoqarpoq. Nunat Avannarliit Siunnersuisoqatigiivini Siulittaasoqarfiup ministerillu arlallit saniatigut kalaallit inatsisartuini ilaasortat Sofie Geisler (IA) aamma Doris Jakobsen (S) peqataapput. Pipaluk Lyngø (IA), Nunat Avannarlerni suleqatigiisitamiit.

Nunat Avannarliit aallartitai aamma naalakkersuisut siulittaasui aamma Ålandimit, nunatsinnit Savalimmiuniillu suleqatigiinnermut ministerit

Nunat Avannarliit aallartitai aamma naalakkersuisut siulittaasui aamma Ålandimit, nunatsinnit Savalimmiuniillu suleqatigiinnermut ministerit ataatsimiipput aamma nunani pissutsit pillugit ilisimatitsillutik, pingaartumik politikikkut pingaarnersuinernut naleqqiullugu, assersuutigalugu Nordplus pillugu Nunat Avannarliit aamma Skotlandip akornanni suleqatigiissinnaaneq pillugu oqallinnerit. Savalimmiut aallartitaat ilisimatitsipput Nunat Avannarliit Siunnersuisoqatigiivini aamma Nunat Avannarliit Ministerit Siunnersuisoqatigiivini tamakkiisumik ilaasortanngornissaq sisamassaannik misilinneqartoq. Danmarkimi tunngaviusumik inatsisit pissutigalugit Savalimmiut ilaatigut itigartinneqarput imaluunniit Helsinkimi isumaqatigiissut pissutigalugu tamakkiisumik ilaasortanngortoqarsinnaanani.

Lagmandip Statministerimik, Mette Frederikseninimik ataatsimeeqateqaleruni suliaq qaqqikkumaarppaa, aamma 2022-mi Nunat Avannarliit Siunnersuisoqatigiivisa

katersuunneranni apeqqutip taasisutiginēqarnissaanut periarfissaq pillugu.

Naalakkersuisut Siulittaasuata Múte B. Egede'p Savalimmiunut tapersersuinini saqqummiuppaa ilisimatitsissutigalugulu tamakkiisumik ilaasortanngornissaq pillugu isumaliutissiissutit Naalakkersuisunit suli isummerfigineqanngimmat. Ålandimi tamakkiisumik ilaasortanngornissaq pillugu apeqqummut isummertoqarsimanngilaq. Nunat Avannarliit Siunnersuisoqatigiivini aamma Nunat Avannarliit Ministerit Siunnersuisoqatigiivini tamakkiisumik ilaasortaannermut nunani avannarlerni nunat 2 mio. kr.-inik akiliisarput.

11 Nunat Avannarliit Killiit suleqatigiinnerat

Nunat Avannarliit Killiit Siunnersuisoqatigiit suleqatigiinneranni Kalaallit Nunaat peqataavoq. Nunat Avannarliit Killiit Siunnersuisoqatigiiffiat nunatta, Savalimmiut Islandillu akornanni inatsisartuni suleqatigiiffiuvoq, Nunallu Avannarliit Siunnersuisoqatigiiffianni suleqatigiinnermut qanimut attuumassuteqarluni. Nunat Avannarliit Killiit Siulittaasoqarfiat ukiumik ataatsimik siulittaaffeqarlutik nunat pingasut paarlakaajaappai. Nunat Avannarliit Killiit Siunnersuisoqatigiivisa nunallu avannarliit killiit naalakkersuisuisa akornanni suleqatigiinnissamut isumaqatigiissuteqarpoq, pingaarnersutigit suleqatigiinnissamut sinaakkusiisumik. Nunat Avannarliit Killiit Siunnersuisoqatigiivisa Nunat Avannarliit Killiit soqutigisaat sullisissallugit siunertarivaat, ilaatigut Atlantikup Avannaani isumalluutinik kulturimillu illersuinissaq aamma Islandip naalakkersuisui nunatsinni Naalakkersuisut aamma Savalimmiuni naalakkersuisut aqqutigalugit nunani avannarlerni killerni soqutigisat ineriartortinnerini ikiunneq suliassaralugit (nunat avannarliit killiit

naalackersuisui) minnerunngitsumillu isumalluutunik aqutsinerit, mingutsitsinerit il.il. pillugit annertuumik ajornartorsiutit.

Nunat Avannarliit Killiit Siunnersuisoqatigiivi nammineerlutik piginnaatitsiffigisamik iluanni sammisassat pisariaqavissut qitiutittarnissaat anguniarlugit ukiumoortumik isumasioqatigiisitsinermik sammisassaqartitsiffiusumik ingerlatsisarput. Taamaalilluni Nunani Avannarlerni Killerni Silap pissusaa pillugu Suliniutissaq aamma avatangiisinut innarliinani allanngoriartortitsinissaq ukioq manna isumasioqatigiisitsinermi sammisassaqartitsiffiusumi sammineqarput, isumasioqatigiinnerlu nunani avannarlerni avatangiisinut silallu pissusaanut ministerit peqataanerisigut ulluni 26.-27. januar 2022 qarasaasiaq aqutugalugu ingerlanneqarpoq. Naalackersuisoq Kalistat Lund, Islandip avatangiisinut, silap pissusaanut nukissiornermullu ministeriat Gudlaugur Thor Thordarson, Savalimmiut avatangiisinut inuussutissarsiutinullu ministeriat Magnus Rasmussen, Nunat Avannarliit Killiit Siunnersuisoqatigiiffianni ilaasortanut siulittaasoq Pipaluk Lyng Rasmussen siulittaasoqarfik aqutugalugu aqutsisoralugu, ilisimatuu immikkullu ilisimasallit nunanit avannarlerneersut kiisalu immikkut qaaqqusat nunanit avannarlerneersut peqataapput. Programmi nalunaaquttap akunnerinik tallimanik sivisusseqartoq qarasaasiaq aqutugalugu aamma assilineqarpoq, taamaasillunilu isumasioqatigiisitsineq soqutiginnittunit tamani malinnaaffigineqarsinnaasimalluni.

Naalackersuisoq Kalistat Lund oqalugiarnermi nunatta Parisimi Isumaqatigiisummut isumaqataanissaq pillugu pilersaaruteqarnera, nunatta nunat tamalaat suleqatigiiffianni "Beyond Oil and Gas Alliance"-mi peqataalernissaa aammalu erngup nukinganik

nukissiorfiit marluk sanaartornissaannut pilersaarutit kiisalu piffissami ungasinnerusumi nukissiuutisunik avammut nioqquteqarnissaq pillugu takorluukkat pillugit ilisimatitsissuteqarpoq. Avatangiisinut innarliinani umiarsuarnik angallanneq pillugu isumasioqatigiisitsinissap Nuummi 2022-mi septembarimi ingerlanneqartussaasup pilersaarusiorneqarnera pillugu aamma ilisimatitsissuteqarpoq.

Ulluni 14.-17. juni Nunat Avannarliit sineriaanni inoqarfiinilu Inunnut Inuusunnerusunut Atugassarititat pillugit sammisassaqartitsilluni isumasioqatigiisitsineq ingerlanneqarumaarpoq. Taamatut isumasioqatigiisitsinissaq Covid-imik pisoq pissutaalluni 2021-p kingorna kinguartinneqarsimavoq.

Nunat Avannarliit Killiit Siunnersuisoqatigiivisa ukiumoortumik ataatsimiinnerat

Nunat Avannarliit Killiit Siunnersuisoqatigiit ukiumoortumik ataatsimiinnertik Savalimmiuni Suđuroy-mi ulluni 31. august - 1. september 2021 savalimmiormiut siulittaasuuneranni ingerlappaat. Ukiumoortumik ataatsimiinnermi Siunnersuisoqatigiit inassuteqaatinik marlunnik akuersissuteqarput. Inassuteqaat (1/2021) nunani avannarlerni silap pissusaanut avatangiisinullu ministerit suleqatigiinnerulernissaannik kaammattuiffiusoq, inassuteqaallu alla (2021/2) Nunani Avannarlerni ungasissumiit ilinniartitsisarnerup pilersinnissaa pitsaanerulersinnissaalu pillugit suleqatigiinnerunissamik Nunani Avannarlerni Killerni naalackersuisunik kaammattuiffiusoq.

Savalimmiuni ukiumoortumik ataatsimiinnermut atatillugu Nunani Avannarlerni Killerni nunanut allanut ministerinik oqaloqateqarnissaq pisussaagalarpoq. Islandimili Altingimut qinersisoqarnissaa, Covid-19-imillu pisoq pissutaallutik Islandip ministeriata kalaallilu naalackersuisuisa peqataanissaat

periarfissaasimangilaq. Taamaammallu savalimmiormiut nunanut allanut ministeriat Jenis Av Rani kisimiilluni Nunat Avannarliit Killiit Siunnersuisoqatigiivini oqaloqateqarnissamik aallartitsivoq.

Nunat Avannarliit Killiit Siunnersuisoqatigiivisa ukiumoortumik tullianik ataatsimiinnissaat kalaallit siulittaasuunerisa nalaanni ulluni 31. august - 1. september 2022 Nuummi ingerlanneqartussatut naatsorsuutaavoq. Ukiumoortumik ataatsimiinnermut programmimut ilanngullugu Nunat Avannarliit Killiit Siunnersuisoqatigiit Nunani avannarlerni killerni suleqatigiinnermut ministerit oqaloqatiginissaanut qaaqqusissasut aamma naatsorsuutaavoq.

Nunat Avannarliit Killiit Siunnersuisoqatigiivini siulittaasoqarfik

Nunani avannarlerni killerni suleqatigiinnermi ministerit Nunat Avannarliit Killiit Siunnersuisoqatigiivini siulittaasoqarfimmik ataatsimeeqateqarsimapput, tassani suliaasaqarfinni arlalinni nunat akornanni suleqatigiinnerup annertusinissaanut periarfissat misissorneqarnissaat pillugu maannakkut inassuteqaatinik suliaqarneq misissorneqarluni, tassunga ilanngullugit Silap pissusia pillugu suliniut aamma Nunani Avannarlerni Killerni mingutsitsinnginnermut allanngineq aamma Nunani Avannarlerni Killerni naalackersuisut suleqatigiinnerat aamma NORA'p ataqatigiissaarisuusinnaanera pillugu saqqummiussineq.

Nunani Avannarlerni Killerni naalackersuisut suleqatigiinnerat aamma NORA'p ataqatigiissaarisuusinnaanera pillugu saqqummiussineq

Nunani Avannarlerni Atlantikumi Suleqatigiiffik (NORA) tassaavoq Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisoqatigiivini nunarsuup

immikkoortuani politikikkut suleqatigiinnermi naalackersuisut suleqatigiinnerat tassaniillutik nunarput, Island, Savalimmiut aamma Norgep sineriaa. NORA Atlantikup Avannaa nunani avannarlerni nunarsuup immikkoortuutut nukittuunngortinnissaanut piujuartitsisumillu aningaasaqarnikkut ineriartortinnissaanut suleqatigiinnerup nukittunerulersinnissaanut ullumikkut tapertaavoq. Tamanna ilaatigut pissaaq nunat killeqarfii akimorlugit inuussutissarsiornermi suliffeqarfiit ilisimatusarfiillu akornanni suleqatigiinneq nukittorsarlugu.

Nunani Avannarlerni Killerni Siunnersuisoqatigiit innersuussutaannik nunani avannarlerni killerni naalackersuisut suleqatigiit suliarinninnerat naammaginatartumik

ataqatigiissarneqarsimangilaq. Naalackersuisuni pingasuni suliarinninnerup ingerlanera eqqarsaatigalugu pitsannguisoqarnissaanut pisariaqartitsisoqarpoq, ilaatigut plastikki, ilinniartitaaneq, kulturi, aalisarneq, peqqinnissaq, nunanut allanut tunngasut il.il. pillugit imarisai pineqartillugit.

Savalimmiut saqqummiusipput siunnersuutigalugulu ataqatigiissaarineq ukiuni pingasuni suliniutit ingerlanneqassasoq, nunat avannarliit killiit pingasut akornanni aningaasalersorneqarluni. Aammattaaq siunnersuutigineqarpoq suliniut NORA'mut inissinneqassasoq aqutsisutut akisussaatinneqarsinnaasoq, tassa imaappoq NORA pisortatigoortumik suliniummut akisussaalluni aamma suliniummi suliaassanik isumaginnittussanik sulisussanik atorfinitsitsilluni. Malugineqassaaq Nunat Avannarliit Suleqatigiinnerannut Naalackersuusimasoq Kalistat Lund NORA'p ataqatigiissaarisutut inissisimanissaa pillugu Savalimmiut siunnersuutaanut tusarnaarsimammat soqutiginartutullu isigalugu. Naalackersuisut tamanna eqqartoqqissavaat.

Immikkoortoq II:

Naalackersuisut nunani tamalaani akisussaaffeqarfirminni sulinerat

12 Naalakkersuisut Siulittaasuata Naalakkersuisoqarfia

12.1 Kopenhagenimi Kalaallit Nunaata Sinniisoqarfiani ukiortaami ilassinninneq taamaatinneqartoq

Kopenhagenimi Kalaallit Nunaata Sinniisoqarfiani ileqquusumik ukiortaami ilassinninnissaq COVID-19 pissutaalluni 2021-mi taamaatinneqarpoq.

Nalinginnaasumik Naalakkersuisut Siulittaasuata Kopenhagenimi nunani tamalaani aallartitanik qaaqqusisarpoq.

12.2 Ministeriunerup Mette Frederiksenip ataatsimeeqatigineqarnera, maj 2021

Naalakkersuisut Siulittaasuata Múte Bourup Egedep ulloq 12. maj 2021 ministeriuneq Mette Frederiksen Danmarkimi Ministeriunerup ministereqarfiani ataatsimeeqatigaa, tassani naalagaaffimmi ataatsimiinnissaq, Karrat Kangerluani qaqqap sisoorsinnaanera kiisalu maannakkut pisunik ilisimatitseqatigiinnerit allat oqaluuserineqarlutik.

12.3 Danmarkimi naalagaaffimmi ataatsimiinneq, juni 2021

Naalakkersuisut Siulittaasuata Múte Bourup Egede, ministeriuneq Mette Frederiksen aamma lagmand Bárður á Steig ulloq 10. juni 2021 Danmarkimi Marienborg-imi naalagaaffimmi ataatsimiinnermi naapippat. Ataatsimiinnermi naalakkersuisuni qullersat pingasut taakkua ataatsimoorluni soqutigisat maannakkut pisut qulequttat oqallisigaat.

Naalagaaffimmi ataatsimiinnermut nangissutigalugu nunanut allanut, sillimaniarnermut illersornissamullu politikikkut oqallittoqarpoq, tassani amerlanerusut

peqataallutik: taamanikkut inuussutissarsiornermut, niuernermit, nunanut allanut silallu pissusaanut naalakkersuisuusoq Pele Broberg, nunanut allanut ministeri Jeppe Kofod, nunanut allanut kulturikkullu susassaqarfinnut naalakkersuisoq Jenis av Rana, inatsisinik atuutsitsinermit ministeri Nick Hækkerup, illersornissamut ministeri Trine Bramsen, aningaasaqarnermut naalakkersuisoq Jørgen Niclasen.

12.4 Nunanut Allanut, Sillimaniarnermut Illersornissamullu politikikkut Attaveqaatit ataatimiitaliami inissitsiterluni ataatsimiinneq, oktober 2021

Danmarkimi naalakkersuisut, Savalimmiuni naalakkersuisut aamma Kalaallit Nunaanni Naalakkersuisut akornanni Nunanut Allanut, Sillimaniarnermut Illersornissamullu politikikkut Attaveqaatit ataatimiitaliamut nutaamut suliakkiussanut najoqqutassaq Naalakkersuisut Siulittaasuata Múte Bourup Egede, ministeriunerup Mette Frederiksen aamma lagmandip Bárður á Steig ulloq 4. oktober 2021 atsiorpaat. Tamanna 2021-mi juunimi naalagaaffimmi ataatsimiinnermi attaveqaatit ataatimiitaliamik pilersitsinissaq pillugu isumaqatigiisummut malitseqartitsissutitut, Danmarkimi Ministeriunerup ministereqarfiani inissitsiterluni ataatsimiinnermi pivoq.

12.5 Kalaallit Nunaata K benhavnimi Sinniisoqarfia

Kalaallit Nunaata K benhavnimi Sinniisoqarfia, Savalimmiut Sinniisoqarfia aamma Islandip Aallartitaqarfia peqatigalugit Nordatlantens Bryggemi inissisimapput. Nordatlantens Brygge Kalaallit Nunaannit, Islandimit, Savalimmiunit Danmarkimillu ataatsimut pigineqarpoq.

K benhavnimi Kalaallit Sinniisoqarfiat suliaasaqarfinni assigiinngitsutigut Kalaallit Nunaannik sullissivoq namminersulivinnissamut aamma aningaasarsiornikkut inerisaanerunermut pitsanngorsaataasussanik. Sinniisoqarfik makkuninnga tullinnguuttunik anguniagaqarpoq:

- Namminersorlutik Oqartussat Danmarkimi sinniisuattut ataatsimiinnernut ilanngussisarnissaq.
- Nunarsuarmioqatinik suleqateqarneq pillugu siunnersuineq paasissutissiinerlu.
- Aaqqissuusaanitsinnik, kulturitsinnik, immikkut piginnaasatsinnik oqaatsitsinnillu immikkuullarissunik suliaqarnissaq aamma ammasumik paasititsiniaanissaq.
- Soqutigisatsinnut sapinngisamik annerpaamik sunniuteqarnissamik qulakkeerinninnissaq
- Danskit oqartussaasuinut, Folketingetimi kalaallinut ilaasortanut, Danmarkimi kalaallit illuutaannut nunanilu allani aallartitanut aamma Danmarkimi, universitetini, inuiaqatigiinni suliniaqatigiiffinni, suliffeqarfinni peqatigiiffinnilu

sinniisoqarfinnut siunnersortitut suleqatigisartakkatullu pingaartinneqarnissaq.

- Danmarkimi kalaallit atorfeqarnerannut tunngassuteqartunik siunnersuinissaq
- Atorfittaartunut nutaanut Kalaallit Nunaannut suliarortussanut pikkorissartitsinernik isumagininninnissaq
- Kalaallinut isumannaallisaanikkut akuersinernut tunngatillugu oqartussaaneq
- Naalackersuisunut, Namminersorlutik Oqartussani sulisunut sulinerminni angalasunut imaluunniit K benhavnimiikkallartanut atugassanik allaffeqartitsinissaq ataatsimiiffissaqartitsinissarlul
- Kandidatitut ilinniartunik sinniisoqarfimmi sulisoqarnissamik qulakkeerinninnissaq.

Sinniisoqarfiup pingaartumik K benhavnimi naalagaaffiup allanut attaveqartarneranut tunngasut suliarisarpai, tassunga ilanngullugit Kalaallit Nunaat qitiutillugu paasissutissiinarluni ataatsimiisitsisarnerit, ilisimatitsisarnerit isumasioqatigiissitsisarnerillu. 2021-mi ukiap ingerlanerani Australiamiit, Japanimiit Italiamiillu ambasad rit Namminersorlutik Oqartussanik suleqatigiinnissamut periarfissat qulaajarnissaat pillugit ataatsimiikkumasimapput.

Kalaallit Nunaata Beijingimi Sinniisoqarfia suleqatigalugu Sinniisoqarfik 2022-mi januaarimi Danmarkimi kineserit aallartitaqarfiannik eqikkaaffiusumik ataatsimeeqateqarpoq, matumani nunat akornanni suleqatigiinnissamut periarfissat saqqummiunneqarlutik. Tamatuma kingorna Beijingimi Sinniisoqarfiup Kalaallit Nunaata Kinallu akornanni suleqatigiinneq

inerisaqqissimavaa.

*Danmarkimi kineserit aallartitaqarfiata
eqikkaaffiginera, januar 2022*

Savalimmiut Sinniisoqarfianik suleqateqarnikkut ukiut tamaasa danskinut nunarsuarmi aallartitanut 100-t missaanniittunut nunarsuarmi sumiiffinnut assigiinngitsunut suliarortinneqartunut kiisalu Nunanut Allanut Ministereqarfimmi aqutsisunut aqqissuussisarpoq, taakkunani Nunanut Allanut Naalakkersuisoq Naalakkersuisut politikianik paasissutissiisarluni. Aqqissuussineq 2021-mi coronamik pisoq pissutigalugu taamaatinneqarpoq.

Ukiut tamaasa januaarimi siulittaasoq Kunngikkunnit, Naalakkersuisunit, aallartitanit (ambassadørkorps) kiisalu ingerlatseqatigiiffinni Namminersorlutik Oqartussanit pigineqartuni aqutsisunit aallartitanut ukiortaami ilassinnilluni aqqissuussisarpoq. Tamatuma saniatigut suleqatigisartakkat kulturikkullu atassutit ilassineqartarput. Namminersornerullutik Oqartussat eqqunneqarneranilli ileqqoq tamanna assissaqanngitsoq ingerlanneqartarsimavoq aammalu ataavartumik attaveqaatinik pilersitsisutut pingaartinneqarluni. Nunarsuaq tamakkerlugu coronamik nappaalanersuaqarnera pissutigalugu 2022-mi ukiortaami ilassinninnissaq taamaatinneqarpoq.

Sinniisoqarfik aamma Kalaallit Nunaanni pissutsit pillugit Danmarkimi nunanilu tamalaani

immikkoortunut ilisimatitsisarpoq, tassunga ilanngullugit inuiaqatigiinni ineriartorneq aamma isumannaallisaanikkut Kalaallit Nunaannit isiginiarneqartussat. Nunarsuaq tamakkerlugu coronamik nappaalanersuaqarnerata nalaani ilisimatitsisarnerit taakku videokkut ingerlanneqartarput. Suliat tamakku eqqumanerunissamut aamma Kalaallit Nunaata nunarsuarmioqatinit nunanit tamalaanit annertunerusumik isigineqarnerulernissaanut iluaqutaassapput. Danmarkimi ambassadøritut suleqatigisanut attaveqarneq oqaloqatigiinnikkut, ilisimatitsinikkut, isumasioqatigiinnikkut, ataatsimeersuarnikkut ilassinninnikkullu pisarpoq. Kalaallit nipaata Kalaallit Nunaata Sinniisoqarfia aqutugalugu Danmarkimi nunanilu allani ataatsimeersuarnerni isumasioqatigiinnernilu aamma saqqummiunneqartarput.

2021-mi septembarimi/oktobarimi ambassadørit Kalaallit Nunaannut angalanerannut Sinniisoqarfimmi pisortaq peqataavoq. Angalaneq Namminersorlutik Oqartussat danskit nunanut allanut ministerii suleqatigalugit aqqissuussimavaat, tassanilu inuit 63-it peqataasimallutik (ambassadørit 40-t). Angalaneq Nuummur Ilulissanullu ingerlasimavoq, angalanermilu Nunanut Allanut Naalakkersuisoqarfimmi pisortaq eqikkaasimavoq, Naalakkersuisut Siulittaasuat nereqatigineqarsimavoq, Avannaata Kommunanit sinniisunik isumasioqateqarneq, Ilulissat Kangianut angalasoqarsimavoq Kangiatalu Illorsuanukartoqarsimalluni. Peqataasut ataatsimut isumaqatigiillutik oqaatigaat angalaneq misilittagaqarluarfiusimasoq, taamaalillunilu nunat Kalaallillu Nunaata akornanni suleqatigiinnissamut periarfissat pillugit paasinninneq ilisimasallu annertunerulerput. Angalanissaq sioqqullugu Kalaallit Nunatta Sinniisoqarfiani piareersaataasumik

eqikkaasoqarsimavoq. Kingorna serbiamiut
ambassadøriat assilissanik internetikkut
takutitsinissamik aqqqissuussisimavoq taannalu
Sinniisoqarfimmi ingerlanneqarpoq.

*Kalaallit Nunaannut ambassadørit angalanerat, september/oktober
2021*

Nunat Avannarliit Siunnersuisoqatigiivisa 73-
issaannik ataatsimiinnertik 2021-mi novemberimi
Københavni ingerlappaat. Naalackersuisut
Siulittaasuat aamma Nunalerinnermut, Imminut
Pilersornermut, Nukissiutinut Avatangiisinullu
Naalackersuisoq ataatsimiinnermi peqataapput.
Ataatsimiinnermut atatillugu Sinniisoqarfimmi
nunat avannarlerni killerni suleqatigiinnissamut
ministerit akornanni ataatsimiittoqarpoq,
matumani Kalaallit Nunaannit, Savalimmiunit
Ålandimiillu sinniisut peqataallutik.
Ataatsimiinnermi Savalimmiut Nunat Avannarliit
Siunnersuisoqatigiivini tamakkiisumik
ilaasortangornissamik kissaataat pingaarnertut
sammineqarpoq, tamannalu ulloq manna tikillugu
pingasoriarluni itigartitsissutigineqartarsimavoq.

2022-mi januaarimi Sinniisoqarfik Aatsitassanut
Naalackersuisoqarfik suleqatigalugu
Københavni ambassadørinut sinniisunut
eqikkaavoq, matumani Aatsitassanut
Naalackersuisup inunnut 50-inut suliassaqarfimmi
killiffimmik nalunaaruteqarluni. Uramik
inerteqquteqarnissamut 2021-mi ukiakkut
Inatsisartunit aalajangerneqartumut atatillugu
aatsitassanut suliniutissatut periarfissat
nalorninartortaqqartinneqarsimapput.
Letlandimiut ambassadøriat Kalaallit Nunaanni
letlandimiut akissarsiaqartillugu konsuliannik
oqaloqateqarsimanini tunuliaqutaralugu
Sinniisoqarfimmik

ataatsimeeqateqarumasimavoq.
Ataatsimiinnermi letlandimiut kalaallillu
erinarsuqatigiivisa akornanni suleqatigiinnissamut
periarfissat misissornissaat pineqarsimavoq.

Kiisalu Sinniisoqarfik sulilerlaanik
pikkorissartitsisuusarpoq, tassani sulilerlaat
Kalaallit Nunaanni kulturi inuiaqatigiinnilu
pissutsit pillugit
ilisimatitsissuteqarfigineqartarlutik
taamaalillutillu pikkorissartut
sulinernissaminnut piareersarneqartarlutik.

*Jens Heinrich 1. januar 2022-miit
Sinniisoqarfimmi pisortassatut
toqqarneqarpoq*

13 Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfik

13.1 Islandimi aamma Kalaallit Nunaanni peqqinnissaqarfiit akornanni suleqatigiinneq

2014-imili Kalaallit Nunaanni Peqqinnissaqarfiup
aamma Islandimi Landspítalið-ip akornanni
pingaarnertigut isumaqatigiissuteqarsimavoq.
Suleqatigiinnissamik isumaqatigiissuteqarnikkut
siunertaavoq kalaallit napparsimasut Islandimi
katsorsarneqartarnerat pillugu suleqatigiinnerup
nukittorsarneqarnissaa annertusarneqarnissaalu.
Isumaqatigiissummi napparsimasut
immikkuullarissumik nappaatillit
eqqarsaatigalugit siunissami atuuttussanik

isumaqatigiisummut ilassutiniq
pilersitsisinnaanermik periarfissiisoqarpoq.
Islandip Peqqissutsimut ministerip
Peqqissutsimullu Naalakkersuisup ulloq 15. marts
2022-mi ataatsimiinneranni isumaqatigiissutip
nutarterinerup suliarineqarnerata
aallartinnissaaq isumaqatigiissutigaat.

13.2 Arjeplog pillugu isumaqatigiissut

Arjeplogimi isumaqatigiissut
nutarterneqarsimasoq 27. november 2018-imi
MR-S-imi ataatsimiinnermi akuerineqarpoq.
Arjeplog-isumaqatigiissutip ilaatigut
napparsimasut isumannaatsumik
katsorsarneqartarnissaanut attuumassuteqartup
nutarterneqarnerani Kalaallit Nunaat
toqqaanartumik peqataasimavoq. Arjeplogimi
isumaqatigiisummi nunani avannarlerni
peqqinnissaqarfimmi sulisutut piginnaatitaasut
illugiilluni akuersaernerinik aamma nunat taakku
akunnerminni nakkutilliinnermi paasissutissanik
paarlaasseqatigiittarnernik
malittarisassaliorneqarput. Arjeplogimi
isumaqatigiissutip allanngortinnissaa
pisariaqarsimavoq Savalimmiuni aamma Kalaallit
Nunaanni peqqinnissaqarfimmi ilinniarsimasut
EU-mi innuttaasunut atugassarititaasut assinganik
Nunani Avannarlerni sulisinnaanerat
qulakkeerniarlugu, soorlu Nunani Avannarlerni
allani ilinniarsimasut ullumikkut Kalaallit
Nunaanni Savalimmiunilu sulisinnaasut.
Danmarkip Kalaallit Nunaatalu akornanni
naleqqussarnerit kingulliit atorfilittatigoorlugu
suliarineqalerput.

13.3 Nunani Avannarlerni nakorsaatiniq nalunaaqutsersuisarneq

Killeqarfeqannginnissaaq pillugu
siunnersuisoqatigiit suliniuteqarneratigut
nakorsaatiniq nalunaaqutsersuisarneq pillugu EU-

p suliniutaa nunani avannarlerni peqqinnissamut
ministerinit eqqartorneqarpoq.
Savalimmiut, Islandi aamma Kalaallit Nunaat
nunanut avannarlerni peqqissutsikkut ministerit
peqatigalugit akisunerulersitsinngitsunik
aqutsinissamillu ajornarnerulersitsinngitsumik
siunissami malittarisassanik suliaqarput.

Nunani Avannarlerni Ministerini
Siunnersuisoqatigiivini Islandimiut siulittaasui
2019-imi EU-mi Peqqissutsimut Inuussutissallu
isumannaatsuunissaannut EU-mi kommissærimumt
allakkanik nassiussippot, tassani Nunani
Avannarlerni nunat peqatigiillutik papilissanut
allagartanut tapertatut elektroniskimik
ikkussassat allagartat atuutilernissaannut
tunngatillugu EU-Kommissionimit
eqqarsaatigineqassasoq siunnersuutigineqarluni.
Taamanikkut naalakkersuisunngorlaat suliami EU
akissuteqaqqullugu nukingisaarniaraat Islandip
Isumaginninnermut ministeeriarfiata mailikkut
ulloq 14. januar 2022-mi nalunaarutigaa.

14 Ineqarnermut Attaveqaasersuutinullu Naalakkersuisoqarfik

14.1 Mittarfiit nutaat

Nuummi Ilulissanilu mittarfiliat
suliarineqaleruttoorput, pilersaarutillu malillugit
2024-mi naammassineqarnissaat
naatsorsuutigineqarpoq. COVID-19 peqquutaalluni
mittarfiliorerit ukiumik ataatsimik
kinguaattoorput, aallaqqaammut 2023-mi
atulernissaat naatsorsuutigineqarsimagaluarluni.

2022-mi qaammatit pingasut siulliit ingerlanerini
Canadamiut ingerlatseqatigiiffiat Qaqortumi
mittarfiliornissaaq pillugu
isumaqatigiissuteqarfigineqarpoq. Suliaq
aallaqqaammut kinguaattoorfiuvoq,
naatsorsuutigineqartumit akit

qaffasinnerummata. 2022-mut Aningaasanut Inatsisissaq pillugu isumaqatigiissuteqarnikkut suliassamut missingersuutit iluarsisat naapertorlugit aningaasalersuinissaq qulakkeerneqarpoq, taamaalillunilu mittarfiup 2025-mi naammassineqarnissaa naatsorsuutigineqalerpoq.

Mittarfittaassani periarfissat tamakkiisumik atorluarneqarnissaat angujumallugu, Kalaallit Nunaannilu inuiaqatigiinnut annerpaamik iluaqutaasinnaaqullugit, mittarfittaassat Kalaallit Airports A/S-ip nunarsuup sinneranut saqqummiullugit aallartereerpai.

Mittarfiliassat ukiuni kingullerni nunat tamalaat akornanni malinnaavigineqartorujussuupput.

14.2 Kalaallit Nunaat qulaallugu silaannartaq Ullumi Kalaallit Nunaat qulaallugu silaannartaq (19.500 fod sinnerlugu) qutsinnerusooq Islandimit Canadamiillu akisussaaffigineqarpoq. Naalakkersuisut danskillu naalakkersuisui kissaatigaat Kalaallit Nunaata akisussaafigilissagaa taavalu kalaallinik sulisulerlutik.

Taamaattumik aaliangiunneqarsimavoq Kalaallit Nunaanni aqutsinermi centralimik sanasoqarnissaa pillugu suliaq aallartisarneqassasoq. Aqutsisoqarfik centrali taanna 2031-miit Kalaallit Nunaata qulaallugu timmisartut ingerlaarnerat aqulissavaat. Naatsorsuutigineqarpoq aqutsinermi centrali Kalaallit Nunaanni suliffissat 100 tungaanut amerlatigisut pilersissagaat. Aqutsinermi centrali pilersinneqarnerani Kalaallit Nunaanni silaannarmi angalanermi piginnaasanik annertusaaqataassaaq. Taamatuttaaq Nuummi Ilulissanilu timmisartoqarfiit atlantikkoortartut pilersinneqarnerani pioreersunut ilanngulluni ineriartorneq taperseeqataassaaq. Ineqarnermut Attaveqatigiinnermut Naalakkersuisoqarfimmit kiisalu

Assartuussinermut Ministeriaqarfimmit, Illersornissamut Ministeriaqarfimmit kiisalu Silap pissusaanut, Nukissiuutinut Pilersuiner Mullu Ministeriaqarfimmit sinniisulerlugu suleqatigiissitaq Canada-mi Island-imilu oqartussanik 2019-ip aamma 2022-p akornanni ataatsimeeqateqarpoq.

Silaannartamik aqutsineq, Kalaallit Nunaanni inuiaqatigiinnut iluaqutissanngorlugu, sapinggisamik Kalaallit Nunaannit isumagineqassasoq siunertarineqarpoq.

14.3 Arctic Circle Assembly-mut peqataaneq

Naalakkersuisoq Naaja H. Nathanielsen ataatsimeersuarnermi sammisaqartitsinermut peqataanermi Islandimilu sullissisunut pulaarnermi periarfissaq iluatsillugu attaveqaatit, silap pissusiata naligiissitaanerullu aalluppai.

Sammisaqartitsinermi "Greenland is investing in infrastructure and opening up to the world"-imik qulequtserneqartumi Naalakkersuisoq Naaja H. Nathanielsen pulaartitsisuuvoq, tassanilu kalaallit attaveqaatinut aningaasaliissutaat saqqummiunneqarput. Tamatuma saniatigut assartuussinermik suliaqartut, Royal Arctic Line, Sikuki Nuuk Harbour, Air Greenland aamma Kalaallit Airports Kalaallit Nunaanni attaveqaatit ineriartortinnissaannut pilersaarutiminnik takorluukkaminillu saqqummiusseqquneqarlutik qaaqquneqarput.

15 Aningaasaqarnermut

Naligiissitaanermullu Naalakkersuisoqarfik

15.1 Nunani tamalaani naliliinerit nutarterneqarneri NATNIPN ukioq kingulleq eqqaaneqartutut

Kalaallit Nunaat akileraartarnikkut inatsisitigut oqartussatut namminersortutut nunani tamalaani akileraartarnikkut suleqatigiinnermut ilaavoq, tassa akileraarutininik akiliinngitsoortarnermik akiuinnermik aamma akileraarutikinnerusunut nuuttarnerit pitsaaliornissaannik suliaqartartunut ilaavoq. Nunani tamalaani akileraartarnikkut ingerlatsiviit akileraartarneq pillugu inatsisiliornerup aamma akileraartarneq pillugu paasissutissanik imaluunniit inatsisitigut oqartussaaffiit akornanni aningaasatigut kontuni paarlaasseqatigiittarnerup iluini nunani tamalaani malittarisassanik aalajangersaasoqarnissaa isumaqatigiissutigisimavaat.

Kalaallit Nunaat suleqatigiinnissamut aamma suleqatigisanik naliliinerit pingasut ingerlannissaannut pisussaaffeqarpoq 1) noqqaasoqarneratigut akileraartarnermi paasissutissanik paarlaasseqatigiinneq(EOIR), 2) aningaasatigut paasissutissanik ingerlaannartumik paarlaasseqatigiinneq(AEOI) aamma 3) nunap akileraartarnikkut tunngaviinik illersuinnermik aamma akileraartarnikkut tunngaviup millisarnerata unitsinnissaanik qulakkeerinnittut inatsisit suleriaatsillu assigiissarneri atulersinnerilu (BEPS). Nunarsuaq tamakkerlugu Covid-19-imik pisut pissutigalugit OECD-p tungaanit EOIR pillugu (allallu) suliamik immikkut ilisimasalittut nunatsinni naliliinissaa 2022-mi ukiup sisamararterutaasa aappaannut kinguartinnissaa toqqarneqarpoq.

EOIR pillugu naliliinerimut atatillugu suliffeqarfiit inuussutissarsiornerlu pillugit inatsisit nutarterneqarnissaat siunertaralugu Kalaallit

Nunaat 2018, 2019 aamma 2020-mi Danmarkimut saaffiginnissimavoq, ingerlatseqatigiiffiit allallu inatsisitigut pisinnaatitaasut pisussaataasullu piginnittuiit paasissutissanik nalunaarsuisussaaniassammata. Ukiaq 2021-mi Inatsisartut tunngavinnik nutaanik atulersitsinissamut siunnersuutininik arlalinnik aalajangigassinneqarput. Upernaakkut 2022-mi ataatsimeersuarnermi aalajangigassatut siunnersuut sammisamut attuumassutilik alla suliarivaat.

Aningaasaqarnikkut paasissutissanik ingerlaannartumik paarlaasseqatigiinneq pillugu naliliineq 2019-ip naalernerani aallartinneqarpoq. OECD Kalaallit Nunaata atulersitsineranut paasissutissanillu paarlaasseqatigiittarneranut 2020-mi oqaaseqaateqarpoq, tamatumani Kalaallit Nunaanni pitsaasumik nalilerneqarluni. Aningaasalersuinikkut paasissutissanik ingerlaannartumik avitseqatigiittarnerup atuutsinneqalernerata allaffissornertaanut atatillugu Kalaallit Nunaat 2021-p ingerlanerani nalilersorneqarpoq. Aningaasaqarnermut Naligiissitaanermullu Naalakkersuisoqarfiup malittarisassani amigaatit ataasiakkaat maluginiarsimavai, taakkulu ukioq 2021-p ingerlanerani isumaginiarsaralugit, ilaatigut Kalaallit Nunaanni aningaasaateqarfiit marloriarlugit misissuiffigisarsimallugit.

15.2 Sullississutit digitaliusut il.il. akileraaruserneqarnerat

Aningaasaqarnermut Naalakkersuisoqarfiup 2019-imiilli Inclusive Framework on BEPS-imi sulineq malinnaaffigaa, tamatumani ilaatigut annertuumik nunat tamat akornanni ingerlatseqatigiiffissuarnut aamma annikinnerpaamik nutaamik akileraaruserneqarnissaannik suliaq ingerlanneqarluni. 2021-p ingerlanerani sukarsuaq 1 aamma sukarsuaq 2 tunngavigalugit

suliamut isumaqatigiissusiortoqarpoq.

Paasiuminartumik nassuiarlugu sukarsuaq 1-ip nassatarissavaa nunat nioqqutissanik sullississutinilluunniit tunisivirusut nunani tamalaani ingerlatseqatigiiffiit aalajangersimanerusut ilaasa akileraarusernissaannut pisinnaatitaalissammata. Akileraarusersuineq akileraartarnikkut tunngavissaq immikkut ittoq nutaaq tunngavigalugu pissaaq, tamatumani ingerlatseqatigiiffik nittarsaassinermut, siammarterinermut il.il. aningaasartuutit ilaannut ilanngaassinissaminut ilaatigut periarfissaqalissalluni. Isumaqatigiinnginnerit inatsisitigut oqartussaaffiit assigiinngitsut akornanni aammalu ingerlatseqatigiiffiit aammalu inatsisitigut oqartussaaffiit ataasiakkaat nunallu akornanni pinngorsinnaasutut naatsorsuutigineqartut iliuuseqarfiginiarlugit nunani tamalaani aaqqiagiinngissutinik isumaqatigiissitsiniarfimmut assingusumik aaqqiissuteqartoqarnissaa siunniunneqarpoq. Najoqqutassiat naatsorsuinerillu takipput aamma tekniskiusorujuullutik kiisalu suli inaarutaasumik aalajangersarneqarnatik, tamannalu Aningaasaqarnermut Naligiissitaanermullu Naalakkersuisoqarfiup ingerlaavartumik malinnaaffigalugu.

Aammattaaq minnerpaamik akileraartarnerni ugartuisarnerit kingunerisartagaat pitsaanngitsut pinngitsoortinniarlugit nunani tamalaani ingerlatseqatigiiffinnik minnerpaamik ataatsimut akileraarutaasussamut siunnersuut (sukarsuaq 2) sulissutigineqarpoq. Sukarsuaq 2-mi siunnersuut naatsumik ima nassuiarneqarsinnaavoq, ingerlatseqatigiiffissuit nunarsuaq tamakkerlugu ukiumoortumik 750 mio. eurot (5,6 mia. kr.-t missaat – aningaasaat killissaat inaarutaasumik suli aalajangerneqanngilaq) sinnerlugit kaaviiartitalit ilaatinneqartut. Akileraarutit minnerpaaffissaannik 15 %-imik

atuutsitsisoqalissaaq. Akileraarutitigut tunngavik nutaaq ataatsimut nassuiarneqartoq tunngavigalugu akileraarut naatsorsorneqassaaq. Inatsisitigut oqartussaaffimmi ataatsimi arlalinniluunniit ingerlatseqatigiiffik akileraarutit minnerpaaffissaanik annikinnerusumik akiliisarpit nunat allat ingerlatseqatigiiffiup ingerlatsiffigisai akileraarutit minnerpaaffissaa angullugu akileraarusiisnaapput.

Sukarsuaq 1-imut isumaqatigiissut naatsorsuutigineqarpoq ukioq 2022-p ingerlanerani atuutilissasoq, ukioq 2023-mi atuutsitsisoqarlunilu atuutilersitsisoqassasoq, sukarsuarli 2 kissaatigineqarpoq 2022-imi atuutsinneqalissasoq, 2023-mi atortuulersimassalluni.

Aallaqqaataaniilli OECD-mit piffissamut pilersaarut neriulluarnarsimavoq, aamma erseqqippasippoq qanorluunniit OECD-p atortuulersitsinissamut piareersimatigisimagaluarpat, inatsisitigut oqartussaaffiit piareersimangillat.

15.3 CRS & FATCA paasissutissanik paarlaasseqatigiinneq

Global Forum akileraartarnerni paasissutissanik paarlaasseqatigiinnermi ikiuuttarpoq, taamaattumillu Kalaallit Nunaannut suleqatigiinnermut pingaaruteqarluni. Akileraartarnermut paasissutissanik aamma aningaasaqarnikkut kontut pillugit paasissutissanik arlalissuarnik Kalaallit Nunaat paarlaasseqatigiittarpoq. Aningaasaqarnikkut kontut pillugit paasissutissat ukiumut ataasiarluni ingerlaannartumik pisarput, aamma USA-mi (FATCA) aamma nunani allani peqatigiilluni paarlaasseqatigiinnissamut isumaqatigiisummik atsiorsimasuni (CRS) agguarneqarsimallutik. Kalaallit Nunaat 2021-mi Kalaallit Nunaanni aningaaserivinni inuit kontullit pillugit nunanut

26-nut CRS paasissutissanik nassiussisimavoq. Ukiup siulianut sanilliullugu nunat amerlassusaat nikingilaq, inuillu Kalaallit Nunaannut attuumassuteqartut, kisiannili Kalaallit Nunaata avataani aningaaserivimmi kontoqartut pillugit nunanit 69-nit paasissutissanik tiguisoqarsimalluni, taakkulu ukiup siulianut sanilliullugu nunanit 30-nik amerlanerullutik. Ukiut sisamassa Kalaallit Nunaat CRS-imut tunngasunik paasissutissanik paarlaasseqatigiippoq kisitsisaagallartullu takutillugu kontut aamma paarlaasseqatigiinni oqartussat amerlassusii qaffariarsimasut. Nunat nassiussiffigisartakkatta amerleriarnernunut nunanit allaneersut Kalaallit Nunaannut nunassittartut aammalu Kalaallit Nunaanni aningaaserivinni kontunik pilersitsisartut amerlassusiat, kiisalu Kalaallit Nunaanni aningaaseriviit sullitaminnit uppernarsaatinik namminneq arriitsumik pissarsiartuaarnerat piginnittuinnillu kinaassusersinerat ingerlaavartuq pissutaasinnaapput. Inatsisitigut oqartussaaffiit Kalaallit Nunaannut paasissutissanik nassitsisimasut amerleriarnernunut pissutaasinnaavoq inatsisitigut oqartussaaffiit allat aningaaserivii toqqortaasivimmini ukiumi kingullermi peqataanissamut neqeroortut imaluunniit aningaasaliisut nittartakkakut aningaaserivimmik ammaanernunut atatillugu ammaasimanissaat. Aningaaseriviit taakku taamaalillutik Kalaallit Nunaannut maannakkut nalunaarsorneqarsimallutik.

15.4 Brexit – Avammut tunisinermut sunniutaasinnaasoq – Aalisarneq pillugu isumaqatigiissut pillugu UK-mik isumaqateqarnermik nalunaarut

Tuluit Nunaat aamma Irlandip Avannaa (United Kingdom, UK) ulloq 31. januar 2020-mi EU-mi pisortatigoortumik ilaasortaajunnaarput.

Bruxellesimi Kalaallit Nunaata Sinniisoqarfiata 2020-mi suliassaasa pingaarnert ilaat tassaasimavoq Kalaallit Nunaata UK-llu akornanni niueqatigiinnissamik isumaqatigiissutissamut Brexitip kingorna atuuttussamut missingiummik suliaqarneq. Suliaq Aningaasaqarnermut Naligiissitaanermullu Naalackersuisoqarfik qanimut suleqatigalugu ingerlanneqarpoq. 2021-mi Kalaallit Nunaata raajat uutat qalipaajakkallu avammut tunisaasa nalingata tamarmiusup 51,6 %-iat UK-mut tunineqarput. 2021-mi Kalaallit Nunaata aalisakkat avammut tunisaasa nalingata tamarmiusup 15,2 %-iat UK-mut tunineqarput. Taamaattumik Kalaallit Nunaata aalisakkanik tunisassiaannut UK niuerfittut pingaarutilerujussuuvoq.

Niuerneq pillugu isumaqatigiissutip suliarineqarnerani killiffik tassaavoq Kalaallit Nunaata tungaanit niuerneq pillugu isumaqatigiissutissamut missingiut UK-mi niuernermut ministeriaqarfimmut 2020-p naanerani nassiunneqarmat. Taanna danskit inuussutissanut umiarsuarmillu angallannermut suliassaqarfinni, pingaartumik aalisakkanik tunisassianik niuerneq pillugu isumaqatigiissummut atatillugu suliassaqarfittut susassaqarfiusuni, akisussaaffeqarfiata ataani immikkut isumaqatigiissummik ilassuserneqassaaq. Isumaqatigiissutip inissillugu inaarutaasumik isumaqatigiinniutigineqarnissaata tungaanut UK-mi naalackersuisut aaqqissuussaagallartumik akuersissuteqarput, taanna aalisakkanik tunisassianik Kalaallit Nunaanneersunik UK-mut

eqqussuinerup allanngunnginnissaanik akitsuusigaannginnissaanillu qulakkeeriniartussaalluni. Aaqquissuussinerulli taassuma Kalaallit Nunaata UK-mik niueqateqarnerata ilarujussua unioraa aallaqqaammulli paasineqarpoq aammalu aaqquissuussinerugallartuq iluarsiniarlugu maannakkorpiaq suleqatigiittoqarluni, taamaalilluni Kalaallit Nunaanni tunisassiat amerlanersaat UK-mut akitsuutitaqanngitsumik eqqussorneqarsinnaanerata tassunga ilaatinneqarsinnaaqquillugu. UK-p aamma Kalaallit Nunaata akornanni niuerneq pillugu ataavartumik isumaqatigiissutip inaarutaasumik isumaqatigiissutaasup atuutilernissaata tungaanut aaqquissuussineq atuutissasoq siunertaavoq.

Kalaallit Nunaat aamma UK 2021-p ingerlanerani "*Aftalememorandum om øget samarbejde på fiskeriområdet*" (aalisarnermut tunngasut pillugit suleqatigiinnerunissaq pillugu isumaqatigiissut) isumaqatigiinniutigineqarpoq, tassani UK-p EU-mit ilaasortaajunnaanerata kingorna nunat marluk akornanni suleqatigiittoqarsinnaaneranut tunngavissioruqarluni. Siusinnerusukku UK-p aalisarnermut politikia EU-p aalisarnermut politikianut tamarmut ilaasimavoq aammalu UK-p Brexitip kingunerisaanik aalisarnermut nammineq politikini maanna ineriartortillugu.

Isumaqatigiinniarnert Aalisarnermut, Piniarnermut Nunalerinermullu Naalakkersuisoqarfiup aammalu Nunanut Allanut Naalakkersuisoqarfiup akornanni suleqatigiittoqarneratigut ingerlanneqarput.

Isumaqatigiissummi aalajangersarneqarpoq ukiumoortumik aalisarneq pillugu oqaloqatigiittoqartassasoq, tamatumani illuatungeriit aalisarnermik aqutsineq, ilisimatusarneq nakkutilliinerlu pillugit suleqatigiinnermik ineriartortitsinissamut periarfissaqarlutik aammalu aalisarnermik inuussutissarsiutit attuumassuteqartut

suleqatigiinnernik ineriartortitsinermik aamma periarfissinneqarlutik. Aalisarneq pillugu oqaloqatigiinneq siulleq 2021-imi ingerlanneqarpoq, tamatumani Kalaallit Nunaat qaaqussuulluni.

15.5 CEDAW-mut nalunaarusiaq

Februaarip 22-anit 24-anut 2021-mi Kalaallit Nunaat Danmarkillu Kunngaqarfia FN-p arnanut ataatsimiititaliaanut soraarummeeriartorput - CEDAW (Committee on the Elimination of Discrimination against Women), Kalaallit Nunaata arnat pisinnaatitaaffii pillugit suliaanut qanoq ingerlatsinerlutik FN-p ataatsimiititaliaanut itisileriartorput.

Soraarummeereernerup kingorna Kalaallit Nunaat, Savalimmiut Danmarkilu peqatigalugit, soraarummeernissap tulliuuttup tungaanut ataatsimiititaliamit suaassutsitigut sulianut killiliussassanik unnersuussivigineqarput. Kalaallit Nunaat ukiut marluk qaangiuppata CEDAW-p ataatsimiititaliaanut killiffimmik nalunaarusiamik aamma 2025-mi nalunaarusiamik naammassisamik tunniussissapput. Ataatsimiititaliap nalunaarusiaani ersippoq, arnanik niviarsiaqqanillu persuttaaneq suli unammillernartoqartoq, aamma ataatsimiititaliap Kalaallit Nunaanut innersuussutigaa ajornartorsiut suliniuteqarfigisariaqartoq. Assinganik arnat politikikkut appassisumik peqataanerat, imminoortarnerup aamma naartuersittarnerup qaffasissusaata annertunera suli ukkatarineqassasoq innersuussutigineqarpoq.

15.6 Naligiissitaanermut tunngatillugu Nunat Avannarliit suleqatigiinnerat

Kalaallit Nunaat naligiissitaanermut tunngatillugu Nunat Avannarliit suleqatiginerannut eqeersimaarluni peqataavoq. Nunani

avannarlerni piffissami 2019-imiit 2024-mut naligiissitaanermut aamma LGBTI-mut suleqatigiinnermut anguniakkat ilagaat suaassutsinik isiginninnermik peqataatitsisoqarnissaa, nunani avannarlerni silap pissusianut suliniutit, siunissami sulineq aamma ineriartortitsineq il. il.

Maajip 31-ani 2022-mi Kalaallit Nunaat Nunat Avannarliit Ministeriisa Siunnersuisoqatigiiffiat suleqatigalugu Suaassutsimut attuumasumik qanigisariinnilu persuttaasarneq pillugu Nunat Avannarliit Killiineersut isumasioqatigiitsitsisoqassaaq. Isumasioqatigiissitsineq persuttaaneq akiorniarlugu, ingerlaqqittumik ineriartortitsinissaq aamma misilittakkanik avitseqatigiinneq kiisalu tunngaviusumik suliaqaqqinnissaq, oqallinnissaq aamma nutaalianik iliuuseqarnissaq kissaatigalugu ingerlanneqassaaq.

16 Aatsitassanut Inatsisillu Atuutsitsineqarnerannut Naalakkersuisoqarfik

Aatsitassanut Inatsisillu Atuutsitsineqarnerannut Naalakkersuisoqarfiup aammalu ataaniittup oqartussap Aatsitassanut Aqutsisoqarfiup suliaassaanni qitusoq tassaavoq, aningaasaliisussarsiornikkut aammalu aatsitassanik suliaqarnerup piujuartussatut ineriartortinneqarneratigut Kalaallit Nunaanni aatsitassanut periarfissaqarfiusut aqunneqarnissaat ineriartortinnissaallu. Suliassaq taanna inatsisinik aqutsinikkut, paasissutissiinernik ingerlataqarnikkut, ujarassiornermut ilisimatusarnikkut suliniutitigut nittarsaassinikkullu isumagineqarpoq, taamaaliornikkut aatsitassarsiornermut ingerlatseqatigiiffimmut aningaasaliinissamut pilerinartunik killissaliuussisoqarluni.

Ingerlatassanik aatsitassanut attuumassutilinnik suliaqartitsinissap ilungersuutigineqarnerani aatsitassanut suliaassaqarfimmi inatsisit aqunneqarput, peqatigisaanillu issittumi avatangiisitta asseqanngitsut pisariaqanngitsumik innarlerneqannginnissaat qulakkeerneqarluni.

16.1 Aatsitassanut suliaassaqarfimmi ineriartorneq

Nunarsuarmit isigalugu 2021-mi aatsitassanut suliaassaqarfiup iluani ineriartornerup COVID-19-imit unammilligassaqartitsiviunera ingerlaannarsimavoq. Tuniluunnerup siaruarnera nunarsuaq tamakkerlugu angalanissamut killilersuinernik sukannernerusunik malitseqarsimavoq, ilanngullugu aamma Kalaallit Nunaannut angalanissamut atatillugu. Kalaallit Nunaanni aatsitassanut suliaassaqarfimmi ineriartortitsineq 2021-mi ingerlatseqatigiiffiit arlallit ornigulluni suliaqarfiusussami suliaqarnissaminnik taamaatitsisimanerannit arlalitsigut killilerneqarsimavoq. COVID-19-ip ingerlatseqatigiiffinnut unammilligassaqartitsinera Naalakkersuisut suliniutissanik pitsaaliuisussanik arlalinnik akuersissuteqarput. Aatsitassarsiorluni misissuinissamut akuersissutit 2021-p naanerani katillugit 80-iupput, taakkunannga 2021-mi 16-it tunniunneqarlutik.

Maannakkorpiaq ingerlatseqatigiiffiit 6-it paaanissamut akuersissutinik tunineqarsimapput, taakkunannga Greenland Ruby A/S aamma Lumina Sustainable Materials A/S (siusinnerusukkut Hudson Greenland A/S) aatsitassarsiorfiliorsimallutik aammalu tunisassiorneq aallartissimallugu.

Greenland Ruby A/S-ip 2016-imi Kalaallit Nunaata kujataata kitaani Qeqertarsuatsiaat eqqaanni paaanissamut akuersissut True North Gems Greenland A/S-imit tiguaa. Greenland Ruby A/S

norgemiut ingerlatseqatigiiffianit LNS MINING AS-imit aammalu kalaallit ingerlatseqatigiiffianit GREENLAND VENTURE A/S-imit pigineqarpoq. Akuersissummi ingerlatseqatigiiffik rubininik aamma safir-inik aappaluartunik piiaanissamut pisinnaatitaaffeqartinneqarpoq. Piiaaneq 2017-imi aallartinneqarpoq, aammalu ukiup tulliani ingerlatseqatigiiffiup rubininik aamma safir-inik aappaluartunik tuniniaanera aallartippoq.

Lumina Sustainable Materials A/S 2015-imi Kalaallit Nunaata kitaani Kangerlussuup eqqaani anorthosit-inik piiaanissamut akuersissummik tunineqarpoq. Piginnittut tunuliaqutaasut tassaapput ingerlatseqatigiiffiit Luxemburg-imeersut, Lichtenstein-imeersut aamma Canadameersut, taakkua aqqutigalugit aamma Kalaallit Nunaanneersoq GREENLAND VENTURE A/S. Ingerlatseqatigiiffiup ilaatigut tunisassiaminnik aalajangersimasumik pisisartussanik qulakkeerinissaq sulissutigaa.

Australiamiut ingerlatseqatigiiffiat Ironbark A/S 2016-imi Kalaallit Nunaata avannaata kangiani Citronen Fjord-imi zinkinik aqerlunillu piiaanissamut akuersissummik tunineqarpoq. Piginnittoq tunuliaqutaasoq tassaavoq Australiamiut ingerlatseqatigiiffiat IRONBARK AUST PTY LTD. Ukiuni kingullerni ingerlatseqatigiiffiup aatsitassarsiorfissamut pilersaarutip pitsanngorsarnissaa aningaasaliisussarsinissarlu ukkatarai.

Nalunaq A/S-ip ukiuni kingullerni Kalaallit Nunaata kujataata kitaani kuultinik piiaanissamut akuersissummini aatsitassarsiorluni misissuineq ingerlassimavaa. Nalunaq A/S canadamiut ingerlatseqatigiiffianit AEX Gold Inc-imit pigineqarpoq. 2019-imi aatsitassarsiorluni misissuinerup ingerlaqqinnera aatsitassannguuttut ilisimaneqartut annertusitinnerannik kinguneqarpoq, aammalu aatsitassarsiorluni misissuinerup sumiiffiit

aallunneqartussat nutaat toqqarneqarsinnaalerlutik. Aammattaaq ingerlatseqatigiiffiup sanaartornermut immikkoortup pilersaarusionera ingerlateqqippaa aammalu piiaanermi ingerlatassat aallartinnissaat pillugu qinnuteqaammut ilaatillugu 2020-mi decembarimiit 2021-mi januaarimut tamanut ammasumik piareersaataasumik tusarniaaneq ingerlallugu.

Dundas Titanium A/S 2020-mi sioqqani aatsitassanik titanium-imik akulinnik piiaanissamut akuersissummik tunineqarpoq. Ingerlatseqatigiiffik qullersaqarfia Bluejay Mining Plc Tuluit Nunaanni nalunaarsorsimasuuvuq. Suliassamut alloriarnerup tulliani ilaatigut aningaasalersuisussarsisoqartussaavoq aammalu piiaanissamut matusinissamullu pilersaarutit akuersissuteqarfigineqartussaallutik.

TANBREEZ Mining Greenland A/S 2020-mi aggustimi piiaanissamut akuersissummik tunineqarpoq. Piginnittoq tunuliaqutaasoq tassaavoq Australiameersoq Rimbald Pty Ltd. Akuersissummi ilaatigut aatsitassat qaqtigoortut, eudialyt-imiittut, pineqartunut ilaatinneqarput. Suliassamut alloriarnerup tulliani ilaatigut aningaasalersuisussarsisoqartussaavoq aammalu piiaanissamut matusinissamullu pilersaarutit akuersissuteqarfigineqartussaallutik.

Ingerlatassat naammannginnerisa malitsigisaanik, Kalaallit Nunaata kitaani saviminissamik piiaanissamut London Mining Greenland A/S-imut piiaanissamut akuersissut Naalakkarsuisut uterteqqaat. Sumiiffik maannakkut aningaasaliisussanut nutaanut ammarneqartussanngorpoq.

Anniki sumik aatsitassarsiornermut suliassaarfimmi 2021-mi akuersissutit katillugit 27-upput, taakkunannga 5-it 2021-mi

tunniunneqarlutik. Annikitsumik aatsitassarsiornissamut pisinnaatitsissummik pigisaqartut ujaqqanik pinneraasiassanik piiaanissaq suliarinninnissarlu kiisalu ujarassiortitsilluni takornariartitsisarneq ukkataraat.

16.2 Kalaallit Nunaanni aatsitassanut periusissiaq

2020-mi Naalackersuisut Kalaallit Nunaanni aatsitassanut periusissiaq 2020-2024 akueraat. Periusissaq suliniuteqarfissanik tallimanik imaqqarpoq, tassani suliniuteqarfissat ataasiakkaat tamarmik immikkut anguniakkanik suliniutissanillu aalajangersimasunik, piffissami periusissiap atuuffissaani atuutsinneqalartussanik, imaqqarlutik. Suliniuteqarfissanut taakkununga siunnerfigineqarpoq, aatsitassarsiornermut ingerlatseqatigiiffinnut pissutsit pitsanngorsarnerisigut, aatsitassanik suliaqarnerup nukittorsarnissaa, peqatigisaanillu Kalaallit Nunaata ilaatigut suliffissaqartitsinerulernikkut, isertitaqarnerulernikkut ilisimasanillu inerisaanikkut suliniutissanit nutaanit taakkununga sapinngisamik annertunerpaamik iluaquserneqarnissaa. Suliniuteqarfissat tallimat taakkua tassaapput: 1. Ujarassiornermut ilisimasat pitsaanerusut, 2. Oqartussat sunniuteqarluartumik, takorlooruminartumik paasiuminartumillu suliarinnittarnerat, 3. Aatsitassarsiornermut misissuinermit piiaanermut ikaarsaarnerup pisariinnerulernera, 4. Aatsitassanut suliaqarfimmi piujuartitsiviusumik ineriartortitsineq aamma 5. Akileraarutinut aamma royalty-nut ilusiliat unammillersinnaassuseqartut.

16.3 Nittarsaassineq aamma paasissutissat nalunaarsukkat

Kalaallit Nunaat ukiut tamaasa nunani tamalaani nittarsaassinernik aaqqissuussinerni arlalinni peqataasarpog, tassani Kalaallit Nunaat paasissutissiivimmi nuisitsiveqarluni aallartitaqartarluni aammalu aatsitassarsiornermut misissuinermit ingerlatseqatigiiffinnik aatsitassarsiornermut ingerlatseqatigiiffinnillu ataatsimeeqateqartarluni. 2021-mi Kalaallit Nunaat Vancouver-imi Roundup-imi aamma Toronto-mi PDAC-imi aallartitaqarpoq, kisianni Covid-19 pissutigalugu taamaallaat qarasaasiatigut.

Aatsitassanut Inatsisillu Atuutsitsineqarnerannut Naalackersuisoqarfimmi Ujarassiornermut Immikkoortortaqqarfiup paasissutissanik nalunaarsukkanik aallernissaq, qarasaasiatigut paasissutissiivimmik ineriartortitsinissaq aamma paasissutissat nalunaarsukkat pissarsiarineqarsinnaanerannik pitsanngorsaanaq ukkatarai; taamaaliornikkut Kalaallit Nunaanni aatsitassarsiornermut misissuinermit aningaasaliinissamik siuarsaalluni. 2019-imi qarasaasiatigut paasissutissiivinni periaatsit paasiniarneqarput allatullu aaqqissuunneqarlutik, aammalu paasissutissanut nalunaarsukkanut periusissiaq nutaaq suliarineqarluni. 2020-mi aamma 2021-mi qarasaasiatigut paasissutissaasivinnik nutaanik pilersitsinissamik sulissutiginninneq annertusarneqarpoq. Taamatuttaaq Ujarassiornermut Immikkoortortaqqarfik ujarassiornermut paasissutissanik nalunaarsukkanik nutaanik pissarsiniartarneq ingerlatiinnarpaa, aammalu 2021-mi ujarassiornermi ilisimatuussutsikkut suliniutit 25-t missaanniittut ilai arlallit aatsitassanut suliaqarfimmut attuumassuteqarsimapput.

2021-mi Ujarassiornermut Immikkoortortaqqarfiup

Maniitsup eqqaani ujarassiornikkut nunap assiliorneq suliaraa 1:100.000 uuttuutigalugu. Maannamuugallartoq tamatuma saniatigut ilisimatuussitsikkut ilanngutassiani 15-ini ujarassiorneq pillugu tamanut saqqummiisoqarpoq. Suliaqarneq ujarassiornermik paasisimasaqarnermi annertooujussuarmik siuariartoqarneranik, aammalu Maniitsup eqqaani aatsitassanik peqarfiit paasisaqarfiginerannik, kinguneqarpoq.

GEUS suleqatigalugu Ujarassiornermut Immikkoortortaqrifiup Kalaallit Nunaata avannaata kangiani Hudson Land-imi nunap assiliornermut suliniut 2020-mi aallartippaa. Inernerissavaa 1:100.000 uuttuutigalugu ujarassiornikkut nunap asingi. 2021-mi ornigulluni suliaqarnissamut pilersaarutigineqartut Covid-19 pissutigalugu 2022-mut kinguartinneqarsimapput. Ukiumi GEUS suleqatigalugu suliniutit allat ilaatigut ilaatinneqarlutik geofysik, tasinngortani kinnerit, granit-it aammalu Upernavimmut ujarassiornermut nunap assinga nutaaq.

Suliasanit allanit ilaatigut taaneqarsinnaasut makkuupput: 1) paasisutissanik nalunaarsukkanik nunap assiliorneq Finlandimiut ujarassiornikkut misissuisarfia GTK peqatigalugu suliarineqartussaq, 2) suliniut Carbon Capture Storage (CCS), 3) kalaallisut-tuluttut-danskisut aatsitassanut taaguutininut oqaatsit allassimaffiat aamma 4) Kalaallit Nunaanni diamanteqarsinnaaneranut paasiniaaneq.

16.4 Nunani tamalaani oqalliffinni peqataaneq

Aatsitassanut Inatsisillu Atuutsitsineqarnerannut Naalackersuisoqarfik 2021-p ingerlanerani nunani tamalaani oqalliffinni peqataasarsimavoq, assersuutigalugu Arctic Circle Assembly, Kimberley Processen-imut atasumik EU-mi

ataatsimiinnerit aammalu ilisimatusarnermut aatsitassanullu attuumassutilimmik isumasioqatigiinnerit assigiinngitsut. Aatsitassanut Inatsisillu Atuutsitsineqarnerannut Naalackersuisoqarfik oqartussat allat peqatigalugit misilittakkanik ilisimasanillu ilaatigut inuiaqatigiinni, avatangiisini aningaasaqarnikkullu ajornartorsiutinut attuumassutilinnik, Issittumi ingerlaavartumik allanngoriartortoqarneranut ilaasunut, paarlaasseqatigiittarpoq. Oqalliffiit aaqqissuussinerillu taakkua Aatsitassanut Inatsisillu Atuutsitsineqarnerannut Naalackersuisoqarfiup Kalaallit Nunaanni aatsitassanut suliffissuaqarnermik ineriartortitseqqinnissamut killissaliisinaanissaanut iluaqutaapput, peqatigisaanillu unammilligassanik nunap immikkoortuani nalaanneqartussanik pakkersimaarinnitsitsillutik.

16.5 US State Departmentimik suleqateqarneq

2019-imi Aatsitassanut Inatsisillu Atuutsitsineqarnerannut Naalackersuisoqarfik aammalu amerikamiut nunanut allanut ministereqarfiat suleqatigiinnissamut isumaqatigiissuteqarput (MoU). Suleqatigiinnissamut isumaqatigiissummi siunertaavoq Kalaallit Nunaat aamma USA-p akornanni suleqatigiinnerup nukittorsarneqarnissaa. Suleqatigiinnissamut isumaqatigiissut ilaatigut aningaasaliisarnerit siuarsaanikkut teknologinillu nutaanik siammarterinerup siuarsarneqarneratigut, Kalaallit Nunaanni aatsitassanik suliaqarnerup nukittorsarnissaanut ineriartortinneqarnissaanullu iluaqutaasussaavoq. Siusinnerusukkut oqaatigineqartut, 2020-mi amerikami naalackersuisut aalajangerput Kalaallit Nunaanni suliasanut 2020-mi 81 mio. koruuninik

(12,1 mio. USD) aammalu 2021-mi allanik 70 mio. koruuninik (10,4 mio. USD) immikkoortitsiniarlutik, ilanngullugu suliassat aatsitassanut attuumassuteqartut. Aatsitassanut Inatsisillu Atuutsitsineqarnerannut Naalackersuisoqarfiup 2020-mi aamma 2021-mi amerikamiut nunanut allanut ministereqarfiat suleqatigalugu suliniutip ataani suliassat qulingiluat aallartippai, ilaatinneqarlutik (1) paasisutissanik nalunaarsukkanik paasiniaaneq, (2) paasisutissanik nalunaarsukkanik aqutsineq, (3) Kalaallit Nunaanni ujarassiornikkut misissuinissamut inassuteqaatit, (4) aatsitassanut suliassaqarfimmi inatsisinik ineriartortitsineq, (5) "aatsitassanut mingutsitsinngitsunut" niuerfimmi misissueqqissaarnerit, (6) aatsitassat qaqutigoortut karbonatit-siniittut, (7) ujarassiornikkut ornigulluni misissuinerit, (8) hyperspektral-inik misissuinerit, (9) ingerlatitseqqiineq aamma (9) teknikkikkut piginnaanngorsaaneq.

16.6 Europami Aatsitassat pillugit peqatigiinneq

Europami soqutiginnittut aqutugalugit Kalaallit Nunaanni aatsitassanut suliassaqarfimmi ineriartornermut aamma tunngavissiiinissaq siunertaralugu, Aatsitassanut Inatsisillu Atuutsitsineqarnerannut Naalackersuisoqarfik 2021-mi Europami Aatsitassat pillugit peqatigiinni (ERMA), aatsitassat pillugit peqatigiinni aatsitassat qaqutigoortut kajungerisaat motooriilu pillugit suleqatigiinni siullerni aammalu nukissiamik uninngasuuteqarnermut allanngortitsinermullu aatsitassat pillugit suleqatigiit aappaanni, ilaasortanngorpoq.

Europami Aatsitassat pillugit peqatigiinneq 2020-mi septembarimi Europa Kommissionip aatsitassanut pisariaqartinneqartunut pilersaarummut aammalu Europa Kommissionip 2020-mi aatsitassanut pisariaqartinneqartunut

allattuiffianut ilaatillugu, allagarsiissutigineqarpoq. Europami Aatsitassat pillugit peqatigiinni ilaasortaapput soqutiginnittut pisortaneersut aamma namminersortut aammalu aatsitassanut pisariaqartinneqartunut aningaasarsiorfiit iluanni avataannilu EU-p iluani avataanilu nunaneersut.

17 Aalisarnermut Piniarnermullu Naalackersuisoqarfik

17.1 NAFO

NAFO tassaavoq nunarsuup immikkoortuani naalagaaffiit akornanni aalisarnermik ingerlatsinermi suleqatigiiffik nunanik 13-inik ilaasortaqartoq – imaluunniit isumaqatigiisummut peqataasutut taaneqartut. Taakkulu tassaapput: Canada, Cuba, Savalimmiut aamma Kalaallit Nunaat sinnerlugit Danmark (DFG), EU, St. Pierre et Miguelon sinnerlugu Frankrig, Island, Japan, Norge, Rusland, Tuluit Nunaat, Korea Kujalleq, Ukraine aamma USA.

Atlantikup Avannaata Kitaa suliniaqatigiiffiup isumaqatigiisuteqarfigisaanut ilaavoq, tassanilu Kalaallit Nunaata Canadallu akornanni imartaq ilaalluni. NAFO-p malittarisassaqaqtitsiviinut ilaapput Kalaallit Nunaata kimmukujammuk sinneriaata, Canadap kangimut sinneriaata aamma USA-p avannamut kangimut sinneriaanni naalagaaffiit sinneriallit killeqarfiisa 200 s̆miliniittut avataanniittut imartat. NAFO'p ingerlatsivigisinnaasaanut ilaapput NAFO-p malittarisassaqaqfiata iluani aalisakkat qaleruallillu suusinnaasut tamarmik ataasiakkaannguit minillugit soorlu kapisilik, taanna NASCO-mit malittarisassaqaqartinneqarluni. NAFO-p isumaqatigiisut naapertorlugu aalisakkanit isumalluutininik allanngutsaaliuineq pitsaanerpaamillu iluaquteqarneq qulakkiissavaa. NAFO aammattaaq isumaqatigiisuteqarfiusumut

tamarmut biologinit siunnersuinermik ikiorsiisarpoq, tassunga ilanngullugu Kalaallit Nunaata Kitaani aalisakkanut qalerualinnullu.

Kalaallit Nunaat NAFO-mi killilersuiffiusumi 3L-imi aamma Flemish Capip eqqaani NAFO-mi 3M-imi raajarniarnissamut periarfissaqarpoq. Sumiiffik 3L peqassutsini pissutsit pissutigalugit aalisarnermut matuneqarsimavoq. Sumiiffik 3M-mi peqassutsit pitsaanerulernerat pissutigalugu ukiuni qulini siullermeertumik 2020-mi aalisarnermut ammarneqarpoq. Taamaalilluni Kalaallit Nunaat 3M-imi 2021-mi ulluni 129-ini aalisarsinnaatitaasimavoq. Ullulli aalisarfiusinnaasut taakku iluaqtigineqarnatik. Oqaatigineqassaarli peqassutsip suli qajannarnera pissutigalugu aalisarneq 2022-mi matuneqaqqimmat. NAFO-p ukiumoortumik ataatsimiinnera internetikkut ulluni 20.-24. september 2020-mi ingerlanneqarpoq. Kalaallit Nunaat Savalimmiut peqatigalugit DFG aallartitaannut ilaavoq. 3M-imi raajarniarnermik aqutsinerup ullunit aalisarfiusuniit pisassiissutinut allanngortinnissaa pillugu ataatsimiiffiusartut akornanni ataatsimiinnissaq 2019-mi ukiumoortumik ataatsimiinnermi isumaqatigiissutaasimasooq covid-19 pissutigalugu piviusunngunngitsoorpoq, 2022-imilu Halifax'imi pisussanngorlugu isumaqatigiissutigineqarluni. Ukiumoortumik tullianik ataatsimiinnissamut siunnersuut saqqummiunneqassaaq.

Ukiumoortumik tullianik ataatsimiinnissaq Halifax-imi ulluni 19-23. september 2022-mi ingerlanneqassaaq.

17.2 NEAFC

North East Atlantic Fisheries Commission (NEAFC) tassaavoq nunarsuup immikkoortuani naalagaaffiit akornanni aalisarnermik ingerlatsinermi suleqatigiiffik, NAFO-p

suleqatigisaatut isigineqarsinnaasoq. NAFO-p Atlantikup avannamut kippasissortaa nakkutigisaraa, NEAFC-llu Atlantikup avannamut kangisissortaa nakkutigisarlugu. NEAFC arfinilinnik ilaasortaqarpoq - imaluunniit isumaqatigiissummi peqataasut illuatungeriinnik taaneqartut. Taakkulu tassaapput: Savalimmiut aamma Kalaallit Nunaat sinnerlugu Danmark (DFG), EU, Island, Norge, Rusland aamma Tuluit Nunaat.

Kalaallit Nunaat pingaartumik Irmingerip imartaani suluppaakkat ikerinnarsiortut agguarneqarnerinut nakkutigineqarnerinullu ileqquusumik annertunerpaamik soqutiginnissimavoq. Naalagaaffiit sineriallit Kalaallit Nunaat, Island aamma Savalimmiut peqassutsip pitsaannginnera pissutigalugu Irmingerip imartaani suluppaagarniarnerup matuneqarnissaa pillugu NEAFC-mut siunnersuummik saqqummiussipput taannalu akuerineqarluni.

Kalaallit Nunaat aalisakkanik ataatsimoorussanik allanik aalisarpoq, soorlu avaleraasartuut, ammassassuit saarullernallu, Kalaallit Nunaata taakkuninnga soqutiginninnera alliantorsimalluni. Kalaallit Nunaat ukiaq 2016-imi avaleraasartuunut naalagaaffittut sinerialittut inissisimalerpoq. Tassa imaappoq Kalaallit Nunaat naalagaaffinnut sinerialinnut allanut soorlu ukununnga EU-mut, Norgemut, Savalimmiunut aamma Islandimut naligititaalluni avaleraasartuunik pisortat ingerlatsinerannut peqataasinnaavoq. Avaleraasartuunik peqassutsikkut nakkutiginninneq eqqarsaatigalugu naalagaaffiit sineriallit 2021-mi pisassiissutit pillugit isumaqatigiipput, agguarnissaali pillugit suli isumaqatigiissuteqarnatik.

Ammassassuit aamma saarulliusaat pillugit naalagaaffiit sineriallit isumaqatigiinniarnerinut

Kalaallit Nunaat alaatsinaatsutut peqataasarpoq.

17.3 NASCO

NASCO nunat tamalaat akornanni aalisarnikkut suleqatigiiffiuvoq naalagaaffinnit arfineq-marlunnit ilaasortaaffigineqartoq (Canada, Savalimmiut Kalaallillu Nunaat sinnerlugit Danmark, EU, Norge, Rusland, Tuluit Nunaat aamma USA). Isumaqatigiissummi kapisileqatigiit Atlantikup Avannaaniittut pineqarput. NASCO Siunnersuisoqatigiinnut ikiuppoq tassungalu ilanngullugit nunarsuup immikkoortuni ataatsimiititaliat pingasut: Atlantikup Avannaata Kangiani Ataatsimiititaliarsuaq (EU, Savalimmiut sinnerlugu Danmark, Norge, Tuluit Nunaat aamma Rusland), North American Commissionimut (Canada aamma USA) aamma West Greenland Commission (Kalaallit Nunaata Kitaani kommissioni), (Canada, EU, Tuluit Nunaat, USA aamma Kalaallit Nunaat sinnerlugu Danmark).

NASCO-p siunertaraa kapisillit piujuartinnissaasa, kapisileqassutsip pilerseqqinneqarnissaata kapisillillu amerlisarneqarnissaasa siuarsarnissaat, kiisalu kapisileqassuseq pillugu ilisimatuussutsikkut paasissutissiisarnep peqassutsillu nalilersoqqissaarneqarnissaasa siuarsarnissaat. Kalaallit Nunaata oqaluttuarisaaneq tunngavigalugu inuussutissarsiutigalugu kapisilinniarinnaanini atuutsittuassallugu pisinnaatitaaffia Kalaallit Nunaata NASCO-mi sulissutigaa.

Amerikap Avannaani Europamilu kuunni kapisillit majortarfiini pissutsit ajorsigaluttuinnarnerisa kinguneraat Kalaallit Nunaanni aningaasarsiutigalugu aalisarneqarsinnaasunik ukiuni kingullerni peqassutsikkut tunngaveqarunnaarnera, kapisillillu avammut niuerutiginnissaat aamma inertequtaalluni. Taamaallaat kalaallit nunaata iluani niuerfinnik

pilersuinissamut kapisilinniarneq 1998-imili kisimi ingerlanneqarluni.

2021-imut ilisimatuussutsikkut siunnersuineri Kalaallit Nunaata Kitaani kapisilinnik aalisartoqassanngitsoq suli innersuussutigineqarluni. Atlantikup Avannaani kapisileqassutsip pitsanngoriarsinnaasimaneranut takussutissaqanngilluinnarpoq. Kalaallit Nunaanni aalisarnermik nakkutiginninnermi ukiuni pingasuni isumaqatigiisut 2020-mi naavoq taamaattumillu 2021-mi martsip qaammataani aamma 2021-mi ukiumoortumik ataatsimiinnermi isumaqatiginninniartoqarpoq. Ukiunut arlalinnut nakkutiginninnissamut isumaqatigiissusiornissaq iluatsinngitsoorpoq, ukiumulli ataatsimut isumaqatigiissuteqarnissamut amerlanerussuteqartoqarneratigut, tunngaviatigullu silarsuarmioqataasunit akuerineqartumik, naak aalisartoqannginnissaanik inassuteqartoqaraluartoq Kalaallit Nunaanni killeqartumik kapisilinniartoqarsinnaalluni. Kapisilinniarneq aamma aqutsineri nakkutillinnermilu suliniutit tamaasa pillugit NASCO-mut ilisimatitsisarnissamut Kalaallit Nunaat pisussaalerpoq. Taamaattumik isumaqatigiissutigineqarpoq ukiunut arlalinnut isumaqatigiisut 2021-mi kapisilinniarnerup kingorna aamma NASCO-mi 2022-mi ukiumoortumik ataatsimiittoqarnissaata tungaanut ingerlaannassasoq.

Juni 2021-mi ukiumoortumik ataatsimiinneq covid-19 pissutigalugu internetikkut ingerlanneqarpoq. Oqaluuserisassat arlallit tamanna pissutigalugu kinguartinneqarput. Nunarsuaq tamakkerlugu nappaalanersuaqarmat ataatsimiinnerit arlallit 2021-mi martsimi aamma decemberimi internetikkut ingerlanneqarput.

17.4 EU-Kalaallit Nunaata Aalisarneq pillugu peqatigiinnissamut isumaqatigiissutaat tassungalu atasut tapiliussat

Aalisarneq pillugu Peqatigiinnissamik Isumaqatigiissut tapiliussartalik tapiliussamullu ilanngussartalik Kalaallit Nunaata EU-llu ulloq 9. april 2021-imi atsiորpaat. Tassunga atasoq teknikikkut tapiliussa 2021-2024-mut tunngasuvoq ukiunik marlunnik sivitsuinissamut periarfissaqartoq.

Aalisarneq pillugu Peqatigiinnissamut Isumaqatigiissutikkut EU-p Kalaallit Nunaata imartaani aalisarnera tamatumunngalu EU-p akiliutissaa malittarisassaliunneqarpoq. Akiliut pisassiissutitut akiliutitut, aalisariutaatillit akiliutaannut aamma ingerlataqarfinnut EU-miit tapiissutitut agguarneqarpoq, aalisakkat isumaqatigiissummi allassimasutut amerlatigisut Kalaallit Nunaata aalisaaqqusinnaallugit.

Aalisarnermut tapiliussami nutaami 2021-mi ingerlanneqartumi ingerlataqarfinnut tapiissutitut suliniutit nutaat kiisalu siusinnerusukkut suliniutit pillugit nalunaarusiat kiisalu 2022-mut ingerlataqarfimmi tapiissutitut suliniutit

Kalaallit Nunaata isumaqatigiinniarnermi siuttuat, Katrine Kærsgaard aamma Savalimmiut isumaqatigiinniarnermi siuttuat, Andras Kristiansen ulloq 1. december 2021-mi ataatsimiinnermi tapiliussamik atsiորput.

inaarutaasumik akuerineqarnissai akilerneqarnissaalu pillugit internetikkut ataatsimiittoqarpoq. Taakku saniatigut tapiliussap nutaap atulersinnissaa pillugu internetikkut

ataatsimiittoqarpoq, tassani aamma ammassannut naleqqiullugu isumaqatigiissusiortoqarluni. Kingullermi minnerunngitsumillu novembarimi Joint Committeemi piviusumik siullermik Bruxellesimi ataatsimiinnissaq iluatsinneqarpoq, 2022-mut pisassiissutit isumaqatigiinninniutigineqarlutik.

Kalaallit Nunaanni isumaqatigiinninniartuni siuttoq, Katrine Kærsgaard, aamma EU-p isumaqatigiinniarnermi siuttoq, Celiné Idil november 2021-mi Bruxellesimi isumaqatigiinniarnermi.

17.5 Islandip Kalaallit Nunaatalu ataatsimoorlutik Aalisarneq pillugu ataatsimiititaliaat

Kalaallit Nunaat aamma Islandi januar 2013-imi isumaqatigiissuteqarput, Islandip Kalaallillu Nunaata aalisarneq pillugu ataatsimoorlutik ataatsimiititaliaq pilersinneqarluni. Islandip aamma Kalaallit Nunaata aalisakkat arlallit aveqatigiippaat, assersuutigalugu qalerallit, ammassaat aamma suluppaakkat itisoormiut, aamma aalisakkanik taakkuninga piujuartitsinissamik tunngaveqartumik aqutsinissaq qaninnerusumillu suleqatigiinnissaq angusinnaajumallugit Aalisarneq pillugu ataatsimiititaliarsuaq pilersinneqarsimalluni. Taakku saniatigut ataatsimut soqutigisanik suliat allat isummorsorfigineqartarput, soorlu NAFO-mi, NEAFC-mi oqallifinnilu allani suleqatigiinnerit, tulaassinissamut periarfissat aamma illuatungeriit marluullutik soqutigisaannik qaninnerusumik suleqatigiiffiusinnaasut allat. Aalisarneq pillugu

ataatsimoorluni ataatsimiititaliami Island aamma Kalaallit Nunaat aalisakkanut ataatsimoorussanut marlunnut qaleralinnut (2013) aamma suluppaakkanut (2015) ataatsimoorluni ingerlatsinissamik isumaqatigiissusiorput.

Islandip Kalaallillu Nunaata akornanni ataatsimiinnerit upernaakkut pisarput. Islandip Kalaallillu Nunaata ataatsimoorlutik Aalisarneq pillugu ataatsimiititalianni ukiumoortumik ataatsimiinnissaq covid pissutigalugu november 2020-mut kinguartinneqarmat 2021-mi upernaakkut ataatsimiittoqanngilaq, taamaattorli 2021-mi ataatsimiinnissaq pisariaqartoq november 2020-mi isumaqatigiissutigineqarpoq. Upernaaq 2022-mi Islandimi tulliani ataatsimiinnissamut Islandi qaaqqusisusaaq.

17.6 Kalaallit Nunaata Savalimmiullu akornanni aalisarneq pillugu isumaqatigiissut aamma 2022 pillugu isumaqatigiissummut tapiliussap naammassineqarnera

Kalaallit Nunaat aamma Savalimmiut 1997-imi illugiillutik nammineq aalisarfimminnut appakaassinnaaneq pillugu aalisarneq pillugu isumaqatigiissuteqarsimapput kiisalu aalisarneq pillugu suleqatigiillutik.

Isumaqatigiissummi illugiilluni pisassiisutit annikitsuinnaat pineqarput, kisiannili Kalaallit Nunaata aalisarnikkut Savalimmiunik allatigut attaveqarnera pissutigalugu pingaaruteqartutut isigineqarluni, siullermik suleqatigiiffissuarni NAFO-mi aamma NEAFC-mi. Nunat akornanni isumaqatigiissutitut allatuulli ukiumoortumik isumaqatigiissuteqartarnernut atatillugu anguniagaavoq kalaallit angallataataasa aalisarnissamut periarfissaat eqqarsaatigalugit sapinngisamik pitsaanerpaanik angusaqartoqarnissaa.

Kalaallit Nunaat aamma Savalimmiut Kalaallit Nunaata Sinniisoqarfiani ulloq 1. december 2021-mi nunat marluk isumaqatigiinniarnarat naammassivaat.

Isumaqatigiissutip 2021-mut isumaqatigiissut assigeqqissaarpaa aamma Kalaallit Nunaannut naammaginartutut nalilerneqarluni.

Isumaqatigiissummut tapiliussaq Naalakkersuisoqarfiup nittartagaani pissarsiarineqarsinnaavoq.

17.7 Kalaallit Nunaata Ruslandillu akornanni aalisarneq pillugu isumaqatigiissut aamma 2022 pillugu isumaqatigiissummut tapiliussap naammassineqarnera

Kalaallit Nunaat aamma Rusland 1992-mili illugiillutik namminneq aalisarfimminnut appakaassinnaaneq pillugu aalisarneq pillugu isumaqatigiissuteqarsimapput, kiisalu aalisarnermi aamma ilisimatusarneq pillugu suleqatigiillutik. Isumaqatigiissut nunanut taakkununga marlunnut aalisarfigeqatigiinnissamik pilersitsivoq. Taamatuttaaq Kalaallit Nunaata Ruslandillu isumaqatigiissutaat Norgep aamma Kalaallit Nunaata akornanni isumaqatigiissummut atatillugu isigineqassaaq.

Danmarkip/Kalaallit Nunaata aamma Ruslandip ulloq 7. marts 1992-imi Aalisarneq pillugu isumaqatigiissutaat naapertorlugu 2022 pillugu aalisarnermut tapiliussaq pillugu ulluni 23.- 24. november 2021-imi isumaqatigiinniarnarit Kalaallit Nunaanit aamma Ruslandimit naammassineqarput. 2022 pillugu Ruslandimik isumaqatigiissut anguneqartoq Kalaallit Nunaannut naammaginartutut nalilerneqarpoq.

Barentsip Imartaani saarullit ikileriarnarat pissutigalugu Kalaallit Nunaat ikinnerusunik saarullittassinneqarpoq. Ruslandi taamaaqataanik

qaleralinni appaaffigineqarpoq.
Isumaqatigiisummut tapiliusaaq
Naalackersuisoqarfiup nittartagaani
pissarsiarineqarsinnaavoq.

17.8 Kalaallit Nunaata Norgellu akornanni aalisarneq pillugu Isumaqatigiissut aamma 2022 pillugu isumaqatigiisummut tapiliussap naammassineqarnera

Kalaallit Nunaat aamma Norge 1992-mili
illugiillutik nammineq aalisarfimminnut
appakaassinnaaneq pillugu aalisarneq pillugu
isumaqatigiissuteqarsimapput kiisalu aalisarneq
aamma ilisimatusarneq pillugu suleqatigiillutik.
Isumaqatigiissut Ruslandip aamma Kalaallit
Nunaata akornanni isumaqatigiisummut
atasutut isigineqassaaq.

*Kalaallit Nunaata isumaqatigiinniarnermi siuttuat,
Katrine Kærgaard aamma Norgep
isumaqatigiinniarnermi siuttuat, Kristoffer Krogh
Bjørklund ulloq 30. november 2021-mi
ataatsimiinnermi tapiliussamik atsiorput.*

Kalaallit Nunaata aamma Norgep 2022-imut
aalisarneq pillugu isumaqatigiisummut
tapiliusaaq pillugu ulluni 29-30. november 2021-
imi isumaqatigiinniarnernit naammassivaat.

Tunumi suluppaakkat ikilisimanerat pissutigalugu
Norge annikinnerusunik
suluppaagassinneqarpoq. Kalaallit Nunaat
taamaaqataanik Barentsip Imartaani
misaqqarnani saarulliusaanilu appariarpoq.
Aammattaaq eqqaaneqarsinnaavoq Kalaallit

Nunaat Svalbardimi raajanut ulluni 450-ini
aalisarnissamut pisinnaatitaaffeqarmat.
Isumaqatigiissut Kalaallit Nunaannut
naammaginartutut nalilerneqarpoq.
Isumaqatigiisummut tapiliusaaq
Naalackersuisoqarfiup nittartagaani
pissarsiarineqarsinnaavoq.

17.9 Kunneqarfinnik peqatigiinnik aamma Irlanndip Avannaanik isumaqatigiisummut nassuiaat

2020-p ingerlanerani Tuluit Nunaata EU-mit
aninerani aalisarnermut tunngasuni nunat marluk
suleqatigiinnerinik ineriartortitsinissamut
tungasunik Kalaallit Nunaata aamma Tuluit
Nunaata akornanni arlaleriarluni
ataatsimiittoqarpoq.

Tamanna aalisarneq aamma sammisat
attuumassuteqartut pillugit annertunerusumik
suleqatigiinnissaq pillugu isumaqatigiisummut
nassuiaasiornermik kinguneqarpoq.
Aalisarnermik aqutsineq, nakkutilliineq,
ilisimatusarneq, nutaaliorneq aamma
aalisarnermik inuussutissarsiteqartut akornanni
suleqatigiinneq pillugit nunat marluk
suleqatigiinnerisa Kalaallit Nunaata aamma Tuluit
Nunaata ineriartortitsinissaannut isumaqatigiissut
sinaakkusiivoq.

Isumaqatigiissut aamma ukiukkaartumik
aalisarneq pillugu oqaloqatigiittarnissamik
pilersitsivoq, illuatungeriit naapissinnaallutik
suleqatigiinnermillu ineriartortitsillutik. Tuluit
Nunaata aamma Kalaallit Nunaata
siullermeertumik ataatsimiinnerat annikillillugu
internetikkut november 2021-mi
ingerlanneqarpoq. Naapilluni ataatsimiinnissaq
sulleq Nuummi ulluni 6.-7. april 2022-mi
ingerlanneqarumaarpoq.

17.10 Atlantikup Avannaani Aalisarnermut Ministerit Ataatsimeersuarnerat

Ukiumoortumik Atlantikup Avannaani Aalisarnermut Ministerit Ataatsimeersuarnerat (NAFMC) internetikkut 11. marts 2021-mi ingerlanneqarpoq. Kalaallit Nunaat peqataanngilaq, immikkut ittumik qinersisoqarnissaa nalunaarutigineqarnikummat allaffeqarfillu taamaalilluni killeqartumik piginnaatitaalluni naalackersuisoqarfittut ingerlalersimammat.

17.11 Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisooqatigiivi

Aalisarneq, nunalerineq, inuussutissat orpippassualerinerlu pillugit nunani avannarlerni ministerit (MR-FJLS) ukiumoortumik ataatsimiinnerat ulluni 23. - 24. juni 2021-mi internetikkut ingerlappaat. Kalaallit Nunaat atorfilittatigut peqataavoq.

Nunani avannarlerni aamma nunani namminersorlutik oqartussaaffiusuni FJLS-imi suliassaqarfimmut Covid-19-ip kingunerisaanik ministerit ilaatigut oqallissutigaat. Nunani avannarlerni nunani aamma namminersorlutik oqartussaaffiusuni FJLS-imi suliassaqarfimmut Covid- 19-ip sunniutaanik nalunaarusiaq pillugu ilisimatitsisoqarpoq. Piffissami sivisunerusumi nappaalanersuaq immikkoortortat akiuussinnaassusaannut qanoq sunniuteqarsimanera pillugu nalunaarusiaq allattoqarfimmit suliarineqarsimasoq saqqummersinneqarpoq.

Orpippassualerineq nunalerinermilu karbonimik uninngasuuteqarnermik nunani avannarlerni suliaqarneq pillugu nalunaarusiortoqarsimavoq. Tassunga ilanngullugit attaveqatigiinnermi siunertaqartut allaaserisat naatsut pingasut kiisalu nalunaarusiaq.

Piujuartitsisumik ineriartornissamut anguniakkat angusinnaanissaannut inuussutissat aaqqissugaanerisa pingaaruteqassusiisa iliuuserisartakkallu allannngortinnissaannut pisariaqartitsinerup erseqqqissarneqarnissaa pillugu pilersaarusiorneqarsimasoq, NP sinnerlugit 2021-mi inuussutissat isumannaatsuunissaannut nunat siuttuisa ataatsimeersuarneranni suliniutaasimasut ministerinit oqallisigineqarput. Kiisalu 2030-mi Takorluugarput ministerinit oqallisigineqarpoq, tassaasoq ukiup 2030-p tungaanut nunarsuup immikkoortuani piujuartitsinerpaatut ilanngutitsinerpaatullu nunarsuarmi siuttuulernissaq pillugu NMR-ip nalinginnaasumik anguniagaa pillugu ingerlataqarfanni suleqatigiinneq.

Anguniagaaq taanna anguniarlugu piujuartitsisumik kaaviiartitsineq uumassuseqarnerlu tunngavigalugu aningaasaqarneq siuarsarniarlugu, nunani avannarlerni mingutsitsinngitsumik siuariartorneq tapersersorniarlugu kiisalu nunarsuup immikkoortua ilanngutitsisoq, naligiissoq ataqatigiissorlu siuarsarniarlugu nunat avannarliit mingutsitsiffiunngitsuulernissaat immikkut sammineqarpoq. Periusissatigut pingaarnersiunerit siuliani taaneqartut 2021-2024-mut iliuusissatut pilersaarummi pingaarnertut qitiutinneqarput, tassani suliniutit nunani avannarlerni kissaatigineqartut ineriartornissamut siuarsaasinnaasunik erseqqqissaanissaq siunertaalluni. Iliuusissatut pilersaarummi takorluukkami anguniakkat aqqaneq-marluk ilaapput. Iliuusissatut pilersaarutip saniatigut anguniakkat nalilersornissaannut aallaaviusussamik tunuliaqutissatut nalunaarusiortoqarsimavoq. Aamma killiffik pillugu nalunaarusiortoqarsimavoq, ministerit ataatsimiinnissaasa tungaannut suliap sumut killinneranik nassuiaasumik.

Ministerit tullianik ataatsimiinnissaannut Norge qaaqqusisuussaaq, taanna Norgemi Tromsø'mi

ulluni 21-22. juni 2022-mi ingerlanneqartussatut pilersaarutigineqarpoq.

17.12 NA-FIG

Atlantikut avannaani aalisarnermik paasiniaasartut (North Atlantic - Fisheries Intelligence Group/NA-FIG) OECD aamma Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisoqatigiivi suleqatigeqqissaarlugit 2015-imi pilersinneqarput aalisarnermi aqqissugaasumik pinerluuteqartarnerit annertusiartuinnartut pitsaaliorniarlugit akiorniarlugillu. NA-FIG-imik pilersitsisoqarneratigut oqartussat, nunap aamma nunat tamalaat akornanni paasiniaasartut attaveqarfiini pilersitsisoqarnissaanik pisariaqartitsineq pillugu pisariaqartumik soqutigineqalernissaa pisinnaalerpoq. Tamanna isumaqarpoq assersuutigalugu paasissutissanik uppersaatinillu annertunerusumik ataqatigiinnerusumillu misissuisoqarsinnaalersoq, kiisalu aalisarnerup iluani tamarmi naleqarnerulersitsineri annertunerusumik nakkutilliisoqarnissaanik pisariaqartitsisoqarmat.

Kalaallit Nunaat februar 2020-imi NA-FIG-imut tapiliussamut akuersivoq peqatigisaanillu NA-FIG-imi sulineri malinnaasussanik oqartussat akornanni suleqatigiissitamik pilersitsisoqarluni. Suleqatigiissitamii pput Aalisarnermut, Piniarnermullu Naalakkersuisoqarfik (APN), Kalaallit Nunaanni Aalisarsinnaanermut Akuersissutinik Nakkutilliisoqarfik (KANUAANA), Aningaasaqarnermut Naalakkersuisoqarfik, Akileraartarnermut Aqutsisoqarfik (AKA), ilanngullugu Akitsuuserisut aamma Kalaallit Nunaanni Uumasut Nakorsaqaarnikkut Inuussutissalerinikkullu Oqartussat (VFMG). Eqqarsaat tassaavoq aalisarnermi pinerluttuliornerit annertuumik ajornartorsiutaasut aqqiiffiginissaannut oqartussaqaarfiit tamaasa suleqatigineqarnissaat.

NA-FIG'imut tunngatillugu covid-19 pissutigalugu nunat tamalaat 2021-mi ataatsimiissimangillat.

17.13 Issittup avannaarsuata imartaani nunat tamalaat aalisarneq pillugu isumaqatigiissutaat

Naalagaaffiit aalisartoqarfissuusut qulit; Issittumut sineriallit Canada, USA, Rusland, Norge aamma Savallimmiunut Kalaallillu Nunaannut atatillugu kunngeqarfik Danmark, taakkulu saniatigut Island, EU, Korea Kujalleq, Japan aamma Kina nunat tamalaat Issittup imartaata qiterpasissuani malittarisassaqaanngitsumik aalisarnermik pinngitsoortitsiniarlutik nunat tamalaat isumaqatigiissutaat atsiorsimavaat.

Isumaqatigiissut november 2017-imi Washingtonimi isumaqatigiissutigineqarpoq. Kalaallit Nunaat atsioqatigiissitsineri oktober 2018-imi qaaqqusisuuvoq.

Isumaqatigiissut Issittup imartaani qiterpasissumi nunat tamalaat imartaanni nunat sineriallit aningaasaqaarnikkut oqartussaaffigisaasa akornanniittumi maleruagassaqaartitsivoq, taakkununga Kalaallit Nunaata aningaasaqaarnikkut oqartussaaffigisaa ilanngullugu. Nunat tamat akornanni inatsisit naapertorlugit avannaarsuani imartat aalisarfiginissaat tamanut ammapput. Isumaqatigiissuteqaannginnikkut aalisarneq inatsisinik unioqqutitsinerussanngilaq, taamaattoq aqunneqarani aalisapilunnermik kinguneqarsinnaalluni sikullu annikilliarthonerani aalisagaqatigiunnartunut aqqitassaannngitsumik ajoqusiinnaalluni.

Isumaqatigiissut nunarsuup immikkoortortaani aalisarnikkut aqutsinissamut suliniaqatigiiffiliornissamut immikkoortukkuutaartumik sulinerussaaq

tassanilu aningaasarsiutigalugu aalisarneq aqunneqassalluni. Isumaqatigiissummi illuatungeriit pisussaattipput Issittup imartaani ilisimatuussutsikkut tunngaveqartumik aalisagartassiisuteqartartussanik aalisarnermullu malittarisassaliortussamik aalisarnermik ingerlatsineramik nunap immikkoortuani kattuffiliornissamik isumaqatigiisuteqartoqanngikkallartillugu aalisarniaratik. Isumaqatigiisut atuutsinneqalernerminut ukiuni ikinnerpaamik 16- ini atuutissaaq, ukiut tallimakkaarlugit nutarterneqartassaaq peqataasut ilaat sivitsornissaanut akerliunngippat. Isumaqatigiisuteqarnikkut aalisarnerup aallartinninnerani ilisimatusartut tamaani immami uumassusillit paasiniarnissaannut silallu allanngoriartornerata sunniutigisinnaasaasa paasiniarnissaannut piffissaqartissavai. Taamaalilluni isumaqatigiisummut ilaavoq nunat tamalaat akornanni ilisimatuussutsikkut suleqatigiinnissamik aallarnisaanissaq. Peqataasut tamarmik isumaqatigiisut atortussanngortissimavaat taamaalillunilu ulloq 25. juni 2021-miit atuutilersimalluni.

Peqataasut isumaqatigiisut atulersinnissaanut piareersarnertik aallartissimavaat. Isumaqatigiisutip issittup avannaarsuata imartaani 'Joint Program of Scientific Research and Monitoring' (JPSRM) pilersissavaa.

Nunani naalakkersuisut ataatsimiinnerat nunarsuaq tamakkerlugu covid-19-imik nappaalanersuarnerata malitsigisaanik kinguartinneqarsimavoq, Korea Kujalleq qaaqqusisoralugu november 2022-mi ingerlanneqartussatut naatsorsuutigineqarluni. Peqataasut akornanni ataatsimiinnerit 2021-p ingerlanerani internetikkut ingerlanneqarsimapput.

Kalaallit Nunaat Kunngeqarfiup (DFG) sinnerlugit isumaqatiginninniartuuvoq. Aallartitat allanngorarsinnaasut tassaapput Aalisarnermut, Piniarnermut Nunalerinerimullu Naalakkersuisoqarfimmiit, ICC Kalaallit Nunaanniit, Pinngortitaleriffimmiit, Savalimmiuni Lagtingimiit kiisalu Danmarkimi Nunanut allanut ministereqarfimmiit sinniisut.

17.14 Atlantikup Avannaani Miluumasut Imarmiut pillugit Suleqatigiiffik (NAMMCO)

Nunarput - Norge, Island aamma Savalimmiut peqatigalugit Atlantikup Avannaani Miluumasut Imarmiut pillugit Ataatsimiititaliarsuarmut (NAMMCO-mut) ilaasortaavoq. NAMMCO 1992-imi pilersinneqarpoq aamma Atlantikup Avannaani miluumasut imarmiut pillugit piujuartitsinissamik silatusaarlunilu aqutsinermik misissuinernillu suliaqarluni. Nunat allat soorlu Canada, Danmark, Rusland aamma Japan NAMMCO-mi alaatsinaatsutut peqataasarput.

COVID-19 pissutigalugu 2021-mi NAMMCO-mi qarasaasiaq aqqutigalugu ukiumoortumik ataatsimiittoqarpoq. Taakku saniatigut suliat unitsinneqannginnissaat pillugit teknikikkut ataatsimiitaliani arlaleriarluni qarasaasiakkut ataatsimiittoqartarpoq.

Nunarput NAMMCO-mi puisinik aavernillu aqutsinissat pillugit ataatsimiititaliami siulittaasuvoq.

NAMMCO-mi nunatta kisimi iluaqutigisaani imaluunniit nunat sanilit peqatigalugit iluaqutigisaani imaani miluumasut tamarmik nungusaataanngitsumik iluaqutiginissaannut Naalakkersuisut suliaqarput. Tamatuma saniatigut imaani isumalluutininik aqutsinerlut tunngatillugu Naalakkersuisut piniarnermik inuusuttisarsiteqartunik atuisullu ilisimasaanik saniatigut uumassusilerituut siunnersuinerat

pissarsiarineqarsinnaasoq pitsaanerpaaq qulakkeerneqassasoq kissaatigivaat. Naalakkersuisut 2021-mi ukiut siulii assigalugit siusinnerusukkut NAMMCO-p inassuteqaataasa atulersinnissaannut kiisalu ajornartorsiuteqarfiusinnaasuni nungusaataanngitsumik iluaquteqarneq pillugu sulinerup nukittorsarnissaanik suliaqarput. Tassunga tunngatillugu piniarnermik inuussutissarsiuteqartuniit peqataasoqarluni tapersersuisoqarpoq taamaasilluni suleqatigiinnissamut tunngavik annertusineqarluni.

Imaani miluumasunik piniarinnissamut iluaquteqarnissamullu pisinnaatitaaffik NAMMCO-mi tunngavinni tamatigut atatitsisuusimavoq. Tassunga pisinnaatitaaffiup taassuma kingunerimmagu pisat piujuartitsineramik tunngaveqartumik ingerlanneqarnissaannut pisussaaffeqarneq aamma ilaavoq aamma uumasut anniartinneri annikitsumiitinneqarluni, peqatigisaanillu periutsit atortullu atorineqartut piniartunut ulorianartorsiortitsinatik. Taamaammat piniariaatsit taakkuninnga pitsannguutaasinnaasut NAMMCO-p manna tikillugu sulinerani qitiusumik inissisimapput.

Tulliani september 2022-mi Oslo-mi ukiumoortumik ataatsimiittoqassaaq.

17.15 Nunat tamalaat Arfanniarneq pillugu Ataatsimiititaliarsuat (IWC)

IWC-mi ataatsimiititaliarsuaq 2021-mi ataatsimiinngilaq. COVID-19 pissutigalugu ataatsimiinnissaq 2022-mut kinguartinneqarpoq. Nunat tamalaat Arfanniarneq pillugu Ataatsimiititaliarsuat (IWC) tassaavoq nunani tamalaani suleqatigiiffik 2020-mi nunarsuaq tamakkerlugu nunanik 88-nik ilaasortaartoq, nunarsuarmi arfernik angisuunik eqqortumik

aqutsineramik isumaginnittussaq, taamaalillunilu arfanniarnerup ineriartortittuarnissaa periarfissaalersillugu. Arfernit tunisassianik iluanaarniutigalugu iluaquteqarnissaq 1986-imili inerteqquteqarnikkut nunarsuarmioqatigiinnit unitsinneqarnikuuvoq. Nunarput Danmarkimi Naalagaaffeqatigiinnut ilaasortaavoq.

Kunngaqarfik Danmark taannaavoq IWC-p tunngavigisaanik 1948-mi isumaqatigiisummik atsiorsimasoq. Taamaalilluni IWC-mi ataatsimiinnerni Kunngaqarfiup aallartitaannut nunarput peqataavoq. Suleqatigiinneq Naalagaaffeqatigiinni IWC pillugu suleqatigiissitaani aaqqissugaavoq, tassani aamma Savalimmiuni Naalakkersuisut sinniisoqarlutik.

Ataatsimiititaliarsuup ukioq allortarlugu ataatsimiittarpoq, ilimagineqarporlu tulliani aatsaat septembarimi 2022-mi ataatsimiittoqassasoq.

17.16 Convention on International Trade in Endangered Species (CITES)

CITES-imi allattuiffik I uumasunik pisassiissutigineqartunik makkuninnga imaqarpoq: Tikaagulliusaat, arfiivit, kigutilissuit aamma tikaagullit (Tunu). Timmissanit taaneqarsinnaapput nunatsinni nattorallit, kiinaaleqqat aamma kissaviarsuit. CITES-imi allattuiffik II uumasunik pisassiissutigineqartunik makkuninnga imaqarpoq: Qilalukkat qaqqortat, qilalukkat qernertat, tikaagullit (Kitea) aamma nannut. Taakku saniatigut niisat, niisarnat, aarluit aarluarsuillu pisassiissutigineqanngitsut. CITES-imi allattuiffik III uumasunik pisassiissutigineqartunik makkuninnga imaqarpoq: Aarrit.

Ukiut tamaasa Animals Committee aamma Plants Committee ataatsimiittarput, APN-ilu peqataasarpoq uumasogatigiit naasulluunniit nunatsinni uumasuusut naasuusullu oqaluuserisassanut ilanngunneqarsimagaangata. Uumasogatigiit naasulluunniit oqaluuserineqartussanngortarput taakku allattuiffimmi allaanerumik inissineqartussanngoraangata. Taamatut pisoqartillugu allakkiortoqartarpoq uumassusilinnut ingerlatsinermullu tunngatillugu killiffik allaaseralugu uumassusillit qanoq issusiata naliliivigineqarneranut aamma uumasogatigiit illersorneqarsinnaasumik malittarisassaqartitsivigineqarnerusut atorineqartussamik.

CITES COP19 2022-imi Panama-mi ingerlanneqassooq.

2019-imi oqaluuserisassani uumasut nunatsinnut attuumassuteqanngitsut sammineqarmata aamma ataatsimiiffissaq ullorlu allanngortinneqarmata nunatsinneersunik peqataasoqanngilaq. Teknikkimut tunngasut ataatsimiinnerit pilersaarutigineqartut tamarmik qarasaasiakkut ingerlanneqarput.

17.17 Pinngortitap Allannugtsaaliornera pillugu Nunat Tamalaat Kattuffiat (IUCN)

2020-mi ataatsimiinnissaraluaq pilersaarutaasooq nunarsuaq tamakkerlugu COVID-19-mik nappaalanersuaqarnera pissutigalugu 2021-imut kinguartinneqarpoq. APN nunap inoqqaavisa piniarsinnaatitaaffii pillugit qarasaasiakkut ataatsimiinnernut peqataavoq.

17.18 Qilalukkat Qaqortat Qernertallu pillugit Ataatsimoorussamik Kommissioni JCNB

Canadap aamma Kalaallit Nunaata akornanni qilalukkat qaqortat qernertallu pillugit Ataatsimoorussamik Kommissioni (JCNB) 1989-meersoq Canadap/Nunavut aamma nunatta ilaasortatut suleqatigiinnissamut isumaqatigiisummik (MoU) tunngaveqarpoq - NAMMCO alaatsinaatsutut ilaasortaalluni. Avannaata Imaani qilalukkat qaqortat qernertallu ataatsimoorussat pillugit JCNB ilisimatuussutsikkut ingerlatsinikkullu siunnersuisarpoq, uumasogatigiillu Canadami pigineqanngitsut eqqarsaatigalugit NAMMCO ingerlatsinermut tunngasutigut siunnersuisinnaalluni, kiisalu nunatta eqqaani qilalukkat qaqortat qernertallu ilisimatusarfigineqarnerannik suliaqarsinnaalluni.

Kommissionimi ataatsimiinnermi kingullermi JCNB-mi Ataatsimoorussamik Ilisimatuussutsikkut Suleqatigiissitap (JWG) 2017-imi nalunaarussiaa misissorneqarpoq. JWG-mit nalunaarussiaq Avannaata Imaani qilalukkat qaqortat qernertallu ataatsimoorussat qanoq inissisimanerinit tunngasunik siunnersuivoq. Uumassusilerituut misissuinernut assigiinngitsunut JWG-mit innersuussutit assigiinngitsut arfinillit tunniunneqarput.

Taakku saniatigut pissutsit qulingiluat ilisimasani amigaatigineqartutut isumaqarfigineqartut imaluunniit suleqatigiinni ilisimasat erseqqissaaffigineqarnissaannik kissaatigineqartut, matumani KNAPK-p nalornissutigisai ilanngullugit, misissuiffigineqarnissaat JCNB-p qinnutigisarsimavai. Assersuutigalugu Inglefield Bredningimi aamma Qimusseriarsuarmi ukiiffiusartut uppernarsarneqarneri, nunatta

Kitaani qilalukkat qaortat pisarineqartartut pillugit inerisaaneq.

Kommissionimi ataatsimiinneq tulliuuttoq Nuummi upernaakkut 2022-imi ingerlanneqassooq, tassani Kommissioni Kalaallit Nunaata Kitaani qilalukkat qaortat qernertallu pillugit nalunaarusiat marluk annertuut sammeneqassapput.

Kalaallit Nunaata aamma Nunavut/Canadap akornanni qilalukkat qaortat aamma qernertat pillugit ataatsimiititaliarsuarmi ataatsimoorussami aallartitani ilaasortat, 2019-mi ataatsimiinneq, Ottawa.

17.19 Oslo-mi nannut pillugit nunat tamalaat isumaqatigiissutaat

Naalagaaffiit nanoqarfiusut akornanni 2020-mi ataatsimiittoqarpoq.

Norgep pigisaani Svalbardimi ataatsimiinneq "Nannut taakkulu neriniartarfiinik aqutsineq pillugu isumaqatigiissutip" 1973-meersumut ilaavoq, taanna Danmarkimit/nunatsinnit, Canadami/Nunavumit, Norgemit, Ruslandimit aamma USA-mit/Alaskamit maajimi 1976-imi atsiorneqartoq, naalagaaffinnillu atsiogataasunik tamanik 1978-imi atortussanngortinneqartoq 1981-imilu uppernarsaqqinneqartoq.

Ataatsimiinneq ukiut allortarlugit ataatsimiittarnerit arfineq-aappassaraat. Ilulissani septembari 2015-imi nannut pillugit ataatsimiinnermi Issittumi iliuusissatut pilersaarut (CAP) ukiunut qulinut atuuttussaq nunat tamalaat suleqatigiinnerannik tunngaveqartoq nunat nanoqarfiusut sineriallit akuersissutigaat, tassanilu issittumi nannut sananeqaatsimikkut,

pissusilersortarnermikkut il.il. pinngortitami piujuartittuarnissaat qulakkeerniarneqarpoq. Taassuma kingorna nunat nanoqarfiusut sineriallit ukiunut marlunnut tulliuuttunut iliuusissatut pilersaarutitut pisussanngortinnikuupput, tassani piujuartitsinissamut suliniutit kiisalu nannunat aarlerinartunik pinaveersaartitsinissaq qitiutinneqassallutik.

Anguniakkat siuariartornerillu

Suleqatigiit ataatsimiinneranni makku anguniagaasimapput: nannut pillugit nuna tamakkerlugu aqutsinermut, ilisimatusarnermut piujuartitsinissamullu suliniutit nutaat pillugit nassuiaaneq; nunat nanoqarfiusut sineriallit iluaqutigisinnaasaannik nuna tamakkerlugu kiisalu nunat tamalaat akornanni suliniutit pillugit paasissutissanik avitseqatigiinneq; Fairbanksimi, USA, nunat nanoqarfiusut sineriallit ataatsimiinneranni kingullermi 2018-2020-mut atuutsitsilernissamut pilersaarutit ukiuni marlunni atortussap nalilersornera; CAP-p qiterpaarnerani nalilersuinerup oqaluserineqarnera akuersissutigineqarneralu; 2020-2022-mut ukiunut marlunnut pilersaarummik nutaamik akuersineq atuutsitsilernerlu kiisalu atorfirmik nutaamik pilersitsineq Conservation of Arctic Flora and Fauna-mi (CAFF) allattoqarfimmi Pilersaarutitnik aalajangersimasunik ataqatigiissaarisumik atorfinitsitsiniarneq pillugu oqallinneq.

Suariarnerit tamarmik maannamullu suliat naammassineqareersut saqqummiunneqarlutillu nalilersorneqarput, tamannalu iliuusissatut pilersaarummik qiterpaarnerani nalilersuinermi naggasiutigineqarpoq. Nalilersuineq issittumilu iliuusissatut pilersaarutit sunniutaasa siuariaataasalu misissorneqarnerat nunat nanoqarfiusut sineriallit Svalbardimi 4.-6. martsimi ataatsimiinnissaat sioqqullugu

qaammatini arfinilinni ingerlanneqarsimapput. Nunat nanoqarfiusut sineriallit taamaalillutik nalilersuineri nutarterinermillu taassuminnga ataavartumik peqataasimapput, USA suleqatigiissitallu "CAP-implementation team" nunarput ilaasortaasutut siuttuullutik aamma ataqatigiissaarisuullutik.

Piffissami 2015-2020-mi anguniakkat ilaat arlallit siuariarfiusimapput sulianullu makkununga tunngasimallutik: nannut inuillu akornanni sunniivigeqatigiinnerit aporaattarnerillu, nanoqatigiinnik nakkutilliinerit, qangaaniilli ilisimasat, malittarisassat, nannut nerisaqarfii pingaaruteqarluinnartut, akuutissat mingutsitsisut, attaveqatigiinneq angusassamik toraagalik, Best Management Practice (BMP) – aqutseriaatsit pitsaanerit kiisalu aqutseriaatsit naleqqussakkat.

Ukiunut marlunnet pilersaarut nutaaq

Maannamut suliniutit suliillu nalilersorneqarnerisa saniatigut ukiunut 2020-2022-mut nutaamik pilersaarut suleqatigiit akuersissutigaat. Iliuusissamik pilersaarummik iluatsitsisumik atuutsitsisoqalissappat nunat suleqataasut avataanit suleqatitik peqatigalugit suleqatigiittuarnissaat pisariaqassaaq.

Nunatsinni ukkatarineqartut

Nannut pillugit aqutsinissamut pilersaarut; Suleqatigiit ataatsimiinneranni nannut pillugit aqutsinissamut pilersaarut inaarutaasoq kiisalu nalunaarut september 2018-imeersoq APN-imit saqqummiunneqarput. Ukiuni marlunni siuliini pisassiissutit pisallu pillugit kisitsisit saqqummiunneqarput, najukkamilu piniartut atuisullu aqutsiveqarfanni ilisimasaannik aqutsinermi peqataatitsineq pillugu saqqummiisoqarluni. APN-imit periaatsit suleriaatsillu Tasiilami Ittoqqortoormiini

innuttaasunik ataatsimiisitsinernit siornatigut ingerlanneqarsimasunit paasissutissanik katersinerit oqaluttuarineqarput kiisalu Kitaani siunissami suliniutissat innuttaasunillu ataatsimiisitsinissat ilanngullugit aamma saqqummiunneqarlutik.

Nannut pillugit ilisimatuussutsikkut suliat

Nunatsinnit allartitat ilisimatuussutsikkut saqqummiinnerminni ilisimatuut Avannaata Imartaa pillugu qanittukut saqqummersitaq saqqummiuppaat, taannalu 2016-imi ilisimatuut suleqatigiinnit nalunaarusiaanni aallaaveqarpoq. Kiisalu Tunumi nanoqatigiit pillugit misissuinerit ingerlanneqartut pillugit nutaanik saqqummiisoqarluni, tassanilu sineriak tamaat helikopterimit allanillu atortoqarluni aaqqissuulluakkamik misissuiffigineqarpoq. Tunumi nannoqatigiit pillugit missingersuutit inaarutaasut 2023-2024-mi naammassineqarnissaat naatsorsuutigineqarpoq. Kisianni aallaqqaammut Svalbardimi ataatsimiinnerup kingorna kiisalu aappassaani 2021-imi ukioq manna nannunik pilersaarutaasumik misissuinissaagaluit Coronap ajornartorsiutaanera pissutigalugu ukiup tullianut kinguartinneqartut Pinngortitaleriffimmit nalunaarutigineqarpoq. Tassa imaappoq uumassusilerituunit siunnersuinngitsoornerit Tunumut tunngatillugu suli kinguardeqqinneqartut.

Qangaaniilli piniartuniillu ilisimaneqartut

Qangaaniilli piniartuniillu ilisimasaannik nunatsinni aqutsinermi ilisimatusarnermilu peqataatitsinerit ersarissarneqarsinnaapput. Ataatsimiinnermi nalunaarusiami ilisimasat taakku najukkami, nuna tamakkerlugu nunallu tamalaat akornanni aqutsinissamut piujuartitsinissamullu aalajangiinernut atorineqarsinnaalluurtut ersarissarneqarpoq.

Suliniutinik aalajangersimasunik ataqatigiissaarisooq

Suliniutinik aalajangersimasunik ataqatigiissaarisumik nunat suleqatigiit suliaannik isumaginnittussamik atorfinitsitsiniarlutik nunat suleqatigiit 2019-imi isumaqatigiissutigaaq, pingaartumik Issittumi iliuusissatut pilersaarummik suliaqarneq taassuminngalu atuutsitsiniarneq suliaqarnerlu immikkut eqqarsaatigalugit.

Isumaqatigiissut tamanna tunngavigalugu nunat suleqatigiit atorfirmik pilersitsinissamat aningaasatigut tunngavisseeqataapput, atorfik taanna 1. maaji 2020-mi inuttalerneqarpoq.

Tamatuma malitsigisaanik naammassisaqarsinnaasoqarnerulerpoq kiisalu nunat suleqatigiit suleqatigiinneranni ataqatigiissaarinerup pitsanngorsarneqarnera qulakkeerneqarluni.

Isumaqatigiissut ukioq 2023 ilanngullugu tallineqarpoq.

17.20 Nannut pillugit Joint Commissioni (JCPB)

2020-mi 2021-imilu COVID-19 pissutigalugu nunatsinneersut Canadameersullu JCPB-mi ataatsimiinngitsoorput.

17.21 IUCN Polar Bear Specialist Group (PBSG)

PBSG-mi 2020-mi pilersaarutigineqartutut ataatsimiinnissaq COVID-19 pissutigalugu 2021-mut kinguartinneqarpoq, qarasaasiakkullu ingerlanneqarluni. Taamatutaaq suleqatigiit nunat sinerissamiittut nanoqarfiusut nannut pillugit uumassusilerineq aamma Issittumi Iliuusissatut pilersaarutinik atuuttussanngortitsinissat aamma 2015-imi Ilulissani ataatsimiinnermi nannunik

aqutsinissamik pilersaarutit akuersissutigineqartut pillugit qarasaasiakkut sullissipput.

17.22 Nunani Avannarlerni Nerisat Nutaat (NNM)

Aqutsisoqatigiit 2020-mi 2021-imilu qarasaasiakkut marlussoriarlutik ataatsimiittarsimapput, ataatsimiinnerillu 2019-imut aamma 2020-mut aningaasanik katillugit 1.500.000 DKK-nik tunniussinernik malinnaatitsinernut atornerqarput. Open Call-imut 2020-mut aningaasat 939.000 DKK-inik amerlinissaannut aamma periarfissaqarpoq.

Qinnuteqaatinik aqutsisoqatigiit naliliinerat suliniutinik tapersorsorneqarsinnaasunik aallaaveqarpoq, Nunanut Avannarlernut sammisut aamma nalilersuinermi piumasaqaatinik tamarmik assigiimmik pingaartinneqartunik naammassinissimassasut. Qinnuteqaatinik arlalinniit suliniutit "pitsaanerpaat qulingiluanut" inissinneqartut suliniutit qulingiluat akornanni pingaarnersuineq aqutsisoqatigiinnit aallunneqarpoq.

Aqutsisoqatigiilli qulingiluanit pitsaanerpaanik aningaasanik pissarsisussat suliniutit sisamat toqqarpaat: Terre Madre Nordic, From Seed to Serving, Reinventing the Arctic Kitchen aamma Sustainable Food Tourism. Suliniutit tamarmik siullermit nalunaarutigineqartuniit aningaasanik ikinnerusunik pissarsinissat akuerivaat. Suliniutilli amerlanersaat COVID-19-imit sunnerneqarsimapput ilaallu piffissaliussanik kinguartititsinissaminnut akuerineqareerput. Suliniut New Arctic Kitchen iluatsilluarluni ingerlanneqarpoq.

Nunani Avannarlerni Nerisat Nutaani qinnuteqaatinik aqutsisoqatigiit marts 2022-imi ataatsimiissimapput, tassanilu aalajangerneqarpoq EMBLA-mi ingerlatat kiisalu

suliniutit Nerisassat Inuusuttullu tunngasunik aallussiniartunik aningaasanik tapiiffiqeqassasut. Suliniutinut aningaasaliissutit pillugit nalunaaruteqartoqassaaq, minnerpaamillu pingasut aallussilluni suliniutinut peqataasinnaassallutik.

17.23 CBird

CBird (The Circumpolar Seabird Expert Group) tassaavoq Issittumi Siunnersuisoqatigiit uumassusillit assigiinngisitaartuuneri pillugit suleqatigiissitami (CAFF) timmissat imarmiut pillugit immikkut ilisimasallit nunani tamalaani attaveqatigiiffiat. Attaveqatigiit issittumi nunat akornanni allanngutsaaliuinikkut, aqutsinikkut ilisimatusarnikkullu suliniutit tapersorsornissaat, atortoqartinnissaat ataqtigiissarnissaallu, kiisalu Issittumi taassumalu avataani imaani timmissat pillugit ilisimatuut aqutsisullu akornanni attaveqatit pitsaanerulersinnissaat siunertaraat.

Kingullermik CBird-ip ukiumoortumik ataatsimiinnera Islandimi Akureyrimi ulluni 25. - 29. marsi 2019-imi ingerlanneqarpoq. Tassani nunatsinni timmissat pillugit aqutsineq pillugu oqaasiinnakkut saqqummiussinermi APN peqataavoq kiisalu taamanikkut atuuttup timmissat pillugit nalunaarutip timmissanik illersuineq aqutsinerlu pillugu Namminersorlutik Oqartussat nalunaarutaat nr. 1, 5. januar 2017-imeersup allanngortinnera. Tamatuma saniatigut APNN Pinngortitaleriffimmi sinniisut peqatigalugit oqallinnerni inissinneqareersimasunik suleqatigiissitanilu peqataavoq. Ukiumoortumik ataatsimiinnermut taateraatt pillugit Issittumi nunani aqutsinerlutit iliuuseqarnissamullu pilersaarutissaq aallarnerneqarpoq, tassunga missingiut 2020-mi peqataasut akornanni tusarniutigineqarluni. 2020-mi ukiumoortumik ataatsimiinnissaq 2020-mi oktobarimi Australiami Hobartimi pisussatut aalajangerneqarsimasoq COVID-19 pissutigalugu taamaatinneqarpoq.

Taarsiullugu 2020/2021-mi ukiumoortumik ataatsimiinnissaq 15. - 18. marsi 2021-mi qarasaasiakkut ingerlanneqarpoq. Tulliani ukiumoortumik ataatsimiinneq 2022-imi oktobarip 31-ianiit novembariup aappaat ilanngullugu Groningen, Holland-imi ingerlanneqassaaq.

CBirdimi ukiumoortumik ataatsimiinneq 2021, assileqatigiittut.

17.24 Nordic Chief Veterinary Officerit ataatsimiinerat.

Ataatsimiineq oktobarimi 2021-mi Kalaallit Nunaannit, Sverigemit, Finlandimit, Norgemit, Danmarkimit Savalimmiuniillu peqataaffigineqarluni ingerlanneqarpoq. Nunani Avannarlerni uumasuutit/nersutaatit nappaataat tunillaassortartut pillugit misilittakkanik avitsinertalimmik oqallittoqarpoq. Uumasut atugarissaarnerat kiisalu EU-mi nakorsaatinut peqqussut nutaaq uumasullu nakorsaasa siunissami suliaanut qanoq sunniuteqassanersoq eqqartorneqarput. Ataatsimiinerup tullia Nuummi 2022-mi aggustimi ingerlanneqartussanngorlugu pilersaarneqarpoq.

18 Inuussutissarsionermut Niuernermullu Naalakkersuisoqarfik

Inuussutissarsionerq assigiinngissitaarnerusumik

aaqqissugaasoq Nunatta aningaasaqarnerata patajaannerunissaanut, niuernermilu annertuumik nikerarnertut sunnertianninnerunissaanut tapertaasinnaavoq. Sermip erngullu niuernikkut iluaqutigineqarnissaat takornarialerinerlu ilanngullugit, inuussutissarsiutit piusut ineriartortinneqaqqinnissaat, inuussutissarsiutinillu nutaanik ineriartortitsinissaq Inuussutissarsiornermut Niuernernullu Naalackersuisoqarfiup sulissutigaa.

Inuussutissarsiorneq

18.1 Sinaakkutit piumasaqaatit pitsanngorsakkat

Ilaatigut nutaamik eqqarsarnikkut, inuussutissarsiutinillu ataavartumik ineriartortitsinikkut siuariartortitsinikkullu Nunatsinni atugarissaarnissap siunissami qulakkeerneqarnissaanut atatillugu, inuussutissarsiornerup uummaarinnissaanut sinaakkutit piumasaqaatit ataavartumik pitsanngorsarneqartarput. Suliffeqarfinnik amerlanerusunik, inuiaqatigiinnullu isertitanik pilersitsisumik aningaasaqarnikkut ingerlalluartumik pilersitsinissaq anguniagaavoq. Nunat assigiinngitsut akornanni malittarisassanut inatsisip naleqqussarneqarneratigut sinaakkutit piumasaqaatit ataavartumik nutarterneqartarnissaat, avataaniit aningaasaliisartut soqutiginnilersinneqarnissaanni aalajangiisuvoq.

18.2 Aningaasalersuisinnaaneq

Nunatsinni suliffeqarfiit aningaasalersuinissamut periarfissaasa pitsanngorsarneqarnissaat, Naalackersuisut ukiorpaalunni sulissutiginikuuat. Inuussutissarsiorfiit namminersortunit

pigineqartut, aallarnisaasullu ineriartortinneqarnerisa tapersorsorneqarnissaat siunertaralugu, inuussutissarsiutinik siuarsaanissamut aaqqiissuterpaaluit ullumikkut arlaqarput. Najukkani, nunap immikkoortaanni, nunamilu tamarmi inuussutissarsiutinik ingerlasunik ineriartortitsinerup tapersorsorneqarnissaanik siunertaqarlutik, aaqqiissuussinermi inuussutissarsiutinik ineriartortitsinissamut aningaasat agguagassat arlaqarput.

Nunatta avataani ilaatigut Den Europæiske Investeringsbank, Den Nordiske Investeringsbank kiisalu Vækstfonden nunatsinnut ukkatarinnereerput, taamaalillutillu Nunatsinni aningaasalersuisinnaanissamut sinaakkutit iluarsiiisuteqarfigereerlugit. Tassunga tunngatillugu Nunatsinni ataatsimoorussamik aningaasalersuinissamut Namminersorlutik Oqartussat Naalagaaffillu Greenland Venturemut Vækstfondimullu katillugit 200 mio. koruunik aningaasaliinikummata, Nunatta Danmarkillu akornanni inuussutissarsiutitigut suleqatigiinneq annertusineqarpoq. Tamatuma saniatigut Nunatsinni inuussutissarsiutinut suliniutit ineriartortinneqarnissaat siunertaralugu, inuussutissarsiutinut aningaasat agguagassat 20 mio. koruuniusut ataatsimoorussamik pilersinneqarput. Kingullertigut 100 mio. koruunik aningaasaleeqqinnikkut, soraarnerussutisiaqalernissamut aningaasaateqarfik SISA suleqatigiinnermut ilannguppoq.

18.3 Covid-19-imut atatillugu ikiorsiissutit

Inuutissarsiuteqartut, Nunatsinniillu avammut niuerneq tapersorsorumallugit corona nunarsuarmit tuniluunniariartoq, taamaalillunilu tassunga atatillugu 2020-mi marsimi killilersuutit atuutilerniartarput ikiorsiissutit assigiinngitsut pilersinneqarput, taakkulu Innovation

Greenlandimit Akileraartarnermut Aqutsisoqarfimmiillu aqunneqarlutik. Ikiorssiisutit taakkua atuukkunnaariartornerinut, Covid-19-eqaranilu pissutsinut inuussutissarsiortut naleqqussalernissaannut atatillugu, 2021-mi novembar-decembarimi tulliuttooq atuutsilersinneqarpoq

- Inuussutissarsiuteqartut aallartisaqqinniarnerninut ikiorssiisutit.

2021-p naanerani, 2022-llu aallartinnerani coronap tuniluutitileqqilernerani nutaanik killilersuuteqalerpoq, tassungalu ikiorssiisutinik nutaanik Naalakkersuisut atuutsilersitsillutik

- 20-nit ikiorssiisutit,
- 50-iniit ikiorssiisutit kiisalu
- Ukiuunerani ukiorssiisutit.

20-t sinnernagit katersuuttoqarnissaanik, ininilu inuit isersimasinnaasut akuerisaasumik amerlassusissaasa 50 procentiinik isersimasoqarnissaanik suliffeqarfiit eqqugaasut kiisalu imigassanik aalakoornartortalinnik tuniniaaqqusaannginnermik, sassaalleeqqusaannginnermillu suliffeqarfiit eqqugaasut tapersersussallugit ikiorssiisutit taakkua siunertaraat.

Toqqaannartumik taperserneqarnissamut, aningaasanillu tigorianaannarnik uninngasuuteqannginnermi pisariaqartitsivinnermi taarsigassinneqarsinnaanermik ikiorssiisutit tamarmik siunertaqarput.

Ikiorssiisutit Innovation Greenlandimit aqunneqarput, killilersuutillu atuukkunnaarnerini 2022-p upernaani atorunnaarlutik.

18.4 Takornarialerineq

Nunatsinni takornarialerinnermi nunamut tamarmut periusissiasap nutaap suliarineqarnissaa 2022-p ingerlanerani suliniutigineqassaaq. Nunatsinni takornarialerinnermi sinaakkutitut piumasaqaatit pitsanngorsarneqarnissaannik siunertaqarluni

siuliani periusissiami ”Takornariartitsinermik Kalaallit Nunaanni ineriartortitsineq – Suut iliusaasariaqarpat?”, suliniutit ineriartortinneqarnissaat periusissiami ingerlateqqinneqassapput.

Visit Greenland, takornarialerinnermilu najukkani soqutigisaqatigiit oqaloqatiginerisigut periusissiasaq suliarineqassaaq. Najukkani aningaasatigut isaatitsinissaq ukkatarineqarluni, piujuartitsisumik takornarialerinnermik ineriartortitsinissaq pingaarnertut pingaartinneqassaaq.

Nunatsinni innuttaasut ukkataralugit takornarialerineq pillugu nutaamik inatsisiliornissaq Naalakkersuisut aamma siunertaraat.

Takornarialerinnermi nittarsaassinnermi Visit Greenland annertut nittarsaassisuvoq. Nunatsinni takornariarnissamut periarfissat nunani assigiinngitsuni saqqummersitsisarnerni isumasioqatigiittarnernilu ataavartumik nittarsaanneqartarput, Covid-19-illi nunarsuarmi tuniluunnerani nittarsaassineq qarasaasiatigut ingerlanneqarnikuulluni. Nittarsaassinerli 2022-p ingerlanerani annertuseqqissasoq naatsorsuutigineqarpoq.

18.5 Sermeq imerlu

Imeq puiaasaniittoq ilanngullugu erngup nunarsuatsinni ujarorneqarnerulerneratigut, sermersuarmi imeqarnikkut isumalluutit annertunerisa kingunerisaanik ukiuni tulliuttuni suli ineriartorsinnaasumik, inuussutissarsiummik ineriartortitsinissaminut Nunarput tunngavissaqarluarpoq. Nunatta aningaasaqarnikkut imminut napatinnerulernissaanut inuussutissarsiutinut tapertaasunut ilaasussanngorlugu sermimik, imermillu avammut nioqquteqarneq ineriartortinneqassasoq pilersaarutaavoq.

Sinaakkutissatut inatsisip pitsanngorsarneqarnissaa, akileraarutit akitsuutillu naleqqussarneqarsinnaanissaat, imeqarfiillu piukkunnaateqartut misissorneqarnerunissaat ukiuni kingullertigut Naalakkersuisut ukkataraat. Tamanna tunngavigalugu sermersuarmi imeqarnikkut isumalluutit annersaat, Inuussutissarsiornermut Niuernernullu Naalakkersuisoqarfiup De Nationale Geologiske Undersøgelser for Danmark og Grønland (GEUS) suleqatigalugu misissornikuuai.

Tamassuma malitsigisaanik nunap immikkoortortai tallimat piukkunnartut neqeroortitsissutigineqarlutik, neqeroortitsineq 2019-imi ingerlanneqarpoq. Qinnuteqaatit nutaat katillugit 16-it tiguneqarput. Sermimut imermullu immikkut akuersissutit aappasaanik neqeroortitsissutigineqarnerat ilaatigut Danmarkimi, Tysklandimi Frankrigimilu aaqqissuussinerpaalunni Naalakkersuisut 2020-mi saqqummiuppaat. Covid-19 patsisaalluni aappasaanik neqeroortitsineq suli naammassineqanngilaq. Tamatuma saniatigut nittarsaassinissami suliniutaasinnaasut qulaajarneqarput.

Sermimut/imermut immikkut akuersissutinik tunniussinissaq, Naalakkersuisuusimasut 2021-p aallartisimalernerani unitsikkallarpat. Periusissiasap akuerineqarnissaata tungaanut sermimut/imermut immikkut akuersissutinik tunniussinngikkallarnissaq taamani siunertaavoq. Sermimut/imermut tunngatillugu nunatsinneersut akuutinneqarnerunissaannik, piginnittuunissaannillu politikkikkut kissaateqarneq patsisaalluni unitsinneqarallarpoq. Taamaalilluni tamatumunnga tunngatillugu siunissami suliniutissat 2022-mi qulaajarneqassapput.

18.6 Urani

Siunissami uranimik aatsitassarsiortoqassappat, uranimillu nunatsinnit avammut nioqquteqartoqassappat atuuttussamik nunanut allanut, illersornissamut sillimaniarnermullu immikkut ittumik politikki Danmarkip Nunattalu 2016-imi januaarimi atsiortpaat. Siammarterinnginnissamut Kunngeqarfiup Danmarkip nunat akornanni pisussaaffiisa unioqqutinneqannginnissaasa ataatsimoorussamik qulakkeerneqarnissaanut, 2016-imi isumaqatigiissut sinaakkutissiivoq.

Isumannaallisaanermut avammullu nioqquteqarnermut tunngatillugu, matumani atomimik atortussiamik Nunatsinnit avammut nioqquteqarnermi isumannaallisaalluni nakkutilliineq ilanngullugu, Nunatsinnut Danmarkip inatsisaanut isumaqatigiissut tunngavissiivoq.

Atomip atortussiap siunertanut eqqissimasunuinnaq atorineqarnissaata qulakkeerneqarnissaa siunertaavoq.

Kunngeqarfimmi Danmarkimi siammarterinnginnissamut tunngatillugu, matumani marloqiusamik atorineqarsinnaasunik nakkutilliilluni isumannaallisaaneq kiisalu isumannaallisaaneq avammullu nioqquteqarneq ilanngullugit, Danmarkki akisussaavoq.

Siunissami uranimik aatsitassarsiortoqarsinnaaneranut, uranimillu avammut nioqquteqartoqarsinnaaneranut atatillugu nunanut allanut, illersornissamut sillimaniarnermullu immikkut ittumik politikkimik isumaqatigiissuteqarnermut atasumik, isumaqatigiissutinut tallimaasunut tunngatillugu, matumani tulliuttut ilanngullugit, Nunatta nangaassuteqarnera atorunnaarsinneqarpoq:

- Orsussap atornikup isumannaatsumik passunneqarnissaa, eqqagassanillu qinngornernik ulorianartunik akulinnik isumannaatsumik passussinissaq pillugu isumaqatigiissut IAEA (Eqqagassalerineq pillugu isumaqatigiissut).
- Atomimik atortussianik imaluunniit qinngornilinnik ajutoortoqassappat ikiorneqartarneq pillugu isumaqatigiissut IAEA (Ikiorneqartarneq pillugu isumaqatigiissut).
- Atomimik atortussianut isumannaallisaaneq pillugu isumaqatigiissut IAEA (isumannaallisaaneq pillugu isumaqatigiissut).
- Atomimik atortussianik illersuineq pillugu isumaqatigiissummut IAEA-mut allannguut.
- Atominit qaartartut atorlugit saassussinissap akiorneqarnissaa pillugu FN-ip isumaqatigiissutaa.

18.7 Northern Periphery and Arctic Programme

Northern Periphery and Arctic Programme 2021-2027-mut Nunarput ilanngunnarluni aalajangerpoq. Taamaattumik nunat peqataasut akimorlugit suliniutinut nunatsinni suleqataasut aningaasanik qinnuteqarsinnaapput. Imaappoq, ilisimasarpasuit nunatta atorsinnaalissavai, suleqatigiillu nukittuut suleqatigisinnaalissallugit. Uumassusillit assigiinngissitaartut, pinngortitami isumalluutit immikkuullarissut, nunallu annertuut illersugaasut NPA-qarfiit ilisarnaatigaat.

Pinngortitami isumalluutit nunat aningaasaqarnerinut pingaarutillit ilagaat, matumani assersuutigalugu aalisakkat, imeq, atortussiassallu qaqutigooortut ilanngullugit. NPA-qarfiilli killilimmik, siammasissunillu aamma

innuttaasoqarput. Nunani silap pissusiinut avatangiisinullu immikkullaarissunut naleqqussakkanik, attaveqaasersuutitut unammillernartunut aaqqiissutissarsiornissamik pisariaqartitsineq aamma ilisarnaatigaat. Taamaattumik europami NPA-mut peqataaneq Nunatsinnut nalitoorujussuuvoq.

Niuerneq

18.8 Niuerneq pillugu nittarsaassineq

Nunat tamalaat akornanni unammilleqatigiittoqartillugu, nunarsuatsinnut tamarmiusumut Nunarput malinnaasariaqarpoq. Taamaallilluni nunatta inuussutissarsiutitigit soqutigisaasa nunat tamalaat akornanni niuerfinni siuarsarneqarnissaannik suliaqarnermut atatillugu, niuerfinni assigiinngitsuni niuerneq pillugu nittarsaassinerni peqataasarnissaq ataavartumik sulissutigineqarpoq.

Nunatta takornariarfissatut siuarsarneqarnissaata sulissutigineqarnera, tassuunakkullu nunanit allanit takornarissat Nunatsinnut takornariarnissaannik soqutiginnilersinneqarnissaat ilaatigut ikorfartorneqarpoq.

Tamatuma saniatigit siunissami avammut nioqquteqartarnissaq siunertaralugu nioqqutissiat nunatsinneersut nunani allani pilerisaarutigineqartarnissaat sulissutigineqarpoq. Kingullertut taaneqartumut tunngatillugu ilaatigut sermip/erngup, puisip amiinit sanaat atisallu avammut nioqqutigineqarsinnaaneritut periarfissat ukiut ingerlanerini sammineqarput.

Niuerneq pillugu nittarsaassinerni politikkikkut peqataaneq, allatigut nittarsaassinermut tapertatut Nunatta nittarsaassinerni pingaaruteqarsimavoq. Niuerneq pillugu

nittarsaassinnermi politikikkut peqataaneq nioqqutissianut nunatsinneersunut, Nunarpullu tamaat isigalugu annerusumik soqutiginnilersitseqataavoq. Tamatuma saniatigut politikikkut peqataaneq niuerfinnut nutaanut ammaasseqataasinnaavoq, soqutigisaqaqatigiinnillu pingaaruteqarlutik qitiusunik qaffasissumik oqaloqateqartarnissaq qulakkeerneqarsinnaalluni.

Nunarsuatsinni nunatsinnit sinniisut suliniutinut taakkununga aamma tapersersuisinnaassapput.

18.9 Avammut niuernermi Kalaallit Nunaanni siunnersuisoqatigiit

2019-imi siunnersuut tunuliaqutaralugu, malitsigisaanik avammut niuernermi siunnersuisoqatigiinnik Naalakkersuisut pilersitseqquneqarput. Avammut niuerneq pillugu attuumassuteqanngitsumik siunnersuisoqatigiit Naalakkersuisunut, tamanullu innersuussusiortarlunilu misissueqqissaartassaaq. Tamatuma saniatigut avammut nioqquteqartarnerup siuarsarneqarnissaa pillugu suliniutinik ataavartumik nalilersuisassalluni siunnersuisoqatigiit suliassarissavaat.

Nunat assigiinngitsut akornanni niuernermi Nunatta inissisimanerata nukittorsarneqarnissaanik pisariaqartitsineq patsisaalluni, nunatsinni inuussutissarsiutinik ineriartortitsinerup, avammullu niuernerup nukittorsarneqarnissaanik siunertat, Avammut niuernermi Kalaallit Nunaanni siunnersuisoqatigiinnik pilersitsinermut atatillugu eqqaaneqarput.

Inuussutissarsiutillit siunnersuisartoqatigiiffiannik pilersitsinissaq pillugu malitsigisaanik siornatigut naalakkersuisooqatigiit siunnersuutaannut, siunnersuut atasutut aamma isigineqarsinnaavoq. Suliap ingerlateqqinnissaani ilusissaa, kissaatillu

2022-p ingerlanerani paasinarsarneqassapput.

19 Isumaginninnermut Sulisoqarnermullu Naalakkersuisoqarfik

Sulisoqarneq

19.1 Sulisoqarnermut Naalakkersuisoqarfik

Kalaallit Nunaanni sulisoqarneq allanngoriartorpoq. Nunatsinni isertitaqarfiit pingaarnersaat suli tassaavoq aalisarneq, aamma amerlasuunik ingerlaarfilimmik aningaasaqarnermi ineriartortitsinissaq Naalakkersuisut sulissutigaa, taamaalilluni Kalaallit Nunaat nunarsuarmi aningaasat nalingisa nikerarneranni allannguutitut sunnertianninneruniassammat.

Unammilligassaq tassaavoq sulisussaaleqineq. Tassani pineqarput ilinniagaqarsimasuunngitsut ilinniarsimasullu, peqatigisaanik innuttaasut amerlasoorujussuit suliffeqanngillat.

Siunissami suliffeqarnermi qaffasissumik ilinniarsimasuunissaq pisariaqarpoq, aamma pingaartumik inuusuttut ilinniarlutik aallartittarnissaasa qulakkeernissaat Naalakkersuisut sulissutigaa. Inuusuttut aallartinngitsoortatut aamma sivisuumik suliffissaaleqilersinnaasut amerlavallaarput.

19.2 Suliffeqarnermut suliassaqarfimmi ineriartortitsineq

Suliffissarsiortutut nalunaarsorsimasut malunnaatilimmik ikilisut Kalaallit Nunaanni ukiuni kingullerni misigineqarpoq, qaammammut agguaqatigiissillugu 2015-imi 3.456-niit 2021-mi 1.581-nut.

Suliffissaaleqisut nunaqarfinniit illoqarfinni ikinnerupput. Illoqarfinni suliffissaaleqisut

piffissami 2015-imiit 2020-mut 8,8%-iniit 4,9%-inut ikilimapput. Piffissami tassani suliffissaaleqisut nunaqarfinni 11,3%-iniit 8,5 %-inut ikilimapput.

Neriulluarnartumik ineriartorneq pingaartumik illoqarfinni angineriippoq, paarlattuanik illoqarfinni minnerusuni inoqarfinnilu taamatut neriulluarnartumik ineriartortoqartoq misigineqarani. Tamatumunnga pingaartumik najukkani sullivissat amigaataanerit pissutaavoq.

Agguaqatigiissillugu 2015 – 2021-mi 55%-it qaammatini 1 – 3-ni suliffissaaleqisutut nalunaarsortissimapput, paarlattuanik 2015 – 2021-mi taamaallaat 10,5%-it qaammatini 10 - 12-ini suliffissaaleqisutut nalunaarsortissimallutik. Pissutaasoq ukiup qanoq ilinerani suliffissaaleqisartunut ataqatigiissillugu isigineqassaaq, tassani amerlanerit aasaanerani suliffeqartarmata, kisianni ukiukkut suliffissaaleqisarlutik.

19.3 Fast-track-imi aaqqissuussineq nutaaq

Sulisussaaleqineri unammilligassanut aaqqiissutissatut Naalackersuisut fast-track-imi aaqqissuussineq atuutilerpaat, taamaalillutik suliffeqarfiit akuersissummik allagartaqartut sukkanerusumik nunarsuup sinneraniit sulisussanik atorfinitsitsinnaallutik. Peqqinnissaqarfik suliassaqarfinni siullersaavoq, aaqqissuussineq 2021-mi februaarimi atuutilermat. Fast-track-imi aaqqissuussaq suliffeqarfinnut allanut 2021-mi septembarimi atuutilerpoq.

19.4 ILO-mut ataatsimiititaliaq

Nunani tamalaani suliffeqarnermut kattuffimmut ILO-mut siunertaavoq inooqatigiinnermi naapertuilluartumik ileqqorissumillu sulineri atugassarititaasunik atuutsitsinissaq. Kalaallit

Nunaata maannakkorpiaq ILO-mi nunani tamalaani isumaqatigiissutit 16-it akuerisimavai, aamma nunani tamalaani isumaqatigiissutit qitiusut kingullersaat C182 meeqqat sulisinneqartarnerannut ajornerpaamik pisoqartarneranut tunngassuteqartoq, Kalaallit Nunaata 2022-mi decembarimi akuerissavaa.

19.5 Sulisuunermut Ministerit siunnersuisooqatigiivi, MR-A

MR-A-mi ataatsimiinneq ukiumut aalajangersimasumik ataasiarluni nalinginnaasumik ingerlanneqartarpoq, kisianni 2021-mi Inatsisartuni pisussat pissutigalugit Suliffeqarnermut Naalackersuisoq ajoraluartumik peqataasinnaasimanani.

20 Meeqqanut, Inuusuttunut Ilaqutariinnullu Naalackersuisoqarfik

20.1 Inuit innarluutillit pillugit Nalagaaffiit Peqatigiit ataatsimiititaliaat

2020-mi apriliimi piffissat aappaannut pingajuannullu nalunaarusiaq inui innarluutillit pillugit Naalagaaffiit Peqatigiit ataatsimiititaliaanut Danskitt naalagaaffiata (matumani Kalaallit Nunaat ilanngullugu) tunniuppaa. Danmarkki, matumani Kalaallit Nunaat ilanngullugu misilitsinnissamut qaaqquneqarnissamik utaqqippat. Taamaammat nakkutiginninnermit inerniliussat innersuussutillu suli tiguneqanngillat.

21 Nunalerinermut, Imminut Pilersornermut, Nukissiuutinut Avatangiisinullu Naalackersuisoqarfik

21.1 Nunat tamalaat akornnanni isumaqatigiissutit akuersissutigineqarneri

Kalaallit Nunaata 2021-mi avatangiisinut suliaasaqarfimmi nunat tamalaat akornnanni isumaqatigiissutit marluk akuera.

Inatsisartut tamarmiusut ukiaanerani ataatsimiinnermi Naalakkersuisut aalajangiiffigisassatut siunnersuutaat Kalaallit Nunaat Hong Kongimi isumaqatigiissummut akuersinissaanut tunngasoq akuersissutigaat. Isumaqatigiissut umiarsuarnut isaterinernullu piumasaaqateqarpoq, kiisalu inuit avatangiisillu illersorneqarnerunissaanik qulakkeerinnilluni.

Taassuma saniatigut Inatsisartut tamarmiusut ukiaanerani ataatsimiinnermi Naalakkersuisut aalajangiiffigisassatut siunnersuutaat, Kalaallit Nunaat MARPOL isumaqatigiissummi Ilanngussaq VI-imut akuersinissaanut tunngasoq akuersissutigaat. MARPOL isumaqatigiissummi ilanngussaq VI-ip umiarsuarnit silaannarmik mingutsitsinnginnerunissamik siunertaqarpoq.

21.2 Issittumi Siunnersuisoqatigiit

Issittumi Siunnersuisoqatigiinni suleqatigiinneq suleqatigiissitanut arfinilinnut agguarneqassaaq. Nunalerinnermut, Imminut Pilersornermut, Nukissiutinut Avatangiisinullu Naalakkersuisoqarfik suleqatigiissitani pingasuni aamma Issittumi Siunnersuisoqatigiinni Senior Arctic Official (SAO)-imartanut tunngasoq mekanismemi peqataavoq. Sulinissamut pilersaarutit ministerillu ataatsimiittarnerinit nalunaarutit aqutugalugit suliaasanut aalajangersimasunut pinnaatitaaffinnik nutaanik suleqatigiissitat tigusaqartarput.

Russit Issittumi Siunnersuisoqatigiinni siulittaasuutitaqarneranni (2021-2023) ilaatigut Issittumi Siunnersuisoqatigiinni

aningaasaqarnermut, isumaginninnermut avatangiisitigullu ineriartortitsineq patajaallisaanerlu ukkatarineqarput. Issittumi Siunnersuisoqatigiit 2022-mi martsimili sulineq uninngatippaat, Ruslandip Ukrainemik saassussinera pissutigalugu.

21.3 Issittumi Naasut Uumasullu Piujuuaannartinnerat (CAFF) - Uumassusillit assigiinngisitaarneri pillugit suleqatigiissitaq

Kalaallit Nunaata Issittumi Siunnersuisoqatigiinni uumassusillit assigiinngisitaarneri pillugit suleqatigiissitap pisussaaffii soqutigisaalu Nunalerinnermut, Imminut Pilersornermut, Nukissiutinut Avatangiisinullu Naalakkersuisoqarfiup isumagisarpai (*Issittumi Naasut Uumasullu Piujuuaannartinnerat*, CAFF-imik taaneqartartoq). Uumassusillit assigiinngisitaarneri pillugit suleqatigiissitami pineqarput uumasut assigiinngisitaartuunerisa aamma uumasooqatigiiaat eqqissisimatinneqarnissaat aamma Uumasut Assigiinngisitaarneri pillugit Isumaqatigiissutit atulersinnissaata qulakkeerneqarnissaanut ikiunneq.

Nunalerinnermut, Imminut Pilersornermut, Nukissiutinut Avatangiisinullu Naalakkersuisoqarfik Namminersorlutik Oqartussani taassumalu saniatigut Kunngaqarfiup Danmarkip pisussaaffii soqutigisaalu pillugit CAFF-imi aallartitaatut pingaarnertut (Head of Delegation) ataqatigiissaarisutut akisussaasuvoq. Ukiuni 2023-mit 2025-mut Kalaallit Nunaat Kunngaqarfik sinnerlugu suleqatigiissitami siulittaasuunermik isumaginnittuussaaq.

Kalaallit Nunaata suliaa pingaarutilik tassaavoq CAFF-ip issittumi uumassusillit assigiinngisitaarnerinik nakkutiginninnissamut pilersaarut (CBMP). Kalaallit Nunaat / Danmark 2021-mi, USA peqatigalugu, CBMP-mut nutaamik

periusissiatut pilersaarusiorpoq. Periusissiaq CAFF-imit akuerineqarpoq 2025-llu tungaanut pilersaarummik suliaqarnissamut tunngavissiilluni. CBMP CAFF-ip sulineranut qitiulluinnarpoq Issittumilu Siunnersuisoqatigiit silaannaap allanngoriartornera aamma CAFF-ip Issittumi Uumassusillit Assigiinngisitaarneranik Suliniutaa pillugit sulineranik toqqaannartumik malitseqartitsinerulluni.

Pilersaarut pingaaruteqarpoq pingaartumik silaannaap allanngoriartorneranik aamma uumasoqatigiit uumasoqatigiiaallu inuit pilersitaannik sunnerneqarnerannik ilisimasaqarnerulernissamut tunngatillugu. Kalaallit Nunaat (Kunneqarfik Danmark) CBMP-mik suliaqarnermi USA-lu aqutseqatigiipput. Nunalerinermut, Imminut Pilersornermut, Nukissiutinut Avatangiisinullu Naalakkersuisoqarfiup, Pinngortitaleriffiup kiisalu Aarhus Universitetimi Issittumi Avatangiisinut immikkoortortaqaarfiup (DCE) qanimut suleqatigiinnerisigut aqutsineq isumagineqassaaq.

CBMP-p 2021-mi suliaa alla pingaarutilik tassaavoq ilisimatuussutsikkut nalunaarusiarujussuaq issittumi uumasut assigiinngiiaartuunerata killiffia allanngoriartornerinullu killiffiannut tunngasoq. Tassunga atatillugu Greenland Ecosystem Monitoringimut (GEM) pilersaarut ilusissatut pingaarnertut issittumilu uumasoqatigiiaat sivisuumik nakkutiginnittutut siuttutut erseqqissarneqarpoq. Pinngortitaleriffik aamma DCE nalunaarusiap suliarineqarneranut pingaarutilimmik suliaqarsimapput taannalu sioqqullugu ilisimatuussutsikkut allaaserineqarneranut sulianut tapiissuteqarsimallutik. Nalunaarusiami silaannaap allanngoriartornera issittup avannaata nunataani uumasoqatigiinnut uumasoqatigiiaanullu navianartorsiortitsinerpaanera

inerniliunneqarpoq, kisiannili allat sunneeqataasut aamma malunnaateqarputtaa.

Imaani uumassusillit assigiinngisitaarnerat pillugit nalunaarusiap assingusup 2017-imeersup malitseqartinneratut 2021-mi imaani miluumasut timmissallu imarmiut killiffii pillugit nalunaarusiat nutarterneqarput.

Nalunaarusiat siuliani taaneqartut Issittumi Siunnersuisoqatigiit Ministeriisa 2012-mi ataatsimiinneranni saqqummersinneqarput.

Suliani allani pingaarutilinni Pinngortitaleriffimmi Århus Universitetimilu ilisimatusartut qitiullutik peqataaffigisimasaanni oqaatigineqassaaq imaani uumasut nuuttartut amerliartupiloortut pillugit suliniut, aatsitassarsiorneq pillugu suliniut kiisalu imaani sumiiffiit illersugaasut pillugit suliniut aallartinneqarmata.

21.4 Arctic Monitoring and Assessment Programme (AMAP) – Mingutsitserujussuarnerit nakkutigineqarnissaat pillugit pilersaarut

Arctic Monitoring and Assessment Programme-mut (AMAP) Suleqatigiissitaq, Mingutsitserujussuarnerit nakkutigineqarnissaat pillugit pilersaarummi silaannaap allanngorneranik naleqqussarneranillu kiisalu avatangiisitigut ajornartorsiutinik nakkutilliinerit uppersaasersuinerillu suliarineqarput, soorlu avatangiisinut mingutsitsineq Issittumi inuit uumasullu peqqissusaannut qanoq sunniuteqarnerisoq.

AMAP Issittumi ineriartorneq pillugu ilisimatuussutsikkut aamma nalunaarusiortarpoq, nunani tamalaani suliat arlallit taperserniarlugit ineriartortinniarlugillu, kiisalu avatangiisinut mingutitsineq silaannaallu allanngoriartornera pillugit sulissuteqarluni. Taakku Stockholmimi

Minamatamilu isumaqatigiisummi, minnerunngitsumillu FN-ip silaannaq pillugu isumaqatigiissutaani erseqqissarneqarput.

Nunalerinermut, Imminut Pilersornermut, Nukissiutinut Avatangiisinullu Naalakkersuisoqarfik Kunngeqarfiup inissisimaneranut tapiliussanut atatillugu ataqatigiissaarisuuvoq. Kalaallit immikkut ilisimasallit suliniutit avatangiisinut peqqissutsumullu tunnganerusut suliarinissaannut suliassanik arlalinnik Kalaallit Nunaanni inuiaqatigiinnut suliaqartarput. Suliassaqarfinni paamut metanimullu, kviksølvimut, peqqissutsumut, plastik pillugu nakkutilliinermut silallu pissusaanut tunngasuni tamakkiisumik takunninnissamat nalunaarusiat nutaat arlallit 2021-mi tunniunneqarput.

AMAP-ip 2021-mi "Arctic Climate Change Update 2021: Key Trends and Impacts" tamanut saqqummiuppaa silaannarlu pillugu nalunaarusiat siulii nutarterlugit. Tamakkiisumik takunninnissamat nalunaarusiaq siusinnerusukkat nalunaarusiat inerniliussaanic ilaartuinerataqarpoq erseqqissaanertaqarlunilu. Taassuma saniatigut nalunaarusiami sermersuup, Issittumi sermip nunamiittup aattup 51%-ianik tapertaasup, aakkiartupiloornera immikkut sammeneqarpoq.

21.5 Protection of the Arctic Marine Environment (PAME) – Issittup imaata avatangiisiinik eqqissimatitsineq

Issittumi Siunnersuisoqatigiinni suleqatigiissitaq PAME issittumi imaani avatangiisit eqqissimatineqarnissaanic suliaqarpoq. PAME siunissaq ungasinnerusoq eqqarsaatigalugu naalakkersuinikkut anguniakkat tunngavigalugit issittumi imaani avatangiisit nunameersunik imaaneersunillu mingutsitaanerannut tunngasunik suliaqarpoq.

PAME Issittumi imaani avatangiisit pillugit ilisimasaqarnerulernissamik suliaqarpoq, matumani suliniutit assigiinngiaartut ilitersuusiormik politikikkullu aalajangersimasunik siunnersuutitik kinguneqarsinnaasut aallartinnerisigut suliarinerisigullu. Suliniutit imaani sumiiffinnik illersuinernut, uumasooqatigiinnut nuuttartunut, uumasooqatigiiaat tunngavigalugit aqutsinernut, imaani eqqakkanut, HFO-nut (umiarsuarnut uulia kinertoq) umiarsuillu angallannerinut tunngasuunerupput.

PAME-p 2021-2023-mut sulinissamat pilersaarutaani immap naqqani nipi, aqutsiveqarfiit, uumasooqatigiit nuuttartut imaani eqqakkat iliuusissatut pilersaarummik atuutsitsilerneq sammeneqarput. Aqutsiveqarfiit uumasooqatigiillu nuuttartut pillugit suliniutit CAFF peqatigalugu suliarineqassapput. Kunngeqarfik Danmark suliniutini marlunni tamani siuttooqataavoq, kiisalu Nunalerinermut, Imminut Pilersornermut, Nukissiutinut Avatangiisinullu Naalakkersuisoqarfik suleqataalluni.

21.6 Nunani tamalaani uumassusillit assigiinngisitaarnerat

COVID-19-imik tunillaassuuttoqaraluartoq 2021-mi pinngortitaq pillugu iliuusissat nunat tamalaani sammeneqarnerat uninngilaq. Pinngortitap silaannaallu pissusaat pillugit nalunaarusiarujussuit marluk FN-imi 2019-imi saqqummersinneqartuni allassimavoq silaannaq allanngoriartupiloortoq nunarsuarmilu uumasut naasullu ajoqutaasumik sunnerneqartut. Pissutsit taamaaliartorerisa maanna siunissamilu kinguaariit inooriaasaat sunnissavaat. Taamaattumik sammisaq qitiusoq nunat tamalaat oqallittarfiit akornanni uteqqiattoq uumassusillit assigiinngisitaarnerinik eqqissimatitsinissamat

nunarsuaq tamakkerlugu nutaamik
tunngavissiorinissamut piumassuseqartitsivoq.

21.7 Uumassusillit Assigiinngisitaartuunerat pillugu Isumaqatigiissut/Convention of Biological Diversity (CBD)

Pinngortitami uumassusilinni
assigiinngisitaartuunerat pillugu naalagaaffiit
peqatigiit (FN) isumaqatigiissutaat (CBD) 5. juni
1992-imeersoq pinngortitamik
eqqissisimatitsinissaq pillugu nunat tamalaat
isumaqatigiissutaasa pingaarnert ilagaat.
Isumaqatigiissutikkut siunertarineqarpoq
uumassuseqarfinnut, uumasooqatigiinnut
uumassusillillu sananeqaqqaataannut atatillugu
uumassuseqarnikkut assigiinngiaassuseqarnerup
attanneqaannarnissaa. Kunneqarfiup Danmarkip
CBD 1993-imi nunap immikkoortuinut
nangaanartoqartinnagu atsiqataaffigaa.
Atsiqatigiinnerup malitsigisaanik Kalaallit
Nunaat isumaqatigiissutip aalajangersagaanik
atuutsitsilernissamut nunani tamalaani
inuaqatigiinnut pisussaaffilerneqarpoq.

2010-mi pinngortitaq uumassusillillu
assigiinngisitaarneri pillugit nunarsuaq
tamakkerlugu periusissatut pilersaarut
akuerineqarpoq. Peqatigisaanik uumassusillit
assigiinngisitaarnerat uumasooqatigiiaallu
kinguariatortnerat 2020 nallertinnagu
unitsinniarlugu nunat tamalaat anguniagaat 20-t
akuerineqarputtaaq (Aichi-anguniakkanik
taaneqartartut). Nalilersuinerni paasineqarpoq
anguniakkat amerlasuut ajoraluartumik 2020-ip
naanerani anguneqarsimanngitsut,
peqatigisaanillu uumassusillit
assigiinngisitaarnerisa annikilliarortnerat
sukkatsissimalluni. Taamaattumik CBD-mi
piffissamut 2021-2030-mut nunat tamalaat
akornanni nutaamik tunngavissatut
isumaqatigiissusiorinissaq sulissutigineqarpoq.

Isumaqatigiissut 2020-p naanerani
akuerineqarnissaa naatsorsuutigineqarsimavoq.
Sulinerli COVID-19 pissutigalugu kinguaattoorpoq
sulilu naammassinani. Isumaqatigiissut
”Pinngortitap Parisimi isumaqatigiissutaa”-nik
taaneqarnerusarpoq pingaassusaa
ersarissarniarlugu. Kalaallit Nunaata
soqutigisaasa qulakkeernissaat siunertarlugu
Nunalerinermut, Imminut Pilersornermut,
Nukissiutinut Avatangiisinullu
Naalackersuisoqarfik 2021-mi
isumaqatiginninniarnerut atatillugu nunat
tamalaat oqallittarfiini peqataasarsimavoq.

Taakku anguniakkat nutaat nunarsuarmi
anguniakkanik FN-ip 2030-p tungaanut
pijuartitsisumik ineriartortitsinermut
anguniagariigaanik anguniarnissaat itisiliinissaallu
naatsorsuutigisat ilagaat. FN-ip pijuartitsilluni
ineriartortitsinermut nunarsuarmi anguniagai
Naalackersuisut siusinnerusukkut suliaanni
ilaasimapput. Peqatigisaanik FN-ip 2050-imut
pingaarnertut takorluugaq sulissutigaa
”pinngortitaq peqatigalugu inuuneq”.

15-issaanik ataatsimeersuarnissaq 2020-mi
ukiakkut pisussanngortinneqarpoq. Maanna
COVID-19 pissutigalugu 2022-mi septembarimut
Kinamut nuunneqarpoq. 2021-mi
isumaqatiginninniarluni oqallinnerit
akuleriissillugit pippit (internetsikkut
ornigullunilu) 2022-mi ataatsimeersuarnermi
anguniakkat nutaat akuerineqarnissaat
qulakkeerniarlugu. Ataatsimeersuarnermi
uumassusillit assigiinngisitaarnerisa
uterteqqinnissaat pijuartinnissaallu pillugit
isumaqatigiissutit annertuut anguniagaqarfiusullu
akuerineqarnissaat naatsorsuutigineqarpoq.
Ataatsimut isigalugit Kalaallit Nunaat siunissamut
nunarsuaq tamakkerlugu uumasut
assigiinngisitaartuunerisa aamma
uumasooqatigiiaat pijuartitsisumik
atorneqarnissaat eqqissisimatinneqarnissaallu

qulakkeernissaanik soqutigisaqarpoq. Siunissamut ungasissumut iliuuseqarnikkut nerisaqaqatigiit avatangiisillu silaannaap allanngoriartorneranit nunarsuarlu tamakkerlugu imaanut allanullu ajornartorsiutinit akiuulluarsinnaanerusut peqqissuunissaat qulakkeerneqassaaq. Matuma saniatigut immap inuussutissarsiornikkut kultureqarnikkullu atorneqarnera Kalaallit Nunaata immikkut soqutigisaraa.

Imaanik nunamillu procentikkaartumik eqqissimatitsinissaq, uumasut nuuttartut amerliartupiloortartut akiornissaat, mingutsitsinnginnerunissaq kiisalu nunap inoqqaavi najukkanilu inuiaqatigiit taakkulu ilisimasaat pillugit oqallinnerit Kalaallit Nunaannut attuumassuteqarluinnarput.

Nunalerinnermut, Imminut Pilersornermut, Nukissiutinut Avatangiisinullu Naalakkersuisoqarfik qallunaat aallartitaasa akornnanni internetsikkut isumaqatiginninniarnerninut peqataatitaqarsimavoq. Danmarkimi Avatangiisinut ministeriarfik peqatigalugu ataqatigiissaarisooqarpoq, matumani isumaqatiginninniarnerni atorfiit ataqatigiissaaqqissaarnissaat ilanngullugit. Peqatigisaanik Namminersorlutik Oqartussani Naalakkersuisoqarfiit attuumassuteqartut akornnanni ingerlaavartumik qanimut oqaloqatigiittoqartarpoq.

21.8 Nunat inatsisitigut oqartussaaffiisa avataanni uumassusillit assigiinngisitaartut eqqissimatinneqarnissaannut piujuartitsinermillu tunngaveqartumik atorneqarnissaannut tunngatillugu FN-imi isumaqatiginninniarneq

FN-ip Imartat pillugit isumaqatigiissutaa Kunngaqarfiup Danmarkip 2004-mi akueraa.

Nunat inatsisitigut oqartussaaffiisa avataanni uumassusillit assigiinngisitaartut eqqissimatinneqarnissaannut piujuartitsinermillu tunngaveqartumik atorneqarnissaannut aalajangersakkanik ataatsimoorussanik nunat tamalaat ilanngussisoqartariaqarsoraat. Taamaattumik nunap inatsisitigut oqartussaaffigisaata avataanni uumassusillit assigiinngisitaarnerinik eqqissimatitsinissaq piujuartitsinermillu tunngaveqartumik atorneqarnissaannik Imartat pillugit isumaqatigiissummut tapiliussaq (BBNJ - Biodiversity Beyond National Jurisdiction) inatsisitigut pisussaaffiliisoq FN-imi ukiuni arlalinni piareersarlugu suliarineqarpoq. Tamanna tunngavigalugu 2018-imi aprilimi FN-imi naalakkersuisunik ataatsimeersuartitsisoqarpoq.

Isumaqatigiissutip imarisai pingaarnert

Imartat pillugit isumaqatigiissummut tapiliussaq makkuninnga imaqarumaarpoq:

- Sumiiffiit aallaavigalugit aqutsinissamut sakkussat, matumani imaani sumiiffiit illersugaasut ilanngullugit.
- Avatangiisinut sunniisarnernut nalilersuinerit.
- Imaani teknologit piginnaasaannik annertusarnerat taakkuninngalu nuussisarneq.
- Imaani uumassusillit isumalluutit (ass. enzymit, mikrobit tappiorannartullu), taakkunannga ajunngitsussarsiasat agguarnissaannut apeqquut ilanngullugu.
- Isumaqatigiissummi tamarmiusumi akimorlugit sammineqartut.

Taamaattumik BBNJ-mut isumaqatigiissutissap siunertaa pingaarneq tassaavoq sammisani siulianiittunut atatillugu imaani uumassusillit assigiinngisitaarnerinik eqqissimatinnissaat piujuartitsinermillu tunngaveqartumik atorneqarnissaat pillugit nunat tamalaat akornnanni maleruagassani

"aqutsiveqartinneqanngitsut" suliarinissaat.

Iluanaarniutigalugu aalisarneq
isumaqatigiisummi ilaanngilaq, taannami nunat
tamalaat akornanni malitassaqartinneqareemat.

FN-imi naalackersuisut sisamariarlutik
isumaqatiginninniarlutik ataatsimiissimalerput.
COVID-19 pissutigalugu suliaq
kinguaattoorsimavoq. Isumaqatigiisummut
missingiut FN-imi ataatsimiinnermi august 2022-
mi pisussami naammassineqassanganneqarpoq.
2021-mi internetsikkut
pisortatigoortuunngitsumik
ataatsimiittoqartarsimavoq, 2022-mi FN-mi
isumaqatiginninniarniviit pitinnagit, nunat
akornanni naaperiarfigineqarsinnaasut
anguniarlugit.

Ataatsimut isigalugit Kalaallit Nunaat siunissami
uumasut assigiinngisitaartuunerisa aamma
uumasoqatigiiaat piujuartitsisumik
atorneqarnissaat eqqissisimatinneqarnissaallu
qulakkeernissaanik soqutigisaqarpoq.
Siunissamut ungasissumut iliuuseqarnikkut
imaani uumasooqatigiiaanik, silaannaap
allanngoriartorneranit
nunarsuarlu tamakkerlugu imaanut allanullu
ajornartorsiutinut akiuussinnaanerusunik,
peqqissuutitsineq qulakkeerneqassaaq.
Matuma saniatigut uumassuilinnik
isumalluutivut piujuartitsisumik
atorluarnissaannut tunngaveqarnissamik
qulakkeerinneq aamma pingaaruteqarpoq
(FN-ip Piujuartitsinissamut anguniagaata 14-ip
aallaavigisaa). Peqatigisaanik Uumasut
Assigiinngisitaarneri pillugit Isumaqatigiissut
naapertorlugu sulineq isumaqatigiissutissamit
taperserneqarnissaa ikorfartorneqarnissaalu
qulakkeerniarneqarpoq.

Taassuma saniatigut isumaqatigiissutip
kultureqarnikkut, aningaasaqarnikkut,

uumasoqarnikkut piujuartitsinissamik
ineriartortitsisuunissaa Kalaallit Nunaata
soqutigisarilluinnarpaa. Matumani ilanngullugu
immap inuussutissarsiorneq atorneqarnera
aamma aalisarnermi, nukissiornermi
aatsitassarsiornermilu periarfissat
piujuartitsinissamik tunngavik kiisalu umiarsuit
angallannerinut aqquataannullu killeqanngitsumik
angalasinnaanersut atatillugu nunat
erfalsoqarfiusut soqutigisaat. Kalaallit Nunaat
naalagaaffittut sinerialittut isumaqatigiissutissap
naalagaaffiit sineriallit immikkut pisinnaatitaaffii
soqutigisaalu ilanngunneqarnissaasa
qulakkeerneqarnissaannik annertuumik
kissaateqarpoq.

Nunap inoqqaavisa uumasunik isumalluutunik
piujuartitsisumik ileqqutoqqat naapertorlugit
atuinissamik pisinnaatitaaffii Kalaallit Nunaata
sulissutigai kiisalu siunissami
isumaqatigiissusiornermi najukkami inuiaqatigiit,
nunap inoqqaavi, taakku ilisimasaat ilanngullugit,
siuarsarusullugit peqataatikkusullugillu. Kiisalu
nunap immikkoortuini kattuffiit oqallittarfiillu
pioersut pilersinneqartussallu ilaasortaat
ataqqineqarnissaat
tunngavissaarutsinneqannginnissaat
qulakkiisallugit Kalaallit Nunaata kissaatigaa.

Nunalerinermut, Imminut Pilersornermut,
Nukissiutinut Avatangiisinullu
Naalackersuisoqarfik Kunneqarfiup
isumaqatiginninniarnissamut aallartitat ilaattut
susassaqarfimmut pingaarnertut akisussaasutut
peqataasarpoq. Nunanut Allanut
Naalackersuisoqarfiup nunap inoqqaavinut
ataatsimullu isigalugu najukkami innuttaasunut
tunngasut kiisalu naalagaaffiit sineriallit
pisinnaatitaaffii nunaviullu toqqavia
pineqartillugit oqaluuserisassanut
isumaqatigiinniarnissanullu piareersaatit
isumagisarpai.

21.9 Ramsar-isumaqatigiissut (masarsoqarfinnik eqqissimatitsineq)

Ramsar-isumaqatigiissummi masarsoqarfinnik taakkunanngalu isumalluutininik piujuartitsisumik atuinissamut allanngutsaaliinissamullu nuna tamakkerlugu iliuitsit nunallu tamalaat akornanni suleqatigiinnermut tunngavissiisuvoq.

Kalaallit Nunaannut immikkut attuumassuteqartoq tassaavoq issittumi issittumilu kiannerulaartumi masarsoqarfiit eqqissimatinnegarnissaat pillugit oqallinnerit, tassunga ilanngullugu Issittumi Siunnersuisoqatigiit suleqatigiissitaanni CAFF-imi sulinerit ingerlareersut ilanngunneqarnissaat. Annertuumik aningaasartuteqarfiusunik piviusorsiortuunngitsunillu nunanut peqataasunut pisussaaffiliortoqannginnissaanik qulakkeerinissaq isiginiarneqarpoq. Nunat tamalaat akornanni masarsoqarfiit isiginiarneruneqalersimapput, CO₂-p silaannarmiittup annertusiartornerata killilernissaanut sunniteqarsinnaammata.

2020-p naanerani 2021-llu aallartinnerani Nunalerinnermut, Imminut Pilersornermut, Nukissiutininut Avatangiisinullu Naalakkersuisoqarfiup nuna tamakkerlugu nalunaarussiaq ukiunik pingasunik pisoqaassusilik Ramsarip allattoqarfianut tunniuppaa. Ukiuni pingasuni kingullerni masarsoqarfiit toqqakkat aqunneqarneri allanngungaarsimanngillat. 14-issaanik ataatsimeersuarnissaq 2021-mi COVID-19 pissutigalugu kinguartinneqarpoq. Nunalerinnermut, Imminut Pilersornermut, Nukissiutininut Avatangiisinullu Naalakkersuisoqarfik Danmark Savalimmiullu pillugit Kunngeqarfiup Danmarkip inissimanera ataqatigiissartarpai.

21.10 Oslo-Parisimi isumaqatigiissut (OSPAR)

Isumaqatigiissummi Oslo-Parisimi siunertaavoq immami avatangiisini mingutsitsinermik pitsaaliuinissaq akiuinissarlu. Isumaqatigiissut OSPAR nunat 15-init Atlantikup Avannaata Kangiani immami avatangiisinik immamilu uumassusillit assigiinngiaarnerannik illersuinnermik suleqatigiittunit atsiorneqarnikuvoq atuuatussanngortinneqarnikuullunilu. Tassunga atatillugu Kalaallit Nunaanni uumassusillit assigiinngiaarnerat, immat eqqissimatitat, imaani eqqakkat pillugit ajornartorsiutinik aamma ajornartorsiutinik aatsitassarsiornermut tunngasunik suliaqartoqarpoq.

OSPAR nunarsuup immikkoortuinut tallimanut agguagaavoq. Immikkoortoq I-imiipput Kalaallit Nunaata, Islandip Norgellu eqqaani imartat. Issittup soqutigineqaraluttuinnarnera ilutigalugu OSPAR-ip Immikkoortoq I immikkut ukkatarisimavaa. 2021-mi ministerit Lissabonimi ataatsimiipput. Ministerit ataatsimiinneranni OSPAR-ip 2021-2030-mut periusissiaa nutaaq akuerineqarpoq. Taassuma saniatigut ministerit nalunaarutaat akuerineqarpoq. Nunalerinnermut, Imminut Pilersornermut, Nukissiutininut Avatangiisinullu Naalakkersuisoqarfik ministerit ataatsimiinnerannut atatillugu Avatangiisinut ministeriaqarfik suleqatigeqqissaarpaa.

21.11 Nunat tamalaat akornanni uumasut nujuartat aamma nunami naasut nungutitaanissamut aarlerinartorsiortut niuerutigineqartarneri pillugit isumaqatigiissut

Uumasunik Nujuartanik Naasunillu Nungutaanissamik Aarlerinartorsiortunik Nunat Tamalaat akornanni Niuerneq pillugu Isumaqatigiissummut (CITES) Nunalerinnermut,

Imminut Pilersornermut, Nukissiutinut Avatangiisinullu Naalakkersuisoqarfik allaffissornikkut oqartussaasuvoq Nunat isumaqatigiisummik akuersisimasut 200-ngajaapput kiisalu uumasooqatigiit 5.800 naasoqatigiillu 30.000 CITES-mi allassimasuutigineqarput. Taakkunanga 35-t nunatsinni naammattoorneqakulapput.

Kalaallit Nunaat ukiut tamaasa CITES-imut nalunaarusiortassaaq. Uumasooqatigiiaat CITES-imi allattorsimasuutigineqartut nunanut allanut tunisartakkatta annertussusaat immikkut sammineqarput. Immikkut taaneqarsinnaapput Kalaallit Nunaata aarrineersunik takornarianut avammut tunisaqartarnera. CITES-imut peqataanikkut aarrinit qilalukkallu qaqortanit allanillu tunisassiat takornarianit annineqarsinnaalerput. CITES-imut ukiumoortumik nalunaarusiaq kingullermik 2021-mi decembarimi tunniunneqarpoq.

21.12 Pikialasorsuaq pillugu Canadamik suleqateqarneq

Sikuiuitsup Pikialasorsuup imarnersaani Kalaallit Nunaata Canadamilu Umimmaat Nunaata akornanni Baffinip Kangerliumanersuup ilaaniippoq. Pikialasorsuaq Issittumi sikuiuitsuni imarnersat annersat tunniussaqaarnerpaallu ilagaat, tassanilu uumasooqatigiiaat uumassusillillu assigiinngisitaarnerisa immikkuullarissuunerat arlaleriarluni erseqqissaatigineqartarsimavoq, nunat tamalaat akornannittaaq.

Sumiiffiup aqutsiveqarfinngornissaanut atatillugu ataatsimoorussamik anguniagaqarnermut siunnerfeqarnermik nalunaaruteqarnissap suliarinissaa siunertaralugu Nunalerinermut, Imminut Pilersornermut, Nukissiutinut Avatangiisinullu Naalakkersuisoqarfiup Canadami oqartussat oqaloqatigisarpai. Oqaloqatigiinneq naalakkersuisoqarfinni susassaqaartunit

Danmarkimilu oqartussanit isumagineqartarpoq.

December 2021-mi Pikialasorsuaq pillugu nalunaarusiaq annertoq saqqummersinneqarpoq. Nalunaarusiornermi najukkami innuttaasut ilisimatuullu ilisimasaat katersorneqarput. Taamaattumik nalunaarusiaq ilisimaneqareersunik tamanik takunnissinnaalersitsivoq. Nalunaarusiami oqaatigineqartut akornanniippoq Pikialasorsuarmi sunniutit annersaat silaannaap allanngoriartorneraneersuunerat. Nalunaarusiami peqatigisaanik aalajangiunneqarpoq sumiiffik tamarmiusoq ilisimasaqarfigilluarniarlugu najukkami ilisimasaat pingaaruteqartut. Canadamiut nalunaarusiaat oqaatsit arlallit atorlugit saqqummersinneqarpoq, soorlu kalaallisut Canadamilu oqaatsit atorneqartut inuktitut. Nalunaarusiaq Kalaallit Nunaannit (Pinngortitaleriffik) Danmarkimillu (DCE, Aarhus Universitet) ilisimatuut peqatigalugit Canadamiut suleqatiginerisigut piviusunngortinneqarpoq.

21.13 Kalaallit inuusuttaasa nunarsuaq tamakkerlugu uumassusillit assigiinngisitaarnerannut anguniakkanut nutaanut ilanngussaat

Nunat Avannarliit Ministeriisa Siunnersuisoqatigiivisa Nunallu Avannarliit Siunnersuisoqatigiivisa inuusuttut nunanit avannarlerneersut FN-ip uumassusillit assigiinngisitaarneri pillugit isumaqatigiissutissaanut sunniuteqarnissaat ukkataat. Taamaattumik 2020-mi 2021-milu inuusuttut Kalaallit Nunaanniittut, Danmarkimiittut, Finlandimiittut, Savalimmiuniittut, Sverigemiittut Islandimiittullu workshoppertinneqarput. Nunani avannarlerni inuusuttut workshoppernerannit ilanngussat assigiinngitsut nalunaarusiamut 'Nunani avannarlerni inuusuttut ataatsimut nipaap'-mut katersorneqarput, taannalu Nunat Avannarliit

Ministeriisa Siunnersuisoqatigiivisa 2021-mi ataatsimiinneranni saqqummiunneqarluni. Nalunaarusiaq uumassusillit assigiinngisitaarneri pillugit isumaqatigiisummi (CBD) nunarsuaq tamakkerlugu uumassusillit assigiinngisitaarnerannut anguniakkat nutaat pillugit isumaqatiginnialeruttornernut ilanngunneqassaaq, taannalu 2022 ukiami naammassineqarnissaa pilersaarutigineqarluni.

Kalaallit Nunaanni inuusuttut uumassusillit assigiinngisitaarneri pillugit workshopperneranni makkuninnga oqariartuuteqarput:

- Uumassusillit assigiinngisitaarneri atuarfimmi atuartitsissutigineqartalissapput inuiaqatigiillu sinneranut isertinneqarlutik.
- Inuiaqatigiinni pinngortitaq avatangiisillu pillugit suleqatiginneruneq, qujanaq.
- Siunissamut ungasissumut eqqarsarit – uumassusilerituut, aalisartut piniartullu tusaakkit.
- Avatangiisit pillugit inatsit unioqqutitsinermilu pineqaatissiinerit sukanganerusut.
- Nunat tamalaat suleqatiginissaat pingaaruteqarpoq – Nunarsuaq ataaseq tamatta inuuffigaarput.

21.14 Pinngortitamik aqutsineq pillugu USA-mik suleqateqarneq

Joint Committeep tunngavissai, 15. september 2021-mi nutarterneqarsimasut, naapertorlugit Nunalerinermut, Imminut Pilersornermut, Nukissiutinut Avatangiisinullu Naalackersuisoqarfiup Amerikamiut pinngortitamik aqutsinermut oqartussat National Park Servicemik (NPS), Amerikamiut nunaasa allanngutsaalisaniq aqutaqartumik 2021-mi pinngortitamik aqutsineq pillugu suleqatiginneq nangeqqippaa. Suleqatigiinnermi pinngortitamik

aqutsinermut tunngasut Kalaallit Nunaat USA-llu matuminnga suleqatiginneruneratigut iluaqatigisinnaasaat sammineqarput. Suleqatiginnerup siunertaraa kalaallit Amerikamiullu pinngortitamik aqutsinermik suliaqartut misilittakkanik avitseqatigiissinnaanissaat, isumassarsioqatigiissinnaanissaat suliaminnillu saqqummiusseqatigiissinnaanissaat.

Pinngortitamik aqutsinermut sammisat qitiusut pillugit internetsikkut ataatsimiinnerit (webinar) arlallit aallaavigalugit suleqatigiittoqarpoq, sammineqartut assersuutigineqarsinnaapput pinngortitami takornarianut isumaginnineq, inuiaqatigiinni aningaasaqarnikkut iluaqutissat, aqutsinissamut pilersaarutit, attaveqatigiginneq ilisimatitsisarnerlu. Taakkunani webinarini pinngortitaq avatangiisillu pillugit ilisimasallit sinniisut kommunimeersut naalackersuisoqarfinneersullu peqataapput. Pinngortitamik aqutsineq pillugu USA-mik suleqateqarneq Kalaallit Nunaata USA-llu suleqatigiinnissamut isumaqatigiissutaanni 'Common Plan'-imi 28. oktober 2020-meersumi allassimasutut ilaavoq.

US Department of Interior's International Technical Assistance Programimi (DOI-ITAP) suleqatigiissitamut sinniisut oktober 2021-mi Nunalerinermut, Imminut Pilersornermut, Nukissiutinut Avatangiisinullu Naalackersuisoqarfimmut pulaarput, tassanilu Inuusutissarsiornermut Niuernermullu Naalackersuisoqarfimmit Takornariaqarnermut Immikkoortortaqarfik peqataalluni. Ataatsimiinnermi piujuartitsisumik takornariaqarneq, Kalaallit Nunaanni sumiiffiit eqqissimatitaasut sunnertiasullu takornariaqarnerulerneratigut qanoq sunnerneqassanersut kiisalu Kalaallit Nunaanni pinngortitaq qanoq aqunneqassanersoq oqaluuserineqarput. Taassuma saniatigut

najugaqartut kissaataat malillugit Kapisillillu eqqaani annerusumik eqqissimatitsinissamik ineriartortitsinissamillu pilersaarutit pissutigalugit DOI-ITAP-meersunut NPS-imeersunullu Kapisilinnut tikeraartitsinissaq aaqqissuunneqarpoq. Taamaattumik aqutsinermi Amerikamiunit DOI-ITAP-meersunit NPS-imeersunillu oqaloqateqarnissaq suliatiqullu ikiorneqarnissaq periarfissaassaaq.

21.15 Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisooqatigiivi

Nunani Avannarlerni Ministerit Avatangiisinut Silallu Pissusaatigut Siunnersuisooqatigiivini ministerit nalunaarutaat marluk 2021-mi akuerineqarput. Taakku tamarmik Kalaallit Nunaannit atsiogataaffigineqarput:

- *Imaq, silaannaq uumassusillillu assigiinngisitaarnerat pillugit Nunat Avannarliit ministeriisa nalunaarutaat (12. maj 2021-mi akuerineqartoq)*
- *Imaani eqqakkat pillugit nunarsuaq tamakkerlugu isumaqatigiissutip pingaaruteqassusaa pillugu Nunat Avannarliit ministeriisa nalunaarutaat (3. november 2021-mi akuerineqartoq)*

Avatangiisinut aamma Silap pissusaanut immikkoortortaarfik 2021-p aallartinnerani Avatangiisinut aamma Silap pissusaanut immikkoortortaarfimmi suliniutinik arlalinnik pingaarutilinnik akuersissuteqarpoq. Suliniutit taakku annertuut ilaat ataaseq imaani eqqakkanut plastikinut tunngasuvoq, tassani Kalaallit Nunaat sinnerlugu Nunalerinermut, Imminut Pilersornermut, Nukissiutinut Avatangiisinullu Naalackersuisooqarfik aqutsisoqatigiinnut ilaalluni peqataassaaq. Suli pingaartuuvoq Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisooqatigiivisa suliarisartagaasa imatut ingerlannissaat Issittumi Siunnersuisooqatigiit sulinerannut atassuteqarneri erseqqissumik

takuneqarsinnaalerluni.

Kalaallit Nunaat Nunat Avannarliit ministeriisa maj 2021-mi aamma november 2021-mi ataatsimiinnerannut atorfilittanik peqataatitaqarpoq. Aammattaaq Nunalerinermut, Imminut Pilersornermut, Nukissiutinut Avatangiisinullu Naalackersuisooqarfik atorfilittat suleqatigiissitaasa sulinerannut peqataasimavoq: Avatangiisit aamma Silap pissusaa pillugit atorfilittanut suleqatigiissitaq, Uumasut Assigiinngiaarnerat pillugu Suleqatigiissitaq, Imaq sineriallu pillugit Suleqatigiissitaq, Kaaviiartumik aningaasaqarnermut Suleqatigiissitaq kiisalu Nunanut inukitsunut Suleqatigiissitaq. Tamatuma saniatigut Imaq sineriallu pillugit Suleqatigiissitaq sulinera naalackersuisooqarfimmit maluginiarneqarsimavoq.

21.16 IMO

FN-ip Imarsiornermut Suleqatigiiffiani IMO-mi november 2021-mi umiarsuarnut uulia kinertoq (HFO) atorneqaqqusaajunnaarlugu inerteqqutigineqalerpoq. Nunalerinermut, Imminut Pilersornermut, Nukissiutinut Avatangiisinullu Naalackersuisooqarfik 2019-imi inerteqquteqarneq pillugu isumaqatiginninniarnermi peqataavoq inaarutaasumillu aalajangiisoqalermat peqataalluni.

HFO-mik inerteqqut 1. juli 2024-mit atuutilissaaq. Umiarsuit Polarkodemik naammassinnittut, matumani kalaallit Danmarkimit/-mut pajuttaataat ilanngullugit, ilanngunneqannginnissaanik isumaqatigiittoqarpoq, taakkulu umiarsuit 1. juli 2029 tungaanut HFO-mik atuisinnaapput.

Danmark ukiami 2021-mi IMO-mit misissorneqarpoq. Nunalerinermut, Imminut

Pilersornermut, Nukissiuutinut Avatangiisinullu Naalakkersuisoqarfik sømilinut pingasunut maleruagassanut atatillugu tassani misissorneqartuni ilaavoq IMO-p misissuinerani MARPOL-isumaqatigiisummut ilanngussat atuutilersinneqarnerat immikkut sammineqarput

21.17 Nukissiorneq

Nunalerinermit, Imminut Pilersornermut, Nukissiuutinut Avatangiisinullu Naalakkersuisoqarfiup misissueqqissaarnerit aalajangersimasat pillugit US State Department 2021-ip ingerlanerani US State Department suleqatigaa. Misissueqqissaarnerit suleqatigiinnissamut isumaqatigiissut, USA-p Kalaallillu Nunaata isumaqatigiissutigisimasaat, aqutugalugu akilerneqarput, taannalu 12,1 mio. USD-inik akeqarpoq. Misissueqqissaarnerni nukissiornermi ataavartumi unammillersinnaassuseqarneq aningaasaliinerlu pillugit apeqqutit aallaavigineqarput.

21.18 Nukissiorfiit

Nukissiorfiit tassaapput Kalaallit Nunaanni pilersuisoq, illoqarfinni nunaqarfinnilu innaallagissamik imermillu kiisalu nunami sumiiffinni 16-ini kiassarnermik pilersuisoq.

Nukissiorfiit taamaattumik Kalaallit Nunaanni tamarmi nukimmik ataavartumik atuinermik anguniakkap anguneqarnissaani pingaaruteqarpoq. Ullumikkut nukissiornerup 70 %-ia Nukissiorfinneersusoq nukissiuutinik ataavartunik tunngaveqarpoq.

Nukissiorfiit siusinnerusukkut Issittumi Siunnersuisoqatigiinni nukissiornermut suliniummi ARENA-mi peqataasimapput, assersuutugalugu nunat akornanni teknikikkut ilisimasatigut avitseqatigiinneq illugiillunilu

piginnaasatigut inerisaaneq ingerlanneqarluni. Pingaartumik nunanik sanilitsinnik Canadamik, Islandimik, Savalimmiunik Alaskamillu (USA) pitsaasumik suleqateqarneq anguneqarsimavoq, Nukissiorfiit ilisimasatigut peqataapput aamma Kalaallit Nunaanni tamarmi nukimmik ataavartumik atuinermik anguniakkap anguneqarnissaanut iluaqutaasussanik isumassarsianik ilisimasanillu pissarsisarlutik. Taamaattorli COVID-19-eqarnera pissutigalugu Nukissiorfiit nunani tamalaani ingerlatsinera 2021-mi uninngasimalluni.

Suliniut ARENA II Issittumi Siunnersuisoqatigiinni aalajangersimasumik suleqatigiissitaavoq "Sustainable Development Working Group", nunani issittuni piujuartitsinermik tunngaveqartumik inerisaanermut issittumi naalagaaffiit ilaasortat suliniutaannik nukittorsaanermik suliaqartoq.

Nukissiorfiit nukissiorneq ataavartuq pillugu misissueqqissaarnerni 2021-p ingerlanerani US State Department suleqatigaat, taannalu isumaqatigiissut USA-p Kalaallillu Nunaata isumaqatigiissutigisimasaat aqutugalugu akilerneqarpoq.

22 Ilinniartitaanermut, Kultureqarnermut, Timersornermut Ilageeqarnermullu Naalakkersuisoqarfik

22.1 Europamiut naalagaaffiisa Suleqatigiiffiata - EU-ip – aamma Kalaallit Nunaata suleqatigiinnermut isumaqatigiissutaat

EU-ip aamma Kalaallit Nunaata akornanni suleqatigiinnermut isumaqatigiissut nutaaq 2021¹-imi pilersinneqarpoq. Nutaatut

(europa.eu)

¹ mip-2021-c2021-9159-greenland-annex_en.pdf

isumaqatigiissut taanna EU-mi nunat arlaqartut akornanni isumaqatigiissutitut suliarineqarpoq (Association of the Overseas Countries and Territories)². Isumaqatigiissut piffissami 2021-2027-imut atuuppoq, aningaasartaqarlunilu 1,6 mia. DKK-it missaannik. Aningaasat pineqartut 10 %-ii nutaatut “qorsuusumik ineriartortitsinermut” atorineqartussaapput, sinnerilu 90 %-it ilinniartitaanermik suliaqarfiimmut sammititaallutik. Isumaqatigiissummi siunertaavoq ilalersuinissaq assigiinngisitaartumik piujuaannartitsisumillu tunngaveqartumik Kalaallit Nunaanni aningaasarsiornikkut ineriartortitsinerup tapersorsorneqarnissaa. 2022-imi EU-p aamma Kalaallit Nunaata atsioqatigiissutigaaq pilersaarussiaq sammivilersuinissanut aningaasarsiornikkut tapiissutaasut qanoq nakkutigineqarlutillu uuttortarneqartarnissaanersut. Tigussaasumik taakkunani pineqarput uuttuutissat 15-20-it atuallerneq sioqqullugu ingerlatsivinni, meeqqat atuarfianni, inuusuttuaqqanut ilinniartitaanerni aammalu suliaqarfiit assigiinngitsut akimorlugit ingerlatsivinnut atatillugu suliarineqartartussat. Ukiup affakkaartumik oqaloqatigiiffiusunik suleqatigiinnermut isumaqatigiissummut atatillugu ataatsimeeqatigiittarnissat 2021-imi qarasaasiatigut virtuel-imik ingerlanneqarput. Naatsorsuutigineqarpoq ataatsimiinneq siulleq 2022-imi aamma qarasaasiakkut virtuel-imik ingerlanneqassasoq.

22.2 GUX

Naalackersuisoqarfiup ukiut tamaasa ilinniarnertuunngorniarfinni ilinniagaqartunut scholarships-it 3-it agguuattarpai. Nalinginnaasumik taakkua nunat tamalaat akornanni ilinniarfiinut *United World Colleges*

² [About the Overseas Countries and Territories Association | OCTA \(overseas-association.eu\)](https://www.octa.eu),

Wales-imi, Holland-imi aamma Norge-imi inissisimasunut atatillugu tunniunneqartarput.

Joint Science Education Project (JSEP)³ 2022-imi aqqaneq appasaanik ingerlanneqassaaq. Ilinniagaqartut danskit aamma kalaallit 21-it sapaatip akunnerini marlunni Kangerlussuarmi naapisimaassapput, taavalu aamma amerikkarmiut ilinniagaqartut 42-ut qarasaasiatigut virtuel-imik COVID-19-ip kingunerisaanik peqataassallutik. Kalaallit Nunaanniit ilinniarnertuunngorniarlutik ilinniagaqartut 12-it kiisalu Kalaallit Nunaanni Ilinniartitsinermut Instituttimi ilinniagaqartut pingasut peqataassapput. JSEP aqqissuunneqassaaq suleqatigiinnertut ukua akornanni NSF/ Dartmouth University aamma Namminersorlutik Oqartussat, aallaaveqarlunilu Joint Committee-mi isumaqatigiissummik Danmark-ip, USA-p aamma Kalaallit Nunaata akornanni.

COVID-19-imik nappaassuaqartinnagu JSEP immikkoortunik marlunnik imaqartarpoq. Immikkoortoq siulleq Kangerlussuarmi sapaatip akunnerani marlunni ingerlatsineramik Science Field School (KSFS), immikkoortullu aappaa imaqarluni sapaatip akunneranik ataatsimik - Science Education Week (SciEd). KSFS Kalaallit Nunaannit aqunneqartarpoq, taavalu SciEd USA-mit aqunneqartarluni. KSFS-imi pulaarneqartarput Kangerlussuarmi najukkami namminerimi ilisimatuut, taavalu SciEd-imi timmisartorluni sersmersuarmi ilisimatusarfinnut arlaqartunut angalasoqartarluni. Sammisat imarisaanni ornittami misissuiffiusumi ilisimatuut suliaat aallunneqartarput, kalaallini pinngortitap pissusiinik ilisimatusarnermik ingerlatanut atatillugu, pinngortitalerinerup soqutigineqarneranik annertusaaviumik, qaffasinnerusumik ilinniagaqarnissamut

³ [JSEP \(iserasuaat.gl\)](https://www.jsep.org)

kaammattuiffiusumik, inuit nunat tamalaat akornanni ingerlatsisut attaveqarfilersuiffiginerisigut, minnerunngitsumilli inuusuttut tuluttut piginnaasaannik annertusaanikkut.

Nunani Avannarlerni Ilinniarnertuunngorniartut klassiat (NGK), Danmark-ip, Kalaallit Nunaata, Island-ip aamma Savalimmiormiut akornanni suleqatigiinnikkut pilersimavoq. Aaqqissuussinermi tassani ilinniarnertuunngorniartut klassiat sumiiffinnut assigiinngitsunut angalasarpoq, ilinniagaqarfigalugillu oqaatsit aamma kulturit nunat pineqartut akimorlugit. Klasse 2019-imi Danmark-imi aallartippoq, akuttoqatigiissaakkamillu ukiuni atuarfiusuni 2020/21 Island-imut Savalimmiunullu angalasarluni, angalaneq ukiumi ataatsimi Kalaallit Nunaanni Sisimiuni naggaserneqartarpoq. Holdi siulleq aasamut naammassissaaq. NGK immikkut aallussisarpoq faginik teknikkimut aamma pinngortitalerinermut sammiveqartunik.

22.3 Ilisimatusarnermut atatillugu periusissiaq

Kalaallit Nunaanni ilisimatusarnermik ingerlatsinissamut annertuumik soqutiginnittoqarpoq. Ilutigisaanillu Kalaallit Nunaanni inuusutissarsiornikkut ineriartorneq ukiuni makkunani annertusiartorpoq, suliassaqarfinni assigiinngitsuni, soorlu sermimik aamma imermik avammut nioqquteqarneq, aatsitassanik iluaquteqarneq aammalu erngup nukinganik suliffissuaqarnikkut annertuunik ingerlatsivinniit iluaquteqarsinnaaneq. Kalaallit Nunaanni inuusutissarsiornikkut ineriartortitsinermi ilisimatusarnerup annertuutigit tunniussaqaarsinnaanerat

periarfissaqarluarpoq, kalaallinut nunarsuarmioqatigiinnullu iluaqutaasunik.

Naatsorsuutigineqarpoq ilisimatusarnermut atatillugu periusissiamik nutaamik 2022-imi saqqummiisoqarnissaa. Ilisimatusarnikkut periusissiami immikkoortut pingaernerit sisamat aallunneqarput: 1) Ilisimatusarnek Kalaallit Nunaanni aallaaveqartinneqassaaq, 2) Ilisimatusarnikkut ilalersorneqassaaq inuiaqatigiinni piujuaannartitsisunik tunngaveqartunik ineriartortitsisoqarnissaa, 3) Ilisimatusarnikkut angusat kikkunnit tamanit ajornanngitsumik pissarsiarineqarsinnaassapput, aamma 4) Ilisimatusarnikkut suliniutit nunat tamalaat akornanni angusanut nallersuussinnaassapput.

22.4 Arctic Hub

2020 -imi suleqatigiinnikkut kalaallit aamma danskiut ilisimatusarnikkut soqutigisaqartut aamma pisortat pilersitsipput nunat tamalaat akornanni issittumi ilisimatusarnikkut katersuiffimmik - Arktisk Hub (Arctic Hub) Kalaallit Nunaanni inissisimasumik⁴. 2021 Issittumi ilisimatusarnikkut katersuiffik - Arctic Hub allaffeqarfeqalerpoq, taamalu anguniakkat aammalu siunnerfiusut aaqqissuunneqarlutik katersuiffimmi, ilisimatusarnikkut issittumi soqutigisat Kalaallit Nunaanni aallaaveqartumik aallunneqalerneerisigut.

Issittumi katersuiffik - Arctic Hub - peqataavoq ilisimatusarnerup Kalaallit Nunaanni ingerlanneqartup pitsaanerumik takussutissiuussineranut, kiisalu ilisimatusarnikkut ilisimalikkat pissarsiariuminernerulersinnerannut. Tamatumunngalu ilaliullugu Issittumi Ilisimatusarnikkut katersuiffik - Arctic Hub – aamma ingerlatsivoq ikaartarfinnik

⁴ [https://arctichub.gl/da/Arctic_Hub_\(DA\) – Global_need](https://arctichub.gl/da/Arctic_Hub_(DA) – Global_need)

[for local knowledge](#)

pilersitsiortornermut ilisimatuut aamma inuussutissarsiortut aamma suliffissuaqarfiit, innuttaasut, pisortat aamma ilinniartitaanerit akornanni, kiisalu ataqatigiissaariviulluni ilisimatuut, pisortat ingerlatsiviisa aamma pisortaqaarfiit allat akornanni.

2021 Issittumi katersuiffiup - Arctic Hub-ip aqutissiuuppaq suleqatigiinneq annertusisat takussutissiisarnerlu annertusisat attaveqaqatigiiffiit suliassaqaarfiit assigiinngitsut akimorlugit aaqqissuussat peqataaffigisarnerisigut, seminareqaarnerit aamma isumasioqatigiittarnerit suliassaqaarfiit akimorlugit kalaallini, danskini aamma nunat tamalaat akornanni ilisimatusarnermik ingerlatsisuni. Arctic Hub aamma workshops-ini arlaqartunik ingerlatsisarsimavoq ilisimatuut aamma inuiaqatigiit akornanni, kiisalu sulissutigisimallugu inuiaqatigiit Kalaallit Nunaanni ilisimatusarnermik ingerlatsinermik tapersersuinerisa annertusarneqarnissaa. Ingerlatsinerit tamakkua aqutigalugit Arctic Hub peqataavoq ilisimasaniq paarlaasseqatigiittarneni, periarfissiisarlunilu suliassaqaarfiit akimorlugit suleqatigiinnissanut, sumiiffinnilu najugaqartut pitsaanerumik suleqataanissaannut periarfissiuussisuulluni.

Arctic Hub aamma pingaarnertut suliassaqaarpoq eqaallisaanissamik periarfissiisarnissamillu Kalaallit Nunaanni eqqaanilu ilisimatusartarnissamut. Arctic Hub taamaaliortarpoq paasissutissanik katersisarnikkut quppersakkamigut www.arctichub.gl ilaatigut ajoqersuussisarnikkut, videoliatigut aamma allaaserisatigut. Arctic Hub ilanngullugu aamma saaffiginnisutunik amerlasuunik nassiussarsisarpoq ilisimatuuniit aallartitaasartuniillu allaniit nunarsuarmit tamarmeersuniit, kalaallini ilisimatusarnermik

⁵Ilisimatusarfiup nunat tamalaat akornanni suleqatigiinnermi peqataanera pillugu

ingerlatsiviusunik soqutigisaqartuniit. Tamatumani Arctic Hub ingerlatsisuuvoq aallarniutaasunik attavilersuisutut, aqutissiuussisutut.

2022-imi Arctic Hub ingerlaqqippoq nukittorsaanermik attaveqaqatigiinnermik aaqqissuussinerni ilisimatuut Kalaallit Nunaanneersut, Danmark-imeersut nunanillu tamalaaneersut akornanni, ilisimatuut inuiaqatigiillu akornanni attaveqaasersuisutut. Tamanna ingerlaqqittumik pisarpoq attaveqaqatigiinnermik aaqqissuussisarnertigut, piginnaanernik pigisanik ineriartortitsinikkut, tulluarsaasarnikkut attaveqaatinik suliassaqaarfiillu akimorlugit aaqqissuussisarnertigut.

22.5 Ilisimatusarfik aamma qaffasinnerusunik ilinniartitaanerit

Ilisimatusarfiup nunat tamalaat akornanni peqatigiinneq attaveqaasersornerlu suliassami tunngaviusut ilaattut isigaa, - ilinniartitaanernut aammalu ilisimatusarnermut atatillugu⁵. Ilisimatusarfik nukittuumik inissisimalluni peqataavoq Issittumi unammilligassatta aaqqiiviginiartarnerini, nunat tamalaat akornanni aallussinertigut piginnaasatigullu, - nunat tamalaat akornanni suleqatigiinnerit ingerlanneqartut saniatigut. Ilisimatusarfiup nunat tamalaat akornanni suleqatigiinnermi peqataaffigisai ilaatigut tassaapput attaveqaqatigiittarfiit Erasmus+, Nordplus, UArctic, Magna Charta Universitatum, Network of Universities of Small Countries and Territories allallu. Attaveqaqatigiittarfinni amerlanerni peqataanermi assigiissutaasut tassaasarput ilinniagaqartut nuttarsinnaassusiat. Ukiut tamaasa Ilisimatusarfiup aallartittarpai ilinniagartuunngorniartut nunani allani semesterinut aammalu sungiusaammik

annertunerusunik paasissutissanik atuagassaqaarpoq ilisimatusarfiup quppersagaani

suliartortut, - soorluttaa ilisimatusarfiup ukiut tamaasa tikisittarai sulii amerlanerujartortut nunani tamalaaniit ilinniagartuunngorniat.

Tamatuma ilaatut ilisimatusarfiup ilalersortarpaa nunanut tamalaanut atatillugu periusissiani takorluukkat tassaasut:

- nunat tamalaat akornanni akuerisaaneq issittumi ilisimatusarnermi, suliaasaqarfiit assigiinngitsut akimorlugit inuiaqatigiinnut iluaqutaasunik ingerlatsineq;

- akuerisaaneq uppersakkani angusatigut, ilinniartitsinikkut ilinniagartuunngorniartunik siunissami Issittumi inuiaqatigiinni nunallu tamalaat akornanni sulisussanik ilinniartitsinikkut;

- soqutigisaasumik peqataasaneq suliffeqarfiit namminersortut pisortallu ingerlatsiviisa akornanni, nunami namminermit aammalu nunat tamalaat akornanni.

Ilisimatusarfik nunarsuatsinni tamarmi suliaqartunik suleqateqarnermik ingerlatsiviummat, ilisimatusarfiup nukittorsartarpaa nunat tamalaat akornanni pisinnaassutsi, tunisarlugillu ilinniagaqartut sullitani ilisimatuullu soqutiginiartunik pilerinartunillu misigisassaqaqarnissaannik, avatangiisini ilinniagaqarfiusuni ilisimatusarnikkullu periarfissani ingerlatsisinnaanermik.

22.6 Kulturi aamma ilagiit

Nunani Avannarlerni kulturministerit maj 2019-imi aalajangerput kulturikkut suliniutitsigut ilungersuutissatik tulluuttut ataatsimoorussat 2021-imi Canadami ingerlanneqassasut. COVID-19-ip kingunerisaanik kulturikkut suliniutissat 2022-imut nuunneqarput. Canadami kulturikkut eqqumiitsuliornikkullu qitiusumik ingerlatsivik siuttuusut ilagisaat Harbourfront Centre Toronto-

miittoq aqutsisuusussaavoq nunat avannarliit kulturikkut suliniutaanni taaguuteqartumi "Nordic Bridges", 2022-imi Canada tamarmi pilersaarusi peqatigisat neqeroortigissavaat aliikkusersuisarnerit aamma oqaloqatigiittarnerit nunani avannarlerni eqqumiitsuliortuinik isumaliutersortartunillu.

Nuuk International Filmfestival, ukiumoortumik aaqjissuussinerusalernikuusoq 2021-ip ukiaani ingerlanneqarportaaq. Aaqjissuussineq ilaatigut danskit Tips aamma lottomit aningaasaliissutaanit pulje C-meersunit tapersorneqarpoq.

Decemperi qaammat *Qilaatersorneq (qilaammik atuineq aamma erinarsornertaqartartoq)* nunarsuarmit UNESCO-mi tigussaasuunngitsunik kulturikkut kingornussanut allattorsimaffianut ilanngullugu allanneqarpoq, The Intergovernmental Committee's 16. Session-imi Paris-imi ingerlanneqartumi. *Qilaatersorneq* tassaalerpoq Kalaallit Nunaata kulturikkut kingornussanut tigussaasuunngitsunut allattorsimaffimmut ilanngussaa siulleq. Kulturikkut kingornussanut tigussaasuunngitsunut allattorsimaffik nunanit assigiinngitsuneersuusoq nunallu akimorlugit aaqjissuussaasoq siunertaqarpoq kulturikkut kingornussat assigiinngisitaartut ersarinnerulersinneqarnissaannik, aammalu qularnariartuulluni annertusisamik pineqartunik ilisimasaqalernissamik Issittumi nunat inoqqaavi allat qilaammik atuisartut aamma eqqarsaatigalugit.

NAALAKKERSUISUT
GOVERNMENT OF GREENLAND

